

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Філологічний факультет
кафедра української літератури**

**ПИСЬМЕННИКИ ГЛИБОЧЧИНИ
ТА ЇХ ВИВЧЕННЯ У ЗЗСО**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, 601 групи
спеціальності «014 Середня освіта
(українська мова та література)»

Козачук Яна Сергіївна

Керівник:

кандидат філологічних наук,
доцент **Попович О. О.**

Рецензент _____

*До захисту допущено
на засіданні кафедри*

протокол № _____ від _____ 2022 р.

Зав. кафедри _____ доц. Валентин МАЛЬЦЕВ

Чернівці – 2022

Анотація

У дипломній роботі здійснено аналіз літературного життя Глибоччини від другої половини ХІХ – до початку ХХІ століття. Розкрито ідейно-тематичний зміст творів поетів Глибоччини – О. Приходько-Возняк, О. Рутецької, М. Лютика, Г. Траф'юка, С. Кирилюк, О. Рєпіної – у зв'язку з виховним потенціалом. Розглянуто прозу І. Синюка, Д. Ботушанської, Д. Панцира в проблемно-тематичному аспекті. Запропоновано методику викладання творчості письменників Глибоччини в ЗЗСО. Розроблено урок літератури рідного краю для ознайомлення учнів із життям і творчістю І. Синюка. За окремими матеріалами дослідження зроблено висновки.

Ключові слова: література, поезія, проза, літературний процес, аналіз, систематизація, методика.

Annotation

Topic: “The writers of Hlyboka District and how pupils are discovering them in the secondary education institutions”.

The work thesis analyzes the literary life of Hlyboka region from the second half of the 19th to the beginning of the 21st century. The ideological and thematic content of the works of the poets of Hlyboka region – O. Prykhodko-Vozniak, O. Rutecska, M. Lyutyk, H. Trafiuk, S. Kyrylyuk, O. Repina – is revealed in connection with the educational potential. The prose of I. Syniuk, D. Botushanska, and D. Pantsyr is considered in the problematic and thematic aspect. A method of teaching the creativity of writers of Hlyboka region in IGSE is proposed. A lesson on the literature

of the native region was developed to acquaint pupils with the life and work of I. Syniuk. We made the important conclusions according to researched materials.

Key words: *literature, poetry, prose, literary process, analysis, systematization, method of teaching.*

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис) Яна КОЗАЧУК

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. З ІСТОРІЇ ЛІТЕРАТУРНОГО ЖИТТЯ ГЛИБОЧЧИНИ (ДРУГА ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)	8
1.1. Початки літературного життя Глибоччини (друга половина ХІХ – початок ХХ століття).....	8
1.2. Сторінками історії та літератури Глибоцького району (20-30 рр. ХХ ст. – кінець 70-х рр. ХХ ст.).....	20
1.3. Літературна Глибоччина (кінець ХХ – початок ХХІ століття).....	29
Висновки до 1-го розділу	35
РОЗДІЛ 2. ІДЕЙНО-ХУДОЖНІЙ АРЕАЛ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ ПОЕТІВ ГЛИБОЧЧИНИ	38
Висновки до 2-го розділу	68
РОЗДІЛ 3. ПРОЗА І. СИНЮКА, Д. БОТУШАНСЬКОЇ, Д. ПАНЦИРА У КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ ГЛИБОЧЧИНИ	70
3.1. Іван Синюк як новатор української літератури.....	70
3.2. Проза Домки Ботушанської: особливості ідіостилю.....	78
3.3. Творчий почерк Дмитра Панцира в “оповідках з життя”.....	85
Висновки до 3-го розділу	89
РОЗДІЛ 4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ ГЛИБОЧЧИНИ У ЗЗСО	92
4.1. Методичні зауваги до вивчення творчості письменників Глибоччини на уроках літератури рідного краю	92
4.2. Розробка уроку літератури рідного краю на тему: Іван Синюк. “Соколець (Гуцульська казка)” у п’ятому класі.....	101
Висновки до 4-го розділу	109
ВИСНОВКИ	111
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	114
ДОДАТКИ	136

ВСТУП

Глибоччина – це частина Буковини, що за своїми культурно-духовними, літературно-мистецькими цінностями була пошанована не лише мешканцями букового краю, а й різнонаціональними представниками. Жителів Глибоччини як представників найрізноманітніших професій, талантів та захоплень завжди поєднювало й поєднує одне – любов до рідного слова.

На Глибоччині народилося та проживало багато сміливих захисників, творчих особистостей, що не залишалися осторонь навіть у найважчих для краю історичних подіях. Повернувшись до найдавніших часів, відзначимо родину Мандчевських, Ольгу Кобилянську, Івана Синюка, Сидора та Домку Ботушанських, Сергія та Ярему Канюків, Дмитра Макогона, Ірину Вільде. Глибоччани гідно пошановують їхні спроби розвивати, по-своєму захищати та підтримувати гартувальний дух. Про це свідчить функціонування літературно-мистецьких музеїв, відкриття меморіальних експозицій, найменування вулиць, пошановування їхніх здобутків під час навчального процесу в районних закладах освіти, дослідження їхнього життя і творчості сучасниками.

Не можемо не згадати В. Морванюка, В. Левицького, В. Товарницького, В. Белка, В. Шови, С. Продана, О. Бурли, що гартували глибочан до національної єдності за часів радянщини, потерпаючи натомість особисто. Окрема пошана педагогам М. Васильєву, І. Іллюку, О. Унгуряну, Д. Постеуке, І. Постеуке, Д. Жиряді, Ю. Зегрі, М. Букатарю, Т. Ніколаєвичу, М. Стасюку за збереження передовсім літературних традицій, що виявлені у публіцистичних дослідженнях про рідні села.

Багатьох митців об'єднала редакція районної газети, що невпинно функціонує з 1945 року. Відійшли у вічність І. Семенюк, Ю. Петричук, Л. Сторощук, О. Шалагін, О. Трошина, В. Фестей, П. Скрипа, та увіковічили доробок загальнокультурних статей на шпальтах періодики. І. Семенюк та Ю. Петричук заохочували до творчості глибоцьку молодь, вбачаючи в них мистецький потенціал. Про це засвідчили Світлана Кирилюк, знана українська дослідниця творчості Ольги Кобилянської, а також член Національної спілки

журналістів України Валентина Лучак-Богдан, що розпочали творчу діяльність під їхнім редакторським керівництвом.

Літературно-мистецька студія “Витоки” від 1977 р. – станом на 2022 р. займає провідне місце в літературному процесі Глибоцького району. Когорта талановитих людей зуміли прочитати в межах студії свою творчість вперше. Серед них – Є. Дмитрашко, В. Жовтюк, М. Симко-Сидоряк, С. Ковальова, Т. Сорощук, Л. Душак, І. Швець, О. Максимчук, Н. Кузик-Місюга, О. Хобзей, О. Мартинюк, Г. Галиць, С. Круліковська, Н. Бевцик, Н. Лупуляк, М. Козуб, Є. Чокобок, В. Сигедин, А. Крецу, А. Когут, О. Намака, В. Франчук та інші. В їхніх перших літературних спробах відобразилося життя.

Творчість Р. Загарюк, Г. Михайлюка, Р. Зегрі, Г. Семенюк-Сисолетіної, В. Франчук, Р. Рязанової, С. Довгань, Л. Пенюк, О. Ілюк, Л. Топало, І. Семенюк-Федоренко, В. Демченка, М. Трач, А. Паламарюк, А. Душак відображена у власних добірках, художніх книгах.

М. Пукай, М. Том'юк, М. Траф'юк-Маріщак, Р. Назаришин, Г. Продан, С. Григор'єва, В. Хлопін, Г. Горда, Д. Мінтенку, В. Бику, І. Бику обирають періодику як спосіб художнього висловлення.

Представниками румунської культури і літератури в Глибоцькому районі є М. Лютик, Д. Ковальчук, М. Препеліца, В. Терицану, Іліє Тудор Зегря, А. Сучевяну, М. Мінтенку, І. Гаванос, Е. Скіпор, М. Шапка, А. Сучеван, І. Білецький, І. Попеску та ін., що завдячували за дитинство і виховання рідному краєві в окремих творчих роботах.

Вагома плідна діяльність належить Д. Панциру, О. Приходько-Возняк, О. Рутецькій Г. Траф'юку, О. Репіні. Свого часу вони популяризували літературну Глибоччину за її межами, а подекуди й за межами Буковини.

У зв'язку з територіальною реорганізацією 2020 року Глибоцький район як окремий регіон ліквідовано, відтак він увійшов до складу Чернівецького району. Нині Чернівецька область складається з трьох районів: Чернівецького, Вижницького і Дністровського.

Однак Глибоччина за історичною територіальною єдністю розвивається й надалі. Так, А. Рєпіна, Б. Цікул, А. Богдан, О. Коваль, М. Белич, А. Павлюк, О. Бічер, З. Белко, Т. Кручко – представники молодого покоління поетів – уславлюють рідний край на сторінках обласних газет (“Молодий буковинець”, “Зоріле Буковіней” та ін.). Успішно продовжують літературно-мистецьку діяльність “витоківці”, сповнюючись щоразу молодими талантами.

Попри насичене мистецьке розмаїття краю, широкий спектр художньої літератури, можливість використання різних інтерактивних методів і технологій під час вивчення творчості письменників, в загальноосвітніх закладах Глибоччини творчість письменників-земляків, на жаль, не вивчають. Подекуди гостями позакласних літературних заходів були: Д. Ботушанська, Д. Панцир, О. Приходько-Возняк, А. Сучевяну. Уроки літератури рідного краю спрямовані на виховання патріотизму, плекання історичного та культурного надбання предків, сприяють формуванню національно свідомих громадян. Оскільки творчість поетів О. Приходько-Возняк, О. Рутецької, М. Лютик, Г. Траф'юка, С. Кирилюк, О. Рєпіної, а також прозаїків І. Синюка, Д. Ботушанської, Д. Панцира представляє багатий і різноманітний матеріал здебільшого із виховним потенціалом, ми, ознайомившись із творчістю згаданих письменників, вирішили вивчити, здійснити ідейно-тематичний, естетико-художній, проблемний аналіз їхніх творів та надати методичні рекомендації до вивчення їх творчості в ЗЗСО. У цьому полягає **актуальність дипломної роботи.**

Об'єкт дипломної роботи – літературний процес Глибоччини другої половини ХІХ – початку ХХІ століття.

Предмет дипломної роботи – творчість представників літератури Глибоцького району.

Мета роботи полягає у вивченні, систематизації, аналізі матеріалів про літературне життя Глибоччини, в наданні методичних рекомендацій до вивчення письменників у ЗЗСО.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

1. Зробити загальний огляд сторінок історії у розвитку літератури Глибоччини у загальноукраїнському літературному процесі.
2. Зібрати та проаналізувати твори сучасних маловідомих письменників краю: поетів, прозаїків.
3. З'ясувати проблемно-тематичне спрямування творів вибраних письменників.
4. Розкрити нові ідеї та образи у творчості літераторів Глибоцького району.
5. Надати методичні рекомендації до вивчення письменників Глибоччини в ЗЗСО.

Методи дослідження. У роботі було використано пошуковий, дослідницький, функціональний та описовий методи.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають праці В. Вознюка, М. Богайчука, Б. Мельничука, Г. Токмань.

Новизна роботи полягає в тому, що вперше здійснюється спроба комплексно зібрати та систематизувати твори письменників, а також надати методичні рекомендації до пришкольного вивчення їхньої творчості.

Практичне значення роботи зумовлюється тим, що матеріали дослідження можна використати при викладанні літератури рідного краю в середній школі, при проведенні літературних вечорів, позашкільних заходів. Отримані результати є матеріалом для підготовки рефератів, курсових та магістерських робіт.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, чотирьох розділів (розділ I. – “З історії літературного життя Глибоччини (друга половина XIX – початок XXI ст.”; розділ II. – “Ідейно-художній ареал творчої спадщини поетів Глибоччини”; розділ III. – “Проза І. Синюка, Д. Ботушанської та Д. Панцира у контексті розвитку літературного процесу Глибоччини”; розділ IV. – “Методичні поради до вивчення творчості письменників Глибоччини у ЗЗСО”), висновків, списку використаної літератури та додатків.

Розділ 1

З ІСТОРІЇ ЛІТЕРАТУРНОГО ЖИТТЯ ГЛИБОЧЧИНИ (ДРУГА ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

1.1. Початки літературного життя Глибоччини (друга половина ХІХ – початок ХХ століття)

Історія Північної Буковини є складною, сповненою багатьма випробуваннями і протиріччями. Це пов'язано із загарбанням буковинських земель різними державами: Молдовським князівством (1359-1774 рр.), Габсбурзькою Австрією та Австро-Угорщиною (1775-1918 рр.), Румунським Королівством (з 1918 по 1940 рр., а також 1941-1944 р.). Частиною Української РСР та СРСР Чернівецька область була впродовж 1940-1941, 1944-1991 рр. Політика цих країн була спрямована на те, щоб уповільнювати розвиток української нації, придушувати націєцентричну діяльність своїх підлеглих. Однак жодні утиски чи систематичні необґрунтовані цензури не зламали українців. У 1991 році утверджено територіальну цілісність України в межах 24-х областей і АР Крим, оголошено суверенність і незалежність держави. До незалежної України увійшла Чернівецька область.

Фактично половину тисячоліття у складі Молдови буковинці непосильно обробляли землі, до чого примушували тамтешні феодалі і поміщики. Втричі зросли вимоги нових землевласників (І. Вітана, М. фон Туркула) щодо обробки ґрунту впродовж окупації букового краю австрійцями [117, с. 179]. Це призвело до пригніченості, низької національної свідомості та цілковитої неосвіченості місцевих людей, тому проблему освіти неодноразово порушували серед керівних органів Австрії. Проте ці спроби не знайшли відклику в австрійського цісаря. Результатом проукраїнських намагань було відкриття тривіальних шкіл при церквах у кількох сільських місцевостях, де учні опановували основи грамотності.

Очевидно, що така ініціатива австрійського уряду не задовольнила бодай елементарних потреб людства. Недоброякісне навчання німецькою мовою не було життєвим орієнтиром селян, а відтак і способом утвердження своїх

прав. Повстання поневоленого народу проти згубного керівництва, боротьба за рідну українську школу – невідворотні явища в історії буковинського краю.

До середини XIX століття на Глибоччині не було жодного культурно-освітнього закладу, внаслідок чого “ Панувала суцільна неписьменність — селяни «розписувалися» хрестиком ” [117, с. 204]. Глибочани не могли утримувати освітні заклади, а панівна верства суспільства навмисне цим не займалася, тому погоджувалися навіть на оренду приміщення для навчання у шинкарів за оплату робочою силою. Однак такі угоди були невдалими через маніпуляції можновладців.

На території села Біла Криниця від останньої чверті XVIII ст. проживали старообрядники, які переховувалися від жорстоких переслідувань російського імператора Миколи I у зв'язку з неприйняттям нового церковного устрою в Росії. Однак вони жили переважно замкнуто й відособлено від решти населення краю.

У 1848-1849-х рр. широкого розголосу серед європейських країн набула революція “Весна народів”, учасники якої поставили за мету долучити до процесів державотворення голос народу. До цього також прагнули буковинці, тому, одухотворені революційними закликами буковинського ватажка Лук'яна Кобилиці, мешканці різних сіл повставали проти панівного австро-угорського устрою. На Глибоччині перший масовий супротив селян відбувся у 1834 році під керівництвом *Юрія Тимоша*, що походив із села Купка. Вони вимагали скасувати поміщицькі повинності, однак повстання закінчилося езекуцією протестантів та ув'язненням очільника. Понад 30 мешканців Купки стали на захист Ю. Тимоша, через що староста села наказав повторно побити активістів. Однак селяни були непохитними, тому Ю. Тимоша звільнили [55, с. 46-47]. Вирішальне національно-визвольне повстання для буковинців датоване 1848 роком, що ознаменоване послабленням феодално-кріпосницьких установ, а також наданням Буковині “окремого коронного статусу” в складі Австрійської імперії. Відтак новоутворене Герцогство Буковина підпорядковувалося Райсхарту, а не Галицькій адміністрації, як

вимагали українські парламентарі, що де-факто пригальмувало відродження української нації.

У середині XIX ст. реорганізована українськими православними митрополитами релігійна сфера набула національного характеру. На Глибоччині діяли близько десяти храмів (в Луковиці, Купці, Верхніх Синівцях, Багринівці тощо), церковні настоятелі яких, крім богослужіння, займалися просвітництвом. Так, православний священник *Василь Мандичевський*, виходець із села Багринівка, який понад 35 років, із 1856 по 1891 рр., проводячи відправи в церквах Багринівки і Молодії, передавав свої фольклорні надбання парафіянам.

Своєрідні нахили до творчості успадкували нащадки В. Мандичевського – діти Аурора, Євсей, Костянтин, Ераст, Катерина та Георгій Мандичевські. Митець доклав найбільше зусиль для їхнього саморозвитку. Важливим для одухотворення Мандичевських було аудіювання у рідному домі в Багринівці художніх творів як румунських митців, так і українських літераторів (Т. Шевченка, Ю. Федьковича, С. Воробкевича), а також зібраних народних пісень. Відрадно, що Сидір Воробкевич із 1890 по 1895 рр. був музичним наставником *Георгія Мандичевського* під час навчання в Чернівецькій духовній семінарії. Під впливом національного виховання музикознавця Г. Мандичевський впродовж першої чверті XX ст. розповсюджував українську музику на теренах Буковини [9].

Попри те, що всі члени сім'ї Мандичевських були прибічниками румунської національної спільноти на Буковині, кожен із них зробив внесок у розвиток української культури: Аурора брала участь у культурно-освітніх засіданнях українських діячів у Європі; Катерина перекладала твори брата Євсея з румунської і німецької мов на українську, вчителюючи, знайомила впродовж першого десятиліття XX ст. учнів буковинських шкіл із його музичною спадщиною; Євсей писав музику на твори Т. Шевченка, І. Франка, Ю. Федьковича, упорядковував народні пісні, надавши їм нового звучання; Ераст вів активну видавничу діяльність у Бухаресті, що спеціалізувалася

на укладанні народних збірників [7]. Достеменно відомо, що “ ... з усіх проявів народного духу найбільш впливає на свідомість українського народу пісня ” [203, с. 8]. Тому нехибним буде припущення щодо активного розповсюдження Мандичевськими народної творчості серед жителів Глибоцького району, завдяки чому пісенні мініатюри набули нового сенсу – відрядного і гартованого водночас.

Очевидно, прагнення глибочан до самовдосконалення активізувалося, адже в 1856 році жителі Кам’янки власними силами спромоглися відкрити освітній заклад, де “ ... навчалася тільки 267 дітей, а їх було на той час 4943 ” [117, с. 205]. Вирізнялися грамотністю жителі Черепківки. У 1869 році в Черепківці розпочала функціонувати залізнична станція “Чернівці — Вадул-Сірет — Сучава”, що зумовило потребу в фахових співробітниках. Адміністрація залізниці була змушена забезпечити освіту працівникам, тому незначна кількість селян здобула технічну спеціальність, щоправда, за межами Буковини. Завдяки частим залізничним сполученням на теренах Глибоччини налагодилося економічне становище, відтак з’явилися умови для продовольчої діяльності. Задля підтримки економіки австрійські чиновники вивчали питання освіти, внаслідок чого впродовж 60-70-х рр. XIX ст. відкрито близько 5 шкіл: у Глибокій, Вовчинці, Коровії, Чагрі та Черепківці. Однак навчальний процес був спрямований на онімечення населення, що унеможливлювало усвідомлення української ідентичності.

Піднесення українського національного духу на теренах букового краю розпочалося у 1880-х рр. завдяки культурно-освітній роботі народовців, які, під керівництвом С. Смаль-Стоцького, О. Поповича, Є. Пігуляка, М. Василька, відстоювали українофільські інтереси. Також частішали поширення серед простолюду літературно обрамлених закликів буковинських письменників до національного пробудження. Це пов’язано із розвитком нової української літератури на Буковині, коли “ ... завдяки попереднім і тодішнім зусиллям Ю. Федьковича, братів С. і Г. Воробкевичів та інших українських діячів стало незворотнім національне відродження в Чернівцях, коли започаткувався вихід

газети «Буковина», довкола якої гуртувалися літературні сили міста і краю, коли з'явилися інші українські видання, а також почали діяти видавництва ” [167, с. 397]. Таким чином від облудливого способу мислення позбавилася передовсім сільська інтелігенція, завдяки чому зросла кількість націєтворчих осередків.

Розповсюджувачем українських книг на Глибоччині та безпосереднім творцем української літератури був самородок із Кам'янки *Іван Синюк* (1866-1953). Найвірогідніше, І. Синюк належав до тієї порівняно невеликої кількості учнів, яким пощастило здобути освіту в місцевій народній школі, адже наявні свідчення дослідників про закінчення початкових класів у Кам'янці [126]. Отже, можемо стверджувати, що зусилля народу принесли очікувані результати. Опанувавши необхідні навички письма, І. Синюк вдається до прозаїчного відображення природи Кам'янки, серед якої ще змалку бував зі своїм батьком-лісником. Самобутні мистецькі витвори Синюка користувалися популярністю серед літературного осередку Буковини, високо відгукувалися про нього тогочасні літературні критики О. Попович та О. Маковей, але на рідній Глибоччині ніхто не міг оцінити майстерність його малих епічних форм через тотальну неосвіченість населення. Письменник усвідомлював, що країни потребують доступного якісного навчання, тому навчав дітей грамоти у домашніх умовах.

Згодом І. Синюк навчався в Чернівецькій вчительській семінарії – єдиному профільному навчальному закладі на Буковині – де здобув професію педагога. Саме за період навчання у Чернівцях митець мав змогу взаємодіяти з відомими українськими діячами краю (О. Маковеем, Л. Турбацьким, О. Луцьким та ін.), удосконалювати власний ідіостиль, здобувати нову літературу, відтак – направляти її на Глибоччину.

Одночасно із просвітною діяльністю І. Синюка розвивала культурно-освітнє життя Глибоччини *Ольга Кобилянська* (1863-1942). На початку свого літературного шляху, впродовж 1880-х рр., О. Кобилянська часто навідувалася до Димки, позаяк тут жили родичі по лінії матері Марії Вернер. Однак не тільки

цей фактор схиляв письменницю до візитів. О. Кобилянська потребувала зв'язку із сільськими жителями, адже цим живилася її творча душа. Необхідними такі взаємини були і для димківчан, завдяки яким пробуджувалася їхня самосвідомість. Власне, це було ледь не єдине джерело духовного розвитку в останні десятиліття XIX ст., оскільки цісарство так само не опікувалося долею української верстви, а лише “ ... свою господарку взірцево вели і одноразово були дуже великої думки про себе. На мужиків дивилися зі своєї егоїстичної точки зору, ба навіть і нехтували біднішими православними людьми, хоч і не обходилися без мужицького наймита ” [41, с. 34]. Тому для народу важливими були усі способи розвитку освіченості й культурності.

З 1889 по 1891 рр. О. Кобилянська проживала у Димці, що було доленосним періодом для місцевої громади. Чимало конкретних осіб і фактів сільського життя лягли в основу багатьох творів письменниці. В оповіданні “Аристократка” відтворено взаємини матері й сина-п'яниці, прообразами яких є Луція Вернер і її син Станіслав (бабуся і дядько письменниці). У “фантазії” під назвою “Голубка і Дуб” (згодом перейменовано на “Людина з народу”) алегоричними є стосунки О. Кобилянської з сільським слугою Іваном Чоп'яком. По-новому інтерпретовано біблійний мотив про Каїна та Авеля у соціально-психологічній повісті “Земля” на основі історії родини Жижилянців. У Димці мисткиня працювала над другою частиною “Землі”, яка, на жаль, не була опублікована, а також над повістями “Ніоба”, “В неділю рано зілля копала...”, “Через кладку”, “Людина”. Ще О. Кобилянська здобула матеріал для малої епіки (“Жебрачка”, “У св. Івана”, “Банк русти кальний”, “Некультурна”, “Мужик”, “На полях”, “Природа”, “За готар”, “Під голим небом”, “Старі батьки”), розпочала писати психологічний роман “Царівна”. Це фактично перші довершені літературні творіння на території Глибоцького району. Імовірно, що димківські селяни не усвідомлювали цілком своєї причетності до процесу створення малої і великої прози, яке полягало в обговоренні з письменницею різноманітних, почасти несправедливих обставин їхнього життя, а відтак і

безпосередньої участі в літературному житті краю. Та відчутним було для них переосмислення власного призначення на землі. Отже, діяльність О. Кобилянської не обмежувалася створенням літературно-художніх творів, а зводилася до безпосередньої взаємодії як і з місцевими людьми, так і з духовними товаришами шляхом листування. Відомо, що з Димки “ ... вона листувалася з письменниками Михайлом Павликом, Наталією Кобринською, зі своїми подругами Августиною Кохановською та Софією Окуневською ” [68, с. 40]. Важливим є й те, що письменниця часто дорогою до сусіднього села Михайлівка, в якому рідний брат Юліан Кобилянський очолював місцеву школу, чи, приміром, під час візиту до старшої сестри Євгенії, що проживала зі своїм чоловіком Юліаном Урицьким у Глибокій, спілкувалася з народом, за потреби давала поради, ділилася навичками самоосвіти. Серед людей, що були в близьких стосунках з О. Кобилянською, згадаємо К. Чимбру, П. Михайлюк, С. Чимбру, О. Іоняк. Такими спогадами, до прикладу, згодом (у 1968 р.) поділилася мешканка Димки Кароліна Чимбру: “ Ольга Юліанівна навчила мене грамоти, давала читати різні книги. Тоді я вперше познайомилась з книгою. Звісно, з інтересом читала я твори і самої Кобилянської, бо знаходила в них багато знайомого з життя нашого села ” [78]. В особливих взаєминах із селянами перебував *Володимир Кобилянський* (1895-1919) – поет, брат письменниці, який був частим гостем у Димці. Красномовним щодо цього твердження є спостереження дослідника В. Вознюка, який акцентує увагу на освіченості сільського населення: “ Так, 22 серпня Володимир зафіксував, що читав сільському хлопцеві Дмитрові „Два сини” Марка Вовчка. 28 серпня знову занотовано: „Читав з Марка Вовчка „Свекруха і сестричка Милася” Маркові”. А 30 серпня цей Марко співав йому народні пісні ” [68, с. 34].

Зауважимо, що *Юліан Кобилянський* (1859-1922) проживав у Михайлівці сумарно в 1892-1897 рр. разом із дружиною Ізабеллою фон Ферро, батьки якої – здібнілі поміщики – подарували їм садибу в цьому селі. У 1897 році, у зв’язку зі зміною місця роботи Юліана Юліановича, родина переїхала до Чернівців.

Щодо долі *Урицьких*, то у 1896 році вони оселилися “ ... в Димці у власному будинкові на околиці села, неподалік від Тарашан ... ” [68, с. 36].

За таких обставин Ольга Кобилянська познайомилася із юним *Сидором Ботушанським* (1885-1951) – поетом, “піснетворцем” і прогресивним діячем глибоцького краю. Їхню першу зустріч відтворено в автобіографічному романі “Підземний дзвін” Д. Ботушанської, майбутньої письменниці, доньки митця, де зміненими є тільки імена героїв: “ І лише поминув трохи міст, коли це за спиною хтось його окликнув. Він оглянувся: услід за ним ішла якась молодиця. Висока, струнка, з гарними проникливим очима, убрана по-панськи: / «Зачекай, парубче! Може нам по дорозі. Не буде скучно... підведу!» / Василь [ред. – Сидір] зразу був знітився, але приємна, тепла говірка незнайомки хутко зосередила його думки, повернула стійкість душі... І він не вспів і кілометра пройти, як перед цією дивною жінкою вивернув цілу душу. Анічогісінько не утаїв і не переборщив... навіть і не думав про те, що у нього там не вийде. Просто де і взялося його красномовність. А жінка, слухаючи, увесь час не зводила з нього очей – очей добрих... зацікавлених... і, можливо, від того погляду йому робилося так легко, що хотілося говорити... говорити. Адже так уважно його ще ніхто не слухав ” [41, с. 48]. Після цієї розмови С. Ботушанський і О. Кобилянська неодноразово зустрічалися, адже вони були близькі за духом. Саме Ольга Юліанівна розкрила його національний стрижень, розширила кругозір, відточила громадсько-культурні інтереси. Як згадувала наймолодша донька С. Ботушанського Марія, що “ ... коли до неня деколи навідувалася строга пані в чорному, тоді дітей відправляли з хати на вулицю, а мати заварювала чай і також йшла до своєї жіночої роботи. А батько з панією подовго розмовляли ” [264]. Відтак їхня взаємодія була спрямована на благо Глибоцького району.

Згодом, на зламі XIX-XX століть, збори свідомої верстви Глибоччини у будинку Ботушанських були регулярними. Односельці відзначали, що “ ... хлопець не тільки гарно співати вмів, але десь діставав такі книжки, що в них правду про селянське життя вичитував ” [169], після чого митець,

сповнений великої пристрасі, описував щасливе майбуття, хоч до цього було ще далеко. “ Бачив Сидір, як жадібно підхоплювали люди кожную його співаночку, яким духовним голодом страждали його односельчани ” [169], тому йшов всіма просвітницькими шляхами задля духовної зрілості краян. Часто С. Ботушанський візитував до Чернівців, де відвідував засідання громадсько-культурного товариства “Руський народний дім”. Керівництво об’єднання намагалося задовольнити національні потреби усіх районів, завдяки чому митець здобував “необхідні людям газети, книги, брошури”. Таким способом він розповсюджував на теренах краю широкий спектр української літератури: народні співаники, “Кобзар” Т. Шевченка, твори своєї духовної наставниці О. Кобилянської, Лесі Українки, випуски газет “Буковина”, “Руска рада”, “Народний Голос” та ін. Так, за спогадами Д. Ботушанської, відбувався цей процес: “ Батько брав газети, а часом і різні книжки, котрі приносив до Глибокої і роздавав своїм людям. А «свої» – це були ті люди, котрі збиралися у нас, а ті знову передавали своїм... ” [133]. Прибічниками Ботушанського були такі глибоцькі активісти: А. Лютик, Н. Ткачук, А. Бочар, В. Гандюк, В. Равлюк.

Вагомою була діяльність Сидора Ботушанського при товаристві “Січ” на Буковині, заснованого в 1904 році услід за галицькими січовиками. За офіційною версією, члени цього об’єднання мали опановувати спортивні протипожежні навички. Насправді товариство було революційним, спрямованим на націєцентричне виховання молоді шляхом охоплення всіх сфер громадського життя. Сидір Петрович намагався відвідувати усі заходи, а також залучати до них своїх земляків. Знаменним є 4 травня 1904 року, коли С. Ботушанський із представниками глибоцького хору (І. Лук’янчук, М. Марусяк, Г. Кручко, Т. Зеленько, І. Калинюк) відвідали концерт “Буковинського бояна” на честь основоположника української музики М. Лисенка, перед яким мали за честь виступити особисто.

Впродовж першого десятиліття ХХ ст. діяльність січових товариств охопила 112 буковинських сіл, зокрема глибоцький край: “ Січова ідея навіть опанувала такі місцевості, що межували вже з румунською етнографічною

територією, як на примір велике село Глибока. Тут енергійним січовим організатором був Букатар ” [187, с. 333]. Старшиною “Січі” в Глибокій обрано Володимира Воробкевича. Він домогся підтримки щодо січової діяльності від православного духовенства, завдяки чому австро-угорський уряд надав дозвіл на проведення культурних заходів, а саме: народних зібрань, спільних забав, вечорниць, концертів. Найбільш активну участь у січових зборах брали родини Ф. П. Труша, М. С. Крючко, П. Т. Митранюка. Відзнакою січовиків була стрічка малинового кольору з написом “Січ у Глибоці”, яку носили через плече на урочистих подіях. Всі заходи розпочинали виконанням гімну “Гей там на горі Січ іде”. При січовій організації духовно споріднені люди єдналися, скеровуючи свою діяльну силу на піднесення українського націоналізму. Відзначимо, що завдяки частковому демократизмові австрійських суспільних відносин на початку ХХ ст. українці поступово утверджували свої національні права на Буковині: “ ... українці настільки добре сконсолідувалися, що розпочали широку кампанію боротьби за здійснення демократичних перетворень в краї, спрямованих на подолання засилля в управлінні Буковиною великих землевласників-бояр ” [95, с. 160].

Цей процес також позитивно вплинув на сферу освіти. У початкових школах таких сіл, як Глибока, Михайлівка, Луковиця, Кам’янка та ін., розпочали функціонувати класи з українською мовою навчання (основною мовою навчання була німецька, рідше – румунська). У зв’язку з цим виникла нагальна потреба у доборі компетентних педагогів, яких найчастіше призначали з різних місцевостей. Так, з 1905 по 1910 рр. вчителем у народній школі Глибокої працював *Сергій Канюк* (1880-1945) – письменник і громадсько-культурний діяч із Кіцманщини. Він був прибічником прогресивного виховання молоді, тому долучався до місцевих українофільських заходів, а також самостійно організовував скликання, під час яких закликав до відокремлення від “чужих” культур, адже був переконаний, що “ ... народ знає і любить свій край, цікавиться його історією. Тільки не щастить йому визволятися з ярма чужинців, що віками сидять на нашій

шиї ” [52, с. 21]. Серед активних глибоцьких відвідувачів були С. Кутій, В. Каменяр та інші. Одним із найбільш дієвих методів утвердження національних ідей С. Канюк вважав українську літературу, тому згодом приєднався до лав письменників, створивши низку прозових творів революційного спрямування (“Доносчик”, “Наша інтелігенція” та ін.). З огляду на роки публікації цих творів у газеті “Буковина” (1905-1908 рр.), можемо припустити, що вони створені саме на теренах Глибоччини.

Побіжно в Глибоцькому районі з’являлися літературні спроби *Дмитра Макогона* (1881-1961), уродженця Тернопільщини, який із 1903 по 1914 рр. працював народним вчителем у Луковиці. Невдовзі до освітнього закладу було прийнято Адольфіну Гнатівну, дружину Д. Макогона, де вони разом працювали на царині науки. Дмитро Якович формував національний стрижень народу шляхом викриття плачевного панівного устрою у своїх творах (“Убійниця”, “Контрасти”, “Христос воскрес!”, “Борець”, “Полтава!”, “Не забуду”, “Ненавиджу!”, “До боротьби!” тощо). Така концепція творчості митця уможливила осмислення суспільних подій всіма верствами населення. Не безпідставною, а радше істотною, з огляду на виховання, буде громадянська позиція *Ірини Вільде* (справж. ім’я – Дарина Макогон; 1907-1982) – письменниці, громадсько-політичної діячки, доньки Д. Макогона, що народилася і зростала в Луковиці впродовж 1907-1914 рр. “Я виросла в ідеальній родині..., і у великій мірі завдячуючи цьому, я стала письменницею”, – так, у зрілому віці окреслить вклад своїх батьків у її особистісний розвиток [163], що частково візуалізує у прозовій добірці “Нова Луковиця” (1953). Тому, вочевидь, покоління, що виховане під керівництвом Д. Макогона, успадкувало найкращі інтелігентні якості.

У 1911 році до Буковинського повітового сейму, керівного органу Герцогства Буковини, увійшла рекордна кількість українців – 17, що пов’язано із реорганізацією виборчої системи [58]. Відтак розвиток культурно-освітньої сфери життя українців здійснювався посилено. На теренах Буковини активно засновували читальні під назвою “Руська бесіда”. 1911 р. читальню було

відкрито у Глибокій, яка об'єднала фактично весь прогресивний прошарок суспільства. Глибочани отримали вільний доступ до українських книг, журналів та газет. Часто відбувалися засідання, під час яких опрацьовували періодику, що вийшла друком саме на теренах Глибоччини. Мова йде про такі видання: радикальний журнал “Іскра”, який видавали Д. Макогон та І. Діброва протягом 1908 року в селі Черепківці; газети “Хлібороб”, що зорієнтована на умови ведення господарства, та “Голос Народу” – революційне дітище січовиків.

У 1914-1918 рр., в період Першої світової війни, на теренах Глибоччини, втім, як на всій території тодішньої України, відбувалося кровопролиття, знищення культурно-освітніх, духовних надбань, житлових будинків, численні грабунки. Мобілізовано понад 80% мешканців Буковини, серед яких були письменники, громадсько-культурні діячі (Д. Макогон, І. Діброва, сини Івана Синюка – Іларій та Авриліан, О. Маковей, С. Смаль-Стоцький тощо) та інші представники інтелігенції. Територія Буковини була під окупацією тричі: “ ... перший раз російські війська захопили Чернівці 2 вересня 1914 року, і перебували в місті до 20 жовтня цього ж року; другий - із 28 листопада 1914 р. по 17 лютого 1915; третій раз – із 18 червня 1916 р. по серпень 1917 р. ” [217, с. 5]. Щоразу “нові” окупанти шукали серед мешканців краю зрадників і шпигунів, у яких вбачали прибічників ворожої армії (царської чи цісарської). Із виявленими підозрюваними жорстоко розправлялися: “ Так, у жовтні 1914 р. після відступу росіян із с. Глибока австрійські жандарми заарештували 150 жителів як таких, що співчували росіянам. Чотирьох із них – Трохима Лупуляка, його рідного брата Євмена, Дмитра Крючка та Василя Петровича Вознюка повісили на ліхтарних стовпах залізничної станції, а Олексія Гандюка – в лісі села Купка. Решту заарештованих відправили в Австрію ” [217, с. 5]. Після розпаду Австро-Угорщини перед буковинцями, що належали фактично до новоутвореної Західноукраїнської народної республіки (ЗУНР), постав вибір між автономністю та приналежністю до певної держави. Однострійне рішення про приєднання українського населення Буковини до Української держави було

прийнято під час Буковинського народного віча, 3 листопада 1918 року, в якому взяли участь понад 40 тис. мешканців краю, серед яких були представники Глибоччини – Н. Ткачук, В. Гандюк, С. Канюк, а також С. Ботушанський: “ Попереду маніфестантів розвівалося синьо-жовте знамено, яке ніс Сидір Ботушанський – народний піснетворець із Глибокої, [...] , а над рядами лунали співані на мотив „Марсельєзи” слова, які створив Микола Марфієвич ... ” [167, с. 404-405]. Відрадно, що С. Канюку за активну громадську діяльність присвоєно звання “Почесний громадянин Глибокої” [203, с. 409]. Та вже за 5 днів, 8 листопада 1918 року, румунські війська захопили територію Глибоччини, а через 4 дні (12 листопада 1918 р.) повністю окуповано Буковину. Для мешканців Буковини настав новий період – один із найважчих і найжорстокіших в історії краю.

1.2. Сторінками історії та літератури Глибоцького району (20-30 рр. ХХ ст. – кінець 70-х рр. ХХ ст.)

Від листопада 1918 р., фактично з перших днів перебування на українських землях, сигуранца відрекомендувалася безсердечним деспотом та експлуататором. Усвідомивши, що фігурування в свідомості народу української мови та культури призведе до непосильних повстань та бунтів, румунські окупанти націлилися на румунізацію краю у всіх сферах життя, щонайперше заборонивши діяльність освітніх закладів українською мовою. Для підтвердження цього наведемо уривок з листа Д. Макогона: “ Як Вам певно відомо, в австрійських часах я вчителював на Буковині. В 1914 р. був мобілізований, а прийшов додому аж після розпаду Австрії. Тут захопила мене румунська окупація. Румунська влада вже з перших днів почала шаліти. Українську інтелігенцію арештувала або проганяла з робочих місць, українські школи насильно румунізувала, а вчителів переносила на полудне, а навіть у глибину Румунії. Наше село Лукавиця, де ми з жінкою вчителювали 15 років, там мали й свій власний дім, зрумунізовано також. Нас перенесено до села Веренчанки, Заставнецького повіту в північну Буковину і то тільки тому, що румунському інспекторові дали хабар ” [124, с. 8]. Особливих утисків зазнали

директори місцевих шкіл, від яких військовослужбовці у складі офіцера і 4-х солдатів, перевірили класні журнали, вимагали підписати заяву про навчання румунською мовою, обґрунтовуючи це так: “ У вашій школі є діти з повними або перекрученими румунськими прізвищами. Це свідчить, що їхні предки були румунами. Румунська влада хоче дати змогу цим дітям знову повернутися до своєї нації ” [221, с. 133]. У разі директорської незгоди – екзекуція з повторним за місяць «візитом», допоки не буде підпису на заяві. Серед тих, хто не скорився окупантам, відзначимо директора Червонодібровської школи *Іллю Іллюка*, який “ тричі підпадав під таку «операцію», а заяву не підписав ” [221, с. 134].

Так чи інакше, 21 травня 1919 року на румунський взірєць було перейменовано всі міста та села Буковини, прізвища та імена людей, діяло табу на українську мову. Своєрідною відповіддю на національне пригноблення було повстання 113-го полку солдатів 17 листопада 1919 року, до якого приєдналися мешканці Глибоччини: М. Букатар, Д. Ткачук, Г. Візнюк, В. Кирилюк, М. А. Максимюк, М. Н. Максимюк, М. Майщук та ін. [50, с. 182]. Показовим є те, що сигуранца, дізнавшись про від’їзд глибочан до дислокації в Чернівцях, наказала тамтешнім залізничникам “пустити потяг під укіс”, на що вони відреагували бунтом. На жаль, через неналежну організацію повстання зазнало краху, внаслідок чого було покарано всіх учасників.

Починаючи з 1920-х рр., в селах Глибоччини вчиняли експлуатації, селян не забезпечували робочими місцями. За кожну скаргу до повітових осередків переслідували, ув’язнюючи згодом всіх причетних. Богослужіння в храмах провадили румунською мовою. Здійснювали перепис населення шляхом фальсифікації відомостей про кількість румунів на Буковині. Фактично – мешканці краю обмежені всіма благами та можливостями, однак насправді несприятливі, важкі умови побуту лише зблизили їх, увіковічили громадянську позицію.

Не маючи запасів їжі та ресурсів, проте володіючи непоборним почуттям української честі, С. Ботушанський прагнув виховувати в любові до України

своїх дітей. Власне, тому в 1921 році подарував своїй доньці Домці на дев'ятиріччя “Кобзар” Тараса Шевченка, який вдалося вберегти від румунських жандармів. Оскільки Домка мала потяг до навчання і творчості, цей подарунок був надзвичайно цінним для неї. Відрадно, що зі своїм татом, Сидором Петровичем, і Тарасом Шевченком будуть пов'язані найтепліші спогади *Домки Ботушанської*, позаяк вони обоє причетні до розвитку навичок читання дівчини: С. Ботушанський був її першим учителем, а “Кобзар” – “букварем”. Через матеріальні нестатки подальше навчання Домки відбувалося хіба що завдяки дівчатам, з якими вона пасла худобу, адже вони вчилися в тамтешній Глибоцькій гімназії [135]. Та навіть такі мінімальні умови для навчання принесли успіх – Домка Ботушанська вдається до перших поетичних спроб, створила кілька пісень за мотивами народних співанок. Серед вузького кола прогресивних діячів Глибокої така блага звістка про новонароджений талант розлетілася швидко. Один із них, Король Друккер, що лікарював у селищі, зобов'язався оплатити дівчині навчання.

У 1923 році Д. Ботушанська вступила одразу до 5-го класу місцевої гімназії. Вихованку в дусі українському, юна Домка болюче сприйняла зруmunізований шкільний устрій. Це схилило дівчину до доленосних роздумів: “О, якби то все на рідній, на українській мові вчили?... Як би воно гарно було і та туга за рідною мовою все більше і більше тривожила душу”. Усвідомлюючи, що лише власними силами можна змінити становище на краще, Д. Ботушанська прагне стати вчителем, а відтак – навчати дітей українських цінностей. Та, на жаль, дівчина травмує свою стопу цвяхом, через що наступні 2 роки проведе в постільному режимі.

Національний гніт румунських бояр посилювався. У 1924 році видано шкільний указ, який постановляв: “Громадяни румунського походження, котрі забули свою рідну мову, зобов'язуються посилати своїх дітей виключно в школи як народні, так і приватні з румунською мовою навчання” [245]. Відтоді український народ на Буковині втратив статус нацменшини, в законодавстві їх названо “румунами, що забули рідну мову”.

У 1926 році завдяки активістам Н. Ткачуку, Д. Ткачуку, В. Вонзару, В. Здрілюку в Глибокій створено підпільну партійну організацію. Це був невеликий, проте рушійний суспільно-політичний рух на Глибоччині, члени якого підтримували народні страйки проти деморалізованих вимог окупантів, розповсюджували на теренах краю прогресивну літературу. Засідання відбувалися найчастіше в будинках Антона Бочара, Артема Лютика, Сидора Ботушанського. За дорученням мешканців Глибокої С. Ботушанський рушав до Народного дому в Чернівці по нелегальну літературу: книги, брошури, листівки, випуски газет “Боротьба”, “Нове життя”, “Руська бесіда”.

За період лікування Д. Ботушанська, надихнувшись творчістю Лесі Українки, найбільше – поезією “*Contra spem spero*”, створила ряд поезій (“На крутій горі стою”, “Пісня”, “Я малою так любила”, “На зорях читаю”), які вийшли друком в зазначених нелегальних газетах. Дещо одужавши, долучилася до суспільної роботи. У 1928-1929 рр. на теренах краю влаштовували урочисті події на честь Тараса Шевченка. Оздобою цих заходів був портрет Кобзаря, створений Ботушанською за проханням глибоцького діяча Нестора Ткачука. Попри обов’язкову ретельну перевірку сценаріїв заходів органами Румунії, глибочанам подекуди вдавалося завуалювати їхній національний помисел. Та, на жаль, концерт, присвячений 115-й річниці Кобзаря, в якому брала участь майже вся молодь Глибоччини, зокрема 17-річна Домка Ботушанська, що повинна була підготувати реферат про Кобзаря й виступити з ним, все ж був перерваний. Коли Ботушанська вимовила на сцені фразу “кайдани порвіте”, декламуючи Шевченків “Заповіт”, жандарми, що весь час пильнували за перебігом подій, схопили її та розігнали всіх глядачів. Того дня Д. Ботушанська до відділку поліції не потрапила завдяки заступу ровесників, однак за кілька днів, як зауважує дослідниця А. Коржупова, “... до хати Ботушанських з’явилися жандарми, зробили обшук, забрали півтора десятка газет «Боротьба», кілька заборонених книжок, у тому числі «Кобзар» Шевченка, щоденник дівчини, зошит з її віршами” [133], а Домку і Сидора Петровича арештували. За спогадами дівчини, “ батька забили до півсмерті (за виховання дочки), а мене

довго держали на «постерунку»... Сам Вербовський, глибоцький протоєрей, читав та перекладав пану-шефу значення і зміст моїх віршів, за що в присутності того священика шеф поліції наніс мені два удари, від яких я втратила притомність. З того часу я зовсім зненавиділа попівську рясу” [133].

У 1932 р. Д. Ботушанська, всупереч заувагам сигуранци, заснувала в Глибокій аматорський театральний гурток, метою якого було вивчення української мови та культури. Так, на сцені місцевого клубу аматори поставили кілька п'єс за мотивами таких творів: “Назар Стодоля” Т. Шевченка, “Як козам роги вправляють” Ю. Федьковича, “Степовий гість” Б. Грінченка. Проте невдовзі гурток було закрито, учасників – ув'язнено.

Подальша спроба Д. Ботушанської навчати молодь української мови вже в домашніх умовах також була безуспішною. Безщадні політики ворожого краю переслідували усі українські об'єднання, періодику, утискали будь-які прояви українізації.

Так, 24 березня 1933 року 24-річний *Ярема Канюк* – поет, публіцист, уродженець Глибокої, син Сергія Канюка, переслідуваний сигуранцюю за участь у створенні газети “Самостійна думка”, яка не мала очевидних революційних нахилів, несподівано відійшов у засвіти. Прочитавши щоденникові записи С. Канюка, вміщені у книзі “Нема безіменних героїв” П. Василенка, із діалогу С. Канюка між С. Гуцуляком дізнаємося: “ Твого сина, Сергію, загнала на той світ сигуранца. Переказував через вірних людей Іван Стасюк. Мовляв, замучили агенти боярської охоранки Ярему провокаціями і шантажем. Висліджували вони Ярему повсюдно по п'ятах ” [52, с. 122].

Крім румунського поневільного режиму, цей період був найважчим у зв'язку з сталінськими репресіями, спрямованими на геноцид української нації, що розповсюджувалися на тогочасних теренах Української РСР, але торкнулися й букового краю. У 1932-1933 рр. у Глибоцькому районі від голодомору постраждало щонайменше 10 сімей. За свідченнями Ольги Прибатень, що пережила ті важкі часи, селище Глибока виглядало так: “ По селу валялося багато померлих, їх ніхто не ховав, а якщо ховали, то в одну яму і

не дуже глибоку, таку, що ноги та руки виглядали з-під землі. Вороння розтягувало ті трупи. В жаркий період стояв жахливий сморід гнилого м'яса, який тягнувся від трупів. Вони розкладалися просто на очах, через це почали поширюватися хвороби ” [183, с. 144].

Відрадно, що ні злидні, ні голод, ні тортури не зламали буковинців – це лише гартувало їхній дух до боротьби проти поневолювачів. Впродовж 1932-1936 рр. спільними зусиллями народу в Глибокій було зведено установу “Народний дім ім. О. Ю. Федьковича”, до якої увійшли 28 громадських діячів. Гроші на будівництво збирали по-різному: влаштовували благодійні концерти, заходи. Так, приміром, глибочанин Ісидор Буряк організував виставу п'єси “Ой, не ходи Грицю, та й на вечорниці”, де зіграв роль Гриця. Однак до 1940-го р. у зв'язку з наближенням Другої світової війни всі культурно-освітні установи закрили.

Жителі Глибоччини протестували проти підготовки Румунського Королівства до бойових дій впродовж 1932-1937 рр., а особливо в 1938 р., сигуранца тим часом проводила в їхніх будинках обшуки, внаслідок чого, за науковцем А. Жуковським, “ ... на квартирі І. Тоненчука були знайдені брошури «Комуністичний буквар», «Про диктатуру пролетаріату», а у В. Білоуса – 3 номери газети «Український голос» ... ” [50, с. 183], за що вони були жорстоко покарані. На жаль, війна була невідворотною.

Протягом 1940-1944 рр. Буковина входила до різних держав, що пов'язано із подіями Другої світової війни. Лише в 1944 році Радянський Союз остаточно охопив владу над Буковиною. У зв'язку з територіальною реорганізацією 5 липня 1940 року представники Радянської влади утвердили Краснодубровський район (восени тогоріч перейменований на “Глибоцький”) в межах 36-ти сільських поселень із райцентром Глибока [117, с. 184]. В народній школі села Червона Діброва впродовж 1940-го року вчителювала Домка Ботушанська, здійснивши духовний переворот у дитячих серцях. Про молоду вчительку і поетесу дізналася Юлія Солнцева – режисер, дружина О. Довженка, що перебувала на теренах краю задля зйомки документального фільму під

назвою “Буковина – моя мати”, в якому запропонувала знятися молодій учительці [135]. Тому 1940-й рік для Д. Ботушанської був дебютним, найбільш пам’ятним.

Ведучи мову про педагогів, відзначимо *Ореста Унгуряна*, директора шкіл у селі Купка, який впродовж 1920-1940 рр. випустив чимало здібних учнів. Однак діяльність обох учителів обірвалася вимушено: О. Унгуряна в 1941 р. мобілізовано, а в Д. Ботушанської погіршився стан здоров’я. Відтак письменниця, отримавши за клопотанням О. Кобилянської та літератора Г. Мізюна направлення в санаторій до Криму, покинула Буковину.

Радянська влада, створивши видимість духовного піднесення, насправді провадила націоналізацію та колективізацію, депортувавши найкращих господарів та діячів Глибоччини до концтаборів і тюрем протягом 1940-1950 рр.: “ Як “ворогів народу”, “німецьких шпигунів”, “націоналістів”, “шкідників” карали селян, робітників, учених, письменників, військових, священників тощо. Вироки виносили без суду і слідства, лише за рішенням “особливих трійок” та “особливих нарад” при наркоматах державної безпеки та внутрішніх справ СРСР ” [134, с. 125].

Через голодомор у 1946-1947 рр. Глибоччина втратила фатальну кількість людей, про що засвідчено в праці “Краєзнавство Глибоччини” [134].

Очевидно, що такий режим призвів до духовної деградації, неосвіченості, морального занепаду. Втративши у 1945 р. 20-річного єдиного сина Петра, переслідуваний та змучений Сидір Ботушанський удався до поетичного письма, де вилив свій біль та душевні хвилювання (“Батько, своєму синові Петрові...”, “Діти мої, цвіти мої”, “Життя в Буковині”, “Заховані брови”, “Розлука”, “Своїй дорогі дитині” та інші). Ці літературні пласти не опубліковані, та вони були фактично останніми перед довготривалим періодом застою в розвитку української літератури.

У січні 1945 року в Глибокій засновано районну газету “Будівник комунізму”, що була одним із способів розповсюдження ленінської ідеології: “ Допомогти районній парторганізації у підвищенні рівня організаторської та

ідеологічної роботи, поліпшенні стилю і методів керівництва, активізації внутріпартійного життя – найперший обов’язок газети ” [193]. Між великим потоком пропаганди були вкраплення літературних спроб глибоцьких обивателів. Впродовж 1950-1960-х рр. на сторінках газети друкувалися: Г. Білецька, А. Браеску, А. Буковинський, О. Захарченко, В. Григорак, Б. Гура, М. Ключка, І. Кутень, В. Панченко, Д. Ботушанська тощо. Найбільш ціннісними є поезії Д. Ботушанської (“Парасці Амбросій”, “Понесу я пісню” “Червневі акорди”, “Літні етюди”, “Мати сина виглядає” та багато ін.), які повному репрезентують повагу і любов до рідного українського краю.

Впродовж наступних двох десятиліть районну газету збагатили: Д. Ботушанська, С. Продан, В. Панченко, В. Тарнавський, В. Белко, В. Григоращ, І. Павлович, І. Нехода та ін. Відзначимо творчі спроби *Семена Продана* (1934-2002) – поета, уродженця Кельменеччини, вчителя української мови та літератури в Глибоцькій середній школі. Його поезії (“Балада про живі мішені”, “Малюнок дитинства”, “Жаліється світ...”, “Невже?”, “Не журишь”, “Біля Братської...” та інші) не лише естетично, а й духовно збагачували читачів, правдиво висвітлюючи буденні, клопітливі турботи простолюду.

Відрадно, що на сторінках газети побутувала проза. Відданим прихильником новели був *Володимир Белко* (1942-1980) – письменник, педагог зі Львівщини. Серед ідеологізованих, надмірно пафосних, “штучних” навіювань пропагандистів його творчість переважно на сільську тематику (“Летіли журавлі”, “Живе в селі романтик”, “За мене піде далі син...”, “Подаровані листи”, “У селі за крутим плаєм”) була своєрідною відрадою, способом умиротворення для знедоленого народу.

Спроби письма мешканців Глибоцького району впродовж 50-80-х рр. ХХ ст., очевидно, не відзначалися новаторством, високою патетичністю чи філігранно вирізьбленими формами, проте вони були важливими для підтримки українського духу, який впродовж багатьох років радянські диктатори намагалися знищити, витіснити з свідомості народу, запевняючи, що Україна – лише маленька частина “великої держави”, утверджуючи на теренах краю

російську мову, культуру, спалюючи українську історію, від чого страждали найбільше учні.

“ Саме радянська влада залишила в серцях і душах багатьох жителів Глибоцького району, як і всієї Чернівецької області, незаживаючі фізичні і моральні рани... ” [124, с. 7]. Та розрадою для Глибоччини є митці, які зуміли уславити рідний край творчими, педагогічними здобутками, попри панівне диктаторство Росії.

Таким був *Василь Постеуке* – поет, прозаїк, науковець. Народився 10 вересня 1912 року в селі Станівці, що на Глибоччині. Закінчив філологічний факультет Чернівецького університету (1929), після чого працював вчителем у ліцеї “Керман Сільва”, що на теренах Румунії. Проживав у різних країнах світу, свою любов до рідного краю висловив в автобіографічному романі “Людина дороги”. Відрадно, що за уславлення села Станівці селяни звели пам’ятник митцеві перед місцевою школою.

Не можемо оминати досягнення поета, педагога, Заслуженого вчителя України (1983) *Володимира Шови*. Народився 1931 року в селі Верхні Синівці. Нелегким був життєвий шлях митця, адже в червні 1941 р. його та всіх членів родини було депортовано в Казахстан на спецпоселення. Дивом виживши, повернувся до рідного краю. Автор поетичних збірок “Осенние цветы”, “Вершина”, “Пахарь под секирей палача”, а також автобіографічної повісті “Кровавый путь”. За свідченням самого письменника: “ Писать я начал поздновато, лиш тогда, когда осмыслил все, что с нами произошло и постепенно исчез страх вследствие развала зла ” [134, с. 80].

Прославив станівецький край *Іван Постеуке* – Відмінник освіти України, вчитель румунської мови та літератури, який народився 13 жовтня 1936 року в Нижніх Станівцях. Вдячність Батьківщині за щасливе дитинство І. Постеуке проявив у 10-х дослідженнях (“Станівецький фольклор”, “Історія села Станівці”, “Видатні люди села Станівці” та ін.).

Відзначимо вихідця із села Карапчів *Василе Левицького* (1921-1997) – румунського поета, перекладача, члена Спілки письменників України,

почесного голову Товариства румунської культури на Буковині ім. М. Емінеску. Саме на теренах рідного села В. Левицький вперше випробував творчі вміння у ролі вчителя. Захопившись педагогічною діяльністю, викладав румунську мову дпродовж 1968-1975 рр. у Чернівецькому університеті. Автор 14-ти поетичних книг румунською мовою, які безперервно видавав впродовж 40 років (з 1959 по 1989). Чимало збірок присвячено рідному краю («Вірші», «Пісня полів», «Біля витоків Сірету», «І розвіялась біла ніч» та ін.). У 1970-1980-х рр. здійснив переклад творів 12-х українських митців на румунську, серед яких: «Земля» О. Кобилянської, «Лірика» Лесі Українки, «Карби» Марка Черемшини та інші. Педагог за покликанням, В. Левицький (у співавторстві із З. Пенюк) уклав хрестоматію з української літератури, призначену для румуномовних шкіл в Україні.

У селі Карапчів народився і творив педагог, публіцист, історик, громадський діяч *Василе Товарницький* (1930-1994). Він був реформатором усталеної педагогічної системи, завдяки чому в 1976 р. здобув звання Заслуженого учителя України. Очолював Карапчівський ліцей ім. Емінеску 33 роки (з 1961 по 1994). Публіцистична спадщина В. Товарницького налічує понад 100 робіт педагогічного напрямку. У 2004 році з ініціативи Глибоцької районної ради та Глибоцької районної державної адміністрації Чернівецької області засновано Премію імені заслуженого учителя України В. І. Товарницького за активну педагогічну діяльність.

1.3. Літературна Глибоччина (кінець ХХ – початок ХХІ століття)

Невільництво, «перехід» Глибоцького району від одних окупантів до загарбницьких лав інших, заборона української мови, літератури та книгодрукування, репресії та переслідування призвели до уповільненого розвитку культурно-освітнього, духовного та літературного життя. Лише в останні десятиліття ХХ ст. літературна Глибоччина істотно збагатилася творцями слова, дослідниками, музикантами у зв'язку з неминучим розпадом радянського союзу. Літературний процес досяг апогею на початку 90-х рр. ХХ ст., що безпосередньо пов'язано із здобуттям Української Незалежності. У

митців Глибоччини з'явилося багато можливостей для створення української літератури: відкриття районної друкарні (1995 р.), проведення легальних культурних семінарів, засідань, започаткування та здобуття районних премій.

У 80-х рр. ХХ ст. районна газета “Будівник комунізму” займала провідне місце в літературному житті Глибоцького району: на її сторінках опубліковано чимало творчих спроб І. Семенюка, Є. Чокобок, Г. Галиця, Є. Дмитрашка, С. Добрянської, Л. Зорич, Д. Карлечука, В. Морванюка, М. Паламарюк, М. Пукай, І. Шлаїна, М. Том'юк, Н. Александрюк, В. Жовтюка, В. Шматченка та ін. Їхній вклад у розвиток літератури був вагомим, оскільки таким способом вони пропагували важливість української мови.

Знаменним для літературного процесу Глибоччини було заснування літературної студії наприкінці 70-х – початку 80-х рр. ХХ ст., що об'єднала всіх жителів Глибоччини, хто любить слово. Так, за спогадами С. Кирилюк, це було: “ Пам'ятаю, як одного разу сказала, що добре було б, якби і в нашій газеті була літстудія (варто сказати, що І.Д. Семенюк як творча людина всіляко підтримував творчість поетів-журналістів і тих, хто надсилав до редакції поетичні чи прозові твори, постійною в газеті була творча сторінка “Витоки”). Насправді така літстудія колись існувала, але її робота через певні причини перервалася, тож Іван Дмитрович разом із поетом Юрієм Петричуком “вдихнув” у “Витоки” нове життя – щомісяця до редакції газети приходили й приїжджали зі всього Глибоцького району різні за фахом люди, їх об'єднувало бажання творити. З-поміж них вже були поважні й знані поети й прозаїки (Семен Продан, Олександра Возняк, Володимир Морванюк, Юрій Петричук, Олена Рутецька), а також ті, хто наважився взяти до рук перо, бо так вимагала душа і слова, що просилися стати рядками ... ” [233, с. 158].

З 1997-го року О. Приходько-Возняк впорядковувала творчість глибоцьких літераторів у альманах з однойменною назвою. Станом на 2022 рік видано 6 альманахів. 2007 року літературну студію “Витоки” реорганізовано на літературно-мистецьку. Відтак на засідання “Витоків” запрошували не лише письменників, а й музикантів, майстринь рукоділля, фотографів, журналістів з

усієї області. Оскільки об'єднання охопило цілу когорту письменників Глибоцького району, вважаємо за необхідне окреслити діяльність найбільш вагомих митців слова.

Плеяда учасників літстудії “Витоки” стали членами Національної спілки журналістів України, зокрема: І. Семенюк, О. Приходько-Возняк, Г. Траф'юк, В. Лучак-Богдан, Е. Скіпор, М. Шапка, Л. Душак.

Олександра Приходько-Возняк (1937) – письменниця, педагог, журналіст, видавець. Лауреат численних обласних та всеукраїнських премій.

Григорій Траф'юк (1959-2014) – поет, музикант, журналіст, фотограф, кореспондент газети “Новий день”. З-під його пера вийшло чимало публіцистичних статей про культурно-освітнє життя Глибоцького району (“А серце б'ється, ожива...”, “Неповторний світ краси”, “Працювати по-новому” та ін.). В низці районних статей вміщено його фотознімки.

За творчу майстерність в районній та обласній періодиці *Валентину Лучак-Богдан* (1971) нагороджено районною журналістською премією ім. Г. Ковальчука. Відрадно, що В. Лучак-Богдан не обмежилася чинними друкованими виданнями, а створила дитячу газету “Пролісок” при Глибоцькому ліцеї, де працює вчителем початкових класів понад 20 років. За вклад у розвиток педагогіки на теренах краю удостоєна педагогічної премії ім. В. Товарницького [63, с. 34]. У низці статей про творчість письменників Глибоччини (Д. Ботушанської, Р. Загарюк, О. Приходько-Возняк, В. Жовтюка, О. Рутецької, В. Шови), опублікованих у газеті “Новий день”, постала як критик. Своєрідною віддушиною для В. Лучак-Богдан є створення поезій про Буковину, Україну, близьких людей, свою матір. У літературних пластах часто порушує проблему шкільництва (“Балада про шкільний автобус”, “Олексієве свято” та інші).

Важливим є вклад у розвиток красного письменства *Елеонори Скіпор* (1960). Вчитель французької мови, Е. Скіпор зуміла опублікувати близько 2000 статей, видати понад 28 публіцистичних книг румунською та українською мовами про видатних діячів культури, мистецтва, дослідження

рідного села Нижні Петрівці, а також про село Купка, де провадить педагогічну діяльність впродовж 38 років (з 1984 р.). Особливими є поезії та мала епіка, що зорієнтовані здебільшого на читачів юного віку (“Осінь”, “Пісня соловейка”, “Ходить осінь у Карпатах” та ін.), з допомогою яких виховує естетизм і повагу до природи. У 2012 році удостоєна премії імені Ольги Кобилянської за художню діяльність.

Творцем румуномовної літератури на теренах Глибоччини є *Микола Шапка* (1968) – поет, видавець, перекладач, педагог, засновник та редактор щоквартальної газети для школярів румунською мовою із села Йорданешти. Перші мистецькі кроки зробив у 1989 р. на сторінках районної газети “Новий день”, досягши за невеликий період посади керівника редакції газети (1998). Співавтор збірок “Коляди і щедрівки для дітей”, “Добрий вечір тобі, пане господарю”, а також мікрофонографії “Йорданешти: історії та доли”, монографії “Сторінки села Йорданешти”. Життєве кредо митця: “ ... збереження румунських традицій та примноження на території громади ” [101]. Видав 4 збірки поезій: “Роса поцілунку”, “Тут моє серце”, “Три іпостасі Миколи Мінтенка”, “Народний різдвяний вечір у Йорданештах”. У літературному доробку переважає інтимна лірика. Найбільш цінними з огляду на гнучкість строф є вірші “Слухаю мовчання”, “Напишу...” зі збірки “Роса поцілунку”, що увиразнюють авторське осмислення жінки як музи.

У літературно-мистецькій студії “Витоки” фігурують не лише поетичні твори, а й майстерна проза. Представником прозових полотен є *Лариса Душак* – журналіст, письменниця, філолог, лауреат премії ім. О. Кобилянської (2014), що народилася 1983 року в Глибокій. У творчому доробку Л. Душак – переважно гумористичні образки та нариси (“Побазарила”, “Випадок у маршрутці”, “Печиво”, “Робоча розмова”, “Для тих, хто вірить у прикмети” тощо). Самі назви творів вказують на ідіостиль авторки: відшліфування побутових ситуацій із життя, що записані письменницею особисто, із повчальним висновуванням.

Відрадно, що над виданням газети “Новий день” працювали видатні українські журналісти: понад 40 років (з 1982 р. – донині) Василь Гейніш – уродженець Закарпатської області, член НСПУ; з 1972 по 2010 рр. Світлана Григор’єва (1975) – уродженка Глибокої, член НСПУ; впродовж 1980-х рр. – поет із Вижниччини, член НСПУ Юрій Петричук (1957-2001).

Окрім публіцистичної діяльності в районній редакції, *Юрій Петричук* брав участь у літературному житті. На теренах глибоцького краю митець створив чимало поезій, зокрема такі: “Знову осінь пронесла у вирій...” (1984), “Зробімо світ добрішим” (1984), “Іду між вітрами людських пересудів...” (1986), “Матері” (1984), “Мило в горах заблукати...” (1984), “Ніч у горах” (1984), “Нічка кінчається, ранок всміхається...” (1986), “Першотравень” (1986), “Сніжинка впала на щоку дівочу...” (1987) тощо. Це одні з перших наприкінці ХХ ст., майстерно довершених поетичних творів, що були опубліковані в районній газеті. “ Він був і сам без фальші у всьому: роботі, поезії, коханні, стосунках із друзями і колегами ” [77] , – таким Ю. Петричук закарбував не лише у пам’яті В. Гейніша – автора слів, колеги митця – а також у серцях жителів Глибоччини.

Завдяки виховному процесові *Олени Рутецької* (1937) багато юних мешканців Глибоччини розвинули свій творчий потенціал, поєднавши в майбутньому діяльність із мистецтвом.

У селищі Глибока народилася *Олена Рєпіна* (1976) – поетеса, педагог, культурно-освітня діячка.

Важливими для літературного життя Глибоцького району є відвідини відомих митців Буковини засідань літстудії “Витоки”, їхня участь в культурно-освітніх заходах. Так, від початку 1980-х рр. район відвідали: професори Надія Бабич та Богдан Мельничук, письменники та журналісти Марія Матіос, Ярослава Мельничук, Мирослав Лазарук, Віра Китайгородська, Георгій Шевченко, Віталій Колодій, Юхим Гусар, Василь Васкан, Михайло Брозинський та багато ін. Про Глибоччину як співучий, творчий край дізналися мешканці всієї Буковини.

Окрім діяльності “витоківців”, вагомим є внесок у розвиток літератури письменників – вихідців із Глибоччини, що знайшли обійстя в інших містах, але завше завдячували своїй батьківщині за дитинство. Серед них відзначимо уродженця Кам’янки *Дмитра Панцира* (1943-2013) – юриста, письменника, публіциста, упорядника та видавця, що проживав у Харкові.

Також згадаємо літературознавця, науковця *Світлану Кирилук*, що народилася 1969 року в селі Горбівці Глибоцького району. Вона відома як поетеса, дослідниця творчості О. Кобилянської, літературний критик.

Глибоцький район славний багатонаціональністю. Близько 50% населення краю складають румуни і молдавани. Це пов’язано насамперед із давнім вкоріненням румунських та молдавських етнічних груп на території Буковини, а також з географічним розташуванням Буковини, що з південного сходу охоплює за сусідством Румунію. Представники різних національностей зробили вагомий внесок у розвиток літератури і культури Глибоцького району, зокрема: М. Лютик, М. Препеліца, В. Терицану, Д. Ковальчук, А. Сучевяну, Іліє-Тудор Зегря, І. Попеску.

Мірча Лютик (1939-2020) – румунський поет, письменник, публіцист, перекладач, уродженець села Йорданешти Глибоцького району. Відомий багатьма культурними і літературними надбаннями.

Жителі Глибоцького району пишаються літературною і громадсько-культурною діяльністю *Василе Терицану*, який народився 27 вересня 1945 року в селі Нижні Синівці. В. Терицану – один із 12 румунських інтелектуалів із Чернівців, що входить до громадської організації “Демократичний форум румунів Молдови” (2005). Працював редактором українських газет для румуномовних буковинців (з 1980-х по 1990 рр.). Один із засновників Товариства румунської культури на Буковині ім. М. Емінеску. Захоплюється поезією. Серед найвідоміших віршових збірок – “Арфи дощу”, “Право на неспокій”, “Життєва позиція”. Член Спілки письменників України, Румунії та Молдови.

З відомого села Багринівка походить румунський діяч *Міхай Препеліца* (1947), який працював у галузях історії, літератури, художнього мистецтва, акторства, перекладу та журналістики. На теренах Бухаресту створив понад 80 книг, 7 спектаклів та 13 перекладів. У творах порушує проблеми історичної та культурної свідомості Буковини, завдяки чому прославив рідний край по всьому світу. Про це свідчить той факт, що багато його надбань перекладено на різні державні мови. Найвідоміші роботи М. Препеліци: “Приборкання веселки” (роман), п’єса про поета Міхая Емінеску “Мелодійний голос дзвона”, збірка поезій “Через Карпати, через землетруси” та ін. За високий професіоналізм та майстерність ввійшов до Академії літератури і мистецтва (Алба Юлія). Член Співки письменників Румунії, Молдови, Співки театральних діячів Румунії.

Серед здобутків *Іліє-Тудора Зегрі* (1949) є також членство Співки письменників Румунії, Молдови, а ще входження до Національної співки письменників України. Як і В. Терицану, походить із села Нижні Синівці. Автор 4 збірок поезій: “Пора цвітіння”, “Замріяна Лілія”, “Самота апокаліпсиса”, “На краю ночі”, перекладом яких з румунської мови займався В. Колодій. За літературну діяльність нагороджений преміями ім. Д. Загула (2008), ім. М. Емінеску (2003), ім. Дж. Баковія (2000).

Румунський літератор *Аркадіє Сучевяну* (1952), виходець із села Сучевени, є автором близько десяти поетичних книг (“Мене кличуть слова”, “Берег рівноваги”, “Послання в кінці тисячоліття”, “Архіви Голгофи” тощо), більшу частину яких видано у Кишиневі. Після здобуття філологічної освіти в Чернівецькому університеті вчителював у рідному селі (1974). Живе в Кишиневі. Голова Співки Письменників Молдови (з 1990 р.).

Висновки до 1-го розділу

Для того, щоб дослідити літературне життя Глибоцького району від другої половини ХІХ – до початку ХХІ століття, ми оперувалися історичними

подіями та фактами. Так, нам вдалося з'ясувати, що до середини XIX століття на території Глибоцького району не було шкіл, освітніх установ, де б люди могли навчатися грамоти. До того ж селяни виконували феодальні та поміщицькі повинності, через що були дезорієнтованими у своїх національних потребах.

Перші бунтівні спроби жителів Глибоччини проти панівного цісарського устрою відбулися в 1834 році, які очолював уродженець села Купка Юрій Тиміш. Однак вимоги до землеробства послабшали лише в 50-х рр. XIX століття.

Вагому роль для духовного розвитку в середині XIX століття відіграла родина Мандичевських. Вони збирали та поширювали серед мешканців глибоцького краю фольклорний матеріал.

Завдяки просвітній діяльності в другій половині XIX ст. Івана Синюка, Ольги Кобилянської селяни здобули базові знання та навички, а Глибоччина збагатилася першими літературними витворами.

Наприкінці XIX століття до літераторів І. Синюка та О. Кобилянської долучився Сидір Ботушанський. Він не лише створював пісні, поезії, а домігся національного піднесення на теренах краю.

Вклад у розвиток літературного життя в перші десятиліття XX ст. зробили Сергій Канюк та Дмитро Макогон. Крім збагачення літературного життя поезіями, вони провадили національне виховання серед молоді.

Політика румунізації Глибоцького району звела нанівець всі літературні, культурно-освітні здобутки, а також спричинила занепад української словесності. Єдиними представниками літературного життя в 20-х-30-х рр. XX ст. були Сидір та Домка Ботушанські.

Попри заборони та утиски української мови, в Глибоцькому районі у 1930-1932-х рр. проводили вистави за мотивами творів “Назар Стодоля” Т. Шевченка, “Як козам роги вправляють” Ю. Федьковича, “Степовий гість” Б. Грінченка, ставили п'єси (“Ой, не ходи Грицю, та й на вечорниці”), розповсюджували нелегальну літературу: книги, брошури, листівки, випуски

газет “Боротьба”, “Нове життя”, “Руська бесіда”. Однак до 1940-го року всіх, хто таємно підтримував українську літературу та культуру, було покарано.

Жорстокий тоталітаризм радянщини спричинив не лише занепад української літератури, а й фізичну та духовну деградацію народу.

Згуртувала учасників літературного життя впродовж 50-80-х рр. ХХ ст. районна газета, на сторінках якої, крім пропаганди, були вкраплення спроб письма жителів Глибоччини. Серед них відзначили творчість Д. Ботушанської, С. Продана, В. Белка. Представниками культури та літератури ХХ століття є В. Постеуке, В. Товарницький, В. Левицький, В. Шова, І. Постеуке.

Заснування в 1977 році літературно-мистецької студії “Витоки” сприяло відродженню в Глибоцькому районі літературного процесу. Оскільки діяльність літстудії охопила багатьох митців, серед них відзначили: О. Приходько-Возняк, Г. Траф’юка, В. Лучак-Богдан, Е. Скіпор, М. Шапку, Л. Душак.

Наприкінці ХХ – у першій половині ХХІ століття літературний процес Глибоччини збагатився творчістю Ю. Петричука, Д. Панцира, О. Рєпіної, С. Кирилюк, М. Лютика, М. Препеліци, В. Терицану, Д. Ковальчука, А. Сучевяну, Іліє-Тудора Зегрі, І. Попеску.

Розділ 2

ІДЕЙНО-ХУДОЖНІЙ АРЕАЛ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ ПОЕТІВ ГЛИБОЧИНИ

Багата і розмаїта творчість поетів Глибоччини не залишалася поза увагою українських науковців та літературних критиків, а повсякчас була відзначена всеукраїнськими преміями та нагородами. Серед них – Олександра Приходько-Возняк, Олена Рутецька, Мірча Лютик, Григорій Траф'юк, Світлана Кирилюк, Олена Рєпіна. Розкривши глибше тематично-проблемні аспекти, естетико-стильові особливості їхніх художніх творів, осягнемо багатогранність літературного процесу Глибоцького району.

Неможливо аналізувати твори письменників без урахування науково-біографічного контексту, через який відкриваються секрети їхньої художньої творчості та підтексти.

Про це яскраво свідчить творчий доробок письменниці, педагога, громадсько-культурної діячки *Олександри Приходько-Возняк*, що тісно переплетений з її життєвим шляхом.

Народилася 6 квітня 1937 року в селі Ново-Андріївка Миколаївського району Миколаївської області у сім'ї колгоспних робітників. Батьки, Григорій Гнатович та Віра Кузьмівна Приходько, попри важку долю, займалися вихованням трьох доньок: Олександри, Павліни та Ніни. Часто у їхньому будинку лунали народні пісні, казки і гумор. У 1939 році Григорія Приходька мобілізували на війну. Відтоді й впродовж всього життя єдиною опорою для дітей була матір, оскільки чоловік на війні загинув. Через злидні та скрутне становище у віці трьох років померла сестра Павліна.

З 1942 по 1951 рр. О. Приходько навчалася у місцевій початковій школі. За цей період вперше спробувала писати вірші. Захоплення творчістю підтримував дідусь зі сторони матері Кузьма Вітер. У 1951-1954 рр. здобувала освіту в Ковалівській середній школі. Активно відвідувала місцеву сільську

бібліотеку. З 1954 по 1955 рр. – завідувач клубу села Ковалів. За її сприяння проведено чимало культурних заходів. Також була диригентом місцевого хору.

Впродовж 1955-1960 рр. навчалася у Миколаївському педучилищі, а згодом здобула професію вчителя фізичного виховання в Миколаївському державному педагогічному інституті ім. В. Белінського. З 1960 по 1974 рр. – вчителювала у Старововчинецькій середній школі, що на Глибоччині. Тут О. Приходько-Возняк познайомилася зі своїм колегою – вчителем географії Миколою Возняком, з яким невдовзі одружилися. У сім'ї народилися двоє дітей – Микола та Оксана.

З 1970 по 1974 рр. навчалася на філологічному факультеті (відділ російської філології) в Чернівецькому державному університеті. З 1974 по 1987 рр. – методист, учитель російської мови, заступник директора Глибоцької ЗОШ, завідувач методичним кабінетом відділу освіти. Понад 35 років (з 1987 р.) очолювала Глибоцьку районну організацію профспілки працівників освіти і науки.

Активна громадсько-культурна діячка Глибоччини. Голова районної організації “Ліга українських жінок” (з 2000 р.), керівник літературно-мистецької студії “Витоки” (із 1987 р.), очолює Глибоцьке районне товариство “Просвіта”. Відвідує шкільні, культурно-освітні, мистецькі заходи Глибоччини.

Із 1970-х рр. – донині публікує поезії в районній газеті “Новий день”, серед яких російською: “Баркас”, “Венок сандала”, “Летели утки раннею зарей...”, “Радость встречи”, “С новым годом!”, “Тачанка Счастья, Мира и Труда” та ін.; українською: “Про книгу” “Синові”, “Агроном”, “Веснянка”, “Елеонорі Скіпор”, “На Великдень”, “Присвята”, “Розсіюємо пісню”, “Стогін широкого дуба” та багато ін. Також є автором багатьох статей про культурно-освітніх діячів Глибоччини: “Тепло щедрого серця” (1980), “Пам’ять серця” (2007), “У пам’яті народній” (2017), “Пам’ять повертає імена” (2022) тощо. Друкувалася в обласній періодиці (журнали “Українська ластівка”, “Буковинська ластівка”; газети “Відродження”, “Буковинське віче” та ін.).

У творчому доробку О. Приходько-Возняк – понад 30 різножанрових книг, серед яких рясніють збірки віршів для дітей (“Таємниці букових лісів” (1995), “Казки старого Вітра” (1999), “Дарунки” (2001), “Гагілочки, співанки, казочки” (2004), “На землі, в небесах і на морі” (2007), “Жаринки серця” (2012) та ін.); також 4 збірники пісень для малят, а саме: “Світло чистої зорі” (2000), “Бог посіяв сонце” (2004), “Наш любий край” у співавторстві з В. Франчук (2005), “Співочі дзвіночки” (2008). Хист до прози засвідчують такі видання: збірка казок “Мандри прадавньої казки” (2009), книга “На ґруні. Новели. Нариси” (2011), художньо-документальні повісті “Криниці життя” (2002) та “Вирок” (2017).

За плідну роботу нагороджена преміями імені Омеляна Поповича (2008), Дмитра Загула (2003), Ольги Кобилянської (2004), Юрія Федьковича (2021), а також низкою радянських нагород. Дипломант XXV поетичного конкурсу “Santimento poetiko” (Мілан, Італія). Член Національної спілки журналістів України, Асоціації українських письменників. Відмінник освіти України. Численні відзнаки та нагороди не розкривають письменницю так, як її художні надбання. Тому апелюємо безпосередньо до них.

Першу поетичну збірку О. Приходько-Возняк видала у віці 56 років, що має назву “Лето в сытцевом наряде”. Очевидно, довгий шлях до закарбування літературних полотен в окремі книзі зумовив «сплеск» пережитого письменницею на письмі, адже збірка оснащена спогадами, подіями, власними вчинками, а найбільше – близькими для О. Приходько-Возняк людьми, що обрамлено художніми тропами. Наскрізним леймотивом збірки є апелювання до батька як еталона мужності й митця водночас.

*Теперь поют
те песни мои дети,
им стали внуки
дружно подпевают [69, с. 8].*

Передчасна смерть батька, який уособлював першого учителя, товариша та духовного наставника, спричинила часте звернення маленької Шури до

вимислів про можливу зустріч із ним, деталізації уявних бесід, прогулянок, що, врешті, стало підґрунтям книги. Втративши міцну чоловічу опору, поетеса віднаходить підтримку в материній опіці. Для поетеси єдиним способом віддяки за терни, крізь які пройшла Віра Кузьмівна задля блага доньок, слугує творчість, що розвивалася в унісон із нею:

*Все вестей ожидаешь от дочки,
вечно юная, с длинной косою...
Вот, в подарок возьми эти строчки,
словно клятву... [69, с. 5].*

Мотив дитинства, юного віку разом із людьми того періоду свідчить про здавна виплеканий задум письменниці присвятити книгу для рідних. Відрадно, що, попри довготривалий несприятливий період для втілення цієї ідеї, О. Приходько-Возняк не втратила той запал, який породився в юності, адже причини для цього були вагомі. Про це зауважив письменник, журналіст Георгій Шевченко: “ Бо хіба не диво, що пані Олександра таки спромоглася видати свою поетичну збірку, хай вже і в зрілому віці? Це зробити вона змоглася лише зараз, коли компартійна цензура, а ще більше чиновники від літератури, перестали вирішувати за когось і оцінювати людський талант за власним вподобанням. Коли б не вони, Олександра Возняк могла б оприлюднити свої вірші ще років 15-20 тому і розмова з авторкою тоді могла б бути іншою ” [73, с. 4].

Водночас Г. Шевченко назвав причину неуспішності перших творчих спроб письменниці: “ Дієслівні, а то й неточні рими, риторика – всього цього Олександра Григорівна могла б легко позбутися, або своєчасно отримала допомогу чи пораду професіоналів ” [73, с. 4].

Шлях на Голгофу був нелегким, проте О. Приходько-Возняк усе ж вивела свій доробок на всеукраїнський літературний рівень. Про це засвідчуємося, дослідивши художні особливості поетичної збірки “Оранжеве диво”, що вийшла друком у видавництві “Зелена Буковина” 2005 року. Розвиваючись у

двох іпостасях – творчості для дітей та сфері педагогіки, тут авторка розкриває націоналістичний стрижень, заявляє про свій україноцентричний характер:

*Не курка!
Я птаха крилата і дужа!
Не Шурка –
Олекса, захисниця мужня!
Не погань –
Великого донька народу,
У повінь
Рятую джерела і воду [208, с. 39].*

Задум видати збірку “Оранжеве диво”, яка “...присвячується першій річниці Оранжевої революції”, у письменниці виник “... на Майдані Незалежності у Києві та під час проведення мітингів, маніфестацій, пошуків правди у Глибокій, Чернівцях, інших містах держави ” [208, с. 5]. Тому в поезіях присутні мотиви пристрасного запалу, піднесеності, не фальшивого, а справжнього патріотизму, що надихає читачів на усвідомлення національної ідентичності, закликає єднатися проти свавілля, а також не скорятися перед несправедливими чиновниками:

*Прокинься,
Великий народе,
Збери
Усіх вірних синів!
Дай волю святу
В нагороду,
Щоб світ
Зневажати не смів [208, с. 32].*

Важливим є те, що Олександра Возняк не лише мовною “зброєю” гартує суспільство до єдності, а власним прикладом, беручи участь у “Помаранчевій революції”, в акціях щодо підтримки українського народу:

Я не кричу

Про свій патріотизм –

Разом з народом

Поле засіваю... [208, с. 30].

Окрім наявної патетики та революційних закликів, поетеса порушує проблеми національного виховання. Так, у поезії “Рідне слово” О. Приходько-Возняк порушує проблему української мови, що була відібрана століттями від свого народу, та не може “відродитися” через своєрідних “демократів”. Тому звертається передовсім до свідомої верстви населення:

Нам треба вивчити

Твої канони

І закони... [208, с. 16].

Також не оминає проблему “кумівства”, що для українського народу є вкрай гострою та болісною з огляду на проросійське керівництво. Однак над таким “керівництвом” існує вища сила – небесна благодать.

Як звільнитися від тебе,

Найогидніше створіння?

Встань на захист, рідне небо,

Відбери у зла коріння [208, с. 14].

Найвища ознака письменницької обдарованості – пророцтво. Вустами пророка говорить Бог, що обрав собі представника на Землі. Серед поетичних строф О. Приходько-Возняк у збірці “Оранжеве диво” домінують своєрідні передбачення. Найбільш яскравою у цьому контексті є поезія під назвою “Монолог Медведчука”, що датована серпнем 2004 року, та закарбоване в ній передбачення справдилося через 18 років, у 2022 р., під час російсько-української війни, коли чимало зрадників України викрили свої обличчя, серед яких, як пророкувалося, Медведчук.

Не даймо дружно виборам пройти

Оцьому бидлу, названу народом,

Бо потім нам рятунку не знайти

І за кермом не бути тоді зроду [208, с. 31].

Композиційною особливістю збірки є гармонійне поєднання громадянської лірики з родинною. Сповнене різними перипетіями дитинство, що пов'язане здебільшого із Другою світовою війною, відтворено у розділі під назвою “Пам'ять...”. Сюди увійшли 20 тематично об'єднаних поезій, що по-особливому характеризують всіх членів родини О. Приходько-Возняк у період війни, завдяки чому посилюється ідейно-художній задум збірки. Вшанування пам'яті батька письменниці, Г. Возняка, є наскрізним мотивом 4-х поезій: “Відгомін біди”, “Батькова акація”, “Татова пам'ять” “Пам'ять”. Образ батька – тридцятирічного «козака, що загинув юнаком», набуває трагізму через риторичні питання, які стимулюють емоційне сприймання тексту:

Чому ж немає батька у нас, мамо?

Куди завів той сорок перший рік? [208, с. 71].

Не менш емоційно забарвленими є вірші-присвяти матері В. Вітер (“Відгомін біди”, “Уклін матері”, “Нагороди”, “Наша мати”, “Старенька мати”, “Відгомін біди”, “Мамине плече”), яка уособлює незламність всіх українських жінок під час війни. Мати, що “...Чи їла, чи не їла...”, найбільше терзає душу авторки:

Де твої медалі, ордени,

Рідна трудівнице, мила нене? [208, с. 75].

Це найбільш ліричні і поетично відверті в творчому доробку О. Приходько-Возняк поезії, де “висповідано” біль за тяжку долю найріднішої людини, її втрачену молодість та згублене здоров'я. Авторка вклоняється натрудженим рукам матері, що не знали відпочинку, схиляється перед її самопожертвою заради добробуту доньок.

Не залишивши поза увагою дідуся Кузьму, бабусю та сестру Ніну, письменниця висловлює їм вдячність за безтурботне дитинство у таких поезіях: “Нінусі”, “Черешенька”, “Пам'ять”, “Пам'яті рідних”.

Уславлюючи героїзм предків, не можемо оминати поему “Козацькі шляхи” Олександри Приходько-Возняк, що була опублікована у видавництві “Золоті литаври” 2003 року. “Козацькі шляхи”, - зазначено у передмові, - книга

про героїчне минуле нашого народу, що одвічно боровся за свободу, за свою мову і державу ” [207, с. 3]. Героїзм народу авторка втілює в образі Гриця – головного героя поеми, що пройшов тернистий шлях: сирітство, кочування серед степів із циганами, голод. Власне, всі ці фактори зумовили до боротьби проти несправедливості, тому Гриць невдовзі приєднався до “Січі”. Окремі строфи поеми мають афористичне звучання:

О, хто пожив у волі –

в неволю

Уже ніколи

Більше не піде... [207, с. 20].

Перебуваючи із козаками, Гриць набуває рис українського воїна, який, попри наступи ворогів, недуги, не втрачає віру в Бога, повсякчас молиться та поклоняється Матері Божій, що одухотворює до нових звершень.

Козаку є в молитві потреба,

бо здається поволі йому,

що доходить вона вже до неба

й розганяє ця віра пільму [207, с. 26].

Козацьке військо полягло на полі бою – широкого й розлогого степу, де ступатиме нове покоління, не усвідомлюючи, що під ними – нащадки. В цьому полягає авторський задум: вшанування козацьких могил, “ якими щедро всіяні степи: там – душі... ” [207, с. 38].

Олександра Приходько-Возняк – передовсім дитяча письменниця, однак з-поміж веселих, яскравих віршових взірців побутують розважливі, вдумливі авторські сповіді.

Виняткову роль у літературному процесі відіграють письменники, що у своїх художніх творах відображають спогади з війни. “ Хіба може хто краще розповісти про війну, аніж очевидець тих подій? ” - запевняє В. Лучак-Богдан у передмові до однієї із поетичних збірок Олени Рутецької [204, с. 5], не потребуючи відповіді, позаяк її віднаходимо у творчості мисткині.

На жаль, труднощі Другої світової війни випали на долю не тільки Олександри Приходько-Возняк, а також на дитинство *Олени Василівни Рутецької*.

Олена Рутецька народилася 22 червня 1937 року в селі Красносілці Збараського району Тернопільської області. Батько, Василь Миколайович, працював на місцевій залізниці, а мати дівчини, Євгенія Петрівна, займалася домогосподарством. Батьки брали активну участь у культурному вихованні Олени: читали казки, вірші, співали народні пісні. Особливий вклад у розвиток дівчини зробив Ілля Яремчук – дядько по лінії матері, що навчив дівчину змалку читати і писати.

З 1944 по 1950 рр. навчалася у місцевій середній школі. Повоєнні роки негативно вплинули на систему освіти, адже не вистачало засобів навчання. Оскільки Олена вже володіла навичками письма, “Буквар” задля “економії” їй не видали. За період навчання зуміла проявити свої творчі якості, виступаючи в шкільному театрі та різних концертах. У 1951-1954 рр. продовжила здобувати середню освіту в Збараській школі №1. Паралельно працювала в Збараському районному палаці творчості для дітей та юнацтва. 1954-1959 рр. – навчання на філологічному факультеті Чернівецького державного університету. Здобувши освіту філолога, працювала редактором глибоцької районної газети “Новий день” [255]. Опублікувала чимало публіцистичних статей на тему виховання та шкільництва в районній газеті, зокрема такі: “Їм творити майбутнє” (1971), “Завжди там, де важче” (1984), “Так буде!” (1987), “У гостях – поетеса” (1987), “Зустріч наснажила” (1988), “Йому дано слово у спадок” (1993) та багато ін. Також друкувала власні твори, серед яких поезії: “Бути миру!” (1984), “На варті щастя” (1984), “Зима” (1986), “Оновлення” (1987), “Осіння палітра” (1987), “Заграй ще, татусю!” (1988), “О, ювілеї...” (2000), “Озирнулась зима...” (2000) “Мороз квітчає візерунками...” (2005), “Крісло” (2008); пісні: “Прощальний вальс випускників” (1984) та ін.; нарис “Заграй ще, татусю!” (1988) тощо. Публікувалася в літературно-мистецькому альманасі «Витоки». Авторка слів гімну Глибокої (“Пісня про Глибоку”).

Окрім журналістської діяльності, О. Рутецька працювала вчителькою української мови та літератури в Глибоцькому ліцеї, керувала районним методичним об'єднанням учителів гуманітарного напрямку. Очолювала літературну студію “Едельвейс”, що мала на меті виховувати здібних до творчості учнів (з 1988 по 2011 рр.), була заступником керівника літературно-мистецької студії “Витоки”, членом літстудії понад 30 років.

З 2011 року проживає у Збаражі. На теренах рідного краю продовжує публікуватися в періодиці, а також видавати книги. Авторка поетичних книг “Великдень” (1997), “Рути цвіт” (2005), “Барви життя” (2007), “Я з вами не розминулася” (2007), “Онучата–маківчата” (2015), та кількох прозових видань Нагороджена педагогічною премією ім. О. Поповича (2005), Лауреат літературної премії ім. О. Кобилянської (2005). Відмінник освіти України [...].

Літературну діяльність О. Рутецька гармонійно поєднувала із педагогічною, завдяки чому чимало її випускників (С. Кирилюк, С. Круліковська та ін.) пов'язали життя із мистецтвом слова. Сама ж письменниця, попри активну публікацію творів у районній і місцевій періодиці, не наважувалася видати їх окремою збіркою. Лише 1997 року завдяки настановним порадам дядька І. Яремчука, а також літературознавців Г. Тарасюк і М. Слабошпицького, вийшла друком поетична книга “Великдень” у київському видавництві “Рада”. Як зауважує М. Слабошпицький: “ Олена Василівна ніколи не вважала себе професійним поетом, але ніколи не розлучається з поетичним словом, звіряючи йому, «усе, що на серце лягло», що викресало думку й зворушило душу. Не подавалася зі своїми творами до високих столичних редакцій, бо ж має вдачу надто скромну й не зухвалу, але дещо публікувала в буковинській періодиці ” [226, с. 5]. Тому, ймовірно, якби не колеги О. Рутецької, літературний процес Глибоччини не збагатився б такими витонченими поезіями, як, приміром, “Цілую поглядом смереки”, “Хто не любить таку ніч”, “Дочекалась того раю” чи “Ніч нам не спати”, яким характерні нові, не шаблонні художні засоби.

Показовим на початку книги є своєрідне розкодування авторської самототожності:

*Моя поезія – то почуття,
Що переповнили раптово
Гаряче серце – о серцебиття!
Тебе переповім у Слово [226, с. 8].*

Акцентуючи увагу на письмі як способі висловлення “почуття”, все ж наголошує:

*Я не поет, я вчителька, Тарасе.
Мій чистий аркуш – то стоокі класи [226, с. 9].*

Наявність лексичних форм, що начебто відібрані зі шкільної рутини, увиразнюють педагогічне покликання авторки (“серденько”, “хлопчик-горобчик”, “усміх молодих грудей”, “в аудиторії” та ін.). Так, у поезії “Народну мову ставив ти на ваги”, що присвячена Юрію Федьковичу, святкування ювілею митця вбачає насамперед на уроці, серед школярів:

*Як, незабутній, в ювілейну дату
Урок про тебе в школі розпочати? [226, с. 29].*

У збірці “Великдень” авторка також апелює до Ольги Кобилянської (“Глибоку радість огорта”), Домки Ботушанської (“Я знала Ботушанську не здаля”), Тараса Шевченка (“Твоїм словом, Тарасе, вічно жить”), які не тільки вплинули на літературний процес, а поосібно на кожного митця, зокрема на саму письменницю. Так, приміром, окреслює вплив Д. Ботушанської:

*Зачарував її природний хист
Художниці, піснярки, поетеси...
Життя на Буковині – вічний лист,
Де іскорки її таланти скресли [226, с. 33].*

У 1987 році в Києві для українських педагогів організовували творчу зустріч із Дмитром Павличком, в якій брали участь Олена Рутецька та Іван Семенюк (головний редактор газети “Новий день”, поет) як делегати Глибоцького району. Згодом поетеса під час чергового засідання літстудії

“Витоки” згадувала: “ Ми, вчителі, дуже чекали цієї зустрічі. І, хоча, поет був дуже зайнятий (у той же день збирався у творчу поїздку), все ж викроїв для нас годину-другу. Кожного збагатила ця зустріч, що запам’ятається на все життя. Дмитро Павличко закликав дбайливіше доглядати наш неоціненний національний скарб – рідну мову, читав свої ще ненадруковані вірші ” [251]. Закарбувала спогади і враження про знайомство із митцем, а також зі столицею України в поезії під назвою “О Києве, твоя краса...”:

*О місто-сад, слов’янський квіт,
З твоїх золочених воріт
Знялася слава у політ –
Голубить світ [226, с. 18].*

Насправді громадсько-культурні інтереси Д. Павличка споріднені з національною позицією Олени Рутецької. Письменниця гостро висміювала можновладців, загарбників, а особливо сучасних політиків, що мають на меті не поліпшення держави, а саморозквіт. Для порушення проблем суспільного устрою авторка виокремила цикл під назвою “Щоб знали, де ти, Україно...”, а саме: поезії “Листя з дерев опадає”, “Не прощаю тобі жебраків”, “По довгій зимовій журбі”, “Твоїм словам, Тарасе, вічно жить” та ін. Гостро сатиричною є строфа:

*Я вимикаю телевізор,
Коли базіка-горлопан
Знов прудко на трибуну лізе,
Неначе над панами пан [226, с. 10].*

О. Рутецька змалку пізнала “закони” радянської влади, коли батькам заборонили назвати її Лесею, адже вбачали в цьому “зраду держави”. Це почуття пронесла крізь життя:

*Не мала щастя
Ім’я вибирати,
Коли давала донечці життя,
Бо в єгомості*

Є свої трактати.

Ти не доб'єшся в нього співчуття [226, с. 14].

О. Рутецька тяжіла до реалістичного відображення дійсності. Тому в поетичній збірці “Барви життя” письменниця “... вдивляється в далечинь минулого, а також охоплює зором сучасне життя” [224, с. 5]. Сюди увійшли твори, написані в 2000-х рр., тобто в період душевного піднесення, коли по-новому осмислено події минулого, що уможлиблюють об’єктивне світобачення сьогодення.

Збірка складається із 4-х циклів: “Коли душа твоя горить”, “До рідних берегів”, “Природи оксамит”, “Серце-сонечко”, кожен із яких репрезентує різні життєві етапи авторки. Особливо ціннісними є поезії з циклу “До рідних берегів”, тематика яких, попри елементи художності, сягає воєнних часів, а отже розкриває читачеві нові, незвідані “сторони” Другої світової війни. Градація пережитих подій (тривожне дитинство, відданість вихователів дошкільного закладу, що “в біді лихоліття воєнне долали”, перший клас “в останній рік війни”, страви з олії й маку в “голоднім сорок сьомім”) посилюється емоційно-експресивною лексикою:

А зверху – посвист куль

І вибухи, й шалений, дикий лемент [224, с. 67].

Авторка через систему образів (мати Євгенія, дядько Ілля, тітка Стефка, природа, докільля) розкриває єдність людини і світу, зауваживши, що все часоплинне, отожд, скороминуче, навіть найгірші дні.

Дні безнадії й гіркоти.

Ми їх не в змозі перейти... [224, с. 17].

Єдність людини і неба, духовні цінності крізь призму художньої мови, шлях Богопізнання характеризують ідіюстиль *Мірчі Савовича Лютика* – румунськомовного письменника, перекладача, літературного критика, культурно-освітнього діяча, уродженця села Йорданешти, де побачив світ 29 травня 1939 року. Його батьки – прості селяни, що працювали у колгоспі.

Мірча Лютик, за спогадами матері, з дитинства тяжів до складання розповідей, декламування віршів.

У 1957 р. М. Лютик закінчив Чернівецьке педагогічне училище. За цей період опублікував перші поезії у газеті “Радянська Буковина”. З 1959 по 1964 р. здобував освіту за межами Буковини – на історико-філологічному факультеті Кишинівського державного університету. З 1962 р. публікувався у молдовській періодиці. Після закінчення університету працював вчителем історії в освітніх закладах Чернівецької області та Кишинєва. Філолог за покликанням, працював кореспондентом періодики Кишинєва (щоденник “Культура”), а також коректором у чернівецькому газетно-видавничому відділі. Понад 35 років (з 1967 по 2005 рр.) був відповідальним за видання українських газет для румуномовного населення на Буковині, а саме: “Zorile Bucovinei”, “Concordia”.

Перші поетичні книги румунською мовою М. Лютик видав на початку 1970-х рр. (“Вітчизна світла”, “Сторожове вікно”, “Суть” та багато ін.). Наразі доробок М. Лютика складає понад 25 художніх книг, серед яких є публіцистика (“У сузір’ї слова”, 2005 р.).

Водночас у 1972 р. почав професійно займатися перекладом. М. Лютик перекладав творчі надбання українських письменників румунською мовою. Протягом 1970-1980-х рр. у Кишинєві вийшли друком такі перші переклади: “Вибрані сторінки з української літератури”, “Твори українських письменників”, “З української лірики”. Від кінця 1980-х рр. перекладав окремі твори О. Гончара, В. Земляка, Г. Сковороди, Є. Гуцала, П. Мирного, В. Стефаніка та багатьох літераторів, що опубліковував як і окремими книгами, так і впорядкованими в антології прози. Перекладав твори митців слов’янських літератур (із російської, болгарської, словенської тощо). У 2012 році під час інтерв’ю з літературознавицею Лідією Ковалець Мірча Лютик засвідчив, що “... я дві третини свого письменницького віку присвятив перекладам” [132, с. 88]. Українсько-румунський переклад художніх творів фактично був справою всього його життя.

Лауреат численних всеукраїнських та румунських премій і нагород. Член Спілки письменників України, Молдови та Румунії. Почесний громадянин Буковини (2015) [65].

Відійшов у засвіти 17 вересня 2020 року в Чернівцях.

Вклад М. Лютика у розвиток перекладацької діяльності на теренах України, Румунії та Молдови є феноменальним.

Однією із найбільш вагомих робіт М. Лютика є тритомна антологія української прози для дітей та юнацтва Румунії під назвою “Зоряний дощ” (2004-2007 рр.). За свідченням літератора, “ ... ідея виникла не випадково, адже перед тим я переклав багато творів для дітей та юнацтва. Тоді подумав: а що, коли об'єднати їх в одному томі? Почав збирати матеріал і зрозумів, що так (лише в одній книзі) я майже нічого не скажу. Бо маємо таке розмаїття української літератури, особливо новели!... Віталій Колодій вважає: ця новелістика - одна з найкращих у Європі. А на мою думку, що найкраща ” [132, с. 84].

Перекладом румуномовних поезій Мірчі Лютика українською мовою займався літератор Віталій Колодій. Відрадно, що митець по-особливому ставився до В. Колодія: “ Найбільше мені імпонують переклади Віталія Колодія. З ним ми пов'язані особливою дружбою. Ми відчуваємо і зміст, і ритм, і настрої віршів один одного, і це допомагає досягати і перекладацької, і поетичної точності. Я переклав 3 книги Віталія Колодія, а він – 4 моїх ” [258]. Не буде хибним припущення, що дружні взаємини також сприяли високоякісному перекладові літературних творів.

Про щире ставлення М. Лютика до людства свідчить не лише вагома перекладацька діяльність, а передусім художня творчість. У віршах – душа поета, що сповнена опікою про пересічних людей. У поетичній збірці “Таємничий пілігрим”, яка вийшла друком 2002 року в чернівецькому видавництві “Місто” в перекладеній В. Колодієм інтерпретації, наскрізним є мотив душевного неспокою автора щодо концепції мислення народу:

Переді мною день новий зіходить

*Та радості не маю, ні осмути, -
Лиш розум прагне рай земний збагнути
В таємну мить пробудження природи [148, с. 23].*

Серед земного життя, за роздумами автора, чимало лицемірства, фальші та облудності. Тому митець як земний месія повинен надати правильний дороговказ (“Глоса”, “Слова твої віру несуть”, “Понівечений світ”, “Алеута” та ін.). Так, у поезії “Понівечений світ (I)” автор нашттовхує до переосмислення свого земного покликання:

*Люба моя родино,
рученька до руки,
Йде поміж нас молитва,
йде і тихо благає:
Ми – рівні, малі й великі,
багаті і бідаки [148, с. 32].*

У поезії М. Лютик постає не лише психологом, а й глибоким філософом. Молитва як спосіб взаємодії із Богом, образ Всевишнього, численні біблійні, християнські образи (Апостол, Голгофа, “Адама діти”, “колони Трояна”, “зірка Віфліємська”, Саваоф, Ісус Христос, Юда тощо) ретранслюють необхідність духовного переродження. Власне, в цьому особливість М. Лютика – вказати читачеві шлях до Бога, бути вчителем із філософським баченням світу:

*Ми віддалились омані та брехні?..
Пророцтвом темним, що не є від Бога?..
Для майбуття уже нема нічого...
Нема нічого?.. Тільки дні смутні?.. [148, с. 45].*

Про це свідчив митець особисто: “ З роками я усвідомив, що література – у першу чергу поезія – спосіб спілкування людини з Богом ” [258]. Тому його поетичні твори сповнені тонким ліризмом і життєвою мудрістю.

“ В діапазоні його поетичного жанру, - зауважує В. Колодій, - найвишуканіші й найскладніші віршові форми: сонет, сонет-рондель, глоса, верлібр... А ритміка і римування настільки розмаїті, вигадливі і, сказав би,

“віртуозно закручені ”, що, здається, інтерпретувати це іншою мовою неможливо - не прозвучить ” [148, с. 7]. Як висновує перекладач, така концепція творчості лише посилює інтерес до її “розкодування”.

До сповідальних мотивів М. Лютик звертався у поетичній книзі з символічною назвою “У світлі сповідань”, що “... продовжує своєрідну антологію європейської поезії, яку 2003 року започаткувало видавництво «Букрек», випустивши румунською і паралельно українською мовами славнозвісну поему Міхая Емінеску «Лучафер» ” [149, с. 1]. Концепція збірки не передбачає поділу поезій на цикли, що навіює на паралель із духовним, божественним хаосом. Не випадково, позаяк серед “хаосу” перебуває ліричний герой в пошуках душевної рівноваги. Показовим є те, що автор наводить образ Бога лише в середині збірки, тобто на середині тернистого шляху, крізь який повинен пройти ліричний герой задля духовного возз’єднання із “Ним”:

*Ти – Сонце, що нам сяє з висоти,
Каскади мирри та води живої,
І волею, мій Отче, мов скалою
Всечасно всесвіт підпираєш Ти [149, с. 31].*

Особливого сенсу такі мотиви набули у період зрілості, позаяк автор, ймовірно, збагнув власні життєві уроки, і з висоти пройденого шляху намагається передати свій досвід читачам.

Літературознавець Олег Гайнічеру відзначив: “ У Мірчі Лютика все органічне, природне, інтелігентне. Позбавлене показного і зайвого. Для нього пошуки Бога – «вічна літургія для душі», внутрішня необхідність, можливість самоочищення, наближення до гармонії ” [149, с. 13]. Філософсько-сакральний напрям на правду є наскрізним у творчості М. Лютика. Не категорично, без пафосу він прагнув пізнати сокровенні таємниці світобудови.

Поетична творчість *Григорія Петровича Траф’юка*, за влучним спостереженням Олени Рутецької, “ ... вражає багатством почуттів, мотивів. Усе тут є. Природа. Буття. Родинне, сусідське, громадянське. Людське сумління. Кохання. Щастя, гіркота, сум... ” [228]. Насиченим був і життєвий

шлях Григорія Траф'юка, що розпочався 26 березня 1959 року в Чернівцях у звичайній селянській родині. Батько, Петро Георгійович, уродженець Глибокої, був кравцем, а мати, Марія Іллівна, родом із Сторожинеччини, займалася домогосподарством. Родина виховувала трьох дітей: сина Григорія, доньок – Ольгу та Лідію. Оскільки мати володіла тонким голосом, а батько грав на музичних інструментах (володів технікою гри на різних гармошках), дітей виховували в любові до музики.

Невдовзі родина оселилася в Глибокій. У 1963 році сім'ю Траф'юків спіткало горе: померла мати Марія, що з народження мала хворе серце. Григорію тоді було 4 роки, Ользі – 2, а Лідії – лише 2 місяці. Попри те, що батько згодом одружився вдруге, сімейні взаємини не поліпшали. Діти знаходили відраду в тітки Марії по лінії батька.

Згодом Г. Траф'юк навчався в Чернівецькій школі-інтернат №4. Після служби в армії вступив на філологічний факультет Чернівецького державного університету. За спогадами поета, це був період його творчого піднесення: “ Навчаючись у Чернівецькому держуніверситеті, я близько зійшовся із Михайлом Григоровичем Івасюком, який мав вирішальний вплив на мій вибір. Все, чого я досяг у творчому аспекті, - це, безперечно, заслуга двох Івасюків – батька і сина. Батько – мій добрий порадник, викладач і вчитель, по науці якого я донині звіряю кожне своє слово ” [79]. За творче виховання Г. Траф'юк також завдячував В. Лесину, А. Добрянському, Б. Мельничуку, Б. Бунчуку та іншим викладачам філологічного факультету. Здобувши філологічну освіту, працював асистентом кафедри сучасної української мови, завдяки чому не лише розвинув педагогічні навички, а й утвердився як письменник.

За життя Г. Траф'юк працював у різних сферах діяльності: на будівництві, на державному митному контролі “Вадул-Сірет”, що на Глибоччині. Викладав українську мову та літературу в середніх школах Михайлівки, Глибокої, був директором Михайлівської ЗОШ. Однак, куди б доля не заводила, він завжди перебував у єдності з словом. Із 1979 року – фактично до останніх днів життя митець співпрацював з районною газетою

“Новий день”. За його сприяння газета збагатилася статтями, дописами, замітками здебільшого про культурно-освітню сферу Глибоцького району. Також у періодиці публікував власні вірші: “Материна задума”, “Спогад” (1984), “Найдорожче” (1986), “Україні”, “Жменька землі”, “Білий наш лелека”, “Найдорожча спадщина” (1987), “Вітчизно моя, мій народе”, “Хата”, “Веснянка” (1988), “Запізнення” (1993), “Прочитайте дітям” (2005), “Сонячна богиня” (2009) та ін.

Був учасником, а згодом заступником керівника літературно-мистецької студії “Витоки”. Лауреат районної журналістської премії ім. Г. Ковальчука (1998), літературної премії ім. О. Кобилянської (2008).

Був одружений. У родині народилися двоє дітей – Петро та Марія. Вони успадкували від батька любов до слова й продовжували займатися творчістю після його смерті.

Г. Траф’юк помер у віці 56 років, 26 червня 2014 року.

Марія Траф’юк-Марішак, як і батько, навчалася на філологічному факультеті, писала вірші, пісні. Публікується в районній та обласній періодиці. Серед поезій авторки, що вийшли друком в газеті “Новий день” – “Осінь”, “Жовтень”, “Трояндовий кущ”, “Зима”, “Хто я?”, “Татові”, “Мамі”, “Музикант”, “Хто такі світлячки”, “Журавлі”, “Живи!”, “Наболіле”, “Розправить день біленький комірець...”, “В життя приходять різні люди...”, “Ти чуєш, тату, дощ навперебій?” та ін.

Петро Траф’юк – музикант, “ ... прекрасно грає на гітарі, та інших інструментах, має гарний голос, є цікавою є неординарною особистістю. Також він є автором багатьох пісень, сам пише слова і музику, а ще колекціонує музичні інструменти ” [265].

Поезія для Григорія Траф’юка – “ ... це веселка над прірвою мук ” [252, с. 84]. Власне, тому ліричний герой в поетичній збірці “Одкровення” (2000), пройшовши життєвий шлях, завдовжки “розмотаного клубка”, сповнюється роздумами:

Не все, що загадалося, збулося,

Не все, що би хотілось, відплива [252, с. 32].

Виокремлена займенникова конструкція “не все” свідчить все ж про досягнення конкретних вершин і польотів. Розкодує “досягнені вершини” цикл під назвою “Присвяти”, де кожна поезія має свого адресата, себто близьку для автора людину, що і є його здобутими за життя цінностями.

Для циклу характерний символічний почин – присвята поезії “Божа дитина” своїм дітям, що уособлюють найважливішу для автора цінність. Оминаючи традиційних художніх засобів, автор не звеличує перед читачами своє чадо, а благає у Бога для них щасливої долі.

*І просить, щоб лихо
минало наш край,
Щоб дав Бог погоду
на добрий врожай,
Щоб в злагоді – мирі
жила вся родина... [252, с. 44].*

Це передовсім запорука правильного виховання, адже митця в молитві завжди згадувала рідна тітка Марія:

*Лиш вона, із очима провітлими
Посивіла зозулька моя,
Між святими своїми молитвами
І моє прошепоче ім'я [252, с. 46].*

Окрім батьківського виховання, все ж найбільше завдячує своєму духовному наставникові – Михайлові Івасюку. Ідейність поезій “Я зрідні листочку...”, “Моє серце – гніздо ластівоче” полягає в тому, щоб донести до читача, що геніальні люди часто нещасливі й здебільшого відрікаються від особистого задля суспільного, тому потребують особливої підтримки від соратників.

*Я зрідні листочку, що тріпоче
На семи розгорнутих вітрах.
Б'є мені брехня підступно в очі*

Ще й на допомогу кличе страх [252, с. 47].

Особливу роль М. Івасюка в житті автора поезії цілком не ретранслявали б, тому Г. Траф'юк присвятив йому “найсокровенніше” – всю поетичну книгу. Михайло Івасюк – це той “скарб” для Григорія Траф'юка, що вплинув на його мистецьке покликання. Розвиток творчого шляху автора є леймотивом поезії з символічною назвою “Моє слово”:

*Воно не знало меценатів
А пробивалось, як могло,
Аби простій, селянській хаті,
Де злидні в'їлися прокляті,
Віддати все своє тепло [252, с. 8].*

Також цикл “Присвяти” вміщує поезії, що адресовані Б. Бунчуку (“Неспокій”), М. Ткачу (“Спадщина”), М. Вінграновському (“Дві намоклі зорі”), М. Матіос (“Достигла яблунька”) та іншим літераторам, взаємини з якими були для нього знаковими:

*Коли говорять між собою очі, -
Мелодія лунає почуттів.
І я здіймаю келих свій охоче
За все, що Вам сказати не зумів [252, с. 58].*

Для поетичної збірки “Одкровення” характерна контрастність циклів, позаяк перший цикл – “Уклін тобі, благословенна земле” – відтворює топос, серед якого митець утверджувався, другий – “Присвяти” – вшанування особливих людей, третій – “В капличці твоїх долонь” – звеличування образу музи-натхненниці, а четвертий цикл, що має назву “Штрихи”, – своєрідний авторський підсумок про “висповідане” перед читачами. Автор не випадково найменує четвертий цикл “Штрихами”, адже вміщені тут строфи нагадають за формою верлібри:

*Найбільше диво – жінка
В очах її – величчя
І – наймудріший – учень [252, с. 82].*

Серед віршових форм, до яких ще звертався автор, були диптих (“Історія – криниця мудра”, “День матері”); напівжарти (“Про час”, “Флегматично спостерігає...”) та інші.

Розмаїття творчості Григорія Траф’юка відзначив поет-пісняр Михайло Ткач: “ Доброю ознакою поетичного дару Трафюка є те, що в оточенні звабливого карпатського середовища він талановито уникає риторично-сентиментального захоплення «чічками», «потічками» і «смерічками», натомість прагне досягти в образному світобаченні отого ефекту бджолиного крила, що від природи наділене напрочуд продуктивною силою ” [252, с. 5].

Особливою за композицією й ідейно-художнім змістом є поетична книга Г. Траф’юка “Поминальна свіча”, що вийшла друком у видавництві “Золоті литаври” 2000 року. За визначенням автора, “ ...це книга-реквієм, книга-роздум над швидкоплинністю нашого життя ” [253]. Поет не потребує похвали чи критики, співчуття чи розуміння, бо вміщені тут вірші – своєрідні поминальні історії, що тільки мають бути почутими.

*Коли мужчини плачуть,
Вітри складають крила.
Коли мужчини плачуть,
Стихає в небі грім.
Лиш надмогильна тиша
Сльозу, як дзвін колише...
Коли мужчини плачуть,
Не лізьте в душу їм [253, с. 36].*

Унікальність книги полягає у тому, що окрім поезій, вона містить поминальні пісні в окремому розділі “Заплелися в пісні тій барвінки...” про матір, вчителя-наставника Володимира Івасюка, Назарія Яремчука, Михайла Рубанця, Григорія Прокопчука.

“Закінчивши” літературно-літургійну сповідь, наприкінці закликав вшановувати рідних та близьких людей, що є стрижневим ідейним задумом книги.

Знову теплий повіє вітер.

І комусь неодмінно вдасться

Між рядками короткими літер

Краплю справжнього вгледіти щастя [253, с. 45].

Пошуки Бога, осмислення духовного світу людини, взаємозв'язку людини і Всесвіту є визначальними у творчості *Світлани Дмитрівни Кирилюк*.

Народилася 5 липня 1969 року в селі Горбівці, що на Глибоччині. 1976 року родина переїхала на постійне місце проживання до Глибокої.

З 1976 по 1986 рр. навчалася у Глибоцькому ліцеї. Ще з юних літ відчула потяг до творчості, мріючи про журналістську діяльність: “ Було спекотне літо, здається, 1983-го. У шкільних творах я вже упевнено писала, що мрію стати в майбутньому журналісткою, але насправді нічого не робила для наближення того. І коли мама переконала мене, що треба щось писати вже, окрім того, щоб лише мріяти, я підготувала статтю для районної газети ” [233, с. 156]. Першу статтю С. Кирилюк схвально й по-особливому оцінив редактор газети “Новий день” І. Семенюк, порадивши писати надалі. Відтак шкільне життя поєдналося із журналістикою в редакції районної газети: “ Після шкільних уроків я поспішала до редакції. Майже в кожному числі газети з'являлися мої учнівські замітки – я писала про все, що мені хотілося сказати в той час (це були нариси, етюди, інформаційні повідомлення, а також вірші). Я знала вже всіх працівників редакції – журналістів, коректорів, відповідального секретаря, друкарів ” [233, с. 156-157]. Серед перших опублікованих віршів на сторінках газети були такі: “Прожитий день, як тихий птах...”; “Ще мало сторінок перегорнули..”, “Як дико нам робитись часом штучними...” (1987); новела “Скрапувала троянда пурпуровим челюстям” (1988) та ін.

З 1986 по 1991 р. навчалася на філологічному факультеті Чернівецького державного університету. З 1991 по 1993 р. викладала українську мову та літературу в Чернівецькій ЗОШ №14. З 1993 р. працює в Чернівецькому національному університеті ім. Ю. Федьковича на кафедрі української мови, а з

1994 р. – на кафедрі української літератури. Обіймає посаду доцента цієї кафедри [129].

Ще на початку 1990-х рр. почала публікувати вірші в чернівецьких та столичних часописах (“Літературна Україна”, “Буковинський журнал”, “Дзвін”, “Київ” тощо). Нині – авторка численних статей про літературний буковинський модернізм. Літературний критик, дослідниця творчості Ольги Кобилянської, видала науково-навчальні та науково-методичні роботи про окремі аспекти творчості письменниці. Лауреат літературно-мистецької премії ім. О. Кобилянської (2016), премії “Князь Роси” ім. Т. Мельничука (2018) та багато ін.

2016 р. С. Кирилюк дебютувала поетичною книгою “Сад земних насолод”. Про передісторію створення книги розповіла в інтерв’ю з журналістом В. Гейнішем: “ Насамперед скажу, що «Сад земних насолод» – моя єдина поетична книжка, яка вийшла сьомою в серії «Третє тисячоліття: українська поезія» завдяки авторові ідеї цієї серії та редакторові книжки, письменникові Мирославу Лазаруку. Сюди ввійшли тексти, написані впродовж останніх 25 років. Перед тим у кінці 80-х та 90-х роках минулого століття було чимало різних публікацій у обласних та столичних виданнях, але книжки не було. Сюди не включено ті давніші тексти. Вони залишилися в тому часі, й мені інколи без них трохи сумно. Але то вже перегорнена сторінка ” [80].

Поетична збірка поділяється на три цикли, які розташовані за хронологічним принципом. У першому циклі вміщено вибрані поезії з 1991 по 2001 рр. Наскрізними є образ міста крізь призму авторового світобачення, зображення урбаністичної атмосфери, що схиляє місцевих жителів до самопізнання, зокрема – саму авторку:

Викорчовую спогади. Жахаюся самоти.

Відчинивши у ніч вікно,

доточую пам’ять

голосами і жестами,

що, наче сліпі кроти,

прокидаються у мені

і зсередини ранять [128, с. 25].

Специфіка міського життя, суспільство, міські перебудови і розбудови впливають одночасно на тих, хто у ньому побутує, позбавляють інфантильності, призводять до внутрішнього бунту. Оскільки перші професійні кроки письменниці відбулися на теренах міста, очевидно, що хронос, ліричний герой – це уособлення авторової життєвої історії.

Кидаю під ноги дрантя мрій

(ця одіж ніколи не мала

пристойного вигляду!)

і гола, мов заблукана

в літі дитина,

іду шукати теплий пісок... [128, с. 28].

Взаємодіючи з людьми, із молоддю, ліричний герой пізнає проблему еміграції, яка щороку набирає обертів. Характерною особливістю першого циклу є наявність громадянської лірики, зокрема поезії “Перепочинь, бо шляхи на захід...”, ідейність якої полягає в тому, щоб спонукати читача дорожити духовними, а не земними, цінностями, не гнатися вічно за кращими умовами:

Перепочинь, бо шляхи на захід

Переповнені людом і птаством [128, с. 38].

По-новому інтерпретовано біблійну історію про Адама і Єву в суголосній з назвою збірки поезії, де авторка акцентує увагу на внутрішньому світові Адама, який, бажаючи втішити Єву, задумує зірвати для неї “заборонений” плід. Зміни, що відбулися в Адамовій підсвідомості, Єва перейняла на себе:

Затерпало в Адамовім тілі уперте насіння.

І вслухалася Єва, як дивно тепліють її груди.

й проростає у лоні туге й прохолодне коріння [128, с. 41].

Другий цикл – “Капітуляція” – вміщує поезії 2007-2011-х рр. Літературний критик Ірина Фотуйма у рецензії під назвою “У лабіринтах саду Світлани Кирилюк”, оцінивши поетичну збірку, відзначила: “ У «Саду земних насолод» дуже помітний контрастний перехід: якщо перша частина поезій

насичена ніжно-пастельними та світлими тонами («Це відчуття як бажання світла або намагання лінію життя на студеній руці продовжити», «щоначі твій ангел біля постелі твоєї вклякає й перебирає твоє волосся»), то натомість інша просякнута наскрізь холодним та явним песимізмом, що є своєрідним лейтмотивом цілої збірки » [257]. Настрійний перехід по-особливому засвідчує поезія “Вікна моїх очей змаліли...”, де ліричний герой підкорюється обставинам життя:

Вікна очей моїх змаліли.

Знаю:

вже не расту давно [128, с. 70].

Винятковим є третій цикл збірки – “Книга кольору хаки” – провідним мотивом якого є неминучість війни. Вірші, вміщені в циклі, сягають 2011-2012-х рр., отож, створені задовго до російського вторгнення в Україну 2022 року, навіть ще не були близькими до Війни на сході України, що розпочалася 2014 року, та поетеса – одна з небагатьох передвісників війни, що не лише передбачала її розв’язок (“камінь розкручено / жорен уже не спинити”), а й вказувала на причини, наслідки та особливі деталі:

і хтось укотре спише

зріхи борги і жертви

на наші вутлі плечі

на всі

і безмовні речі

накине тягарі [128, с. 115].

Усвідомлюючи неминучість лихоліття, авторці залишається лише спостерігати за невідворотно-стрімким розвитком подій:

я залишаюся тут

сторожем

зим підводних

риб заблуканих

чужих тасмниць [128, с. 153].

Про унікальний дар передбачення Світлани Кирилюк зауважував літературознавець Богдан Пастух у рецензії “Тихим голосом Кассандри”, що вийшла на збірку в 2018 році. Зокрема митець згадав про, так би мовити, рокову розмову письменниці, під час якої вона назвала достеменні причини війни: “ В одній з принагідних коротких розмов з Маріанною Кіяновською, на похоронах у Олега Лишеги, у грудні 2014-го, вона сказала приблизно так: «Невже люди по мові не бачили, що почнеться війна? Мова говорить про війну. Зверни увагу, як молоді поети називають свої збірки, які слова домінують в цій мові». Такі моменти розмов і поезій вселяють віру в те, що поети бачать невидиме. Іноді таки їм треба вірити, коли вони говорять від себе ” [194]. Промовистою, за влучним спостереженням Б. Пастуха, є така строфа:

*таки буде війна
і в розгойданих тінях дерев
промайнуть тихі знаки
і ніхто не вчитається в них [128, с. 174].*

Показовим є те, що у віршах цього циклу авторка дедалі частіше звертається до біблійної символіки, до пізнання Бога, ангелів, до молитви як способу порятунку від самотності. Фактично кожен вірш має “надземний” підтекст, що свідчить про піднесення авторського ідіостилю, адже, пройшовши шлях, авторка прагне віднайти справжню “дорогу” до раю:

*просимо Бога
про найпростіші речі [128, с. 203].*

Джерелом поезії *Олени Мірчівни Рєпіної* є Біблія, тому її творчість – наче розрада, зокрема для тих читачів, що перебували у складних ситуаціях.

Олена Рєпіна народилася 7 листопада 1976 році в селищі Глибока. За фахом – філолог, який здобула в Чернівецькому державному університеті. Працювала викладачем української мови та заступницею директора з вихованої роботи в Чернівецькому фаховому коледжі технологій та дизайну, проживаючи в Чернівцях понад 20 років. На постійне місце проживання до Глибокої переїхала 2014 року, де працювала у державних установах: головним

спеціалістом управління освіти, начальником відділу у справах молоді та спорту, начальником відділу культури і туризму Глибоцької РДА. Наразі працює завідувачем відділу зберігання і реставрації бібліотечних фондів в Чернівецькій обласній науковій бібліотеці ім. М. Івасюка. Заступниця голови районного об'єднання ВУТ “Просвіта” [186].

Учасниця літературно-мистецької студії “Витоки”. Публікується в літературно-мистецькому альманасі, що виходить при літстудії. Лауреат літературної премії ім. О. Кобилянської. Лауреат Регіонального Рейтингу ТОП-100 Успішних Жінок Буковини (2021). Авторка 2-х поетичних книг: “Всміхнися, жінко” (2018) та “...до ранкової кави” (2021).

За роздумами поетеси, “ ... моя ніша в творчості – це, в першу чергу, філософсько-релігійна лірика, це алюзії і рефлексії на вічні теми ” [123].

Ідейно-естетичною концепцією поетичної збірки “Всміхнися, жінко” є можливість наблизити читачів із словом Творця, що присутнє фактично в кожному творі.

Композиційна особливість збірки полягає в тому, що розподілені в 4 розділи поезії уособлюють 4 умовні періоди життєвого шляху письменниці. Перший розділ – “Вірші-флешмоби” – це той відтинок часу, коли авторка заглиблюється в осмислення проблем миру в Україні (“За Україну, мир і спокій”, “Ти – живий!”, “Слава Україні!”), коли виформовуються сімейні цінності (“Дружинам і чоловікам”, “Мій вихователю, поклич мене в дитинство”, внутрішнє самопізнання (“Всміхнися, жінко”, “Доторкнись мого серця”). Вірші-флешмоби спрямовані на колективну декламацію основних мотивів, які виділені жирним шрифтом й повторюються рефреном.

Класичні за формою поезії вміщені в другому розділі. Провідним є образ батька – поводиря сімейного вогнища, взірця для наслідування, що перебуває на межі життя і смерті:

*Чого прийшла? Чого приволочилась?
Я чорний одяг – твій скорботний крам –
Не замовляла, не шукала, не просила –*

БОРОТИМУСЬ ЗА БАТЬКА, НЕ ВІДДАМ! [220, с. 23].

Глибокий ліризм, експресивність вказують на те, що в основі твору – особиста історія авторки. Спосіб “боротьби” за батькове життя, смерть якого “...гордо по палаті походжала”, – це молитва до Бога, що справді врятувала від передчасного відходу до царства вічного: “ ...ТА ЗВОЛИВ БОГ – Я БАТЬКА НЕ ВІДДАЛА...” [220, с. 23].

Один із провідних мотивів розділу – роль жінки в сучасному суспільстві, утвердження її прав та справжніх “обов’язків”, що свідчить все ж про потяг авторки до фемінізму. Найбільш красномовною у цьому контексті є поезія “Що може жінка?”:

Що може жінка? З Богом в серці – все!

Їй не забракне сили і терпіння:

Вона коханому надію принесе,

І надихне митця на сотворіння [220, с. 25].

Особливими є “вірші-театралізовані мініатюри”, що входять до третього розділу з однойменною назвою. Вміщені тут поезії поділено на 3 цикли: “За мотивами Святого Письма”, в основі якого – релігійна лірика; “Ретроспективи. За мотивами історичних подій” – інтерпретація історичних подій: про 5 колосів; процес створення славнозвісного листа Анни Ярославни; уявні зустрічі Тараса Шевченка із жінками, що домінують в його поемах (Оксана Коваленко, Ганна Закревська, Княжна Репніна та ін.), гостювання Домки Ботушанської в Ольги Кобилянської тощо; а третій цикл – “Instagram лихоліття. Патріотичні вірші” – це невеликі вистави, сюжетна канва яких переносить виконавців і глядачів на війну.

В 4 розділі авторка пропонує свої римовані привітальні промови, особливість яких полягає в тому, “...що у побажаннях використано інтерпретовану професійну лексику”. Серед них – вітання акушерам, бібліотекарям, медикам, працівникам торгівлі та ін., що свідчать про нетрадиційний авторський підхід до створення поетичних взірців. О. Репіна

випробовує свої творчі здібності в ідейно-тематичному аспекті, формах, художніх тропях, шукає себе, завдяки чому здобуває прихильність читачів.

“...до ранкової кави” – друга поетична збірка О. Репіної, що вийшла друком 2021 р. у видавництві “Букрек”, вступне слово до якої написала письменниця, журналістка Віра Китайгородська. Письменниця, зокрема, відзначила оригінальну творчу манеру О. Репіної: “ ... рідкісний у сучасній літературі художній засіб і спосіб наблизитись до свого Творця, коли можна з ним бути на «Ти», коли Він сідає навпроти, щоб повечеряти, вислухати і подати серветку ” [219, с. 5]. 2022 р. О. Репіну нагороджено літературно-мистецькою премією ім. П. Куліша за цю добірку поезій.

Якщо в першій поетичній книзі авторка порушувала проблему жінки в суспільстві, то основою другої збірки є “100 поезій для наснаги”, в яких сконцентровано увагу на образі Жінки крізь призму біблійної метафорики. Жінка, набувши рис благородності, комунікує зі своїм “другом” – Ангелом:

*- Відрадно, що мої читаєш вірші,
Вони – мій промінь в час, коли імла...
- Я знаю. Я тобі відкрию більше:
Ти пишеш їх пером з мого крила... [219, с. 25].*

Здолавши життєвий квест, зламавши “підбори”, лірична героїня здобуває благодать – вечеряє з Богом, де сповідає про “все до нитки”. Підтримка Бога – це той життєвий орієнтир Жінки в новій інтерпретації авторки, що утверджує її велич, дарує непоборність і спокій, підвладність над всіма:

*Які б страхи не терзали душу,
Які б не клубилися безодні –
Я Словом Божим ті плани рушу
Не вчора-завтра, а тут, сьогодні! [219, с. 34].*

У статті-відгуку під назвою “Буковинський поетичний мотиватор” літературний критик Ярослав Карпець відзначив: “ Чіткість і лаконізм, лапідарність і щирість. Замість сотень пустих слів і танців із бубонами, як це часто ми бачимо в молодняка, читаємо у збірці: “Про силу духу. до ранкової

кави”, “Про вічне. до ранкової кави”, “Про красу. до ранкової кави”, “Про наболіле. до ранкової кави”, “Про любов. до ранкової кави”. Тематичний поділ віршів тонко й точно відображає як емоційний стан ліричного промовця, так і ті теми, над якими трудиться перо віршомисткині. І головне: ці теми так чи інакше: богоцентричні й жіноцентричні ” [...]. Творчість Олени Рєпіної – одна із провідних ланок сучасного дослідження жінки в концепції створення Божого світу.

Висновки до 2-го розділу

Поетична творчість кожного автора – це вагомий внесок у розвиток літературного процесу Глибоччини.

Олександра Приходько-Возняк представляє не лише творчість для дітей, а й поезії для читача з глибоким націєцентричним світобаченням. Революційно-громадянськими мотивами сповнена збірка “Оранжеве диво”, а уславлення героїзму предків є ідейно-художнім задумом поеми “Козацькі шляхи”.

Поетичні збірки “Великдень” та “Барви життя” Олени Рутецької – це зафіксовані художньо обрешені спогади про окремі “сторінки” життя під час Другої світової війни, про педагогічний шлях та особисту позицію щодо політиків.

Література для Мірчі Лютика – це метод спілкування із Богом. Приєднатися читачів до священного промислу митець закликає у поетичних збірках “Таємничий пілігрим” та “У світлі сповідань”.

“Біографія” та “душа” Григорія Траф’юка – у віршових збірках “Поминальна свіча” та “Одкровення”. Його поезії – це можливість пізнати справжній ліричний авторів всесвіт.

Світлана Кирилук у поетичній книзі “Сад земних насолод” порушує проблему війни, передвіщаючи про неминучість, вказуючи на причини та наслідки, що гостро перегукується із сучасними реаліями життя.

Олена Рєпіна – це поетеса, громадсько-культурна діячка, але передовсім Жінка. Саме це в цьому полягає її покликання як митця – розкрити своїм читачам цінність Жінки, що одухотворена Божим промислом, насамперед у збірках поезій “Всміхнися, жінко” та “...до ранкової кави”.

Розділ 3

ПРОЗА І. СИНЮКА, Д. БОТУШАНСЬКОЇ, Д. ПАНЦИРА У КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ ГЛИБОЧЧИНИ

3.1. Іван Синюк як новатор української літератури

Необхідність дослідити тенденції розвитку літературного життя Глибоччини спонукає нас здійснити аналіз прози Івана Синюка, Домки Ботушанської та Дмитра Панцира як представників цього літературного роду в проблемно-тематичному аспекті, з'ясувати жанрово-стильові особливості їхніх творів.

“ І. Синюк виступив як письменник оригінального таланту, якого характеризують велика любов до природи і людини, пильна увага до висвітлення соціальних та морально-етичних проблем, до психологічного аналізу персонажів, відтворення різних природних явищ і процесів ”, - так окреслив вклад митця у розвиток літературного процесу літературознавець Микола Юрійчук [203, с. 356].

Народився 1 травня 1866 року в с. Кам'янка, що на Глибоччині. Після закінчення місцевої початкової школи, а згодом – Чернівецької вчительської семінарії розпочав вчителювати у таких селах Буковини: Маморинці Глибоцького району, Васловівцях Заставнівського району та в Білому, що на Кіцманщині. Педагогічною діяльністю займався понад чотири десятки років.

1896 р. І. Синюк дебютував казкою “Соколець” у газеті “Буковина”. Його творчі спроби підтримував Осип Маковей.

1897 р. у Чернівцях завдяки підтримці товариства “Руська бесіда” видав першу збірку нарисів “Образки з природи”. Невдовзі, у 1899 р. І. Синюк опублікував другу збірку прозових творів під назвою “Образки з життя і природи”. Виданням книги опікувалися члени товариства “Руської школи”, що утворилося під супроводом “Руської бесіди”. Ця збірка здобула славу поза межами Буковини, про що свідчить бажання чеського вченого Франтішека Ржегоржа придбати книгу для власної бібліотеки.

З 1896 по 1909 рр. у газеті “Буковина” було опубліковано близько двадцяти епічних творів письменника та одноактну п’єсу “Мужики”.

На початку ХХ ст. І. Синюк постає як активний громадсько-культурний діяч Буковини. Упродовж 1902-1908 рр. обіймав посаду редактора дитячих книг серії “Крейцарева бібліотека”. Видані україномовні надбання активно поширювалися по сільських школах і бібліотеках.

1904 – 1907 рр. – входив до видавничої колегії двотижневика педагогічного спрямування під назвою “Промінь”. Учитель за фахом, Іван Ілліч прагнув духовно розвивати школярів. Тому з 1905 р. займався видавництвом першого україномовного дитячого журналу на Буковині під назвою “Ластівка”. Також редагував “Календарик для руських діточок”, часто виступав у німецькій пресі зі статтями про стан освіти на Буковині, оцінював в загальних рисах українське шкільництво. У 1907 р. приєднався до новоутвореної радикальної партії Буковини, де брав активну участь.

Крім просвітницької діяльності, І. Синюк був щасливий в особистому житті. Митець одружився із простою дівчиною Веронікою. У подружжя народилося двоє синів – Іларій та Авриліан. Письменник, очевидно, покладав на них великі надії. Однак у зв’язку з Першою світовою війною синів мобілізували. Хоч після закінчення війни повернулися живими, та їхній моральний і фізичний стан був зведений фактично нанівець. Ще під час бойових дій Іларієві ампутували ногу, через що він не хотів жити і відчував апатію до довкілля. Розрадити чоловіка змогла дівчина, румунка за національністю, з якою він невдовзі одружився. Відтак подружжя переїхало до Румунії. Молодший син Авриліан ще здобував освіту філолога. Та невдовзі, виснажений морально і фізично, відійшов у засвіти. Ще швидше сконала дружина Вероніка [126].

Через смерть рідних людей письменник зник із громадсько-культурного та літературного життя Буковини. Відомо, що в 1914-1916 рр. І. Синюк написав низку оповідань, де викривав жорстокі реалії кровопролиття, та, мабуть, не

знайшов сили і коштів, щоб їх опублікувати. Тому ці твори, на жаль, безслідно зникли.

Лише 1933 р. прозаїк повернувся до словесності, опублікувавши у видавництві “Меркур” драматичний образок “Чесна Вероня”. У 1935 р. вийшла друком збірка прозових творів під назвою “Фейлетони”. Обидва видання присвятив своїй родині.

Згодом І. Синюк одружився вдруге. Відтак сім'я проживала в селі Рогізна, що нині входить до Чернівців, де митець вчителював у місцевій школі. Згодом обіймав посаду директора.

Помер 17 серпня 1953 року. Похований у Садгорі (нині м. Чернівці) біля могил своєї сім'ї.

Вже у першому творі, що називається “Соколець”, І. Синюк постав як майстер слова і творчий експериментатор. Письменник реконструював топонімічну легенду про скелю Довбуш, розширивши спектр порушених морально-етичних проблем, а також надавши неповторного художнього опису гірській місцевості. Зокрема автор порушив проблему ліноців в образі жінки, що постійно дорікала своєму чоловікові за злидні, нічого не зробивши самотійно для поліпшення становища. Сокіл натомість уособлював жертвність заради коханої людини, позаяк погодився на маніпуляції дружини, ставши на кровавий шлях, за що потрапив у пастку опришка. Казка “Соколець” не увійшла до прижиттєвих прозових видань І. Синюка. Лише в 1996 р. М. Богайчук упорядкував малоформатне видання “Вибране”, куди увійшло 13 творів прозаїка, серед яких – згаданий твір. Однак це не спричинило неувагу літературних критиків до оповідання. Вже 1966 р. літературознавець О. Романець у статті “Творець майстерних образків” високо оцінив твір, відзначивши його художню довершеність [222].

У збірку “Образки з природи” (1896) увійшла низка творів, що безпосередньо пов'язані з лісовим царством. Підзаголовок – “З оповідань лісного” – свідчить про те, що автор не вигадав всі події, а відтворив їх зі своєї пам'яті.

Як відомо, дикі звірі завжди ведуть міжусобні війни за життя, під час яких “сильніші”, як правило, долають “слабших”. Проте І. Синюк як справжній спостерігач природи по-новому відтворив “фінал” такого “поєдинку”. Так, в образку “Полюване в повітря” крихкотілій жовні вдалося врятуватися від гострих кігтів яструба. Її захистила зграя ворон, що заклувала хижака. Ворони – це ті птахи, на допомогу яких, зазвичай, розраховують найменше. Вони могли б залишитися осторонь чи знайти вигоду для себе, перехопивши здобич. Однак митець зобразив їх нетрадиційно – милосердними.

У традиційному естві зображено воронів у нарисі “Трагедія у верхах”. Слабкий заєць, що “на задню ногу налягав”, стає жертвою ворон, які, скориставшись беспорядністю звіра, заклували його до смерті.

Висновковуємо, що І. Синюк, зображуючи природу, послуговувався власним неповторним почерком, часто експериментуючи із традиційною символікою живих істот. Ідейно-художнім задумом образку “Полюване в повітря” є важливість підтримки близьких “товаришів”, завдяки якій не страшний навіть найлютіший ворог. Образ самотнього зайця символізує немічність перед жорстоким світом. Митець возвеличував роль підтримки родини чи близьких друзів, що кожній живій істоті надає могутності та непоборності.

Особливою підтримкою володіє мати, любов до дітей якої проявляється у безкорисливих та жертвних вчинках. Такими ж рисами наділяє образ матері І. Синюк у своєму прозовому доробку. Матір може згорати наживо, але не залишить у багатті своїх небожат (“Пожар лісу”). Лютий мороз також злякає її, якщо діти потребують опіки (“Матерна любов птахи”). Чи птаха, чи дика тварина, адже, як зауважує автор, “Господь посадив материнську любов, що й огню не лякає ся, не лише в людську грудь, але й у груди хижої звірини...” [237].

Образ дітей також наділений трепетністю. Так, в образку “Пчоли” маленькі бджоли жертвували своєю поживою для хворої матки, яка через зламані ніжки потребувала багато цвіту. Крайнього емоційного апогею читач

зазнає під час гибелі всіх бджіл через голод, позаяк запасу липцю вистачило тільки на матку. Довготривале вимирання бджіл передано настільки філігранно, що читач, як і сам митець, відчули безпомічність перед законами природи: “ Гай гуди! гай гуди! Забрєніли всі радісно. І пустили ся цілим рядом до крайної кришки. Але даремна їх робота! Застигали й падали, щоб вже більше не встати ” [240].

Непорушний взаємозв’язок матері-дитини є ключовим у нарисі “Звірячий цвинтар”. Сернятко, усвідомлюючи, що смерть матері – неминуча, ще більше хилилося до неї, через що серна страждала, позаяк не хотіла сирітської долі для дитини: “ Зірвала ся ще раз, полизала свою бідну дитинку, помуркотіла – гей би прощала ся з сьвітом і з своєю дитинкою – тай упала; але підоймила ще раз голову, позівнула, простягла рівно ноги і згинула. Не дуже легко було їй конати і дитину покидати, – се видко було по жалістнім муркотаню ” [239].

Особистість кожного митця вичерпно характеризує його ж творчий доробок. Так, про добродушність, милосердя І. Синюка свідчать такі провідні мотиви в його нарисах: засудження знущань над птахами і звірами (“Трагедія у верхах”, “Ранок на гірській галявині”), болісне сприйняття їхньої смерті (“Конаючий сернюк”, “Звірячий цвинтар”), щоденний догляд за лісовим царством (“Пожар ліса”).

Вирізьблюючи образи лісових звірів, все ж наскрізною у збірці автор зробив велич природи. Творчому перові митця підвладні всі пори року. Найбільш майстерною є зміна сезонів: “ Як раз був час борби літа з зимою і літо перемагало, бо увільнило бистрий Черемош від ціпких кайданів леду. Десь не десь плили ще Черемошом величезні криги леду, але тільки доти, доки не вдарили ся в скалистий беріг і розлетіли ся в безчисленні кусники. Із вільних, до сонця положених сїножатий білий сніг уже щез а на его місце застелила сїножати зелена травичка ” [238].

Про єдність автора з природою засвідчує нарис “Буря”, в якому він завбачує неминучий буревій: “ Около другої години – небо було вже сиваве, але безхмарне – стали пчоли густо з поля прилітати і квапно залізали в улиї. За

короткий час тільки наглоїлось, що через вічко не містились, і ціла купа завбільшки капелюха лежала перед кожним улиєм на землі ” [239].

Безжальний “настрій” природи лише утверджує її всесилля та немічність людини перед нею: “ Несказано величавий та страшний вид, він свідчив найліпше о всемогучости розяреної природи і немочи людській ” [239]. Збірка малої прози “Образки з природи” містить своєрідний повчальний заклик – перебувати з природою в злагодженості, за що вона “віддячить” свіжим повітрям, теплою погодою і щедрим врожаєм.

Ідейно-художній зміст другої збірки – “Образки з життя і природи” – збагачений новими пейзажними і сільськими мотивами, образами, персонажами, про що ненав’язливо свідчить назва книги.

Відданий своїй манері письма, І. Синюк не полишив створення природних образків, а послужився вічними, в мистецькому світогляді, образами природи. Неважливо, яких літ сягає перша поява весни, адже для народу ця пора завжди бажана (“Весна”). Важливою в системі образів є гроза, позаяк після опадів людське життя набуває неоціненного значення (“Град”).

Прозаїк знову вдався до змалювання переходу сезонів. Якщо пори року в образку “Полюване в повітря” з попередньої збірки займали лише один абзац, то в другій збірці це природне явище – в окремому творі під назвою “Осінь і зима”. Це свідчить про вдосконалення мистецьких здібностей.

Як зауважив літературознавець Б. Мельничук: “ ... „Образки з природи” (1897) та „Образки з життя й природи” (1899), позначені тонким відчуттям і розумінням карпатської флори та фауни і нетрадиційними для української літератури підходами до її змалювання ” [167, с. 399].

У другій збірці І. Синюк істотно розширив мистецький кругозір, зосередившись на знедоленому сільському житті. Так, в оповіданні “Село” митець крізь призму життя кількох селян відтворює загальну картину тогочасного буковинського села. Це п’яниця-орендатор, що володіє статками, однак його зовнішній вигляд занедбаний; дужі парубки, що свою силу спрямовують на розбишацтво; заможний священник у злиденній церкві;

померлі від скрути молоді трудолюбні жінки; змучений постійною працею селянин, якого вдома чекають діти; Тодориха, що дістала прізвисько «баба» через втомлений вигляд. Ідейність твору полягає в тому, аби показати читачеві, що, попри різний соціальний статус, всі люди несуть на плечах однаковий «хрест».

Також автор порушує низку морально-етичних проблем. Зокрема в нарисі «Місто а село» селяни торгуються на базарі з бабцею за крейцер, та охоче витрачають гроші у шинку. Неповага молоді до померлих родичів, їхніх гробів, що потали, та повалених хрестів – у нарисі «Наша церква». Однак це не гостре засудження автора вчинків людей, а намагання у такий спосіб вказати на їхні недоліки, що б уможливило переосмислення поведінки.

Тяжке соціальне становище селян відтворено ще в кількох вірцях малої епіки: «Поворот канадника», «Братчику, ратуй..!», «Святий вечір».

Ключовим в оповіданні «Поворот канадника» є повернення заробітчанина до рідного села після десятирічної служби в Канаді. Ступивши на рідну землю, чоловік впав на коліна, тричі перехрестився й промовив: « Боже добрий, дякую Ти на колінах, що дозволив мені поцілувати мою дорогу землю. Дороге моє село, любе моє село! Ах, як бажав я не раз тебе побачити, як не раз плакав за тобою! » [236, с. 33].

Протистояння котюги-вовка і дужого чоловіка є наскрізним мотивом оповідання «Святий вечір». Хоч Козьма перемиг звіра, але він теж був переможеним: обдертого, кровавого, замерзлого під снігом чоловіка знайшли поблизу дому. Відзначимо, що у пізній період творчості І. Синюк зображував природу єдиним окремим абзацом, що надавало експресії всьому текстові.

В оповіданні «Братчику, ратуй..!» автор вдається до гармонійного поєднання двох елементів оповіді: трагічної загибелі молодиків і відповідного зображення природних явищ, а саме: сили водної стихії, величі скель і пагорбів, похмурності неба тощо. Досліджуючи елементи гуцульщини в творчості І. Синюка, літератор М. Васильчук зауважив щодо стильового текстотворення твору таке: « Природа виступає не просто тлом, а співучасником того, що

відбувається, бо гроза, яку Іван Синюк мальовниче описує на початку твору, є невід'ємною складовою, яка рухає сюжет оповідання, надаючи йому драматизму. Природа в оповіданні є передвісником лиха ” [53].

Варто відзначити, що мистецька своєрідність творів І. Синюка полягає в неповторному мовленні, що неможливо сплутати з мовою інших письменників. Митець вдається до помірною вживання діалектизмів, що притаманні жителям рідної Кам'янки.

Педагог за фахом, Іван Ілліч часто взаємодіяв із дітьми, що значною мірою вплинуло на тематику його творчості. У його доробку є кілька прозових творів, що спрямовані на юних читачів, а також на їхніх батьків. Як своєрідний дитячий психолог, автор зауважує, що внутрішній стан дітей дуже ніжний та вразливий. Тому ледь не будь-який момент може призвести до непоправних наслідків (“Нема вже мого Іванка...”). Захоплення любов'ю дітей, що можуть осилити важкий морозний шлях, аби тільки “увидіти татка” є наскрізним у творі “Вже не піду від татка, най...”. Майстерно відтворений душевний біль малечі через втрату матері характерний для творів “Як бриндушки будуть цвісти”, “Ой, діти мої-діти мої бідні”. Крихітний світ дитини не здатний усвідомити та сприйняти смерть нени: “ А чому не прийдуть? Вони на нас гніваються? Таж ми мамці нічого злого не зробили, ми завжди їх слухали. А вони собі пішли так давно, давно, тай не приходять. Татку, чому вони не приходять, чому? ” [236, с. 2]. Автор не називає причину смерті матері, а лише настановлює на її осмислення шляхом зображення образу батька: “ Нисюк, молодий, високий, худявий чоловік, хоч змучений до крайнього, не лягав спати ” [236, с. 40].

Про гумористичний напрям творчості І. Синюка засвідчила збірка “Фейлетони”, що вміщує твори про сільське життя, гумористичні оповідання, а також “Лист до батька”.

І. Синюк як гуморист створив широке коло нових, небуденних персонажів. Серед них – жінка канцеляриста Фіглика, що хотіла розбагатіти, заощаджуючи на їжі (“Як бідні хотіли розбагатіти”) та дівчина, що змусила

свого чоловіка відвідати “Шляхоцький бал”. Нетиповим є головний персонаж нарису “Штрудель”, якого автор зобразив поступливим, таким, що швидко підкорюється дружині.

“Орлиною вдачею” відзначені персонажі гуморески “Мужицке драпане”. Письменник шляхом легкої іронії зображує типову бійку представників сильної статі: “ Дроздови в поміч прибігли его родимці і в мить зробив ся величезний клубок, що толокою кочав ся ба сюди, ба туди, значучи свою дорогу кровію і видаючи з себе дикі звір'ячі крики, страшні проклятя, йойканя, стогони ” [236, с. 12]. Однак не зовсім дотепна причина сутички: марнотратство людських грошей представниками австрійської влади.

Творчий доробок митця вмщує також кілька автобіографічних нарисів зі студентського життя, де провідним є мотив кохання (“Моя перша любов”, “Чорні орябки”, “Пікник: сумно-веселі спогади зі студентського життя”).

Не можемо не згадати дві п'єси І. Синюка: “Мужики” та “Чесна Вероня”. На жаль, драматичні образки Івана Синюка не здобули популярність серед читацького кола. Однак вони є ціннісними насамперед для історії Глибоччини. У п'єсі “Мужики” викрито діяльність австро-угорської влади, що гостро утискала українську мову. Щодо п'єси “Чесна Вероня”, то в ній наскрізним є соціальне життя селян під час Першої світової війни.

3.2. Проза Домки Ботушанської: особливості ідіостилю

Багатогранна літературна спадщина Домки Ботушанської мала і повсякчас матиме вагомий вплив на розвиток літературного життя. Письменниця розуміла думки, хвилювання і вподобання простого люду. Її творчість зливалася із життям рідного народу, завдяки чому вилилася у самобутній історичний епос.

У Центральному літературному архіві м. Київ зберігається близько 100 статей, дві п'єси “Зустріч у редакції” та “Клятва” , понад 100 новел, спогадів, образків, автобіографічних матеріалів, 70 картин Домки Ботушанської. Дещо із творчої спадщини перебуває в архівах родинних музеїв. І лише незначна частина прозового доробку письменниці відома широкому читацькому колу,

позаяк лєвова частина творів донині неопублікована, залишається в рукописному варіанті.

З 1941 по 1994 рр., до останніх днів життя Д. Ботушанська проживала в Мелітополі. Вийшовши в червні 1941 р. з рідної Буковини до Криму в м. Саки на лікування, Ботушанська мала намір повернутися після реабілітації додому. Проте Буковину загарбали фашисти, тому згодом вимушено оселилася в чужому місті на степовій Україні. Невдовзі Д. Ботушанська влаштувалася працювати методистом у мелітопольському Палаці піонерів, де познайомилася із молодим художником Онисимом Солоненко. Ця зустріч для молодих людей була доленосною: незабаром вони побралися, відтак виховували 3-х дітей – синів Євгенія і Віталія, доньку Ольгу [13].

До літературної діяльності Д. Ботушанська повернулася в післявоєнний період, надсилаючи до друку в буковинській періодиці свої твори, а також публікуючись у виданнях Запорізької області (альманахи “Вільна Буковина”, “Літературна Буковина”; газети “Час”, “Колгоспна зоря”, “Молодий буковинець”, “Будівник комунізму”, “Радянське село” та ін.). Серед опублікованих творів – переважна більшість поезії, із прозового доробку надруковано лише низку оповідань і твори мемуарного та публіцистичного спрямування.

1971 р. за сприяння В. Лесина в ужгородському видавництві “Карпати” опубліковано збірку віршів і коломийок “Сини весни” Д. Ботушанської, упорядником та автором вступної статті якої був сам літературознавець. Також В. Лесин домігся публікації віршів поетеси у колективному виданні “Яворова сопілка” (1991).

Поетичні твори публікували також і після смерті письменниці, зокрема в хрестоматійному виданні [25], літературно-мистецькому альманасі “Витоки”, окремою книгою під назвою “Пісні рідної землі: Вірші різних років” (2006) та ще в низці друкованих видань.

Попри значну увагу читачів та критики до віршів мисткині, вкрай ціннісними також є її прозові твори, хоч надрукована кількість яких – мізерна,

проте за ідейно-художнім спрямуванням, спектром порушених проблем вони, якщо не перевершують поетичний доробок, то принаймні становлять однаково високу художню вартість.

Ідейно-тематичний спектр поетичного доробку Д. Ботушанської охоплював тяжке соціальне, національне становище селян, протест проти такого режиму, уславлення рідного краю, родинну лірику. У прозових творах письменниця також наслідувала свій художній почерк, трепетно зображуючи образ матері, батька, спогади з дитинства, водночас викриваючи реалії життя простого народу, подекуди гостро засуджуючи їхні негативні риси, підносячи натомість гуманність та щиросердність.

Так, в оповіданні “Доля жінки” авторка порушує проблему грошей через призму життя дівчини із заможного роду. Сімнадцятирічна Єленка, бажаючи вийти заміж за “ ... Генця, столяра, біднішого за всіх на селі, який мав чудову душу і золоті руки ... ” [34], змушена пов’язати своє життя із багатим нелюбом Петром через наказ батьків. Однак, не витримавши розпуку та лихої долі, дівчина закінчує життя самогубством. Навіть маленька донька Анничка не зуміла повернути в Єлени жагу до життя. Стрижневий задум твору майстерно передано через діалог пересічних селян:

“ - Та то так, чим більше у чоловіка є, тим більше хочеться. Хіба таким ще чужого маєтку треба?

- Видко, то так вже тими людьми крутить: одному по горло дає, а другому – одна торба і та порожня ” [34].

Д. Ботушанська – майстер характеротворення, що цілком проникає у внутрішній світ своїх персонажів, вирізьблюючи кожну деталь їхнього образу, завдяки чому проживає кожну створену історію в унісон із ними. В цьому запорука не лише патріотичного світобачення, а й володіння мистецькими навичками, позаяк образотворче мистецтво уможливило відтворення найтонших рис особистості. Тому її система персонажів – довершена, як духовно, так і за зовнішніми ознаками.

Наскрізним образом-персонажем у прозовій творчості Д. Ботушанської є матір, що уособлює відданість і саможертвність (“Мамина пісня”, “Твої руки” та ін.). Письменниця нерідко розмірковувала над долею матері, її тяжкою працею, що відтворила на письмі: “ Подумати тільки, скільки стежок-доріжок босо пройшли. Скільки кілометрів зробили на ту Чінсту, на отой п’ятиметровий горб. Туди й назад, туди й назад... Та хіба підведеш отой рахунок?.. А весна? А осінь? І все вони, все твої ноги. Та все босо проходили, чи сльота, чи сонячний день. Чи холод, чи спека, завжди їх пекло, як вогнем, сонцем і морозом... ” [36]. Найбільше захоплював незламний материн характер, позаяк навіть у найважчих ситуаціях вона знаходила розраду в піснях: “ Журним струмочком розтікалася твоя пісня, заповнюючи душевну порожнечу. Але я слухала. Слухала і стояла, як укопана. Не сміла і поворухнутись, аби не стривожити той дивно мелодійний, вирваний із самої глибини душі, твій такий лагідний співучий голос ” [36]. Також схиляється перед її натрудженими руками, “чорними”, “вземленими”, “що нічим не відмиєш”: “ Ні, мамо, то не чорнота в них. Подивись, мамо, вони у тебе як отой виточений мармур. Чисті, як перший сніг, аж прозоряться ” [45]. Власне, наведені строфи свідчать про поєднання в авторці таланту письма і малювання, завдяки чому сформувався її неповторний творчий почерк.

Важливе місце в прозовому доробку Д. Ботушанської посідають твори про дітей, що виходили друком у районній газеті “Будівник комунізму” в рубриці під назвою “Куточок для дітей”. У них авторка постає як тонкий психолог, що кожен вчинок дитини ототожнює передовсім із батьківським вихованням («Літера „В”», “Про маленьку Юлю” та ін.). Наявна зменшено-пестлива лексика (“маленька-маленька внучка”, “зміцнілі ніжки”, “молочко”, “невеличкий килим”, “червоними ягідками”, “три рочки”, “дві книжечки”, “з невеличкими діточими оповідками”, “завбільшки з долоньку” та багато ін.) не лише емоційно насичує тексти, а репрезентує трепетне ставлення до молодшого покоління. Завдяки гармонійному поєднанню письменства із педагогічним досвідом Д. Ботушанської читач зможе пізнати дитячу психологію глибше,

тому твори “для дітей” насправді не лише “для дітей”, а також для батьків, вихователів та всіх, хто так чи інакше пов’язаний із виховним процесом.

Громадянська позиція авторки проявилася навіть у таких, здавалося, легких за змістовим наповненням творах. Показовим у цьому контексті є образок «Літера „В”», де трьохрічна Аннуся не хотіла брати від матері книжку, що називається “Катя в яслах”: “ - На твою книжечку, мені не таку купи. / - А яку? – з подивом перепитала мама. / - А таку... Велику... Щоби було що читати ” [35]. Ідейність твору, очевидно, полягає в тому, щоб донести до читача важливість вживання питомих власних назв української мови, а не послуговуватися “чужими”, запозиченими із “братського народу”.

Проблему української мови письменниця порушує в оповіданні “Напоум їх, Великий Боже”. Ключовим є діалог авторки із “недалекою сусідкою” – україркою, що на вітання дівчини відповіла по-російськи. Ідейно-художній задум втілює авторський монолог: “ Чомусь мене зачепило оте «куда». Скільки ж то можна вже «ку-да-ка-ти»? Прожила весь вік на українській землі, а слова по-рідному сказати не вміє. «Могу, - каже, - но плохо. Не привыкла. Разговариваю, как все. Да и все равно мне... каким бы языком не разговаривать, лишь бы в магазинах что нада – было...» ” [25, с. 761]. Д. Ботушанська, заявивши в юному віці про свій україноцентричний характер, жодного разу не відреклася від нього, крім того, зуміла створити чималий доробок національного спрямування.

Про небайдужість до громадсько-культурного життя засвідчують твори мемуарного спрямування. Серед опублікованих на шпальтах газет Чернівецької області були такі: “Не та сьогодні Буковина...” (1974), “Кобзар і Буковина” (1984), “Буковина у 1918-у році” (1987), “Мій незабутній учитель” (1990) та ін. У них Ботушанська подає власні спогади, роздуми про долю України, зокрема описує події, що відбулися на теренах букового краю. Спогади про письменників, огляд їхнього творчого доробку, роздуми про внесок у розвиток літературного процесу відтворено в статтях: “Співець простого люду” (1975), “Кобзар і Буковина” (1984), “Наш буковинський Соловій” (1984) тощо.

2012 р. у видавництві “Гліон” м. Миколаїв на честь 100-річчя від Дня народження Д. Ботушанської опубліковано найбільше за обсягом і широтою охоплення дійсності художнє видання – автобіографічний роман “Підземний дзвін”, щоправда, тиражем у 100 примірників. У ньому авторка майже заново “проживає” свій шлях (з 1937 по 1994 рр.).

Відомо, що Д. Ботушанська неодноразово намагалася видати роман на Буковині та в Мелітополі, адже для неї він був особливо цінним, однак всі спроби, на жаль, безрезультатні. Письменниця вважала за свій обов’язок задокументувати автобіографію, про що їй навіть сказала О. Кобилянська під час сновидіння, що насправду було віщим. Таким, за спогадами Ботушанської, було марево: “ ...ти напишеш літопис своєї рідної землі... для поколінь... лише ніколи... ніколи не забувай її, свою рідну землю... годувальницю – чуєш? Зумій бути дочкою своєї рідної Землі. Той літопис про твою рідну Землю назвеш «Підземним дзвоном» ” [264].

Роман складається із трьох частин, відповідно до трьох періодів життя, що в єдності ретранслюють життєво-творчий шлях письменниці. Перший розділ – “Доля жінки” – охоплює юність батьків авторки – Сидора та Катерини Ботушанських, що є прототипами головних персонажів Василя і Параски Федоруків. Розділ сповнений подробицями про початки стосунків молодих людей, подружнє життя, а також зображено побут, серед якого зростали згодом їхні діти. Доля одного із нащадків Федоруків – доньки Катерини – відображена у другому розділі з символічною назвою «Катеринка». У цій частині Д. Ботушанська ретранслює своє дитинство, що минуло “...з болями і муками”, заглиблюється в молодість, “ ...карабкуючись до світла колючими, непролазними стежечками... де в злиднях, болях та темноті, поштуркувана всякими попихачами спаношених підпанків, але все таки лізла до тих знань ” [41, с. 666], вчителювання, осмислює рокову поїздку на лікування до Криму. Завдяки скрупульозній деталізації водночас охоплено подробиці про становлення Народного дому в Глибокій, роботу аматорського та театрального гуртків, про суспільство, що переймалося громадсько-культурним життям

краю, умови здобуття початкової освіти, переслідування румунської сигуранци тощо, отже, авторка не лише істотно збагатила літературний процес, а зробила вагомий вклад в історію рідного краю. Третій розділ, що має назву “Фатум”, переносить читача до Мелітополя. Хоч про назву міста напряду не сказано, однак завдяки численним описам можна чітко збагнути місцеперебування Д. Ботушанської. Письменниця не послуговується плавністю у переходах між епізодами, а розвертає сприйняття до нових описів, тим самим штурмує мислення і змушує самим встановлювати послідовність та порядок. Здавалося, проживання в Мелітополі – найбільш яскравий і найщасливіший період, позаяк тут звите сімейне гніздо письменниці. Однак Ботушанська мала на меті показати читачам справжню життєву історію, через яку була змушена пройти “крізь терни до зірок”, тому побут у новому місті постає реальним – як одним із найбільш трагічних. Авторка тут наділена рисами, що радше личили б чоловікові, позаяк через каліцтво і слабосилий характер її чоловіка Онисима вона змушена стати владною та сильною, аби вберегти себе, потяг до творчості та, найперше, їхніх трьох дітей від “... недотепності чоловікових родичів-дрібновласників ...” [41, с. 666].

Очевидно, що такі перипетії долі Д. Ботушанської не могли не справити враження на читачів. Так, приміром, відгукнулася про роман поетеса О. Приходько-Возняк: “Коли читаєш її роман «Підземний дзвін», серце обливається тугою та співчуттям до важкого таланту письменниці... В далекому краю, де все було незвичним, чужим, довелося їй пізнати кохання, майже самотужки вивести у світ дітей, перенести тяжкі випробування війни та повоєнні руки відбудови...” [72].

Роман “Підземний дзвін”, окрім літературної та історичної цінності, важливий і мовним колоритом, позаяк у ньому переважає питомий буковинський діалект, через що редактори й упорядники не зробили стилістичні виправлення тексту, натомість подали наприкінці книги тлумачний словник “Пояснення слів”.

Жанрова палітра прози, що охоплює малу епіку та більші за обсягом літературні полотна, увиразнюють ідіостиль Д. Ботушанської. У цьому контексті слушним буде твердження авторки вступної статті роману, літературознавиці Катерини Гурдуз: “ Її проза – особливий, неповторний художній світ, це літературний макрокосмос з окремими мікросвітами малої прози, великих епічних полотен, драматургії ” [87, с. 12].

3.3. Творчий почерк Дмитра Панцира в “оповідках з життя”

“ Дмитро Панцир не тяжіє до привабливих вигадок і непотрібних інсинуацій. Вражає щирість, доброта й простота написаного ним. Але це особлива простота. Це, як напитися джерельної води, побажати доброго здоров’я, привітно посміхнутися... до такої простоти треба йти довго й наполегливо ”, – відзначив літературознавець Микола Возіанов у передмові до прозової збірки “На відстані серця” письменника [192, с. 5]. Така характеристика притаманна не лише творам Д. Панцира, вміщеним у цій книзі, а сповна окреслює його літературну діяльність.

Дмитро Тодорович Панцир народився 8 жовтня 1943 року в селі Кам’янка, що на Глибоччині, у звичайній селянській родині. Середню освіту здобував у місцевій школі, закінчивши 10 класів. Згодом перебував на строковій військовій службі в пустелях Середньої Азії.

Надалі, за спогадами письменника, “ ... після строкової служби я готувався поступати на факультет журналістики до Львівського університету, зрідка пописував до газет, фотографував передовиків колгоспного виробництва... і не тільки. Обіцяли мені натомість в редакціях газет і облрадіо дати рекомендації ” [191, с. 97]. Однак доля склалася по-іншому, привівши Д. Панцира до Слобожанщини. Відтак навчався в Харківському юридичному інституті, де здобув юридичну освіту. Понад 30 років пропрацював у правоохоронних органах Харківської області. В Харкові митець проживав до останніх днів життя: тут досяг звання полковника міліції, одружився й виховував доньку Інгу.

Любов до життя, до людей, як зауважував Дмитро Тодорович, привели його в літературу. Тому, крім кримінального дослідження, займався літературною діяльністю. З 2000 по 2014 рр. видав на теренах Харкова понад 15 прозових книг, серед яких є публіцистика (“Білокриницька Голгофа. Художньо-публіцистичні нариси”, “Буковинські ланцюжки. Статті, рецензії, есеї” 2011 р.). Співпрацював із харківськими митцями: В. Брюгтенем, І. Глебовою, О. Марченком, А. Стожуком та ін., а також із письменниками Буковини – Б. Мельничуком, В. Колодієм, І. Нагірняком, В. Джураном. Відрадно, що Д. Панцир щороку відвідував Буковину, поповнював місцеві бібліотеки своїм доробком, а також книгами харківських письменників. Для учнів Кам’янської середньої школи передплачував газети “Літературна Україна”, “Селяночка”. Передплачував газету “Буковина”, випуски якої надсилав йому до Харкова рідний брат І. Панцир. Літературознавець Б. Мельничук під час чергової літературної зустрічі назвав Д. Панцира “вартовим українського слова” на Харківщині за його велику сподвижницьку працю в популяризації буковинських письменників на Слобожанщині, і слобожанців – на Буковині. Д. Панциру також завдячував письменник В. Михайловський: “ Але в цій ситуації приємно зворушив Дмитро й іншим: обов’язково знайомив своїх слобожанців-побратимів з новими книгами буковинських письменників, та так, щоб ті, обов’язково на прочитане відгукувалися – рецензіями, публікаціями в газетах і журналах. І Дмитро все те збирав, і з приємністю надсилав до рідного краю, аби ми мали можливість довідатись, як на наше слово реагують письменники Слобожанщини ” [168].

Помер 21 лютого 2013 року.

Творчість Д. Панцира – члена Національної спілки письменників України, заслуженого юриста України – гідно поцінована. Він – лауреат літературних премій ім. П. Василенка, ім. К. Гордієнка, ім. М. Чабанівського, ім. О. Бажанського, ім. О. Кобилянської.

Д. Панцир – один із небагатьох митців, що свідомо обрав літературну діяльність в одному напрямку – прозаїчному. Серед улюблених форм – мала

епіка. Так, оповідання, нариси та усмішки увійшли до збірки “Зустрічі далекі і близькі” (2001). У притчовій і гумористичній формі оповіді автор зображував долі простих людей. У кожного з них свої життєві потреби, однак їхня приваба – у щирості, доброті, іноді – у величчі душі, іноді – у незахищеності перед неминучими негараздами. Влучно у передмові до збірки зауважив М. Возіанов: “ Щось загадкове є у його оповідках, таке, що примушує повертатися до прочитаного, переосмислювати, знаходити щось нове, вкотре співпереживати з автором і його персонажами, яких він не вигадував... з якими зустрічався, працював, товаришував. І тому такі оповідки – шматочки життя ” [190, с. 3]. Показовими у цьому контексті є оповідання “Батьківська скрипка”, “Плут”, “Щітка не винна”, “Рибалка”, “Чужа криниця”, “Любила жінка квіточки” тощо, де автор порушує проблеми побутового характеру. Завершальні повчальні тези кожного твору зводимо до єдиного ідейно-художнього задуму: негаразди є у кожного, однак “ ... скільки ще таких уроків дасть життя ” [190, с. 12].

Про композиційну колоритність збірки свідчать вміщені самотні авторські усмішки. Арсенал гумористичної тематики – незвичайні прізвиська канцеляристів (“Змичка”, “Конюх”), студентські витівки (“Операція”, “Фортуна”), сімейний побут (“Телевізор”, “Очі”) – весь життєвий досвід автора, переданий в ненав’язливому, напутньому, подекуди співчутливому мотиві.

Для творчого почерку Д. Панцира характерний своєрідний перехід із легкого гумору в гостру викривальну сатиру. Під сатиричний приціл прозаїка потрапила радянська влада. Понад чверть життєвого шляху Д. Панцир прожив під владою СРСР, через що почасти зазнавав несправедливого, обманливого ставлення, особливо під час виконання службових обов’язків. Він був вимушеним свідком справжніх “внутрішніх” радянських законів. Чи не єдиним способом висповідати свої думки, засудивши антиукраїнське керівництво, була творчість. Коли цензура, встановлена радянським союзом, була скасована й Україна здобула незалежність, із зафіксованими “спогадами” незабаром ознайомилося чимале коло читачів. У 2005 р. письменник видав прозову збірку “З усмішкою про серйозне”, де всі історії набули художнього відтінку.

Елементи художнього обрамлення ніяк не заважають своєрідній історичній основі, а лише доповнюють її авторським баченням. Небагатослівна, проте непохитна громадянська позиція є наскрізною в нарисах “Перед роботою”, “Привід”, “На чому тримається влада”, “Кіндрат та його бригада”. Так, приміром, сатирично викривав діяльність чиновників: “Зранку похмелилися. Кому огірок, кому помідор... А затим – ще по одній... Було і сало... І хліб... Полудень настав. Потім був мертвий сон. А потім знову похмелилися. Відтак ще по одній... І день пропав. Як засутеніло, то усі вже добряче розмогоричилося... То для чого ж та робота? Ось так живемо. Від похмілля до похмілля ” [189, с. 30].

Назва добірки прози – “З усмішкою про серйозне” – це життєве кредо письменника: у найважчих моментах життя потрібно шукати позитив. Цим зумовлений успіх Дмитра Тодоровича у всіх галузях, зокрема – на письмі.

Книга “Любов після смерті” (2007), що вміщує оповідання та новели, є продовженням викриття минувшини, щоправда, у меланхолійно-романтичному дискурсі. Літератор С. Сапеляк, що перебував у дружних взаєминах із Д. Панциром, відзначав у митцеві таке: “Життєвого досвіду встачає. Таланту – скільки Богом відпущено. / І про це не переповісти... Як не переповісти Його радісну усмішку, поетичну настроєність перед від’їздом в «рідну сторононьку»... ” [191, с. 4].

Хронос книги показує нам період, який починається дитинством автора в рідному селі Кам’янка, що на Буковині, а закінчується його дорослішанням. Саме цей проміжок життя автора є найяскравішим та найбільш вагомим для формування його світогляду. Задля простеження духовного розвитку головного персонажа (себто самого себе), Д. Панцир використав досить оригінальний художній спосіб – мандрівку селом. Тамтешні мешканці, яких зустрічав автор під час подорожі, впливали на його світобачення. Серед них – родина працьовитих Федоруків, що домоглася достатку завдяки наполегливій праці (“Якби не окуляри”), покинутий дружиною простак Леонід (“До смерті не звикають”), активістка-тітка, яку “руські” ув’язнили (“Активістка”), чоловіки,

що гадали, яким замком укріпити хату від крадіїв (“Крадіївщина”) тощо. Своєрідною розв’язкою є остання зустріч: пара, що одружилася в поважному віці, ідейність їхнього кохання, яке “житиме” навіть у потойбічному світі, спонукає автора до осмислення любові як спасіння душі. Д. Панцир підводить читача до розуміння того, що людина жива доти, доки живе в її серці любов: “ ... Роки пройшли з тих пір, як побралися Федот і Валентина. Про їх любов після смерті, друге кохання у селі переказують легенди. ...Живуть обоє з насолодою... І довго ще житимуть... ” [191, с. 172]. Феномен Д. Панцира як письменника полягає в тому, що з внутрішнім світом одного персонажа він поєднав життєві шляхи понад десятка інших людей. Багата персоносфера, що охоплює здебільшого пересічних селян, є стрижневою в його прозовому доробку.

Наскрізним у збірці є мотив війни, зокрема у нарисах про учасників Другої світової війни, активістів, агітаторів антипольської політики, воїнів-афганців, прихильників Радянського союзу та ін. Д. Панцир засуджував загарбницьку політику, опікувався буковинським народом, що, приміром, засвідчено в нарисі “До смерті не звикають...”: “ Він сам не просився воювати в тому Афганістані, не знати заради чого і для кого мусив виконувати наказ. Живим, але не зовсім здоровим, повернувся з тієї бойні. Із взводу залишився один... Одна з куль трохи його зачепила, та не дуже ” [191, с. 52]. За кожною особистістю, за їхніми вчинками, здійсненими за законами людяності, пізнається сам автор – добрий, чуйний, щирий митець.

Висновки до 3-го розділу

Проаналізувавши прозову творчість І. Синюка, Д. Ботушанської, Д. Панцира в проблемно-тематичному аспекті, з’ясувавши жанрово-стильові особливості їхніх творів, зробимо певні узагальнення, що полягають у констатації таких моментів.

Творчий доробок Івана Синюка складає близько 20 опублікованих творів на шпальтах газети “Буковина”, 3 збірки малої прози: “Образки з природи”, “Образки з життя і природи”, “Фейлетони”, а також 2 п’єси – “Мужики” та “Чесна Вероня”.

Збірка “Образки з природи” містить декілька творів, що охоплюють горизонти природи і лісу. І. Синюк – новатор на літературній ниві Буковини, позаяк першим на зламі ХІХ-ХХ ст. звернувся до широкого живописання.

У збірці “Образки з життя і природи”, окрім нарисів про природу, автор висвітлював сутужне життя селянства, порушував морально-етичні проблеми, вмістив низку творів про дітей, призначені передовсім для батьків. Власне, тут простежуємо поклик І. Синюка як педагога, що провчителював на Буковині понад 40 років.

У прозовій книзі “Фейлетони” автор передовсім продемонстрував свої гумористичні та сатиричні навички, створивши когорту нетипових персонажів.

У п’єсах “Мужики” та “Чесна Вероня” – життя простолюду за часів окупації Північної Буковини Австро-Угорщиною, під час Першої світової війни.

Педагог за покликанням, Домка Ботушанська, як і Іван Синюк, написала низку творів про дітей, що вийшли друком у районній газеті “Будівник комунізму” («Літера „В”», “Про маленьку Юлю” та ін.).

Також порушувала проблеми національного виховання (“Напоум їх, Великий Боже”, «Літера „В”» та ін.).

Неоціненною художньою спадщиною Д. Ботушанської є автобіографічний роман “Підземний дзвін”, в основі якого – власний життєвий шлях із 1934 по 1994 рр., що побіжно охопив громадсько-культурне життя Глибоччини.

Жителі села Кам’янки пишаються не лише славним літератором Іваном Синюком, а й Дмитром Панциром – письменником, юристом, журналістом, що проживав у Харкові, та ніколи не забував за рідний край.

Д. Панцир теж надав історичну основу своєму доробкові, передовсім у збірці “З усмішкою про серйозне”. Під сатиричний приціл митця потрапили радянські чиновники.

Персонажі прозової збірки “Зустрічі далекі і близькі” Д. Панцира – прості селяни, пересічні люди, з яким так чи інакше взаємодіяв митець.

Книга “Любов після смерті” ретранслює духовне становлення Д. Панцира, а також всіх “зустрічних” людей.

Розділ 4

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ ГЛИБОЧЧИНИ У ЗЗСО

4.1. Методичні зауваги до вивчення творчості письменників Глибоччини на уроках літератури рідного краю

Творчість письменників рідного краю виконує не лише естетичну, духовно-моральну та розвивальну функції, а передусім – пізнавальну та патріотичну, позаяк для сучасного покоління вона слугує джерелом достовірного відображення життя, проблем та побуту земляків у різні часові періоди. Оскільки письменники – літописці свого складного часу, то першочерговим завданням учителя-словесника є дослідження часових особливостей, під час яких відбулося їхнє мистецьке становлення. Як зауважує українська педагогиня Ганна Токмань: “ Найбільше цікавитиме період життя, який вони провели в даній місцевості, твори, написані у цьому краї, і ті, що розповідають про нього ” [246, с. 193-194]. Тому вважаємо за необхідне максимально наблизити літературне життя Глибоччини до життя учнів.

Творчість Ольги Кобилянської у шкільній програмі представлена двома творами: “*Impromptu phantasie*” (“Фантазія-експромт”), “*Valse melancolique*”. Для додаткового (самостійного) читання запропоновано такі твори, як “Людина”, “Царівна”, “Земля” тощо. Розуміння цього спонукає нас відзначити високу літературну якість та смислове навантаження творів письменниці, однак негрунтовною нам видається пропозиція вивчати повість “Земля” самостійно. Оскільки цей твір, як влучно відзначив І. Франко, “... крім літературної та мовної вартості, матиме тривале значення ще й як документ способу мислення нашого народу в час теперішнього важкого лихоліття ” [167, с. 399], то наполягаємо на обов’язковому його опрацюванні принаймні під час уроків літератури рідного краю.

Для вивчення літератури рідного краю в 10 класі відведено дві навчальні години, які, на нашу думку, можна об’єднати в єдину виховну “систему” для здійснення ідейно-художньої інтерпретації соціально-психологічної повісті

“Земля” О. Кобилянської, після вивчення обов’язкових, за навчальною програмою, творів. Так, рекомендуємо для десятикласників здійснити творче дослідження на тему: “Роль Землі для селянина 19-го століття та її місце в сучасному житті”. Учням треба створити мультимедійну презентацію обсягом 3-4 слайди, де слід вмістити свої спостереження та висновки в супроводі відповідних зображень.

Оскільки повість є великою за обсягом, насичена широким сюжетно-образним потенціалом, то все ж рекомендуємо до прочитання хрестоматійний варіант. Натомість зацентруємо увагу на тонкощах проживання Ольги Кобилянської в Димці шляхом організації літературної екскурсії до літературно-меморіального музею-садиби О. Кобилянської на теренах цього села, що наприкінці ХІХ ст. було помешканням не лише письменниці, а також і родичів по материній лінії. Таким чином учні не тільки доторкнуться, в буквальному значенні, до того “всесвіту”, в якому жила і творила письменниця завдяки збереженню автентичного вигляду робочого кабінету, спальні, садиби, та невеликого саду із ростучими донині деревами, посадженими власноруч Кобилянською, а також зможуть частково проникнути в атмосферу тогочасного буковинського села, що, врешті, було вирішальним у її мистецькому світогляді, сприяло створенню майстерної епіки.

Очевидно, що пасивне прослуховування інформації не матиме жодної користі. Тому вчителю потрібно заздалегідь провести інструктаж щодо поведінки та роботи учнів під час екскурсії. Учням варто зосередити увагу на розповіді екскурсовода про історію написання повісті, на тих місцях, де здебільшого натхненна письменниця створювала тексти, на мотивах, що спонукали до написання інших творів у Димці, зафіксувавши це фотографіями і нотатками, необхідними для використання у творчому дослідженні. Запис на диктофон буде недоречним і недієвим, таким, що спричинить поверхневе сприйняття інформації.

Потрібно надати учням можливість для опрацювання творчого завдання, тому провести “практичний” оцінювальний урок варто за 3-4 дні після

літературної екскурсії. Отже, рекомендуємо організувати спільний візит до музею-садиби на початку навчального тижня, а наприкінці – взаємооцінювання творчих досліджень. Така гармонійно організована робота охопить чимало ланок теми: від особистого “проживання” долі письменниці в Димці – до розкриття глибоких підтекстів твору, не обмежившись поверхневим розглядом.

Отже, за кілька днів після екскурсії “використовуємо” другу навчальну годину, організувавши урок літератури рідного краю, до якого учні повинні підготувати творче дослідження. Розпочинаємо з перевірки знань, засвоєних під час літературної екскурсії, методом фронтального опитування. Так, учитель може запитати про взаємини О. Кобилянської з димківчанами, про листування на теренах села з відомими письменниками, про відвідини димківського краю відомими братами письменниці тощо. Можна роздрукувати зафіксовані спогади місцевих людей, які завдячували О. Кобилянській за виховання, прикрасивши, приміром, ними стенд “Сьогодні на уроці...”, що спонукатиме учнів до осмислення безперервної єдності з життям рідного краю.

Всі підготовлені до уроку учні повинні захистити свої дослідження, що не лише засвідчить про багатогранність порушеної проблеми, а розвиватиме їхні комунікативні, лідерські якості. Власні думки, навіть якщо не до кінця аргументовані чи точні, але осмислені самими учнями – дуже важливі. Так, учні під керівництвом учителя, оперуючи дослідженими історичними умовами, зважаючи на глибокий соціальний мотив створення повісті, роблять висновки, що мірилом людської гідності для селян була Земля. Образ Землі не лише уособлював найвищі чесноти, а й ретранслював єство тогочасних людей. Для сучасного покоління Земля набуває радше сенсу батьківського, ніяк не могутності.

Ми переконані, що такі методи роботи над соціально-психологічною повістю “Земля” О. Кобилянської у старшокласників стимулюватимуть пізнавально-патріотичне, духовне, інтелектуальне та естетичне збагачення, розвиватимуть пошуково-дослідницькі навички, також наштовхнуть на чимало

важливих роздумів чи будуть приводом для ближчого “знайомства” з історією рідного краю.

Науковці Г. Березка, Н. Бабич М. Юрійчук, М. Білогорка рекомендують до вивчення на уроках літератури рідного краю на Буковині казку “Соколець” Івана Синюка в п’ятому класі [19]. Ми ж пропонуємо доповнити таку слушну рекомендацію оповіданням “Ранок на гірській поляні”, що за своїм змістом та ідейно-художніми особливостями буде доповненням до тематичного блоку “Слово в житті людини. Образне слово — першоелемент літератури”.

З огляду на широкий розмаїтий опис природи у творі та першочерговість цієї тематики в шкільній програмі, вивчення якої відбувається на початку навчального року (під час ранньої осінньої пори), рекомендуємо провести такий урок на свіжому повітрі.

Про доцільність уроків “серед неба” під час вивчення творів про природу відзначив український педагог В. Сухомлинський. Такий вид навчальної роботи розвиватиме естетизм у школярів, активізує пам’ять, увагу та фантазію.

Батьків учнів потрібно заздалегідь попередити про намір проведення такого уроку, позаяк вони повинні забезпечити дітей відповідним одягом, можливо, більшим запасом їжі чи напоїв, а також антисептиками. Варто попередити і п’ятикласників задля налаштування позитивного настрою, плідної робочої атмосфери, вказавши на місце, спосіб і тривалість уроку.

Рекомендуємо провести цей урок на території шкільного подвір’я, якщо там є лави для сидіння, або в парку, поблизу школи. Тому спершу вчитель повинен вивчити околицю шкільного устрою.

На етапі мотивації навчальної діяльності варто провести опитування, що створить ситуацію зацікавлення: “Яких відомих людей із Чернівецької області ви знаєте? Чим вони прославилися? Гляньте навколо й подумайте: це художники, чи архітектори, чи вчителі, або ж співаки чи бізнесмени? Гаразд, молодці! А які видатні особистості Глибоцького району вам відомі?”. Таким методом учитель підведе учнів до теми уроку: “Сьогодні ми познайомимося з письменником і вчителем, який дуже любив спостерігати за природою ще

змалку, а потім – записувати в найменших деталях все побачене. Він родом із нашого краю: з села Кам'янка. Напевно, кожен із вас знає це село, або ж бував там, і, можливо, навіть бачив табличку на центральних будівлях під назвою: “Вул. Синюка”. Цю вулицю найменовано на честь Івана Синюка. Отож, шановні п'ятикласники, тема нашого уроку – зображення природи в оповіданні “Ранок на гірській поляні” Івана Синюка”. Зауважимо, що відповідно до вікових та психологічних особливостей учнів п'ятого класу мовлення вчителя неускладнене.

На етапі сприйняття та усвідомлення нової інформації вчитель повинен цікаво подати відомості з біографії письменника, акцентуючи увагу на тих, що пов'язані з Глибоччиною. Учитель може висловлюватися монологічним, емоційно спрямованим викладом життєпису, розпочавши із перших кроків І. Синюка в Кам'янці, перейти до лаконічної оповіді про здобуті професійні вершини. Також можна згадати про встановлену меморіальну дошку письменникові в Кам'янці на честь 130-річчя від дня його народження.

Після короткої біографічної довідки вчитель повторно наголосить на тому, що провідною темою переважної більшості творів І. Синюка є змалювання краси буковинської природи та вкаже для прикладу кілька таких творів (“Буря”, “Полювання в повітрі”, “Пожар ліса”). Однак теоретичний матеріал без наведення конкретних прикладів не сприятиме високоякісному засвоєнню навчальної інформації. Тому вчителю потрібно зачитати уривок із твору про природу, зокрема пропонуємо такий: “ Що се має значити? Щось страшеного, небувалоого, відай наступить. Ох Боже, змилуй ся над нами! Чи не землетрясене? Такі гадки мигали у моїй голові. Цілком безрадний кинув ся я на землю, притулив ухо до неї тай наслухую. Аж тут дав ся чути невиразний глухий гуркіт, не в землі, а в повітрію з дуже далекого віддаленя. Зачало з початку потихо, а відтак чимраз виразніше з усіх сторін гриміти і виринули раптом на західнім і полуднім небосклоні як вуголь чорні хмари і заслонили сонце. Стало в повітрію так тихо як в мішку. Видко природа відпочивала збираючи всі сили, щоби їх відтак нараз розвинути ” [239]. Прочитавши,

вчитель може запитати в учнів про відчуття, що виникли від почутого, чи зрозуміло, яке природне явище змальовував автор, чи помітно незвичайність його мовлення тощо.

Потрібно на цьому етапі наголосити на тому, що І. Синюк не лише зображував природу в творчості, а також навчав людей читати створені ним тексти, адже був учителем.

Оскільки увага учнів на відкритому просторі швидко розсіюється, то потрібно зробити “паузу” під час навчального процесу. Можна зіграти в літературну гру “Підбери епітет”, суть якої полягає у тому, аби будь-який об’єкт довкілля охарактеризувати епітетом.

Після нетривалої перерви розпочинаємо працювати з твором. Запропоноване для вивчення оповідання “Ранок на гірській галявині” входить до книги “Вибране” Івана Синюка, що вийшла друком у Глибоцькій районній друкарні, тому декілька примірників є в Центральній районній бібліотеці. Вчитель повинен взяти ці примірники для роботи із текстом на уроці. Далі пропонуємо поділити учнів на групи так, щоб до кожної з них увійшло 2-3 особи. Утвореним групам треба надати книги для читання твору ланцюжком (по абзацу). Після кожного прочитаного абзацу коментуємо елементи природи, що можуть символізувати ті чи ті емоції автора. Так, наприклад, у третьому абзаці “найвищий горб” – це хвилювання, “повний місяць” символізує задумливість тощо. Для того, щоб не втратити запал учнів до навчання, пропонуємо відтворювати розгадані емоції. Відтак на уроці літератури рідного краю на природі пануватиме позитивна і творча атмосфера.

Позаяк специфіка запропонованого нами уроку базується на творчості, винахідливості, естетизмові, то домашнє завдання пропонуємо у відповідному форматі: створити своєрідну ілюстрацію до цього уроку, надписавши на ній ті природні явища, що найбільше сподобалися із прочитаного оповідання “Ранок на гірській галявині” І. Синюка.

Глибоччина – це рідна земля видатної родини Ботушанських. У Глибоцькому районі функціонують іменні світлиці, меморіальні кімнати в

районних музеях, пришкільний музей, влаштовують урочистості, а також вшанувальні вечори, тут живе й працює племінниця Домки Ботушанської – Ольга Шевченко. Творчість Д. Ботушанської не введено в жодний літературний курс, хоча, з огляду на змістове художньо-філософське наповнення, заслуговує на пришкільне вивчення.

Для того, щоб познайомити учнів із життєво-творчим шляхом письменниці Домки Ботушанської та її доробком, рекомендуємо влаштувати літературну зустріч з Ольгою Шевченко. Відрадно, що О. Шевченко не лише кровно, а також сродною працею пов'язана із Д. Ботушанською. Оскільки творчість письменниці є різножанровою і складною за ідейно-змістовим наповненням, то вважаємо за необхідне долучити до зустрічі учнів 10-11 класів.

Проведення літературної зустрічі в бібліотеці чи музеї, безумовно, плекатиме в учнів любов та повагу до української мови. Однак, зважаючи на дещо низький освітянський “інтерес” до творчості письменниці, все ж наполягаємо на теренах шкільного кабінету української літератури чи літератури рідного краю. До відповідного тематичного оформлення кабінету необхідно залучити старшокласників. Учитель повинен заздалегідь скоординувати пошукову роботу учнів: порадити відвідати пришкільну бібліотеку, красзнавчий відділ районної бібліотеки, меморіальну кімнату Глибоцького районного музею, де варто ознайомитися зі збірками віршів чи випусками районної газети, на сторінках яких опубліковано твори Ботушанської, методично-бібліографічним покажчиком “Багатогранність художньої спадщини Домки Ботушанської”, в якому вміщено чимало ліричних віршів, виписками про життя і творчість Д. Ботушанської, перекопіювавши, за можливості, здобутий матеріал. Використати ці фото- та ксерокопії учням потрібно для оформлення двох тематичних стінгазет: першу стінгазету “оздобити” творами письменниці, другу – матеріалами про окремі віхи життя і творчості, що будуть окрасою кабінету під час літературної зустрічі.

Проте не варто обмежуватися лише творчою роботою для старшокласників. Учні також повинні опрацювати здобуту навчальну

інформацію, щоб сформулювати питання щодо життя і творчості Д. Ботушанської для літературної зустрічі. Серед запропонованих учнями варіантів учитель повинен відібрати найбільш доцільні та вдалі запитання, за потреби доповнивши власними варіантами. Отже, для успішної взаємодії під час літературної зустрічі вчителеві потрібно завчасно укласти перелік запитань для творчого “гостя”. Серед можливих запитань для О. Шевченко запропонуємо такі: що спонукало до заснування літературно-меморіального музею Д. Ботушанської при Глибочькому ліцеї, розповісти про родинні архіви, які там зберігаються; більш детально згадати про особисту історію із курсовою роботою та науковим керівником М. Івасюком; феномен роману “Підземний дзвін”: скільки разів прочитано та по-новому досліджено твір; відвідини до Мелітопольщини: мотиви і враження тощо. Літературну зустріч рекомендуємо провести шляхом питання-відповіді, водночас не навантажуючи Ольгу Василівну власними думками, залишивши можливість для вільних роздумів і спогадів.

Така робота свідчить не лише про активну участь у літературному житті, а й розвиватиме дослідницькі вміння учнів у контексті вивчення краєзнавства та культури Глибоччини.

Навчальний матеріал української літератури в 5 класі в шкільній програмі згруповано в 11 тематичних розділів. Один із них – “У пошуках пригод і чудес” – передбачає творчість двох авторів – Всеволода Нестайко (“Чарівні окуляри”) та Зірки Мензатюк (“Таємниця козацької шаблі”). Згадані твори – пригодницькі, спрямовані на переосмислення реальних вчинків під час дорослішання. Пропонуємо додати третій тематично споріднений твір “Козацькі шляхи” глибочької поетеси Олександри Приходько-Возняк, який за символікою козаччини, звеличенням старовинних здобутків, змалюванням художніх персонажів особливо гармонізує із повістю “Таємниця козацької шаблі” Зірки Мензатюк.

Для 5-8 класів передбачено диференціацію біографії досліджуваних письменників, концентруючись на навчальному контексті. Ми ж, з огляду на

гостру необхідність розвивати пошуково-дослідницькі навички в п'ятикласників, дозволимо відхилитися від цього концепту. Оскільки вивчення біографії митця – це не лише стрункий систематизований процес, а радше відображення особистості митця, то на уроці літератури рідного краю запропонуємо п'ятикласникам біографічні відомості про О. Приходько-Возняк скомпонувати із особистих художніх “висловлень” поетеси. Так, сумарно за тиждень до цього уроку вчитель повинен повідомити учнів про таке: “Сьогодні я в нашому класі створю 4 угруповання по 5 людей. Впродовж цього тижня, від вівторка до п'ятниці, кожна група за своїм порядковим номером повинна піти до нашої районної бібліотеки. Там, у краєзнавчому відділі, отримати доступ до віршових книг видатної поетеси нашого краю Олександри Приходько-Возняк. Кожна група опрацьовуватиме по 4 книги письменниці. У книгах вам потрібно знайти рядки, що стосуються життя О. Приходько-Возняк: чи її дитинства, чи дорослого віку, чи згадки про батьків, друзів, близьких, її роботи та інше. Якщо такі є, виписуєте їх до спеціально заведених зошитів. Те, що ви знайдете, потрібно підготувати до виступу на уроці. Таким способом ми дослідимо біографію письменниці в її художній творчості”. Зауважимо, що тематичний ареал творчості О. Приходько-Возняк справді базується на відтворенні власного життєво-творчого шляху, тому, мабуть, не буде перебільшенням ствердження того, що такий метод буде новаторським серед запропонованих раніше, зважаючи на можливість працювати з першоджерелом, а також можливістю зіставити точні факти її життя із фактами художнього відтінку.

Перед тим, як учні читатимуть твір, необхідно пояснити те, ким є українські козаки, яка їхня роль у суспільному та культурному житті, і чи часто їх зображують у сучасній літературі. Нагадати учням про вивчення повісті “Таємниця козацької шаблі” З. Мензатюк, що відбулося 2 уроки тому, і поцікавитися їхньою обізнаністю, щоб приблизно розуміти, чи зможуть вони побачити співвідносність козацьких історій. Також запропонувати учням виділити для себе епізоди, що найбільше вразили, сподобалися, чи були не до кінця зрозумілими.

Зауважимо, що примірники книг “Козацькі шляхи” О. Приходько-Возняк є в центральній районній бібліотеці, тому проблем із забезпеченням навчального матеріалу, ймовірно, не буде.

Після того, коли твір прочитано, можна переходити до його аналізу. Потрібно заздалегідь підготувати цікаві питання до учнів за сюжетним кроєм твору, композиції, образах. Так, варто простежити гірку долю Грицька, його сестер, що були сиротами, та ніколи ворогували між собою, відзначити частоту звернення авторки до Бога, до молитви. Можна запитати в п’ятикласників, чи не втілила в образі Гриця О. Приходько-Возняк свого батька Григорія, що саме наштовхує нас до такої паралелі, знайти ці епізоди, зачитати, та записати цитати до зошитів. Також варто записати спільно окреслену тему твору: зображення зовнішнього і внутрішнього “світу” воїна Грицька. Зречення чоловіка від свого звичайного життя заради щасливого майбутнього сестер є ідеєю твору.

На етапі закріплення здобутих знань пропонуємо зіграти в інтерактивну гру: вчитель читає твердження, пов’язані зі змістом проведеного уроку, учні, якщо погоджуються, роблять замітку в зошиті. Отож, оцінка учнів за урок залежить від кількості заміток у зошиті. Не вважаємо актуальним у методиці викладання художнього твору тестування як вид роботи на уроках літератури, адже це сухо і нецікаво як для вчителя, так і для учнів, а також це жодним чином не розвиває критичного мислення та правильного оформлення своєї думки.

Отже, творчість письменників Глибоччини може здобути пришкільного вивчення завдяки актуальності порушених проблем, широти охоплення дійсності та майстерності художніх засобів.

4.2. Розробка уроку літератури рідного краю на тему: Іван Синюк. “Соколець (Гуцульська казка)” у п’ятому класі

Тип уроку. Засвоєння нових знань та навичок. Поєднання елементів уроку-лекції, уроку-бесіди та уроку творчого читання.

Мета: знайомити учнів із видатними постатями літературного процесу Глибоцького району, зокрема розкрити життєво-творчий шлях письменника І. Синюка, навчити виразно й вдумливо читати оповідання-казку “Соколець”, засвоїти та переказувати сюжетну канву твору, знаходити фантастичні елементи в творі, заглибитися в художні засоби, спонукати школярів до власних роздумів над прочитаним, розвинути естетичний смак, збагатити світогляд учнів, закріпити вивчене на уроці.

Обладнання: хрестоматія “Письменники Буковини другої половини ХІХ - початку ХХ ст.”, портрет І. Синюка, його збірки, ілюстрації до твору “Соколець”, ноутбук (відтворення за потреби відеоматеріалів).

План уроку: 1. Життєвий шлях Івана Синюка. Творчий доробок. 2. Виразне читання казки “Соколець”. 4. Робота з текстом. 5. Опрацювання сюжету. 6. Проблематика твору. Колективна робота вчителя з учнями. 7. Особливості авторської манери письма. 8. Закріплення вивченого матеріалу.

Методи та прийоми: емоційне стимулювання, фронтальне, вибіркоче й ланцюжкове опитування, бесіда, читання за ланцюжком, мікрофон.

ХІД УРОКУ:

I. Організаційний момент.

- Люб’язне вітання та усмішка
- Перевірка присутності та з’ясування причин відсутності деяких учнів у старости
- Перевірка підготовки учнів до уроку

II. Мотивація навчальної діяльності.

Емоційне стимулювання у поєднанні зі словесним методом

Слово вчителя.

Дорогі п’ятикласники! Чи задумувалися ви над тим, чому блискавка є такою грізною? Або ж звідки бере силу вода навесні? А як відбувається зміна пір року? Та чому ніч змінюється на день, а день – на ніч? Очевидно, бували подекуди такі роздуми. Сьогодні я пропоную вам познайомитися із митцем,

нашим земляком, що ці роздуми висвітлював у своїх творах. Ба більше, навіть художньо пояснював їх складність і механізми, адже особисто бачив, як це відбувається. Не менш важливим є те, що це відбувалося в нашому Глибоцькому районі, зокрема – в селі Кам’янка, де він народився й зростав. Отже, діти, на сьогоднішньому уроці ми вивчатимемо життя і творчість талановитого письменника, педагога і громадсько-культурного діяча Івана Синюка.

III. Оголошення теми, мети та завдань уроку.

Слово вчителя.

Ми розпочинаємо знайомитися з когортою письменників літературного процесу Глибоцького району. Тому темою нашого уроку є «Іван Синюк. “Соколець (Гуцульська казка)”». Ми повинні не лише ознайомитися з життєвим шляхом і творчим доробком письменника, а навчитися виразно читати його твір “Соколець”, опрацювати сюжет, порушені проблеми, особливості авторського письма, що закладені в цей епічний твір.

IV. Основний зміст уроку.

1. Життєвий шлях Івана Синюка. Творчий доробок.

✓ Елементи уроку-лекції.

[Демонстрація світлини письменника]

Слово вчителя.

Іван Синюк народився 1 травня 1866 року серед барвистого краєвиду Кам’янки. Письменник змалку виховувався серед дикої природи, адже з нею пов’язана професія батька – він був лісничим. Безмежну любов до природи батько передав синові, навчивши Івана розуміти довкілля та сердечно поважати звірів. Це послужило матеріалом для його творів. Відрадно, що не лише флора і фауна йому подобалися. Всім серцем Іван Синюк любив дітей, тому згодом навчався на педагога в Чернівцях. Письменник прожив 87 неповторних років, 40 із яких – працював учителем у різних місцевостях Буковини.

Патріот своєї Батьківщини, І. Синюк закликав селян поважати та любити предків-українців. Він настільки любив рідну землю, свій самобутній народ, що віднайшов сили повернутися до письма й вчителювання навіть після гибелі своєї сім'ї через Першу світову війну.

Його твори дуже любили і шанували буковинці, адже в них панує краса і велич буковинської природи, осмислення нелегкої долі селянина. У газеті “Буковина” І. Синюк опублікував понад 20 творів про природу, нелегке сільське будення, дітей, п'єсу “Мужики” (1902). Назви поетичних книг – “Образки з природи”, “Образки з життя і природи” – лише увиразнюють його палкі почуття, а підзаголовок “З оповідань лісничого” окреслює тематику низки нарисів, що увійшли до однойменного циклу. Книга віршів “Фейлетони” і драма “Чесна Вероня”, присвячені загиблим дружині та синові, свідчать про найвищі пласти любові до сім'ї [19, с. 5].

✓ Елементи уроку-бесіди.

Фронтальне опитування з елементами медитації

– Іван Синюк по-особливому ставився до природи, до простих мешканців нашого краю, дітей, а надто – до своєї родини. Помедитуймо на мить, закривши очі й поміркувавши над тим, хто чи що для нас особливий. Пориньмо у наш внутрішній Всесвіт..., відпустивши на хвилику все..., наші почуття... Отож... Чи збагнули ви, хто для вас є всім? *(Учні за бажанням відповідають)* Чудово! Саме до таких переосмислень спонукає творчість Івана Синюка.

2. Читання твору ланцюжком (за абзацами).

(П'ятикласники ланцюжковим шляхом читають оповідання-казку “Соколець”, за потреби користуються виведеним на дошку “Словником” діалектизмів. За всіма процесами спостерігає учитель)

[Демонстрація “Словничка” - тлумачника діалектизмів]

Облаз – стрімка гірська місцевість;

Спуза – порох;

Кавка – птах, що збиває гніздо в гірських місцевостях;

Білиця – білка;

Дуча – щілина;

Шибатися – ходити;

Нараквиці – браслети;

Стрий – дядько;

подуфальна – горда;

Кептарик – елемент верхнього одягу.

3. Робота з текстом.

Вибіркове опитування

– Доведіть, що перед нами оповідання-казка на конкретних прикладах. *(Казка має фантастичні елементи, зокрема річка Черемош може змінювати настрої: із веселого – в буйний, із сумного – в спокійний; скала може ревти, видавати страшні звуки. Про оповідання свідчить вказівка на достовірність події).*

✓ Опрацювання змісту твору.

Ланцюжкове опитування

- Кого зустрів автор біля гори Сокоlecь? *(Старого гуцула, який чомусь дуже пильно, неначе турист, оглядав скелю).*
- Хто розповів авторові про легенду, пов'язану зі скалою? *(Старий гуцул, що наголосив на унікальності цієї історії).*
- Про кого йшлося в легенді? *(Про чоловіка Сокола і його дружину).*
- Через кого в родині побутовали сварки і суперечки? *(Через дружину, що нарікала чоловікові в бідності, нищості, тому вона начебто виглядала занедбаною і літньою).*
- Чи прагнули члени сім'ї до безмежного багатства? *(Про це мріяла тільки жінка й завжди намовляла Сокола, що був простим працелюбним селянином й дякував Богові навіть за кусень хліба в хаті).*

- Яким чином селяни могли швидко розбагатіти? (*У карпатських сільських місцевостях діяли опришки, що відбирали коштовності й гроші шляхом смертельних погроз і кровопролиття у заможних людей*).
- За що та в який спосіб Сокіл намагався себе виправдати? (*Сокіл, хоч і не приєднався до жодного руху опришків, все ж самотійно гартував цей шлях. Побачивши, як незнайомець намагається у скалі заховати скарби, вирішив: “Гейби єго хтось навмисне до мене закликав! Післав він уже не одного невинного на другий світ, треба ж і єго туди післати. Такого й не гріх! За одним махом світ о два опришки збідніє: він загине, а я без головництва стану багачем і розбій покину ” [236, с. 10]*).
- Здійснивши непоправне, ціль було досягнуто? (*Ні. Сокіл із дружиною загинули так само, як передчасно померлий незнайомець*).
- Ціною трьох померлих людей є гроші? (*Так, адже жінка намовила Сокола опришкувати задля швидкого достатку, Сокіл, впіймавши “здобич”, потрапив у власну пастку, а незнайомець – звичайний пересічний селянин*).

4. Проблематика твору. Колективна робота вчителя з учнями.

(Коли прочитано твір, досліджено сюжетну канву, переходимо до колективного опрацювання порушених проблем у творі)

1. ЦІННІСТЬ СІМЕЙНОГО ЩАСТЯ. Сокіл був одружений, любив свою дружину, підтримував у всьому, та, на жаль, не відчував взаємності, не мав із ким поговорити та кому “вилити душу”. Трагедія Сокола – у намаганні догодити, втративши свої найвищі моральні якості – працелюбство, чесність, милосердя. Жінка затьмарена заздрістю, через що завжди прагнула до “поліпшення” життя будь-якими методами.
2. ЦІННІСТЬ (УНІКАЛЬНІСТЬ) КОЖНОЇ ЛЮДИНИ. Багато людей мають свої особливості: у зовнішньому вигляді, у поведінці, у характері, у манері що-небудь робити тощо. Проте кожна людина, яка приходить у цей світ, важлива і цінна в очах Бога, своїх рідних, суспільства та самого себе.

5. Особливості авторської манери письма.

(Учні висловлюються, вчитель кожного вислуховує, обов'язково враховує аргументи учнів, допомагає їм за потреби сформулювати думки та підсумовує сказане, що учні записують у зошит).

- Надзвичайно вирізьблені насичені уривки-пейзажі (напр., “ Долиною шумить прудкий та, як сльоза, чистий Черемош, а по нім стрілов летить долів один сплав за другим... ” [236, с. 8]), до яких варто повернутися знову: відшукати разом з учнями їх у творі й запропонувати зачитати ці уривки, відзначивши майстерність художніх троп. Відтак художні тропи також свідчать про особливу авторську манеру письма:
- Яскраво виражені, цікаві і високохудожні порівняння, епітети (“вічний смутний шум смерек”, “бурними, темними ночами”, “ “...стоять коні,, та іржуть голодні...”, “ Знаю добре, що гуцули, хоч як свої гори люблять, хоч з туги за ними занедужують, ба й вмирають, яле їх ніколи не оглядають так, як туристи ” [236, с. 8]).
- Оповідання-казка в художній формі, поєднання фантастичного та реального.
- Широке використання питомих буковинських (кам'янських) діалектизмів: трутило, каміне, чівкотіли, ему, видко та багато інших
- Монологи.
- Прикінцевий акцент на відтворенні справжньої життєвої історії (“ Так повістував мому покійному дедикові тому дількадесять років - я тогди був ще малий хлопчуп - один страшно розбитий та покровавлений чоловік з почорненим лицем... ” [236, с. 11]).

V. Закріплення вивченого матеріалу.

Інтерактивна технологія “Мікрофон”

- Який твір за жанром ми сьогодні вивчали? *(оповідання-казка “Соколець”).*

- Яку художню рису Івана Синюка ви запам'ятали й можете без вагань назвати? *(майстерні епітети, метафори, розуміння природи і характеру людини).*
- Звідки родом Іван Синюк? Ким був його батько? *(З с. Кам'янка Глибоцького району, батько був лісником).*
- Назвіть його збірки віршів. Про що свідчать їхні назви? *(“Образки з природи”, “Образки з життя і природи”, “Фейлетони”, що свідчать про любов автора до природи, перейманням долею селянина).*
- Назвіть та коротко опишіть головних персонажів вивченого твору *(Сокіл та його дружина – дві цілковиті протилежності).*
- Чи хотів Сокіл розбагатіти? *(ні, однак він піддався впливові своєї жінки).*
- Що спричинило смерть трьох і яких саме людей? *(бажання розбагатіти жінки, що усе ж підтримав Сокіл, засипавши камінням, як йому здавалося, жорсткого опришка, за що поплавилися життям).*

VI. Оголошення домашнього завдання.

- Скласти простий план твору “Соколець” та записати його в зошит.
- За бажанням намалювати ілюстрацію до твору “Соколець”.

VII. Підсумок уроку. Виставлення оцінок учням за активність.

Завершальне слово вчителя.

Сьогодні, на уроці літератури рідного краю, ми познайомилися із життям і творчістю Івана Синюка, який завжди прагнув виражати реалії життя по-своєму, тобто, як відчуває душа. Для цього, як зазначав письменник, потрібен тільки відповідний настрій. А для настрою – образ людини перед величчю природи.

Висновки до 4-го розділу

У заключному розділі нашого магістерського дослідження ми, оперуючись повнотою виявлених спостережень, досліджених фактів та зроблених висновків, надали методичні рекомендації до вивчення творчості письменників Глибоцького району на уроках літератури рідного краю.

Нашу увагу, перш за все, привернула проблема “усунення” у навчальній програмі соціально-психологічної повісті “Земля” Ольги Кобилянської із обов’язкових до вивчення творів. Категорично не погоджуємося з опрацюванням повісті шляхом самостійного читання, тому запропонували по-новому інтерпретувати провідний мотив на уроках літератури рідного краю. Так, для учнів десятого класу рекомендуємо здійснити творче дослідження на тему: “Роль Землі для селянина 19-го століття та її місце в сучасному житті”. Для того, щоб проїнятися атмосферою тогочасного буковинського села, пропонуємо організувати літературну екскурсію до Літературно-меморіального музею-садиби ім. О. Кобилянської в Димці. Окремі висновки та спостереження від екскурсії десятикласники повинні внести до своєї роботи. Презентувати роботи учні зможуть під час другого уроку літератури рідного краю, який рекомендуємо провести за кілька днів після візиту до музею, що зумовить не поверхневе дослідження проблеми, а буде способом привернення уваги до неї. Зважаючи навіть на таке вивчення повісті, ми не приймаємо тієї “рекомендації”, засуджуємо, і підтримуємо всіх, хто займається реорганізацією шкільної програми.

Повернімося до позитивних спостережень та висновків, які, на щастя, переважають у нашій роботі. Рекомендувавши вивчення оповідання “Ранок на гірській поляні” Івана Синюка в п’ятому класі на уроці свіжого повітря, ми відтворили водночас чимало тонкощів його проведення. Вважаємо, що таку рекомендацію з огляду на конструктивність, послідовність і результативність в майбутньому можуть справді увести до навчального процесу.

Також запропонували літературну зустріч для учнів 10-11 класів із Ольгою Шевченко – дослідницею життєво-творчого шляху Домки Ботушанської, її племінницею, задля ознайомлення з окремими сторінками життя і творчості письменниці. Особливу увагу зосередили на підготовці до проведення зустрічі, запропонували учням відшукати в шкільній бібліотеці, краєзнавчому відділі районної бібліотеки тощо вірші, статті, відгуки про діяльність Ботушанської. Здобуті матеріали десятикласники повинні використати для оформлення стендів, що будуть окрасою місця зустрічі з мисткинею – шкільного кабінету, а також для формулювання запитань щодо її життєвого шляху, серед яких вчителів потрібно відібрати найбільш структуровані. За потреби, ними можна буде скористатися під час дійства.

Не могли оминати чималі можливості Глибоцької центральної районної бібліотеки, порадивши учням п'ятого класу виконувати там завдання для уроку літератури рідного краю. Оскільки творчість Олександри Приходько-Возняк відображає здебільшого власний життєвий шлях, то ми порекомендували п'ятикласникам в її поетичних збірках знайти біографічні мотиви, записати, після чого відтворити їх в єдиній біографічній системі. Таким чином учні скомпонують біографію О. Приходько-Возняк з окремих художніх виписок.

Одну книгу О. Приходько-Возняк – “Козацькі шляхи” – з огляду на тематичну, художню, композиційну спорідненість із книгами “Чарівні окуляри” Всеволода Нестачка та “Таємниця козацької шаблі” Зірки Мензатюк – рекомендували до вивчення на уроках літератури рідного краю в контексті цієї тематики.

Окреме місце в розділі займає розробка уроку літератури рідного краю на тему: «Іван Синюк. “Соколець (гуцульська казка)”» в п'ятому класі. Відзначимо чималий спектр запропонованих методів, завдань, належну структуру розробки, та вважаємо, що серед усіх запропонованих методичних рекомендацій для вивчення творчості письменників Глибоччини деякі з них справді стануть в пригоді під час навчального процесу.

ВИСНОВКИ

У межах дослідження ми досягли поставлені цілі, тому ще раз звернімо уваги на виведені з нашого дослідження результати.

Ми з'ясували, що піднесення національного духу на території Глибоцького району в останні десятиліття ХІХ століття пов'язане із революційною діяльністю І. Синюка, О. Кобилянської, С. Ботушанського. Власними силами письменників організовано базове навчання, проведено україноорієнтовані засідання, читання власної творчості, а також доробків Т. Шевченка, Марка Вовчка, Ю. Федьковича, фольклору. Вклад у розвиток культури, письменства, духовності зробили: родина Мандичевських, В. Кобилянський, Ю. Кобилянський, С. Канюк, Д. Макогон. Власне, такою когортою митців представлене літературне життя Глибоччини другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Попри політику румунізації в перші десятиліття ХХ ст., на Глибоччині все ж панував дух української культури: проводили вистави за мотивами творів “Назар Стодоля” Т. Шевченка, “Як козам роги вправляють” Ю. Федьковича, “Степовий гість” Б. Грінченка, ставили п'єси (“Ой, не ходи Грицю, та й на вечорниці”), розповсюджували нелегальну літературу: книги, брошури, випуски газет “Боротьба”, “Нове життя”, “Руська бесіда”. З'ясували, що в цьому запорука Сидора і Домки Ботушанських, які, принагідно зауважимо, творили літературу в революційному дусі.

Жорстокий тоталітаризм радянщини спричинив не лише занепад української літератури, а й фізичну та духовну деградацію народу. Згуртувала учасників літературного життя впродовж 50-80-х рр. ХХ ст. районна газета, на сторінках якої, крім пропаганди, були вкраплення спроб письма жителів Глибоччини. Серед них відзначили творчість Д. Ботушанської, С. Продана, В. Белка. З 1977 року літературно-мистецька студія “Витоки” об'єднала всіх, хто засвідчував “про певні літературні здібності”. О. Приходько-Возняк, Г. Траф'юк, В. Лучак-Богдан, Е. Скіпор, М. Шапка, Л. Душак – учасники літстудії, що входять до Національної спілки журналістів України.

Представниками культури та літератури ХХ століття є В. Пестеуке, В. Товарницький, В. Левицький, В. Шова, І. Пестеуке. Наприкінці ХХ – початку ХХІ століття літературний процес Глибоччини збагатився творчістю Ю. Петричука, Д. Панцира, О. Репіної, С. Кирилюк, М. Лютика, М. Препеліци, В. Терицану, Д. Ковальчука, А. Сучевяну, Іліє-Тудора Зегрі, І. Попеску.

Також ми переглянули сторінки районних та обласних газет, журналів, де друкували свої твори письменники Глибоччини. Оскільки їхня творчість на сторінках періодики є багатогою і рясною, ми зафіксували усі твори і зробили бібліографію. Бібліографію творчості письменників Глибоччини вміщено в додатках.

Отже, проведений аналіз літературного процесу від другої половини ХІХ – до початку ХХІ століття крізь призму історії засвідчив про літературний апогей у період здобуття української Незалежності.

З огляду на виховний потенціал поезії О. Приходько-Возняк, О. Рутецької, М. Лютика, Г. Траф'юка, С. Кирилюк, О. Репіної дослідили наскрізні мотиви та образи, ідеї та художню специфіку. В проблемно-тематичному аспекті розглянули прозу І. Синюка, Д. Ботушанської, Д. Панцира. Оперуючи окремими висновками, розробили методичні рекомендації до вивчення творчості письменників Глибоччини на уроках літератури рідного краю.

Так, майстерність живописання І. Синюка уможлиблює проведення уроків на свіжому повітрі. Рекомендували до вивчення оповідання “Ранок на гірській поляні” І. Синюка в п'ятому класі на уроці “серед неба”, що ретранслюватиме як і духовну, так і фізичну єдність із природою.

Категорично не погодилися з опрацюванням соціально-психологічної повісті “Земля” О. Кобилянської шляхом самостійного читання, що запропоновано в шкільній програмі, тому рекомендували по-новому інтерпретувати провідний мотив на уроках літератури рідного краю, повернувши таким чином увагу учасників навчального процесу до цієї проблеми.

Оскільки творчість Олександри Приходько-Возняк відображає здебільшого власний життєвий шлях, то учням п'ятого класу рекомендували в її поетичних збірках знайти біографічні мотиви, записати, після чого відтворити їх в єдиній біографічній системі. Таким чином школярі скомпонують біографію О. Приходько-Возняк з окремих художніх виписок.

Відшукати матеріали про життя і творчість Домки Ботушанської у музейних, бібліотечних архівах Глибоччини та інтерпретувати по-творчому та по-науковому під час підготовки до літературної зустрічі з Ольгою Шевченко – дослідницею життєво-творчого шляху письменниці, її племінницею, запропонували учням 10-11 класів.

У роботі запропоновано розгорнутий план-конспект уроку, де використано різні методи та прийоми роботи з оповіданням-казкою “Соколець” Івана Синюка в п'ятому класі.

Отже, літературна Глибоччина відзначена численними мотивами, ідейно-художніми замислами, образами, актуальністю порушених проблем, тому потребує вивчення на загальноосвітньому рівні в закладах ЗЗСО. Це не тільки наблизить учнів до непорушної єдності зі своїм краєм, а й сприятиме непосильному виховному процесові в душі патріотизму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. 17 серпня – 55 років з дня смерті письменника Івана Синюка (1866-1953).
*Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2008 році) :
Бібліографічний покажчик.* Чернівці : Рута, 2008. С. 175-177.
2. 18 вересня – 100 років з Дня народження української поетеси та художниці
Домки Ботушанської / за ред. газети // *Відродження.* 2012. 13 верес. Ч. 38. С.
12.
3. 27 листопада – 145 років від дня народження та 21 березня – 66 років з дня
смерті української письменниці Ольги Кобилянської (1863-1942).
*Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2008 році) :
Бібліографічний покажчик.* Чернівці : Рута, 2008. С. 243-248.
4. 28 жовтня – 125 років від дня народження та 14 жовтня – 45 років з дня
смерті письменника, громадського діяча і педагога Дмитра Макогона //
Буковинський журнал. 2006. №3. С. 213-214.
5. 3 листопада – 90 річниця Буковинського народного віча (1918).
*Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2008 році) :
Бібліографічний покажчик.* Чернівці : Рута, 2008. С. 233-235.
6. Акатріні В. Костянтин Мандичевський – видатний просвітитель Буковини //
Новий день. 2020. 17 груд. №49. С. 6.
7. Акатріні В. Педагогічна і просвітницька діяльність родини Мандичевських //
Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Випуск №59. 2018. URL:
[https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/59/25.
pdf](https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/59/25.pdf) (дата звернення: 05.03.2020).
8. Акатріні В. Повернути втрачені імена: Катерина Мандичевська // *Новий
день.* 2020. 2 лип. №25. С. 2.
9. Акатріні В. Призабуте ім'я Георгія Мандичевського – буковинського
композитора та музиканта // *Новий день.* 2020. 4 черв. №21. С. 6.
10. Акатріні В. Цікаві факти про походження Євсевія Мандичевського // *Новий
день.* 2020. 20 серп. №32. С. 6.

11. Антонюк-Гаврищук Є. Чорнобривці з глибоцького саду [музей Д. Ботушанської у Глибоцькому ліцеї] // *Буковинське віче*. 2012. 12 жовт. №42. С. 4.
12. Апальков О., В. Глущенко, В. Даник. Рєпіна Олена. *Альманах «Скіфія-2021-Осінь» : (проза, поезія, есеї, критика)*. Канів : Склянка Часу*Zeitglas, 2021. С. 140-141.
13. Атаманюк Ю. Забута на Батьківщині Домка Ботушанська // *Час і події*. 2018. 26 квіт. №17. URL: <https://www.chasipodii.net/article/20710/> (дата звернення: 08.04.2020).
14. Бабина О. Бути людиною – велике щастя [до 95-річчя від дня народж. Д. Ботушанської] // *Крайова освіта*. 2008. 21 верес. №17-18. С. 21-22.
15. Бабух В. 7 лютого – день народження Семена Васильовича Продана // *Чернівці*. 2005. 4 лют. №5. С. 15.
16. Багатогранність художньої спадщини Домки Ботушанської : Методично-бібліографічний показчик. Глибока : Глибоцька центральна районна бібліотека, 2017. 24 с.
17. Бевзик Н. Все опанує, всього доб'ється (до 55-річчя від Дня народження Елеонори Скіпор) // *Відродження*. 2015. 9 лют. №6. С. 1.
18. Березка Г. Макогон Д. Я. Оповідання «Вибагливий панич», «Конскрипція» : 5 клас. *Література рідного краю : Посібник для вчителів та учнів шкіл Чернівецької області*. Випуск перший. Чернівці : Прут, 1993. С. 29-36.
19. Березка Г. Синюк І. І. «Соколець» (Гуцульська казка) : 5 клас. *Література рідного краю : Посібник для вчителів та учнів шкіл Чернівецької області*. Випуск перший. Чернівці : Прут, 1993. С. 5-10.
20. Білокриницька Голгофа: Публіцистично-документальні нариси / упоряд. Д. Панцир. Харків : Федорко, 2011. 86 с.
21. Богайчук М. Література і мистецтво Буковини в іменах : Словник-довідник. Чернівці : Букрек, 2005. 252 с.

22. Богайчук М. Письменники Буковини : Посібник для учнів 5-11 класів та вчителів української літератури. Чернівці : Чернівецький обласний науково-методичний інститут післядипломної освіти, 1998. 208 с.
23. Богдан В. Джерела творчого натхнення Олександри Приходько-Возняк // *Освіта Буковини*. 2017. 28 квіт. №16. С.1.
24. Богдан В. Світлана Кирилюк – лауреат премії «Князь роси» ім. Тараса Мельничука // *Новий день*. 2018. 19 квіт. №16. С. 7.
25. Ботушанська Д. [Вибрані твори]. *Письменники Буковини другої половини XIX – першої половини XX століття : Хрестоматія-антологія /* упоряд. Мельничук Б. І., Юрійчук М. І. Чернівці : Прут, 2001. С. 745-760.
26. Ботушанська Д. «Буковині»; «Є в слові – краса...»; «Вітчизна»; «Поклін тобі...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1990. 28 черв. С. 7.
27. Ботушанська Д. «Візьму папір – він німує...»; «Пісня» [поезії] // *Радянське село*. 1974. 23 лют. №24. С. 3.
28. Ботушанська Д. «Його слово»; «Іду землею юною» [поезії] // *Радянська Буковина*. 1972. 19 верес. №185. С. 4.
29. Ботушанська Д. «На могилі Юрія-Осипа Федьковича (Присвята, написана на чернівецькому кладовищі біля пам'ятника Ю. Федьковичу)»; «Заснув милий соловейко...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1969. 7 серп. №92. С. 4.
30. Ботушанська Д. «Солоненко»; «Іду землею юною»; «Люблю...» [поезії] // *Час*. 1993. 7 трав. Ч. 18. С. 6.
31. Ботушанська Д. «Там, де Деревляк...»; «Іду землею юною»; «Весні»; «Лети ж, моя коломийко...» [поезії] // *Новий день*. 1995. 27 трав. №21. С. 2.
32. Ботушанська Д. «Червневі акорди»; «Літні етюди»; «Мати сина виглядає» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1974. 6 серп. №94. С. 4.
33. Ботушанська Д. Дивлюсь, пішло мале до школи... [поезія] // *Радянське село*. 1974. 9 берез. №30. С. 2.
34. Ботушанська Д. Доля жінки [оповідання] // *Радянське село*. 1969. 30 серп. №102. С. 6.

35. Ботушанська Д. Літера В» [оповідання] // *Радянське село*. 1988. 19 берез. №23. С. 6.
36. Ботушанська Д. Мамина пісня [образок] // *Радянське село*. 1988. 16 січ. №5. С. 6.
37. Ботушанська Д. Мій незабутній учитель // *Молодий буковинець*. 1990. 15-21 січ. №2. С. 3.
38. Ботушанська Д. Мої зустрічі з Володимиром Бабляком // *Буковина*. 2007. 2 жовт. №75. С. 2.
39. Ботушанська Д. Немає другої України [поезія] // *Радянське село*. 1974. 2 лип. №79. С. 3.
40. Ботушанська Д. Про маленьку Юлію [оповідання для дітей] // *Радянське село*. 1988. 9 січ. №3. С. 6
41. Ботушанська Д. Підземний дзвін : повість-літопис із життя буковинських селян. Миколаїв : Гліон, 2012. 672 с.
42. Ботушанська Д. Підземний дзвін : повість-літопис із життя буковинських селян. Миколаїв : Гліон, 2012. 672 с.
43. Ботушанська Д. Понесу я пісню [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 14 трав. №56. С. 8.
44. Ботушанська Д. Співанка про Кобилицю [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 18 січ. №8. С. 8.
45. Ботушанська Д. Твої руки [етюд] // *Радянське село*. 1982. 2 лип.
46. Ботушанська Д. Юрію Федьковичу [поезія] // *Радянське село*. 1974. 3 серп. №93. С. 4.
47. Ботушанський В. Нариси з історії освіти на Буковині (XIX – початок XXI ст.). Чернівці : Технодрук, 2017. 175 с.
48. Ботушанський І. До руских братів [поезія] // *Руска рада*. 1904. 1 липня (18 червня). Ч.25. С. 3.
49. Буковина : Історичний нарис / за ред. А. Т. Квасецького. Чернівці : Зелена Буковина, 1998. 416 с.

50. Буковина. Її минуле і сучасне / ред. Д. Квітковський, Т. Бриндзан, А. Жуковський. Чернівці : Зелена Буковина, 1956. С. 138-333.
51. Буковинчики : книга для дітей і про дітей / упоряд. О. Подоляк. Чернівці : Букрек, 2020. 207 с.
52. Василенко П. Нема безіменних героїв : Люди землі карпатської. Ужгород : Карпати, 1967. 127 с.
53. Васильчук М. Художня візія Гуцульщини у малій прозі Івана Синюка. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjboNqW4OD6AhXHxIsKHV4mAIE4FBAWegQIChAB&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FUs_2012-2013_13-14_14.pdf&usg=AOvVaw23BxDu9db0h2o3pZdlT0Bf (дата звернення: 06.02.2020).
54. Ватаманюк З. Біографічний колаж «Жінка, людина, поетеса» (дослідження життя і творчості поетеси рідного краю – Олександри Приходько-Возняк) : розробка уроку. *Всеосвіта* : вебсайт. URL: <https://vseosvita.ua/library/biograficnij-kolaz-zinka-ludina-poetesa-doslidzennazitta-i-tvorcosti-poetesi-ridnogo-krau-oleksandri-prihodko-voznak-119671.html/> (дата звернення: 12.01.2022).
55. Великий В. Глибока – Глыбокая. Ужгород : Карпати, 1987. 94 с.
56. Великий В. Спалахи пам'яті [про письменника Д. Панцира, який нар. в с. Кам'янка Глибоц. р-ну] // *Час*. 2004. 8 квіт. Ч.16. С. 11.
57. Венедич Ю. Щоб співало дитяче серце [нова збірка пісень О. Приходько-Возняк «Світло чистої зорі»] // *Чернівці*. 2001. 16 лют. №7. С. 1.
58. Визначні події Буковини 1774-1918 років. *Вікіпедія* : вебсайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Визначні_події_Буковини_1774-1918_років (дата звернення: 12.02.2022).

59. Витоки : Альманах літературно-мистецької студії «Витоки» при редакції газети «Новий день» / за ред. О. Приходько-Возняк. Чернівці : Зелена Буковина, 2013. 131 с.
60. Витоки : Збірка творів глибоцьких аматорів / за ред. О. Приходько-Возняк. Глибока : Глибоцька районна друкарня, 2007. 55 с.
61. Витоки : Літературно мистецький альманах аматорів Глибоччини. Випуск третій / за ред. О. Приходько-Возняк. Чернівці : Золоті литаври, 2002. 65 с.
62. Витоки : Літературно-мистецький альманах. Випуск другий / за ред. О. Приходько-Возняк. Глибока : Районна друкарня, 1999. 41 с.
63. Витоки : Поезії / за ред. О. Приходько-Возняк. Чернівці : Місто, 2018. 111 с.
64. Візитів О. Нащадки Авраама. Глибока : Глибоцька районна друкарня, 1998. 39 с.
65. Вікнянський В. Мірча Лютик – «Почесний громадянин Буковини» // *Буковина*. 2015. 17 квіт. №16. С. 2.
66. Вікнянський В. Мірча Лютик у Румунії і Молдові помічений // *Буковинське віче*. 10 серп. 2017. №27. С. 3.
67. Вільде І. Нова Лукавиця. Нариси. Львів. Кн.-журн. вид., 1953. 120 с.
68. Вознюк В. О. У Димці. *Буковинські адреси Ольги Кобилянської*. Чернівці : Книги ХХІ, 2006. С. 29-43.
69. Возняк А. Лето в ситцевом наряде. Глибока : Издание Глыбокской организации Союза журналистов Украины, 1993. 50 с.
70. Возняк О. Пам'ять серця [вшанування пам'яті спілчан літстудії «Витоки» (І. Семенюка, В. Белка, Є. Дмитрашка, С. Продана, С. Чокобока, Ю. Петричука, Я. Назарика, О. Візитіва) // *Новий день*. 2007. 18 трав. №20. С. 5.
71. Возняк О. Розсіюємо пісню [поезія] // *Новий день*. 2005. 1 січ. №1. С. 6.
72. Возняк О. У пам'яті народній [Д. С. Ботушанська] // *Новий день*. 2017. 21 верес. №38. С. 5.
73. Возняк О. Чебрецевий цвіт. Глибока : Видання Глибоцької організації Спілки журналістів України, 1994. 53 с.

74. Войтко О. Бенефіс Олександри Возняк // *Новий день*. 1992. 5 груд. №91. С. 3.
75. Гаврилюк О., Боганюк Ю. 1 травня – 145 років від дня народження письменника Івана Синюка (1866-1953). *Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2011 р.) : Бібліографічний покажчик*. Чернівці : Прут, 2010. С. 113-115.
76. Гаврилюк О., Боганюк Ю. 27 листопада – 148 років від дня народження та 21 березня – 69 років з дня смерті української письменниці Ольги Кобилянської (1863-1942). *Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2011 р.) : Бібліографічний покажчик*. Чернівці : Прут, 2010. С. 277-282.
77. Гейніш В. Не титан, не геній – чесний трудівник [про зв'язок автора статті з поетом із Гуцульщини, який проживав у Глибокій, – Ю. Петричуком] // *Новий день*. 2007. 11 трав. №19. С. 2.
78. Гейніш В. Невмируща в пам'яті народній [спогадами про Ольгу Кобилянську поділилися жителі с. Димка (К. Чимбру, П. Михайлюк, С. Чимру, О. Іоняк)] // *Новий день*. 2007. 16 берез. №11. С. 3.
79. Гейніш В. Пиши тоді, коли не можеш не писати [розмова з поетом, музикантом Г. Траф'юком]. *Новий день*. 2009. 27 бер. №13. С. 3.
80. Гейніш В. Світлана Кирилюк: «Я не випадкова людина ні в науці, ні в літературі» [інтерв'ю з лауреатом Міжнарод. літ.-мистецьк. премією ім. О. Кобилянської в номінації «Наукова розвідка» С. Кирилюк] // *Буковинське віче*. 2016. 15 груд. №47. С. 1.
81. Гончарюк С. Подобиці [відомості про життя Д. Ботушанської] // *Відродження*. 2013. 11 лип. №28. С. 6.
82. Горда М. Значення уроків літератури рідного краю у формуванні сучасного педагога оновленої національної школи. *Літературне краєзнавство Буковини: - (методичні аспекти)*. Навчальний посібник. Чернівці : Рута, 2002. С. 7-15.

83. Горда М. Нетрадиційний урок позакласного читання на матеріалі творчості несправедливо забутих письменників Буковини. *Літературне краєзнавство Буковини: - (методичні аспекти). Навчальний посібник.* Чернівці : Рута, 2002. С. 70-84.
84. Горда М. Особистісно орієнтовані технології у процесі вивчення літератури рідного краєзнавства Буковини. *Літературне краєзнавство Буковини: - (методичні аспекти). Навчальний посібник.* Чернівці : Рута, 2002. С. 16-21.
85. Горда М. Позакласна робота з літературного краєзнавства – важливий засіб формування особистості сучасного вчителя. *Літературне краєзнавство Буковини: - (методичні аспекти). Навчальний посібник.* Чернівці : Рута, 2002. С. 265.
86. Горда М. Система творчих нетрадиційних уроків літературного краєзнавства Буковини. *Літературне краєзнавство Буковини: - (методичні аспекти). Навчальний посібник.* Чернівці : Рута, 2002. С. 22-25.
87. Гурдуз К. Підземний дзвін її життя : вступна стаття. *Підземний дзвін : повість-літопис із життя буковинських селян.* Миколаїв : Іліон, 2012. С. 3-13.
88. Гусар Ю. «Прієтенія» Мірчі Лютика // *Буковинське віче.* 2009. 29 трав. №41. С. 1.
89. Гусар Ю. 15 листопада народився поет, перекладач Васіле Левицький (1921-1997) // *Вечірні Чернівці.* 2007. 8 листоп. №45. С. 6.
90. Гусар Ю. 16 листопада – 55 років від дня народження румунського поета Аркадія Сучевяну (1952) // *Вечірні Чернівці.* 2007. 8 листоп. №45. С. 6.
91. Гусар Ю. Задумливо цвіте поезія [з черв. виповн. 65 р. письм. Ілії Тудору Зеґрі родом з с. Нижні Станівці Глибоц. р-ну] // *Буковинське віче.* 2014. 5 черв. №23. С. 2.
92. Гембелюк І. На пелюстках зірок : Поезія Мірчі Лютика в українських перекладах Віталія Колодія / перекл. з укр. В. Колодія. Чернівці : Місто, 2009. 143 с.

93. Де лиш квіти і птиці [біограф. відом. про румунськомовн. поета Іліє Тудора Зеґрю] / за ред. газети // *Буковина*. 2004. 4 лют. №6. С. 3.
94. Джерела творчості Олександри Приходько-Возняк. / упоряд. Богдан А. В., Лучак В. Д. Глибока : Глибоцький центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді, 2015. 55 с.
95. Добржанський О. Чернівці – визначний центр українського національного руху другої половини ХІХ – початку ХХ ст. *Чернівці : Історія і сучасність (Ювілейне видання до 600-річчя першої писемної згадки про місто). Колективна монографія*. Чернівці : Зелена Буковина, 2009. С. 155-162.
96. Добржанський О., Чучко М. Румуни в Україні. *Інститут історії України Національної академії наук України* : вебсайт. URL: http://www.history.org.ua/?termin=rumuny_v_ukrajini (дата звернення: 10.03.2021).
97. Домка Ботушанська. Бібліографічний покажчик (До 90-річчя від дня народження) / упоряд. Л. Щербанюк. Чернівці : Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка, 2002. 22 с.
98. Домка Сидорівна Ботушанська [некролог] // *Новий день*. 1994. 3 листоп. №45. С. 6.
99. Дуб Р., Богайчук М. Літературна Буковина : Посібник для вчителів української літератури та учнів 5-11 класів. Чернівці : Чернівецький обласний науково-методичний інститут післядипломної освіти, 1997. 225 с.
100. Духовні скарби Глибоччини [буклет] / підготовл. Глибоцьк. район. радою та Глибоцьк. Райдержадміністрацією. Глибока, 2010. 14 с.
101. Душак Л. 45 хвилин правди. Це майже життєвий урок [творчий вечір у Глибоцьк. книгозбірні на честь відомого буковин. митця Миколи Шапки] // *Новий день*. 2018. 29 берез. №13. С. 6.
102. Душак Л. Весняний мотив [поезія] // *Новий день*. 2000. 10 берез. №11. С. 6.
103. Завгородна Н. Творець майстерних образків (До 140-річчя з дня народження Івана Синюка) // *Університетський вісник*. 2015. №5-6. С. 15.

104. Загарюк-Білик Р. Погляд сльози : Вірші. Глибока, 2006. 120 с.
105. Зегря Р. По стежині від слова до слова : Вірші. Глибока, 2016. 15 с.
106. Іван Синюк – буковинський письменник і педагог (До 140-річчя з дня народження Івана Синюка). *Бібліографічний покажчик* / уклад. Н. Загородня. Чернівці, 2006. 15 с. URL: http://e-cat.scilib.chnu.edu.ua/reslib/elib/bib_ed_scilib/10.pdf (дата звернення: 04.01.2020).
107. Іван Синюк – буковинський письменник і педагог : методично-бібліографічні матеріали, присвячені 150-й річниці від дня народження письменника / Кузик Н. В., Пінчук О. С., Баланюк С. І., Лупан А. Г. Чернівці : ЧОУНБ ім. М. Івасюка, 2016. 12 с.
108. Іван Синюк [біограф. довідка укр. письменника І. Синюка] / за ред. газети // *Час*. 2019. 5 груд. Ч. 49. С. 12.
109. Іван Синюк. *Гуцулятко : Літературно-художнє видання* / упоряд. В. Колодій. Чернівці : Букрек, 2004. С. 61-62.
110. Іванюк М. Канюк Сергій. Літературно-мистецька Вижниччина : Біобібліографічний довідник. Вижниця : Черемош, 2001. С. 76.
111. Іванюк М. Петричук Юрій. Літературно-мистецька Вижниччина : Біобібліографічний довідник. Вижниця : Черемош, 2001. С. 145.
112. Іванюк М. Синюк Іван. Літературно-мистецька Вижниччина : Біобібліографічний довідник. Вижниця : Черемош, 2001. С. 167.
113. Ілюк О. «Білі дерева : Новела»; «Самотність опери (Навіяне кінострічкою «Привид опери» і власним життям)»; «Люди в небо»; «Море не віддавай нікому» [проза] // *Буковинський журнал*. 2011. №1. С. 26-39.
114. Ілюк О. Всім – живу! І творю – жаданням! [поезії] // *Буковинський журнал*. 2014. №3. С. 26-28.
115. Ілюк О. Диваруки : Роман. Чернівці : Місто, 2015. 159 с
116. Ілюк О. Шлях троянди : Роман. Чернівці : Місто, 2010. 154 с.
117. Історія міст і сіл Української РСР. Чернівецька область. У 26 т. / за ред. В. М. Курила. Київ : Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1969. Т. 4. С. 173-217.

118. Канюк С. Доносчик [оповідання] // *Буковина*. 1906. 23 верес. Ч. 99. С. 1.
119. Канюк С. Наша Інтелігенція // *Буковина*. 1905. 28 груд. Ч. 149. С. 2.
120. Канюк Сергій Іванович. *Реабілітовані історією : Науково-документальна серія книг. Чернівецька область. Книга перша / за ред І. П. Фостія, В. М. Підлубного. Чернівці : Чернівецьке обласне відділення пошуково-видавничого агентства “Книга Пам’яті України”, 2007. С. 438-446.*
121. Канюк Ярема Сергійович. *Енциклопедія сучасної України* : вебсайт. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=9377 (дата звернення: 08.04.2020).
122. Карпець Я. Буковинський поетичний мотиватор [огляд творчості буковин. поетеси з Глибокої О. Репіної]. *Золота пектораль* : вебсайт. URL: <https://zolutapektoral.te.ua/буковинський-поетичний-мотиватор/> (дата звернення: 15.02.2022).
123. Карпець Я. Олена Репіна: «В моїй родині є культ ранку» [інтерв’ю з письменницею]. *Українська літературна газета* : вебсайт. URL: <https://litgazeta.com.ua/interviews/olena-riepina-v-moij-rodyni-ie-kult-ranku/> (дата звернення: 18.03.2021).
124. Качкан В. А з-під руки – любов і жаль. Хай святиться ім’я твоє : Історія української літератури і культури в персоналіях (XVIII-XXI ст.). Львів-Івано-Франківськ, 2006. Кн. 8. С. 7-9.
125. Качкан В. За своє дитинство терпів (Дмитро Макогон). *На гребені думки: Вибір праць у 3-х т. Т. 1. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2015. С. 241-250.*
126. Кейван І. Життя і творчість Івана Синюка // *Відродження*. 2017. 2 берез. №5. С. 14-15.
127. Кирилюк С. « ...На рівні світової думки і літератури» [До 140-річчя від дня народж. О. Ю. Кобилянської] // *Буковина*. 2003. 26 листоп. №93. С. 1.
128. Кирилюк С. Сад земних насолод. Чернівці : Друк Арт, 2016. 240 с.
129. Кирилюк Світлана Дмитрівна. *Філологічний факультет* : вебсайт. URL: <http://clg-phil.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/30deps/60ukrlit/20empl/kyryluk> (дата звернення: 12.09.2022).

130. Кобевко П. Вовк вовну міняє, а натуру ніколи [про члена товариства румун. мови ім. М. Емінеску, поета В. Терицану] // *Час*. 2004. 1 квіт. Ч.14. С. 2.
131. Кобилянська О. Повісті ; Оповідання ; Новели / упоряд. Ф. Погребенник. Київ : Наукова думка, 1988. С. 26-277.
132. Ковалець Л. Бенедиктинська праця Мірчі Лютика // *Буковинський журнал*. 2012. №3. С. 83-88.
133. Коржупова А. Кобзар у долі буковинки [подарунок Сидора Ботушанського дочці Домці] // *Радянська Буковина*. 1980. 17 берез. №49. С. 3.
134. Краєзнавець Глибоччини / упоряд С. М. Фера, І. П. Фостій. Чернівці : Друкарт, 2011. 163 с.
135. Лесин В. З глибин народних : Народні поетеси Домці Ботушанській – 60 // *Радянська Буковина*. 1972. 19 верес. №185. С. 4.
136. Лисенко О. Проект "Література рідного краю на допомогу шкільній програмі: 5 клас" [метод. поради щодо вивч. письм. Буковини, серед яких – творчість О. Приходько-Возняк]. *Муніципальна бібліотека ім. А. Добрянського* : вебсайт. URL: <http://www.dobrabiblioteka.cv.ua/ua/news?id=1233575/> (дата звернення: 22.05.2022).
137. Лупуляк Н. Сурми любові. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 31 с.
138. Лучак В. Безсмертна спадщина Кобзаря // *Новий день*. 1994. берез. №10. С. 5.
139. Лучак В. Олексієве свято [оповідання] // *Будівник комунізму*. 1987. 18 лип. №86. С. 8.
140. Лучак В. Погляньте очима батьків : На теми виховання // *Новий день*. 1994. 18 квіт. №16. С. 2.
141. Лучак В. Що рік новий готує? [розмова з учителем та поетом Володимиром Шовою] // *Новий день*. 1994. 20 серп. №34. С. 2.

142. Лучак С. «Прожитий день, як тихий птах...»; «Ще мало сторінок перегорнули...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1987. 7 лют. №17. С. 8.
143. Лучак С. Скрапувала троянда пурпуровим челюстям : Василеві Симоненку [новела] // *Будівник комунізму*. 1988. 13 лют. №19. С. 6.
144. Лучак С. Як дико нам робитись часом штучними... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 18 квіт. №47. С. 8.
145. Лучак-Кирилюк С. Ще проростуть дощі на тротуарах неба... [поезії] // *Буковинський журнал*. 1995. Ч. ½. С. 31-35.
146. Лютик М. «У мрійнім запалі»; «Під небосхилом»; «Відблиск світання»; «Дванадцять»; «Зворотні виміри» [поезії] / перекл. з румун. В. Колодія // *Буковинське віче*. 2014. 29 трав. №29. С. 4.
147. Лютик М. Зірки зійшлися на вселенськiм святi... [поезії] / перекл. з румун. В. Колодія // *Буковинський журнал*. 2014. №2. С. 36-43.
148. Лютик М. Таємничий пілігрим : Поезії / перекл. з румун. В. Колодія. Чернівці : Місто, 2002. 135 с.
149. Лютик М. У світлі сповідань : Поезії / перекл. з румун. В. Колодія. Чернівці : Букрек, 2011. 88 с.
150. Макогон Д. Безбожник [оповідання] // *Громадянин*. 1910. 23 берез. Ч. 35. С. 1-2.
151. Макогон Д. Борець [поезія] // *Буковина*. 1909. 18 груд. Ч. 283. С. 1-2.
152. Макогон Д. Гайдамаччина [До історії повстання укр. селян] // *Громадянин*. 1909. №8. С. 1-2.
153. Макогон Д. До боротьби! [пісня] // *Громадянин*. 1909. №4. С. 3.
154. Макогон Д. Мужичькі думи навесні [поезія] // *Громадянин*. 1910. №35. С. 5.
155. Макогон Д. На новий шлях [оповідання] // *Громадянин*. 1909. №5. С. 1-2.
156. Макогон Д. Не забуду [поезія] // *Громадянин*. 1909. №12, 13. С. 3.
157. Макогон Д. Ненавиджу! [поезія] // *Громадянин*. 1909. №10. С. 4.
158. Макогон Д. Полтава! [поезія] // *Громадянин*. 1909. №14, 15. С. 1.

159. Макогон Д. Скотський [вірш-пародія на С. О. Стоцького] // *Громадянин*. 1910. №28. С. 3.
160. Макогон Д. Шануймо нашу мову : Без мови немає нації [поезія] // *Громадянин*. 1909. №8, 9. С. 2-3.
161. Макогон Д. Як став Мафтей радикалом? [оповідання] // *Громадянин*. 1909. №25, 26. С. 2.
162. Марчук К. Відображення участі глибочан у Буковинському вічі у спогадах Сидора Ботушанського // *Освіта Буковини*. 2018. 6 груд. №45. С. 10.
163. Матеріали на допомогу бібліотекам у проведенні культурно-просвітницьких заходів. Вип. XII. *Івано-франківська обласна наукова бібліотека ім. І. Франка* : вебсайт. URL: <https://lib.if.ua/publish2012/1328797045.html> (дата звернення: 12.10.2022).
164. Мельничук Б. І вчитель, і поет [Семен Васильович Продан] // *Буковина*. 2004. 11 лют. №7. С. 4.
165. Мельничук Б. Перемова творчих душ [до ювілею Д. Ботушанської] // *Буковина*. 2007. 2 жовт. №75. С. 2.
166. Мельничук Б. Різнобічність обдарування [про Д. С. Ботушанську] // *Буковина*. 2002. 18 верес. №73. С. 3.
167. Мельничук Б. Сторінки історії літературного життя в Чернівцях. Чернівці : Історія і сучасність (Ювілейне видання до 600-річчя першої писемної згадки про місто). Колективна монографія. Чернівці : Зелена Буковина, 2009. С. 387-430.
168. Михайловський В. Зоря за небокраєм [про письменника, гумориста Д. Панцира] // *Буковина*. 2013. 26 лют. №15. С. 4.
169. Мінтенко М. Він віддав себе людям [Сидір Ботушанський] // *Будівник комунізму*. 1980. 24 черв. №75. С. 3.
170. Мінтенко М. Чарівник слова! До 75-річчя видатного українського письменника Мірчі Савовича Лютика, нашого краянина // *Відродження*. 2014. 29 трав. №22. С. 16.

171. Мінтенко М. Щире вітання [18 верес. виповн. 70 р. з дня народж. Д. Ботушанської] // *Колгоспна зоря*. 1982. 24 верес. №18. С. 2.
172. Мінченко Т. Вернулась поетеса в рідний край... [Д. С. Ботушанська] // *Буковина*. 2012. 26 жовт. №84. С. 3.
173. Мінченко Т. З Буковиною в серці : 105-а річниця від дня народження поетеси, художниці, учительки Домки Сидорівни Ботушанської // *Освіта Буковини*. 2017. 29 верес. №35. С. 2.
174. Мінченко Т., Препеліца Д. Урок 25. Вплив на українське культуротворення в державі культури етноменшин. *Українознавство. Українська культура. 8 клас*. Чернівці, 2008. С. 221-236.
175. Мірча Лютик. *Гуцулятко : Літературно-художнє видання /* упоряд. В. Колодій. Чернівці : Букрек, 2004. С. 153-154.
176. Михайлович О., Сучеван М. Поет Аркадій Сучевяну відзначив свій ювілей у рідному селі // *Новий день*. 2002. 29 листоп. №49. С. 7.
177. Морванюк В. Біль пам'яті [спогади автора статті з дитинст. у період Голодомору 1933 р. в Україні] // *Будівник комунізму*. 1990. 24 лют. №24. С. 3-4
178. Морванюк В. Він, мамо, з гір [новела; продовження] // *Будівник комунізму*. 1986. 24 квіт. №50. С. 2.
179. Морванюк В. Він, мамо, з гір [новела] // *Будівник комунізму*. 1986. 22 квіт. №49. С. 2.
180. Морванюк В. Помста [бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1986. 29 берез. №39. С. 8.
181. Нагірняк І. Хай Бог окрилює творчі пориви [про прозов. кн. Дмитра Панцира «Любов після смерті»] // *Буковинське віче*. 2010. 27 січ. №6. С. 3.
182. Наддністрянець В. 29 травня – день народження румунського поета, перекладача Мірчі Лютика // *Чернівці*. 2005. 27 трав. №21. С. 15.
183. Національна книга пам'яті жертв голодоморів 1932-1933, 1946-1947 років. Чернівецька область: Статті, спогади, списки жертв голодоморів. Чернівці : Зелена Буковина, 2008. С. 142-204.

184. Обране: Олена Репіна. Кава-брейк: Презавантаження. *Творчі лабораторії* : вебсайт. URL: <https://poetryage.com.ua/?p=1545> (дата звернення: 26.03.2021).с
185. Олександру Приходько-Возняк відзначено обласною премією / за ред. газети // *Новий день*. 2021. 26 серп. №33. С. 4.
186. Олена Репіна. *Письменники України* : вебсайт. URL: <https://www.writers.in.ua/new-author/olena-riepina/> (дата звернення: 18.03.2021).
187. Орелецький В. „Січ” – Лужани, пов. Кіцмань. *Гей, там на горі Січ іде!.. Пропам'ятна книга “Січей”* / упоряд. П. Трильовський. Вінніпенг, 1965. С. 331-335.
188. Павлюк О. Буковина. Визначні постаті: 1774-1918 (Біографічний довідник). Чернівці : Золоті литаври, 2000. 252 с.
189. Панцир Д. З усмішкою про серйозне (Гумор). Харків : III тисячоліття, 2005. 104 с.
190. Панцир Д. Зустрічі далекі і близькі. Харків : Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2001. 108 с.
191. Панцир Д. Любов після смерті : Оповідання, новели. Харків : Майдан, 2007. 178 с.
192. Панцир Д. На відстані серця. Харків : Майдан, 2003. С. 5-93.
193. Партійна тема в газеті / за ред. газети // *Будівник комунізму*. 1974. 18 лип. №86. С. 3.
194. Пастух Б. Тихим голосом Кассандри [Рецензія на поетичну книгу (Кирилюк С. Сад земних насолод. Чернівці : Друк Арт, 2016. 240 с.)]. *Zbruc̣* : вебсайт. URL: https://zbruc.eu/node/77914?fbclid=IwAR3_b7nNKJ7CBeNWVSoqT369PAMthfKku2lC9HfVxRbVFXJJ4cYLfSj1hvE/ (дата звернення: 28.12.2021).
195. Пелипейко І. Синюк Іван. *Гуцульщина в літературі : Довідник*. Косів : Писаний камінь, 1997. С. 76.

196. Петричук Ю. «Граки поважні й гордовиті...»; «Карпатське літо молоде...»
// *Будівник комунізму*. 1987. 24 січ. №11. С. 8.
197. Петричук Ю. «Прапор революції»; «Передсвятковий ранок» : із циклу
«Листопадові октави» // *Будівник комунізму*. 1984. 7 листоп.
№133. С. 7.
198. Петричук Ю. Знову осінь пронесла у вирій... [поезія] // *Будівник
комунізму*. 1984. 13 жовт. №122. С. 8.
199. Петричук Ю. Іду між вітрами людських пересудів... [поезія] // *Будівник
комунізму*. 1986. 29 листоп. №143. С. 4.
200. Петричук Ю. Мило в горах заблукати... [поезія] // *Будівник комунізму*.
1986. 30 серп. №105. С. 8.
201. Петричук Ю. Нічка кінчається, ранок всміхається... [поезія] // *Будівник
комунізму*. 1986. 7 жовт. №120. С. 8.
202. Петричук Ю. Пульсує чисте джерело [члени літстудії «Витоки» на
сторінках газети «Будівник комунізму»] // *Будівник комунізму*. 1986. 2 серп.
№93. С. 8.
203. Письменники Буковини другої половини ХІХ – першої половини ХХ
століття : Хрестоматія-антологія / упоряд. Мельничук Б. І., Юрійчук М. І.
Чернівці : Прут, 2001. 800 с.
204. Премія імені Глибоцького журналіста [про заснування премії імені
Георгія Ковальчука – журналіста і перекладача з Глибоччини] / за ред.
газети // *Новий день*. 1993. 9 жовт. №47. С. 5.
205. Приходько-Возняк О. «Іграшна вода»; «Хто ягнятко налякав» [поезії] //
Українська ластівка. 2004. №14. С. 49-50.
206. Приходько-Возняк О. Козацькі шляхи : Поема. Чернівці : Золоті литаври,
2003. 71 с.
207. Приходько-Возняк О. Козацькі шляхи. Чернівці : Золоті литаври, 2003.
71 с.
208. Приходько-Возняк О. Оранжеве диво : Вибрані поезії. Чернівці : Зелена
Буковина, 2005. 128 с.

209. Приходько-Возняк О. Поклик : Вибране. Чернівці : Місто, 2017. 176 с.
210. Приходько-Возняк О. Скарби загадкового птаха. Глибока : Видання Глибоцької організації Спілки журналістів України, 1997. 67 с.
211. Продан С. «Обеліск»; «Поки...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1968. 29 лют. №26. С. 6.
212. Продан С. «Ой, чия ж то хата...»; «Пісні» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1966. 16 лип. №83. С. 4.
213. Продан С. Бачу вас, Карпати [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 27 верес. №114. С. 8.
214. Продан С. В дорозі [етюд] // *Будівник комунізму*. 1966. 19 берез. №34. С. 8.
215. Продан С. Не бери, юначе... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 29 жовт. №128. С. 2.
216. Продан С. Стежина : Поезії. Глибока : Глибоцька організація Спілки журналістів України, 1995. 115 с.
217. Реабілітовані історією : Науково-документальна серія книг. Чернівецька область. Книга перша / за ред І. П. Фостія, В. М. Підлубного. Чернівці : Чернівецьке обласне відділення пошуково-видавничого агентства “Книга Пам’яті України”, 2007. С. 5-45.
218. Ребро П. Слово про Д. С. Ботушанську // *Будівник комунізму*. 1987. 19 верес. №113. С. 4.
219. Рєпіна О. «...до ранкової кави»: 100 поезій для наснаги. Чернівці : Букрек, 2021. 160 с.
220. Рєпіна О. Всміхнися, жінко. Чернівці : Букрек, 2018. 128 с.
221. Романець О. Дмитро Макогон // *Жовтень*. 1957. С. 135-138.
222. Романець О. Творець майстерних образків [І. Синюк] // *Радянська Буковина*. 1966. 6 трав. №68. С. 3.

223. Румуни у Чернівецькій області. *Вікіпедія* : вебсайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Румуни_у_Чернівецькій_області (дата звернення: 10.03.2021).
224. Рутецька О. Барви життя : Поезії. Чернівці : Зелена Буковина, 2007. 112 с.
225. Рутецька О. Бути миру! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 18 серп. №98. С. 3.
226. Рутецька О. Великдень : Поезії. Київ : Рада, 1997. 47 с.
227. Рутецька О. Зима [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
228. Рутецька О. Йому дано слово у спадок [про підготовку до друку першої добірки поезій Г. Траф'юка] // *Новий день*. 1993. 27 берез. №19. С. 6.
229. Рутецька О. На варті щастя [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 16 черв. №71. С. 6.
230. Рутецька О. Прощальний вальс випускників [пісня] // *Будівник комунізму*. 1984. 23 черв. №74. С. 6.
231. Рутецька О. Так буде! [приємні спогади про юних вихованців літературно-творчого гуртка «Едельвейс»] // *Будівник комунізму*. 1987. 1 січ. №1. С. 6.
232. Семенюк І. Калинове листя : Поезії. Чернівці : Прут, 1997. 31 с.
233. Семенюк І. Моє продовження... Книга-реквієм. Чернівці : Місто, 2020. 216 с.
234. Семенюк-Сисолетіна Г. Торкнутись піснею душі : Авторські пісні. Чернівці : Друк Арт, 2016. 112 с.
235. Синюк І. Фейлетони. Часть 1. Чернівці : Меркур, 1935. 39 с.
236. Синюк І. Вибране. Глибока : Глибоцька районна друкарня, 1996. С. 69.
237. Синюк І. Образки з природи (З оповідань лісничого) [Пожар ліса]; [Ранок на гірській поляні]; [Трагедия у верхах] // *Буковина*. 1897. 6 (18) черв. Ч. 123. С. 1-2.

238. Синюк І. Образки з природи (3 оповідань лісного) [Полюване в повітря]; [Трагедія у верхах]; [Конаючий сернюк]; [Матерна любов птахи] // *Буковина*. 1897. 11 (23) трав. Ч. 104. С. 1-3
239. Синюк І. Образки з природи. Нарисував Іван Синюк [Буря]; [Зьвірячий цвинтар]; [Трагедія у верхах] // *Буковина*. 1898. 23 серп. (4 верес.). Ч. 100. С. 1-3.
240. Синюк І. Образки з природи. Нарисував Іван Синюк [Пчоли] // *Буковина*. 1898. 26 серп. (7 верес.). Ч. 101. С. 1-2.
241. Синюк Іван Ілліч (1866-1953) – письменник. *Заставнівщина в іменах : Літературно-мистецька Заставнівщина. Випуск 2. Заставна : Центральна районна бібліотека, 2006. С. 53-55.*
242. Скіпор Е. Наша мова [поезія] // *Відродження*. 2013. 21 лют. №8. С. 2.
243. Скіпор Е. Поет Емінеску [поезії] // *Відродження*. 2013. 24 січ. №4. С. 16.
244. Смаль К. [Про глибочанина Григорія Траф'юка] // *Новий день*. 2000. 15 верес. №38. С. 6.
245. Старик В. Між націоналізмом і толерантністю. Чернівці : Прут, 2009. С. 118. URL: https://books.google.com.ua/books?id=Qp0u7DxAw8kC&pg=PA118&lpg=PA118&dq=Громадяни+румунського+походження,+котрі+забули+свою+рідну+мову,+зобов'язуються+посилати+своїх+дітей+виключно+в+школи+як+народні,+так+і+приватні+з+румунською+мовою+навчання&source=bl&ots=Y5PіMWHcFk&sig=ACfU3U2ds-Pq5BtTkqnpdxdrRC3S7cYH-g&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwiz-uzwg_b7AhWDnf0HHWnNBqUQ6AF6BAgYEAM#v=onepage&q=Громадяни%20румунського%20походження%2C%20котрі%20забули%20свою%20рідну%20мову%2C%20зобов'язуються%20посилати%20своїх%20дітей%20виключно%20в%20школи%20як%20народні%2C%20так%20і%20приватні%20з%20румунською%20мовою%20навчання&f=false (дата звернення: 12.05.2022).

246. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : Підручник. Київ : Видавничий дім «Академія», 2013. 308 с.
247. Траф'юк Г. «Вітчизно моя, мій народ»; «Хата»; «Веснянка» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1980. 27 берез. №38. С. 3.
248. Траф'юк Г. «Материна задума»; «Спогад» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 верес. №104. С. 2.
249. Траф'юк Г. А серце б'ється, ожива... [літ.-ний вечір «Світ поезії» у рамках Тижня укр. мови та літ. у Глибоцьк. серед. школі] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
250. Траф'юк Г. Найдорожче [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
251. Траф'юк Г. Неповторний світ краси [на засіданні літстудії «Витоки» О. Рутецька та І. Семенюк розповіли про вражен. від зустрічі з Д. Павличком] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 листоп. №131. С. 8.
252. Траф'юк Г. Одкровення : Поезії. Чернівці : Золоті литаври, 2000. 85 с.
253. Траф'юк Г. Поминальна свіча : Поезії. Чернівці : Золоті литаври, 2000. 59 с.
254. Траф'юк Г. Посвята [цикл поезій] // *Будівник комунізму*. 1986. 29 берез. №39. С. 8.
255. Учитель і поет : Олена Рутецька. Рекомендаційний бібліографічний посібник / упоряд. Т. Кульпа. Збараж : Збаразька центральна бібліотека, 2013. 22 с. URL: <http://zbarazh-library.com.ua/writen/books/Rutezka.pdf> (дата звернення: 26.02.2021).
256. Фаріон А. Педагог, літератор, редактор : 130-ліття від дня народження Івана Синюка // *Українська ластівка*. 2013. №3/4. С. 12-13.
257. Фотуйма І. У лабіринтах саду Світлани Кирилук. Буквоїд : вебсайт. URL: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2018/04/03/071726.html> (дата звернення: 28.12.2021).

258. Хомич Л. Мірча Лютик: «Переклади – це спосіб найінтимнішого спілкування між народами». *Версія* : вебсайт. URL: <https://versii.cv.ua/news/mircha-lyutik-perekladi-tse-sposib-najintimnishogo-spilkuvannya-mizh-narodami/34268.html> (дата звернення: 18.09.2022).
259. Царик Є. Стояв у Глибоці Народний дім // *Новий день*. 1993. 3 квіт. №20. С. 3.
260. Шевченко Г. Поезія – до бога шлях [про поетесу, громадськ. діяча Олександру Приходько-Возняк] // *Доба*. 2007. 10 трав. №19. С. 12.
261. Шевченко О. Він ішов «за правду, за людей...» : До 100-річчя Буковинського віче [Сидір Петрович Ботушанський] // *Новий день*. 2018. 18 жовт. №42. С. 5.
262. Шевченко О. Діалог поколінь [робота над поповненням фонду літ.-меморіал. Музею ім. Д. Ботушанської] // *Освіта Буковини*. 2014. 27 серп. №28-29. С. 3.
263. Шевченко О. Завітайте у Глибоку [про родину Ботушанських з Глибокої] // *Відродження*. 2012. 20 верес. Ч. 39. С. 4.
264. Шевченко О. Спогад про велику жінку [письмен. Д. Ботушанська захоплює творчістю О. Кобилянської] // *Новий день*. 2018. 19 квіт.
265. Шевченко О. Талановитий пагін родини Трафюків [творчий шлях доньки Г. Трафюка – М. Трафюк-Маріщак] // *Відродження*. 2019. 28 листоп. №48. С. 6-7.
266. Ярема Канюк. Коротка біографія. *Короткі біографії українських письменників* : вебсайт. URL: https://www.ebk.net.ua/Book/biographies/k_b_u_p/part3/315.htm (дата звернення: 12.04.2020).

ДОДАТКИ

Додаток А.

Літературна Глибоччина. Бібліографічний покажчик.

1. Mintencu Dumitru [Вірші] // *Glasul Bucovinei*. 2014. 15 ianuar. №3/4. P. 134-139.
2. Mintencu Nicolae [Versuri] // *Zorile Bucovinei*. 2006. 9 iunie. №43. P.
3. Mintencu Nicolae [Poezie] // *Zorile Bucovinei*. 2007. 18 april. №28. P. 2-7.
4. Mintencu Nicolae [Poezie] // *Zorile Bucovinei*. 2008. 25 iun. №46. P. 3.
5. Mintencu Nicolae [Poezie] // *Zorile Bucovinei*. 2009. 13 noembr. №80. P. 2.
6. Mintencu Nicolae [Poezie] // *Zorile Bucovinei*. 2011. 16 martie. №16. P.3.
7. Mintencu Nicolae. Drag poet, drag profesor... [poezie] // *Zorile Bucovinei*. 2011. 25 noembr. №70. P. 1.
8. Mintencu Nicolae [Poezie] // *Zorile Bucovinei*. 2013. 21 aug. nr.49. P. 4.
9. Mintencu Nicolae [Poezie] // *Zorile Bucovinei*. 2013. 21 aug. nr.49. P. 4.
10. Mintencu Nicolae [Poezie] // *Zorile Bucovinei*. 2016. 6 iue. nr.41. P. 4.
11. Motrescu G. În memoria lui Dumitru Covalciuc [поезія] // *Țara Fagilor*. 2018. Vol.27. P. 366.
12. Prepeliță M. Prin Cernăuți, la braț cu domnul Eminescu [поезія] // *Concordia*. 2007. 13 octom. №38. P. 7.
13. Препелица М. Вогняний олень [бувальщина] // *Буковина*. 2017. 20 жовт. №43. С. 3.
14. Zegrea I. T. «Viață numită părinți»; «Arta poetică»; «Răsfoiește-mi Sufletul»; «Poetul sfârșit de Mileniu»; «Sunt argumental morții»; «Nefericit substantive»; «În lumina florii»; «Și eu parcă nu am fost viu niciodată» [поезії] // *Concordia*. 2005. 16 april. №15. P.5.
15. Зегря І. А газет немає [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 18 верес. №111. С. 4.
16. Зегря І.-Т. «При світлі квітки»; «Поема для коханої»; «Сімейна гра»; «Вечір»; «Лист»; «Сентиментальна балада» [поезії] / перекл. з молдав. В. Колодія // *Будівник комунізму*. 1984. 6 жовт. №119. С. 8.

17. Зегря І.-Т. «Сиротлива коляда»; «Нещасний іменник»; «Співчутлива плаха» [поезії] / перекл. з румун. В. Колодія // *Буковина*. 2004. 4 лют. №6. С. 3.
18. Авраменко О. Осінні мотиви [поезія] // *Новий день*. 1999. 25 верес. №39. С. 4.
19. Авраменко О. Шелестить під ногами скошена трава [поезія] // *Новий день*. 2000. 18 серп. №34. С. 6.
20. Александрюк Н. Надворі уже весна... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 25 квіт. №50. С. 8.
21. Александрюк Н. У лісі ніч [поезія] // *Будівник комунізму*. 1988. 13 лют. №19. С. 6.
22. Александрюк Н. Вже надворі пада сніг... [поезія] // *Новий день*. 1992. 7 січ. №3. С. 8.
23. Александрюк Н. Добро світлої душі [поезія] // *Новий день*. 1992. 21 листоп. №87. С. 2.
24. Александрюк Н. Сирітки [поезія] // *Новий день*. 1994. 10 груд. №50. С. 8.
25. Александрюк Н. Україні [поезія] // *Новий день*. 1996. 7 верес. №36. С. 8.
26. Андрійчук Г. Нескорені : п'єса // *Будівник комунізму*. 1967. 8 лип. №82. С. 6.
27. Андрійчук Г. Нескорені : п'єса [продовження] // *Будівник комунізму*. 1967. 22 серп. №101. С. 2.
28. Андрійчук Г. Нескорені : п'єса [закінчення] // *Будівник комунізму*. 1967. 24 серп. №102. С. 2.
29. Бабух В. Визволителю [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 9 жовт. №120. С. 8.
30. Бабух В. Мрія [етюд] // *Будівник комунізму*. 1987. 21 берез. №35. С. 6.
31. Бабюк В. Лелеча вірність [бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1987. 20 черв. №74. С. 8.
32. Балан-Чокобок Є. Поздоровляю [поезія] // *Відродження*. 2015. 19 лют. №7/8. С. 13-14.

33. Белко В. Плине селом щедрий вечір... : Новорічний репортаж [зустріч Нового року в с. Чагор] // *Будівник комунізму*. 1971. 1 січ. №1. С. 4.
34. Белко В. Стежка між колоссям : Слово про комуніста // *Будівник комунізму*. 1971. 12 січ. №5. С. 6.
35. Белко В. Золотий різець [слово про комуніста] // *Будівник комунізму*. 1971. 4 лют. №15. С. 2.
36. Белко В. «Відкривачі скарбів»; «Юні зорі»; «Молодий спеціаліст»; «На керівну посаду» [слово про комуністів] // *Будівник комунізму*. 1971. 13 берез. №70. С. 3.
37. Белко В. Руки Венери Мілосської [бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1971. 6 квіт. №40. С. 2.
38. Белко В. «А бузьки не гніздяться»; «Дарунок» : Сільські малюнки [новели] // *Будівник комунізму*. 1971. 1 трав. №50. С. 4.
39. Белко В. Подаровані листи [етюд] // *Будівник комунізму*. 1971. 15 трав. №57. С. 4.
40. Белко В. Колоски на сонці // *Будівник комунізму*. 1971. 17 лип. №84. С. 2.
41. Белко В. Коли поїзд у даль загуркоче... [слово про комуніста] // *Будівник комунізму*. 1971. 11 верес. №108. С. 3.
42. Белко В. Тощуків діти : Про долі людські // *Будівник комунізму*. 1971. 12 серп. №95. С. 4.
43. Белко В. Земля, добром засіяна [«Перші борозни»; «Названа дочка»; «Позмагаємось!»; «Радість навпіл»; «Гідний звання комуніста»; «Спільна скарбниця»; «За плечем – плече»] // *Будівник комунізму*. 1971. 9 жовт. №120. С. 3.
44. Белко В. Теплі каштани : У дружбі – наша сила // *Будівник комунізму*. 1971. 2 листоп. №130. С. 3.
45. Белко В. Дочка колгоспу : Хороша людина поруч з тобою // *Будівник комунізму*. 1971. №67. С. 6.
46. Белко В. Нащадки ідуть з легенди // *Будівник комунізму*. 1971. 7 листоп. №132. С. 2.

47. Белко В. За мене син піде далі... [бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1971. 20 листоп. №137. С. 4.
48. Белко В. Колосяний вінок // *Будівник комунізму*. 29 груд. 1971. №155. С. 4.
49. Белко В. Дума про колос, або розповідь про секретаря парткому колгоспу «Заповіт Ілліча» І. Д. Дамаскіна // *Будівник комунізму*. 1973. 5 січ. №3. С. 3.
50. Белко В. За серетом, у школі [про Підлісянську восьмирічну школу] // *Будівник комунізму*. 1974. 10 січ. №5. С. 4.
51. Белко В. Любов'ю зігріті світанки [розповіді про нагороджених] // *Будівник комунізму*. 1974. 24 січ. №11. С. 3.
52. Белко В. Гартовані блокадою : Доля людські // *Будівник комунізму*. 1974. 20 берез. №38. С. 3.
53. Белко В. Зачарований зеленим дивом // *Будівник комунізму*. 1974. 1 трав. №53. С. 4.
54. Белко В. Материнське джерело // *Будівник комунізму*. 1974. 11 лип. №38. С. 2.
55. Белко В. Рясноцвіття // *Будівник комунізму*. 1974. 15 черв. №72. С. 3.
56. Белко В. Живе на землі дівчинка... : Слово про матір // *Будівник комунізму*. 1974. 1 серп. №92. С. 4.
57. Белко В. Священний слід : Колгоспники вивчають російську мову // *Будівник комунізму*. 1974. 7 верес. №108. С. 3.
58. Белко В. Міцніють шефські зв'язки : дружба серпа і молота // *Будівник комунізму*. 1974. 12 верес. №110. С. 3.
59. Белко В. Колосом покликаний : Розповіді про комуністів // *Будівник комунізму*. 1974. 14 верес. №111. С. 3.
60. Белко В. Чуття єдиної родини : Наша адреса – Радянський союз // *Будівник комунізму*. 1974. 27 черв. №77. С. 2.
61. Белко В. У селі, за крутим плаєм [нарис] // *Будівник комунізму*. 1974. 21 верес. №114. С. 2.
62. Белко В. Калинова ватра // *Будівник комунізму*. 1974. 5 груд. №146. С. 3.

63. Белко В. Променисте джерело : Релігія – чужий світогляд // *Будівник комунізму*. 1975. 4 січ. №2. С. 2.
64. Белко В. Сад, що починається з калини... [соціал. перетвор. у с. Корчівці] // *Будівник комунізму*. 1975. 22 берез. №35. С. 2-3.
65. Белко В. Дума про невідомих солдатів [солдати, які загин. 1941 р. в Синівцях] // *Будівник комунізму*. 1975. 22 квіт. №46. С. 3.
66. Белко В. Великий шлях : Наш, радянський спосіб життя [соц. перетворення в Глибокій] // *Будівник комунізму*. 1975. 5 лип. №79. С. 2.
67. Белко В. Лектор-атеїст Володимир Шова : Бійці ідеологічного фронту // *Будівник комунізму*. 1975. 22 листоп. №140. С. 3.
68. Белко В. Ближче до людей, до поля : Наш, радянський спосіб життя // *Будівник комунізму*. 1975. 5 груд. №146. С. 2.
69. Белко В. Живе в селі романтик [образок] // *Будівник комунізму*. 1976. 1 січ. №1. С. 3.
70. Белко В. Дума білого саду // *Будівник комунізму*. 1976. 31 січ. №14. С. 3.
71. Белко В. Летіли журавлі : Новели з життя // *Будівник комунізму*. 1976. 4 трав. №53. С. 4.
72. Белко В. Змагаються сільські десятирічки // *Будівник комунізму*. 1980. 19 січ. №9. С. 3.
73. Белко В. Матері не вмирають... [у ніч на 25 січ. 1945 р. в с. Кам'янка вбито 7 радян. активістів] // *Будівник комунізму*. 1980. 21 лют. №23. С. 3.
74. Белко В. Удовина доля : Наш, радянський спосіб життя [про долі жителів с. Кам'янка] // *Будівник комунізму*. 1980. 23 лют. №24. С. 2.
75. Битюков В. Спешит алуни... [поезія] // *Новий день*. 1990. 6 жовт. №120. С. 7.
76. Білак С. Зробив я рамку [вірш для дітей] // *Будівник комунізму*. 1966. 22 січ. №10. С. 4.
77. Білецька Г. Комуніст [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 27 верес. №114. С. 8.

78. Білоус А. Попереду [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 жовт. №119. С. 8.
79. Білоус Д. Пам'яті вчителя [поезія] // *Новий день*. 2021. 4 лют. №4. С. 5.
80. Білоус Д. Пам'яті наставника : Ми цінуємо Добро, коли його втрачаємо [світла пам'ять про директора Михайлів. НВК Миколу Возняка] // *Новий день*. 2021. 4 лют. №4. С. 5.
81. Богдан А. Буковиною Літечко йшло-мандрувало... [поезія] // *Освіта Буковини*. 2014. 27 серп. №28-29. С. 3.
82. Богдан А. Лесина творчість надихає на нові перемоги [учні Глибоцьк. ЗЗСО зайняли призові місця у фестивалі-конкурсі імені Марії Фішер-Слеж, присвяч. Лесі Українці] // *Новий день*. 2018. 29 берез. №13. С. 5.
83. Боднарюк Л. Нею розмовляв лєнін [про свій досвід розпов. учитель рос. м. та літ. Дубівської серед. шк.] // *Будівник комунізму*. 1976. 31 січ. №14. С. 3.
84. Боднарюк Л. Зима [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 28 січ. №13. С. 8.
85. Бойко С. Бєсїда з Тарасом [поезія] // *Новий день*. 2000. 15 груд. №51. С. 6.
86. Бота Г. Покохати ворога (Перша частина) // *Новий день*. 2022. 14 лип. №26. С. 3.
87. Бота Г. В очікуванні війни : Село Чорнівкa. Літо. 1914 року // *Новий день*. 2022. 11 серп. №30. С. 4.
88. Ботушанська Д. Понесу я пісню [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 14 трав. №56. С. 8.
89. Ботушанська Д. Парасці Амбросій [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 16 лип. №83. С. 4.
90. Ботушанська Д. Співанкa про Кобилицю [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 18 січ. №8. С. 8.
91. Ботушанська Д. «На могилі Юрія-Осипа Федьковича (Присвята, написана на чернівецькому кладовищі біля пам'ятника Ю. Федьковичу)»;

- «Заснув милий соловейко...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1969. 7 серп. №92. С. 4.
92. Ботушанська Д. Доля жінки [оповідання] // *Радянське село*. 1969. 30 серп. №102. С. 6.
93. Ботушанська Д. «О, коли б я зуміла...»; «Знову до тебе повертаюсь»; «Лише тихо-тихо...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1969. 11 листоп. №132. С. 4.
94. Ботушанська Д. Ой, засяяла нам зіронька... [поезія] // *Колгоспна зоря*. 1970. 28 черв. №8. С. 1.
95. Ботушанська Д. «Його слово»; «Іду землею юною» [поезії] // *Радянська Буковина*. 1972. 19 верес. №185. С. 4.
96. Ботушанська Д. «Візьму папір – він німує...»; «Пісня» [поезії] // *Радянське село*. 1974. 23 лют. №24. С. 3.
97. Ботушанська Д. Дивлюсь, пішло мале до школи... [поезія] // *Радянське село*. 1974. 9 берез. №30. С. 2.
98. Ботушанська Д. «Червневі акорди»; «Літні етюди»; «Мати сина виглядає» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1974. 6 серп. №94. С. 4.
99. Ботушанська Д. Немає другої України [поезія] // *Радянське село*. 1974. 2 лип. №79. С. 3.
100. Ботушанська Д. Юрію Федьковичу [поезія] // *Радянське село*. 1974. 3 серп. №93. С. 4.
101. Ботушанська Д. Помсти! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1974. 27 серп. №103. С. 3.
102. Ботушанська Д. «Слово Леніна»; «Осінній етюд»; «Пісні серця» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1974. 5 листоп. №133. С. 4.
103. Ботушанська Д. Не та сьогодні Буковина... // *Будівник комунізму*. 1974. 7 листоп. №134. С. 3-4.
104. Ботушанська Д. Є у мене пісня [поезія] // *Радянське село*. 1974. 19 листоп. №138. С. 6.

105. Ботушанська Д. Співець простого люду (До 125-річчя від дня народження румунського поета М. Емінеску) // *Будівник комунізму*. 1975. 16 січ. №7. С. 4.
106. Ботушанська Д. «То не хмари...»; «Гей, там за рікою...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1975. 9 трав. №55. С. 4.
107. Ботушанська Д. Навстріч новому життю [образок] // *Будівник комунізму*. 1975. 28 черв. №76. С. 4.
108. Ботушанська Д. Богатир [поезія] // *Колгоспна зоря*. 1976. 5 груд. №21. С. 1.
109. Ботушанська Д. Миру просить моя хата [поезія] // *Радянське село*. 1978. 11 лют. №19.
110. Ботушанська Д. Новорічне [поезія] // *Колгоспна зоря*. 1980. 1 січ. №1. С. 3.
111. Ботушанська Д. Кобзар і Буковина // *Будівник комунізму*. 1984. 8 берез. №30. С. 4.
112. Ботушанська Д. «Вийду я у поле...»; «Пісня рідної землі» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1984. 28 лип. №89. С. 6.
113. Ботушанська Д. Наш буковинський Соловій [видатн. письм.-демократ Юрій Федькович] // *Будівник комунізму*. 1984. 9 серп. №94. С. 4.
114. Ботушанська Д. Вітер з Буковини [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 13 жовт. №122. С. 8.
115. Ботушанська Д. «Нас партія кличе»; «Вітчизна» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1986. 26 квіт. №51. С. 8.
116. Ботушанська Д. «Старанна Маруся»; «Ромко»; «Сергійко»; «Юра» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1986. 23 серп. №102. С. 8.
117. Ботушанська Д. Я пшеничку жала... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 30 серп. №105. С. 8.
118. Ботушанська Д. «На крилах думки»; «Батьківщині»; «Кредо» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1987. 19 верес. №113. С. 4.

119. Ботушанська Д. Буковина у 1918-у році // *Будівник комунізму*. 1987. 17 жовт. №124. С. 2.
120. Ботушанська Д. «Є у світі краса»; «Моїм нащадкам» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1987. 7 листоп. №132, 133. С. 7.
121. Ботушанська Д. Про маленьку Юлію [оповідання для дітей] // *Радянське село*. 1988. 9 січ. №3. С. 6
122. Ботушанська Д. Мамина пісня [образок] // *Радянське село*. 1988. 16 січ. №5. С. 6.
123. Ботушанська Д. Радянській Буковині [поезія] // *Будівник комунізму*. 1980. 23 лют. №24. С. 6.
124. Ботушанська Д. Літера «В» [оповідання] // *Радянське село*. 1988. 19 берез. №23. С. 6.
125. Ботушанська Д. «Материна пісня»; «Черный тюльпан» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1988. 11 жовт. №123. С. 4.
126. Ботушанська Д. Є у світі краса [поезія] // *Будівник комунізму*. 1988. 7 листоп. №134. С. 2.
127. Ботушанська Д. Мій незабутній учитель // *Молодий буковинець*. 1990. 15-21 січ. №2. С. 3.
128. Ботушанська Д. «Буковині»; «Є в слові – краса...»; «Вітчизна»; «Поклін тобі...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1990. 28 черв. С. 7.
129. Ботушанська Д. «Солоненко»; «Іду землею юною»; «Люблю...» [поезії] // *Час*. 1993. 7 трав. Ч. 18. С. 6.
130. Ботушанська Д. «Там, де Дерезлуї...»; «Іду землею юною»; «Весні»; «Лети ж, моя коломийко...» [поезії] // *Новий день*. 1995. 27 трав. №21. С. 2.
131. Ботушанська Д. Пісні рідної землі : вірші різних років. Мелітополь : Люкс, 2006. 56 с.
132. Ботушанська Д. Мої зустрічі з Володимиром Бабляком // *Буковина*. 2007. 2 жовт. №75. С. 2.

133. Ботушанська Д. Мірчі Дмитровичу (на згадку) [поезія] // *Відродження*. 2012. 20 верес. Ч. 39. С. 15.
134. Ботушанська Д. Підземний дзвін : повість-літопис із життя буковинських селян. Миколаїв : Іліон, 2012. 672 с.
135. Ботушанський І. До руских братів [поезія] // *Руска рада*. 1904. 1 липня (18 червня). Ч.25. С. 3.
136. Браеску А. Тесляр [нарис] // *Будівник комунізму*. 1966. 12 серп. №95. С. 2.
137. Браеску А. Він орав переліг (До 85-річчя з дня народження Дмитра Макогона) // *Будівник комунізму*. 1966. 8 жовт. №119. С. 3.
138. Буковинський А. Справдішня краса [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 25 серп. №100. С. 8.
139. Буковинський А. Дорога [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 3 верес. №104. С. 2.
140. Буковинський А. Лілея [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 29 жовт. №128. С. 2.
141. Бурбовський С. Вірність [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 29 жовт. №128. С. 4.
142. Бучко М. Смольний [поезія] // *Будівник комунізму*. 1976. 22 квіт. №48. С. 4.
143. Варшавська Г. Роки, роки, немов хмарини в небі... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 8 трав. №54. С. 2.
144. Верес В. Угору знамена [поезія] // *Будівник комунізму*. 1968. 9 січ. №4. С. 1.
145. Візитів О. Нащадки Авраама. Глибока : Глибоцька районна друкарня, 1998. 39 с.
146. Візитів О. Ранок [поезія] // *Новий день*. 2000. 11 лют. №7. С. 8.
147. Візитів О. Лісова рапсодія (для дітей) [поезія] // *Новий день*. 2000. 26 трав. №20. С. 6.

148. Візитів О. Плачуть осені очі : Поезії. Поема. Чернівці : Зелена Буковина, 2005. 71 с.
149. Вільде І. Нова Лукавиця. Нариси. Львів. Кн.-журн. вид., 1953. 120 с.
150. Вільде І. Довіра (майже автобіографічне...) [новела] // *Жовтень*. 1975. №3. С. 47-51.
151. Вознюк В. Читаючи «Битву» О. Кобилянської [поезія] // *Новий день*. 2002. 29 листоп. №49. С. 10.
152. Возняк О. «Детство мое вспоминаю с тоскою...»; «Розговор с дочкой» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1975. 22 берез. №35. С. 4.
153. Возняк О. «Орел»; «Воспоминане солдата» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1975. 26 черв. №75. С. 4.
154. Возняк О. «Про книгу»; «Синові» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1976. 22 квіт. №48. С. 4.
155. Возняк О. Рождение [поезія] // *Будівник комунізму*. 1976. 26 черв. №77. С. 4.
156. Возняк О. «Верность отчизне»; «Глобус» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1976. 31 серп. №105. С. 4.
157. Возняк О. Мое село [поезія] // *Будівник комунізму*. 1976. 26 жовт. №129. С. 4.
158. Возняк О. Ода поэзии [поезія] // *Будівник комунізму*. 1980. 1 січ. №1. С. 6.
159. Возняк О. Дорога до щастя [про жорстоке вбивство сімох активістів с. Кам'янки] // *Будівник комунізму*. 1980. 9 лют. №18. С. 2-3.
160. Возняк О. Тепло щедрого серця [учитель-агітатор Глибоччини Є. Т. Котошук] // *Будівник комунізму*. 1980. 21 лют. №23. С. 3
161. Возняк О. Пісня сивої неньки // *Будівник комунізму*. 1980. 23 лют. №24. С. 6.
162. Возняк О. У гості до нені [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 8 берез. №30. С. 4.

163. Возняк О. Веснянка [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 27 берез. №37. С. 6.
164. Возняк О. Агроном [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 27 берез. №37. С. 6.
165. Возняк О. Победная пора [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 трав. №52. С. 8.
166. Возняк О. Лети, дзвінка пісне! [про глибоцьк. керівника хору Михайла Горбаня] // *Будівник комунізму*. 1984. 13 жовт. №122. С. 8.
167. Возняк А. С новым годом! // *Будівник комунізму*. 1987. 1 січ. №1. С. 6.
168. Возняк А. Венок сандала [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 23 лип. №68. С. 8.
169. Возняк А. Летели утки раннею зарей... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 22 серп. №101. С. 8.
170. Возняк А. Тачанка Счастья, Мира и Труда [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 жовт. №119. С. 8.
171. Возняк А. Радость встречи [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 листоп. №131. С. 8.
172. Возняк О. Добрий вечір, щедрий вечір... : Наші духовні цінності // *Будівник комунізму*. 1990. 16 січ. №7. С. 3.
173. Возняк А. Лето в ситцевом наряде. Глыбока : Издание Глыбокской организации Союза журналистов Украины, 1993. 50 с.
174. Возняк О. Дума про матір (уривок) // *Новий день*. 1993. 6 берез. №16. С. 2.
175. Возняк О. Червневі «Витоки» // *Новий день*. 1993. 5 черв. №29. С. 3.
176. Возняк О. Стогін широкого дуба [поезія] // *Новий день*. 1994. 4 черв. №23. С. 6.
177. Возняк О. Надія [поезія] // *Новий день*. 1994. 16 лип. №29. С. 8.
178. Возняк О. Шануй мене за спечену хлібину... [поезія] // *Новий день*. 1994. 3 верес. №36. С. 5

179. Возняк А. Баркас [поезія] // *Новий день*. 1994. 10 груд. №50. С. 8.
180. Приходько О. Далеке-близьке минуле [І. Синюку в с. Кам'янка Глибоц. р-ну відкрито мемор. дошку] // *Новий день*. 1996. 18 трав. №20. С. 2.
181. Приходько-Возняк О. Скарби загадкового птаха. Глибока : Видання Глибоцької організації Спілки журналістів України, 1997. 67 с.
182. Возняк О. На Великдень [поезія] // *Новий день*. 1999. 10 квіт. №15. С. 6.
183. Возняк О. Весняна палітра сердець [чергове засідання літстудії 177. «Витоки», присвяч. Дню Перемоги] // *Новий день*. 1999. 22 трав. №21. С. 8.
184. Приходько-Возняк О. Буду жити!... [про глибоц. поетесу Анну Душак] // *Новий день*. 1999. 9 жовт. №41. С. 8.
185. Возняк О. Чебрецевий цвіт. Глибока : Видання Глибоцької організації Спілки журналістів України, 1994. 53 с.
186. Приходько-Возняк О. Світло чистої зорі : Пісні для молодшого та середнього шкільного віку / упоряд. К. Смаль. Чернівці : Прут, 2000. 31 с.
187. Приходько-Возняк О. Дарунок. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 44 с.
188. Приходько-Возняк О. Таємниці букових лісів. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 66 с.
189. Возняк О. Літстудія «Витоки» відзначила своє 25-річчя // *Новий день*. 2002. 29 листоп. №49. С. 8.
190. Приходько-Возняк О. Живі в народі [вчитель укр. мови та літ. Олена Бабіна з Глибокої зайняла III місце в конкурсі «Знавці творчості М. Івасюка»] // *Новий день*. 2002. 6 груд. №50. С. 8.
191. Приходько-Возняк О. Криниці життя (художньо-документальна повість). Чернівці : Золоті литаври, 2002. 112 с.
192. Приходько-Возняк О. Козацьки шляхи : Поема. Чернівці : Золоті литаври, 2003. 71 с.

193. Приходько-Возняк О. Бог посіяв сонце : Пісні для дітей. / упоряд. К. Смаль. Чернівці : Зелена Буковина, 2004. 48 с.
194. Приходько-Возняк О. «Іграшна вода»; «Хто ягнятко налякав» [поезії] // *Українська ластівка*. 2004. №14. С. 49-50.
195. Возняк О. Розсіюємо пісню [поезія] // *Новий день*. 2005. 1 січ. №1. С. 6.
196. Возняк О. Пам'ять серця [вшанування пам'яті спілчан літстудії «Витоки» (І. Семенюка, В. Белка, Є. Дмитрашка, С. Продана, С. Чокобока, Ю. Петричука, Я. Назарика, О. Візітіва)] // *Новий день*. 2007. 18 трав. №20. С. 5.
197. Приходько-Возняк О. На землі, в небесах і на морі : Загадки для дошкільного та молодшого шкільного віку. Чернівці : Місто, 2007. 40 с.
198. Приходько-Возняк О. Співочі дзвіночки : пісні для молодшого та середнього шкільного віку. Чернівці : Місто, 2008. 31 с.
199. Приходько-Возняк О. В краю гірської орлиці // *Відродження*. 2009. 7 листоп. №45. С. 8.
200. Приходько-Возняк О. На ґруні : новели, нариси. Чернівці : Букрек, 2011. 120 с.
201. Возняк О. Присвята [поезія] // *Новий день*. 2012. 21 верес. №38. С. 10.
202. Приходько-Возняк О. Г. Жаринки серця : Вірші для дітей. Чернівці : Букрек, 2012. 64 с.
203. Возняк О. Елеонорі Скіпор [поезія] // *Відродження*. 2015. 19 лют. №7/8. С. 13-14.
204. Приходько-Возняк О. Дідуся Кузьми гостинці : Вірші для малят. Глибока : Глибоцька районна друкарня, 2015. 28 с.
205. Приходько-Возняк О. Вирок (художньо-документальна повість). Чернівці : Місто, 2017. 60 с.
206. Приходько-Возняк О. Витоки : Поезії. Чернівці : Місто, 2017. 111 с.

207. Возняк О. У пам'яті народній [Д. С. Ботушанська] // *Новий день*. 2017. 21 верес. №38. С. 5.
208. Приходько-Возняк О. Поклик : Вибране. Чернівці : Місто, 2017. 176 с.
209. Приходько-Возняк О. Жінка, яка посміхається життю [поетична творчість Олени Репіної] // *Буковинська ластівка*. 2019. №1-2-3-4. С. 64-66.
210. Приходько-Возняк О. Краса душі [про юну поетесу з Коровії Марію Голунгу] // *Новий день*. 2019. 10 жовт. №40. С. 2.
211. Приходько-Возняк О. Спадок (художньо-документальна повість). Чернівці : Місто, 2019. 104 с.
212. Возняк О. Пам'ять повертає імена [пророча збірка новел «Прострелена вишиванка» глибоц. письм. В. Белка] // *Новий день*. 2022. 9 черв. №21. С. 3.
213. Приходько-Возняк О. Просвітянка нашого краю [Євгенія Іванівна Царик] // *Новий день*. 2021. 7 жовт. №39. С. 2.
214. Приходько-Возняк О. «Сон»; «До Тараса» [поезії] // *Новий день*. 2022. 23 черв. №23. С. 4.
215. Воробець М. ...І чисті джерела проб'ються : Нарис // *Новий день*. 1993. 24 квіт. №23. С. 3.
216. Воробець М. Біймося люди [поезія] // *Новий день*. 1993. 5 черв. №29. С. 3.
217. Воробець М. Сльозинки [поезія] // *Новий день*. 1994. 9 лип. №28. С. 6.
218. Галамасюк В. Криницею починається село [образок] // *Будівник комунізму*. 1976. 20 січ. №9. С. 4.
219. Галамасюк В. Солодка земля [образок] // *Будівник комунізму*. 1976. 1 лип. №79. С. 4.
220. Галиць Г. Колиска [новела] // *Будівник комунізму*. 1984. 28 січ. №13. С. 8.

221. Галиць Г. Ватри у тайзі [оповідання] // *Будівник комунізму*. 1984. 17 берез. №34. С. 6.
222. Галиць Г. Де ж пляж? [репліка] // *Будівник комунізму*. 1987. 27 черв. №77. С. 3
223. Галиць Г. «Едельвейс» існує... [творч. гурт. юних літ-зн. Глиб. серед. школи] // *Будівник комунізму*. 1988. 16 квіт. №47. С. 6.
224. Галиць Г. Малюнок пекучого спогаду [поезія] // *Будівник комунізму*. 1988. 25 черв. №76. С. 8.
225. Галиць Г. Розцвітай же, слово! [тиждень укр. м. у Глибоц. серед. школі №2] // *Будівник комунізму*. 1988. 11 жовт. №123. С. 4.
226. Гейніш В. Театр – їх покликання [про акторів-глибочан самодіяльного драматичного театру район. будинку культури] // *Будівник комунізму*. 1986. 21 черв. №78. С. 3.
227. Гейніш В. Стежина до духовності [у Порубницьк. будинку к-ри відкрили музей бойов. і трудов. слави колгоспу «Заповіт Ілліча»] // *Новий день*. 1992. 16 трав. №38. С. 3.
228. Гейніш В. То є біль, то є наша історія [про єдиний у Глибоц. р-ні меморіальний комплекс в с. Валя-Кузьмина] // *Новий день*. 1993. 24 лип. №36. С. 2.
229. Гейніш В. «На відстані серця» - третя зустріч з читачем [про нову, третю книгу Дмитра Панцира «На відстані серця»] // *Новий день*. 2002. 26 квіт. №18. С. 6.
230. Гейніш В. Біди і горя не знати, а щастя й радості пізнати [стаття про голову Кам'янської сільської ради І. В. Симка] // *Новий день*. 2002. 19 лип. №30. С. 2.
231. Гейніш В. Бог милував його двічі [про воїна-афганця з Глибоки Г. Рошкульця] // *Новий день*. 2003. 14 лют. №7. С. 2.
232. Гейніш В. Глибока – майже ровесниця Чернівців [Відзначено 565 років] // *Доба*. 2003. 17 жовт. №78. С. 6.

233. Гейніш В. Лиш те поетом сказане – живе, що йде від потаємин серця [розмова з відомим журналістом, поетом, музикантом Г. Траф'юком] // *Новий день*. 2005. 26 берез. №13. С. 16.
234. Гейніш В. Невмируща в пам'яті народній [спогадами про Ольгу Кобилянську поділилися жителі с. Димка (К. Чимбру, П. Михайлюк, С. Чимру, О. Іоняк)] // *Новий день*. 2007. 16 берез. №11. С. 3.
235. Гейніш В. Селяни з Димки згадують Кобилянську // *Доба*. 2007. 22 берез. №12. С. 4.
236. Гейніш В. Поезія – до Бога шлях [вшанування ювілею О. Г. Приходько-Возняк] // *Новий день*. 2007. 27 квіт. №17. С. 4.
237. Гейніш В. Музико, із душі моєї лийся... [творчий вечір композитора і виконавця Оксани Первової-Рошки] // *Новий день*. 2007. 27 квіт. №17. С. 4.
238. Гейніш В. Не титан, не геній – чесний трудівник [про зв'язок автора статті з поетом із Гуцульщини, який проживав у Глибокій, – Ю. Петричуком] // *Новий день*. 2007. 11 трав. №19. С. 2.
239. Гейніш В. Презентація п'ятнадцятої збірки [про збірку «На землі, в небесах і на морі» глибоц. поетеси О. Приходько-Возняк] // *Новий день*. 2007. 25 трав. №21. С. 4.
240. Гейніш В. Пиши тоді, коли не можеш не писати [розмова з поетом, музикантом Г. Траф'юком]. *Новий день*. 2009. 27 бер. №13. С. 3.
241. Гейніш В. Сюди не заростає народна стежина [про численне відвідування туристами музею-садиби ім. Ольги Кобилянської] // *Новий день*. 2011. 25 листоп. №48. С. 5.
242. Гейніш В. От тільки б завершити оте «трохи-трохи»... [музей-садибу О. Кобилянської у Димці відвід. творча група Укр. Нац. телебачення] // *Новий день*. 2013. 4 жовт. №40. С. 12.
243. Гейніш В. ...І вибухнула «Мелодія душі» [про книгу поезій «Мелодія душі» глибочанки, педагога Ірини Семенюк-Федоренко] // *Новий день*. 2015. 2 лип. №27. С. 12.

244. Гейніш В. Світлана Кирилюк: «Я не випадкова людина ні в науці, ні в літературі» [інтерв'ю з лауреатом Міжнарод. літ.-мистецьк. премією ім. О. Кобилянської в номінації «Наукова розвідка» С. Кирилюк] // *Буковинське віче*. 2016. 15 груд. №47. С. 1.
245. Гейніш В. Я не випадкова людина і в науці, і в літературі [про здобутки літературознавиці, поетеси Світлани Кирилюк] // *Новий день*. 2016. 29 груд. №52. С. 8.
246. Гейніш В. Пройшов чи не всі шаблі творчого зростання [«портрет» головн. редактора «Нового дня» Миколи Шапки] // *Новий день*. 2018. 29 берез. №13. С. 6.
247. Гейніш В. І все ж, тепло світла прохолоду тіней долає [примус. депорт. жителів с. Кам'янки до Казахстану в 1946] // *Новий день*. 2018. 19 лип. №29. С. 3.
248. Гейніш В. Випробування долі перенесла і до ста літ дожила... [Домку Тимку та всіх жителів Йорданештів депорт. до Казахстану в 1941 р.] // *Новий день*. 2019. 21 листоп. №46. С. 3.
249. Гейніш В. Зупинись, схили голову і вклонись пам'яті жертв війни // *Новий день*. 2020. 2 лип. №25. С. 2.
250. Гейніш В. Будь благословенне ім'я твоє: людино і поете [презентація другої книги-реквієма «Моє продовження» Г. Семенюк-Сисолетіної] // *Новий день*. 2020. 6 серп. №30. С. 6.
251. Гейніш В. Багато у Глибоці обдарованих людей, але ти, Галю, - краща [ювілей вчителя-методиста Глибоцьк. центру краєзнав. і туризму Галини Семенюк-Сисолетіної] // *Новий день*. 2021. 28 жовт. №42. С. 5.
252. Гейніш В. Плекав, беріг щемний вогонь рідного слова [письм. Юрій Петричук і його збірка віршів «Дорогою додому»] // *Новий день*. 2022. 12 трав. №17. С. 3.
253. Георгіца Г. Який Сава – така й слава [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 12 січ. №5. С. 5.

254. Георгіца І. Стежина [поезія] / перекл. з молдав. А. Буковинського // *Будівник комунізму*. 1968. 27 черв. №25. С. 4.
255. Герман З. Ностальгія [поезія] // *Новий день*. 1999. 20 берез. №12. С. 8.
256. Герман З. «Пізня любов»; «Мелодія серця» [поезії] // *Новий день*. 2000. 26 трав. №20. С. 6.
257. Герман З. Згадай мене [поезія] // *Новий день*. 2000. 15 груд. №51. С. 2.
258. Глобак М. Мій краю отчий, рідна Буковино... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 18 квіт. №47. С. 8.
259. Головка П. Ото, не давайте премії [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1968. 29 лют. №26. С. 6.
260. Голунга М. До Бога [поезія] // *Новий день*. 2019. 10 жовт. №40. С. 2.
261. Горобець М. Крах фірми [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1969. 11 жовт. №120. С. 2.
262. Григор'єва С. Лелеки [етюд] // *Будівник комунізму*. 1974. 29 січ. №13. С. 4.
263. Григор'єва С. Тоді йому було лише п'ятнадцять [про ветерана В.В. війни з Глибоки П. І. Вилеткова] // *Новий день*. 2009. 19 черв. №25. С. 3.
264. Григорак В. Симфонія [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 19 берез. №34. С. 8.
265. Григорак В. Симфонія [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 16 лип. №83. С. 4.
266. Григораш В. «На світанку діти сплять»; «Лісова красуня» [ліричні мініатюри] // *Будівник комунізму*. 1971. 20 лип. №85. С. 6.
267. Григораш В. «Дорожче золота»; «Будьонівка» : Малюнки з життя // *Будівник комунізму*. 1971. 4 груд. №143. С. 4.
268. Григораш В. «Ремонт...із запізненням»; «Замкнуте коло» [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 25 груд. №153. С. 6.

269. Григораш В. «Друга черга»; «Елки-палки» [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1974. 8 січ. №4. С. 4.
270. Григораш В. Хоч купуй корову... [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1974. 19 січ. №9. С. 2.
271. Григораш В. «Навесні, в кінці війни»; «Для нашої мами...» [мікромовели] // *Будівник комунізму*. 1974. 8 берез. №30. С. 4.
272. Григораш В. Букет буковинських квітів [ми інтернаціоналісти] // *Будівник комунізму*. 1974. 25 квіт. №50. С. 2.
273. Григораш В. Скорочуються відстані далекі... : Ми інтернаціоналісти // *Будівник комунізму*. 1974. 9 трав. №56. С. 3.
274. Григораш В. Заповітна стежина : Російська мова в школі // *Будівник комунізму*. 1974. 8 черв. №69. С. 3.
275. Григораш В. «Фортеця»; «Запах землі»; «Мати солдата» [мікромовели] // *Будівник комунізму*. 1974. 7 листоп. №134. С. 4.
276. Григораш В. Диалог актуал : Скицэ умористикэ // *Конструкторул Комунизмулуй*. 1990. 28 април. №49. С. 3.
277. Гулей М. Елеонорі Скіпор (На славний ювілей) [поезія] // *Відродження*. 2015. 19 лют. №7/8. С. 13-14.
278. Гумельник Г. Дуже строката карта планети... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 1 січ. №1. С. 3.
279. Гура Б. Розлилася в серці повінь [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 14 трав. №56. С. 8.
280. Гура Б. Не хочу війни! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1968. 22 лют. №23. С. 2.
281. Гура Б. До сина в гості [новела] // *Будівник комунізму*. 1968. 29 лют. №26. С. 6.
282. Гура Б. «Комсомол»; «Романтика» [поезія] // *Будівник комунізму*. 1968. 7 листоп. №132. С. 6.
283. Гура Б. Поезія – не слів милозвуччя [поезія] // *Будівник комунізму*. 1968. 23 берез. №34. С. 4.

284. Гура Б. Буковинський листовій [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 18 січ. №8. С. 8.
285. Гура Б. На привалі [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 20 груд. №148. С. 8.
286. Гушул В. В дні останні минулого року... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 1 січ. №1. С. 3.
287. Дем'яненко В. «Лінива киця»; «На уроці» [усмішки] // *Будівник комунізму*. 1966. 28 трав. №62. С. 6.
288. Демченко В. Мой добрый мир [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 7 квіт. №42. С. 8.
289. Демченко В. «Люди первой тропы»; «В ночной тайге» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 груд. №143. С. 7.
290. Джангазієв М. Я не прагну багатства... [поезія] / перекл. з рум. З. Сав'юка // *Будівник комунізму*. 1971. 18 листоп. №136. С. 2.
291. Дмитрашко Є. Надія на зустріч [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 27 січ. №12. С. 8.
292. Дмитрашко Є. «Буковинський вернісаж»; «Рідний краю» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1990. 28 черв. С. 7.
293. Дмитрашко Є. Алея пам'яті [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 8 трав. №54. С. 1.
294. Дмитрашко Є. Два сусіди, як вар'яти... [поезія] // *Новий день*. 1992. 7 січ. №3. С. 8.
295. Дмитрашко Є. Якби не ти... [поезія] // *Новий день*. 1992. 7 берез. №20. С. 1.
296. Дмитрашко Є. «З другом розділить»; «Шлях тернистий і святий» [поезії] // *Новий день*. 1992. 16 трав. №38. С. 3.
297. Дмитрашко Є. Новий рік : поезія // *Новий день*. 1993. 1 січ. №1. С. 1.
298. Дмитрашко Є. Стоїть Тарас на п'єдесталі [поезія] // *Новий день*. 1993. 27 лют. №15. С. 6.

299. Дмитрашко Є. Молитва [поезія] // *Новий день*. 1993. 10 квіт. №21. С. 6.
300. Дмитрашко Є. Біля братської могили [поезія] // *Новий день*. 1993. 8 трав. №25. С. 6.
301. Дмитрашко Є. Скрип дверей [поезія] // *Новий день*. 1993. 3 лип. №33. С. 6.
302. Дмитрашко Є. Відродись, наша славо! [поезія] // *Новий день*. 1993. 21 серп. №40. С. 1.
303. Дмитрашко Є. Сніжинки [поезія] // *Новий день*. 1993. 4 груд. №55. С. 6.
304. Добрянська С. 40 лет спустя [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 трав. №52. С. 4.
305. Добрянська С. Моє бажання [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 26 трав. №62. С. 8.
306. Добрянська С. Нам нужен мир [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 30 жовт. №129. С. 8.
307. Добрянська С. Квітує травень [етюд] // *Будівник комунізму*. 1986. 9 трав. №57. С. 8.
308. Довгань С. «Ах, женщина, прелестна ты...»; «Без громких слов, неясных многоточий...» [поезії] // *Новий день*. 1999. 22 трав. №21. С. 8.
309. Довгань С. «Ах, женщина, прелестна ты...»; «Без громких слов, неясных многоточий...» [поезії] // *Новий день*. 1999. 22 трав. №21. С. 8.
310. Драгомирецький А. Звідки я, де синьогори аж до хмар звелися... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 30 серп. №105. С. 8.
311. Дущак А. Уже калина зарум'янилась в лугах... [поезія] // *Новий день*. 1999. 9 жовт. №41. С. 6.
312. Дущак Г. «Скиглять, плачуть вітри»; «Я піду на поляни» [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 2 черв. №66. С. 3.
313. Дущак Г. И снова в утренней росе...»; «О, музыка испытующая душу» [поезії] // *Новий день*. 1990. 6 жовт. №120. С. 7.

314. Душак Г. «Вже листя клена золотить осінь...»; «Бентегу світлу вітерець несе...» [поезії] // *Новий день*. 1996. 7 верес. №36. С. 8.
315. Душак Л. Весняний мотив [поезія] // *Новий день*. 2000. 10 берез. №11. С. 6.
316. Душак Л. Вона цінила труд селянина [музей О. Кобилянської у с. Димка Глибоц. р-ну] // *Доба*. 2011. 26 трав. №21. С. 5.
317. Душак Л. Музей славетної землячки очолила її племінниця [літ.-меморіал. музей ім. Д. Ботушанської] // *Новий день*. 2011. 14 жовт. №42. С. 3.
318. Душак Л. Читаємо районку з часів «Будівник комунізму» [про відданих читачів районної газети] // *Новий день*. 2011. 9 груд. №50. С. 1.
319. Душак Л. Мала очі променисті [про Д. Ботушанську] // *Новий день*. 2012. 21 верес. №38. С. 10.
320. Душак Л. Вернулась поетеса в рідний край – і увійшла у свого імені світлицю [про Д. Ботушанську] // *Новий день*. 2012. 5 жовт. №40. С. 11.
321. Душак Л. Усього в житті досягнув сам [про глибоц. поета, музиканта Григорія Траф'юка] // *Новий день*. 2014. 4 квіт. №14. С. 6.
322. Душак Л. Писала для рідних онуків, а написала – для всіх дітей [про презентацію нової книги для дітей Олени Рутецької] // *Новий день*. 2015. №27. 2 лип. С. 12.
323. Душак Л. Його поезія – веселка над прірвою мук [вечір-спомин у ЦРБ м. Глибока, присвяч. поетові, музикант., ж-сту Г. Траф'юку] // *Буковинське віче*. 2015. 16 лип. №26. С. 4.
324. Душак Л. Благослови, Всевишній, на Україну благодать [про започаткування нового проекту «Революція гідності та періоду АТО очима дітей та молоді району»] // *Новий день*. 2016. 25 лют. №7. С. 2.
325. Душак Л. Діти і читають, і пишуть вірші [свято Дня поезії у Глибоц. район. бібліотеці] // *Новий день*. 2016. 10 берез. №9. С. 7.
326. Душак Л. Діти і читають, і пишуть вірші [про відзначення всесвітнього Дня поезії у Глибоц. район. бібліот.] // *Новий день*. 2016. 31 берез. №12. С. 7.

327. Душак Л. Мріяла повернутись на Буковину [Д. С. Ботушанська] // *Новий день*. 2017. 21 верес. №38. С. 5.
328. Душак Л. Лауреатів премії ім. Ольги Кобилянської нагородили під час сесії // *Новий день*. 2018. 4 січ. №1. С. 2.
329. Душак Л. А сотню вже зустріли небеса... І рани їхні вже не їм болять [мітинг-реквієм на честь пам'яті Небесної сотні в Глибоці] // *Новий день*. 2018. 22 лют. №8. С. 2.
330. Душак Л. Трикутник співпраці: поет – меценат – видавець [захід «Спочатку було слово...» до Всесвітн. дня поезії] // *Новий день*. 2018. 22 берез. №12. С. 4.
331. Душак Л. 45 хвилин правди. Це майже життєвий урок [творчий вечір у Глибоцьк. книгозбірні на честь відомого буковин. митця Миколи Шапки] // *Новий день*. 2018. 29 берез. №13. С. 6.
332. Душак Л. Чому саме в Димці жила Ольга Кобилянська? // *Новий день*. 2018. 19 квіт. №16. С. 4.
333. Душак Л. Біля музею-садиби у селі Димка виросте молодий сад, як мріяла Ольга Кобилянська // *Новий день*. 2018. 3 трав. №18. С. 1-2.
334. Душак Л. Пам'ять – наче квіти на граніті, на броні... [відзнач. Дня пам'яті та примирен., 73-ї річниці перемоги над нацизмом у Другій світ. війні] // *Новий день*. 2018. 10 трав. №19. С. 1-2.
335. Душак Л. Як маленьке село почало розвиватись [становл. і розвиток с. Михайлівка] // *Новий день*. 2018. 10 трав. №19. С. 2.
336. Душак Л. Світло науки юної Глибоччини // *Новий день*. 2018. 24 трав. №21. С. 4.
337. Душак Л. Просіка очікує відкриття нового клубу, бібліотеки та фельдшерсько-акушерського пункту // *Новий день*. 2018. 23 серп. №34. С. 8.
338. Душак Л. Захід, який відбувся раз у шістсот років [від першої писемної згадки про с. Привороки минуло 600 років] // *Новий день*. 2018. 20 верес. №38. С. 1-2.

339. Душак Л. Організатори обіцяли культурний шок [молодіжн. інтерактив у Глибоц. район. книгозбірні] // *Новий день*. 2018. 4 жовт. №40. С. 6.
340. Душак Л. Лауреатами премії ім. Ольги Кобилянської стали четверо митців // *Новий день*. 2018. 29 листоп. №48. С. 3.
341. Душак Л. На Глибоччині відбувся літературний фестиваль ім. Ольги Кобилянської // *Новий день*. 2018. 29 листоп. №48. С. 3.
342. Душак Л. Ольга Кобилянська – місток єднання українців і румунів Буковини // *Новий день*. 2018. 20 груд. №51. С. 6.
343. Душак Л. Освятили оновлену дошку «Борцям за волю України 1940-1950 років» // *Новий день*. 2019. 17 жовт. №41. С. 6.
344. Емінеску М. «А ти не йдеш»; «Я просив у зір» [поезії] / пер. з рум. С. Продана // *Новий день*. 2000. 15 січ. №3. С. 2.
345. Слишевич Г. Микитина допомога [усмішка] // *Будівник комунізму*. 1987. 31 берез. №39. С. 8.
346. Жовтневий І. «Анничка – п'яничка»; «Електросвітло з оказіями»; «На чужому горбу» [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1969. 18 листоп. №135. С. 2.
347. Жовтюк В. Хто кмітливіший? // *Будівник комунізму*. 1971. 7 груд. №144. С. 3.
348. Жовтюк В., Броска К. Атеїстичний КВК [дружн. двобій між старововчинецьк. школярами і багринівськ. у розкритті біблійн. протиріч] // *Будівник комунізму*. 1975. 30 груд. №156. С. 4.
349. Жовтюк В. «Сніжинка»; «Незвичайні пригоди»; «Де зимують раки» [поезії] // *Новий день*. 1993. 18 груд. №57. С. 8.
350. Загарюк Р. Вічного слова зоря [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 29 берез. №29. С. 8.
351. Загарюк Р. Сон [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 19 квіт. №48. С. 8.

352. Загарюк Р. Уклін за хліб [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 30 серп. №105. С. 8.
353. Загарюк Р. Буковина [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 24 січ. №11. С. 8.
354. Загарюк Р. Прощання [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 18 лип. №86. С. 8.
355. Загарюк Р. Ой зима вже білолиця [поезія] // *Новий день*. 1993. 31 груд. №53. С. 6.
356. Загарюк Р. І що мені монета золота... [поезія] // *Новий день*. 2002. 23 серп. №35. С. 2.
357. Загарюк Р. Біла жінка [поезія] // *Новий день*. 2005. 1 січ. №1. С. 6.
358. Загарюк-Білик Р. Погляд сльози : Вірші. Глибока, 2006. 120 с.
359. Загарюк С. Як оцінити працю лікарів?... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 1 січ. №1. С. 3.
360. Захарченко О. Байдужості – годі! Роздуми педагога [про виховання дітей] // *Будівник комунізму*. 1968. 14 берез. №31. С. 3.
361. Захарченко О. Орля вчиться літати [про комсомольця з Горбівців Мірчу Булигу] // *Будівник комунізму*. 1968. 7 листоп. №132. С. 6.
362. Захарченко О. Свято звільнення [жителі райцентру відзнач. 25-річчя Буков. від ярма румун. і нім.-фашист. загарбн.] // *Будівник комунізму*. 1969. 5 квіт. №41. С. 5.
363. Захарченко О. Гонорар [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1971. 6 берез. №28. С. 2.
364. Захарченко О. Російська мова – дружби крила // *Будівник комунізму*. 1974. 12 січ. №6. С. 4.
365. Захарченко О. Цвітуть над Сіретом веселки... : Наш, радянський спосіб життя // *Радянське село*. 1974. 31 жовт. №131. С. 3.
366. Захарченко О. Діяти і зростати : Російська мова в школі [з досвіду викладачки рос. мови у с. Горбівці] // *Будівник комунізму*. 1976. 24 лют. №20. С. 3.

367. Захарченко О. Дідові онуки [оповідання] // *Будівник комунізму*. 1984. 31 берез. №43. С. 6.
368. Захарченко О. Поцілунок коханої [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 верес. №104. С. 2.
369. Захарченко О. Джинси [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1986. 30 серп. №105. С. 8.
370. Захарченко О. «Сила народного сміху»; «Як швець козу купував» [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1986. 27 верес. №116. С. 8.
371. Захарченко О. Огріхи : гумористичне оповідання про життєві перехрестя // *Будівник комунізму*. 1987. 7 лют. №17. С. 8.
372. Захарюк Л. Вчительці [поезія] // *Новий день*. 1994. 28 трав. №22. С. 3.
373. Зегря Р. Осінь минає... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1988. 18 листоп. №138-139. С. 2.
374. Зегря Р. Стяга Мя [поезія] // *Конструкторул Комунизмулуй*. 1990. 8 мар. №25. С. 8.
375. Зегря Р. Моє рідне село [вечір запитань «Моє село вчора і сьогодні» у Просіці] // *Новий день*. 1992. 8 груд. №93. С. 2.
376. Зегря Р. По стежині від слова до слова : Вірші. Глибока, 2016. 15 с.
377. Зегря Р. Навіяне нарисом Ольги Кобилянської «Сліпець» [поезія] // *Новий день*. 2018. 19 квіт. №16. С. 4.
378. Зеленько О. Тридцята весна : 30 літ тому, 8 квіт. 1944 року, радянська армія визволила наш район від фашистських загарбників // *Будівник комунізму*. 1974. 6 квіт. №42. С. 3.
379. Зеленько О. Калинове намисто [етюд] // *Будівник комунізму*. 1975. 5 груд. №146. С. 4.
380. Зорич Л. Абонемент у сауну [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1988. 16 січ. №7. С. 4.
381. Зорич Л. Чого ви варті без жінок [монолог-усмішка] // *Будівник комунізму*. 1988. 25 черв. №76. С. 8.

382. Зорич Л. Як до джерельної снаги : П'ятнадцять років тому в Димці було урочисто відкрито музей-садибу Ольги Кобилянської // *Будівник комунізму*. 1988. 25 черв. №76. С. 3.
383. Зорич Л. «Для лівого вуха»; «Гра у лотерею»; «Перевірено, мін немає» [гумористичні образки] // *Будівник комунізму*. 1988. 18 листоп. №138-139. С. 2.
384. Зорич Л. Як коляда під хати ходила [веселий образок] // *Будівник комунізму*. 1990. 4 січ. №2. С. 8.
385. Зорич Л. Замовте словечко за козерога [Гумореска] // *Будівник комунізму*. 1990. 1 трав. №52. С. 8.
386. Зорич Л. Бережи себе, рідна... [передання солдатського листа на Буковину] // *Новий день*. 1993. 6 берез. №16. С. 2.
387. Зорич Л. О, першоквітню, усміхнись нам! // *Новий день*. 2000. 31 берез. №14. С. 7.
388. Зорич Л. Воістину [поезія] // *Новий день*. 2000. 28 квіт. №18. С. 6.
389. Іваненко В. Коли облетів цвіт... [новела] // *Будівник комунізму*. 1980. 9 лют. №18. С. 6.
390. Ілюк О. Шлях троянди : Роман. Чернівці : Місто, 2010. 154 с.
391. Ілюк О. «Білі дерева : Новела»; «Самотність опери (Навіяне кінострічкою «Привид опери» і власним життям)»; «Люди в небо»; «Море не віддавай нікому» [проза] // *Буковинський журнал*. 2011. №1. С. 26-39.
392. Ілюк О. Всім – живу! І творю – жаданням! [поезії] // *Буковинський журнал*. 2014. №3. С. 26-28.
393. Ілюк О. Диваруки : Роман. Чернівці : Місто, 2015. 159 с.
394. Ілюк О. Жертовне покоління або еміграція як шлях до гідного життя [про вимушену трудову міграцію жителів Глибоки] // *Новий день*. 2016. 25 лют. №7. С. 3.
395. Іфтодій І. Буковинська весна [етюд] // *Будівник комунізму*. 1969. 17 квіт. №46. С. 3.
396. Канюк С. Наша Інтелігенція // *Буковина*. 1905. 28 груд. Ч. 149. С. 2.

397. Канюк С. Доносчик [оповідання] // *Буковина*. 1906. 23 верес. Ч. 99. С. 1.
398. Карлечук Д. «Слава»; «Прогресс» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1987. 24 січ. №11. С. 8.
399. Карлечук Д. Родина и мать [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 22 лют. №23. С. 8.
400. Кирилюк С. «...На рівні світової думки і літератури» [До 140-річчя від дня народж. О. Ю. Кобилянської] // *Буковина*. 2003. 26 листоп. №93. С. 1.
401. Кирилюк С. «біло навколо біло...»; «дороги занесені вітром...» [поезії]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0353VrAkNUtSgYVyaFJMguFn5EPrNSqVN9MUwbmV5qBGpgL6Jt7UezbPzb3SRDBcrZI/> (дата звернення: 22.02.2022).
402. Кирилюк С. «Копиці, немов сторожі...»; «Кулачки груш у землю...» [поезії]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid06EC82Ccr1vgBgVvohRVff>
403. Кирилюк С. Говорити просто... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0222YWx4YbERWqTj6LDGad18BazbbSBE8SBJFPW2HtYvwwE9tQ399asDXaVkpqtaT2l/> (дата звернення: 12.11.2021).
404. Кирилюк С. Двері відчинено навстіж... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid022UkiphgW3RbEgес1x2VKsNwNVur9a1rN5ueYd1WJfDvrmjy41sv4AqHFVXC6NMwgl/> (дата звернення: 12.11.2021).
405. Кирилюк С. Де межі пустелі... [поезія]. *Facebook*. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0263vg1AQyA8VB3r7qea4doMk6NVsMF4Z2utr76CVrywYmXknGEffTWVtwpAfxLTgzl&id=100003208490586/ (дата звернення: 08.09.2022).
406. Кирилюк С. Де межі пустелі... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0263vg1AQyA8VB3r7qea4doM>

k6NVsMF4Z2utr76CVrywYmXknGEffTWVtwpAfxLTgzl/ (дата звернення: 08.09.2022).

407. Кирилюк С. днів спекотних липневих липкі обійми... [поезія]. *Facebook*. URL:

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02MHmF3MV2THvsoUxtUg6DVXh1cdSBnkHKegDT9ug8RESyyZHR3uZDUq6LeDHFZxD3l&id=100003208490586/ (дата звернення: 13.11.2021).

408. Кирилюк С. З порожнеч проростає страх... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0i1jP6NdqMvYM7vkGZ3aTSzrDRFC3MTn6WLR5azfv8JkrNeRsbo8zUHJ13VpPQ4Uel/> (дата звернення: 18.12.2021).

409. Кирилюк С. З циклу «Асонанси алітерацій» [поезії]. *Facebook*. URL:

<https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid033UXSrh37ies9x8ufTeTShtQm5t1re4MVawekcsKC6NXZaNPCgUMacrXLP53QXGoLl/> (дата звернення: 26.12.2021).

410. Кирилюк С. З циклу «Погоничі днів і дерев» [поезія]. *Facebook*. URL:

<https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0LFNUPGNif2iwyXiLV85JS7j7Jb5Bk5DDDkrxpwUXtwRtZg284y5sy6Gu3BztjYF3l/> (дата звернення: 18.12.2021).

411. Кирилюк С. З циклу «Сади: Гра в зелене» [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0CVXz3iG8YQTvHqiCivFqL9Ms9MgfSEhxcZkwi2oD1iBPLwNsSRfC7RPwpLVmQBxvl/> (дата звернення: 14.02.2022).

412. Кирилюк С. Заколисуй... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0Zeqa1HyPZYqgjdAmyr3MyNjRJYaMU7TzzvP3o8VCxme3pJc6UJjSf2nKwS77JvYsl/> (дата звернення: 15.11.2021).

413. Кирилюк С. Заманювати звіра... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02ctZyaTTozioCz1ve5CZXcDNQukccGUJevRK6dagL3ygC3VfQz5g6s8TKPpvG81PHI/> (дата звернення: 12.01.2022).
414. Кирилюк С. Запахи пам'яті [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid029KWpYzdiou3ShnKJeJrбоесERoZUSbK2e2jZhCBfAnbh6VzrzG7cnJzyVc1T5Ftl/> (дата звернення: 12.11.2021).
415. Кирилюк С. Здійнявши циліндр чорний мага середньовічного... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0Uii14JZsEVGp6n6p9cW3qWJgDicK5hpHuKXMNAt2jk1zTY2Jq8wdxauSc6PwRTPAI/> (дата звернення: 14.09.2022).
416. Кирилюк С. Зима проминає без снігу важка... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0cBciVgLVHngYqN6MgNWWnSbxHmYL9Lz5ZY7t9wvD5ns2DfmMYvEdxPFRxPa46uSHsl/> (дата звернення: 12.11.2021).
417. Кирилюк С. Зима проминає без снігу важка... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid021n8QRJvLgnW29AepadWZw4cvsSLscmr3LJBQTqi5X31mHcJofHTJMU3UzNFHh1gJl/> (дата звернення: 19.01.2022).
418. Кирилюк С. Зимові пейзажі набридають... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0LB18WPpqN3PTGvHUBHrXwRUviUECg3U3ZWNQZJ4z6e7Zth7BZ1gxswе4esfALV1kl/> (дата звернення: 18.11.2021).
419. Кирилюк С. Зміни кут зору... [поезія]. *Facebook*. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0263vg1AQyA8VB3r7qea4do

Mk6NVsMF4Z2utr76CVrywYmXknGEffTWVtwpAfxLTgzl&id=100003208490586/ (дата звернення: 28.08.2022).

420. Кирилюк С. І ця зима промине... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid025UckFMDi1KGYDSS6BKbQ4AcJ4Xsjo7f6yzCPxWnG6LAXVtGppK5TMnAJDMBqagenl> (дата звернення: 12.11.2021).

421. Кирилюк С. і ця не зігрита тінь випурхне з-під крила... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0xSpvHpgMK7Cz3ki52DuKDjXiJfpxue4qLkTMKfNthsKfNNdictHkbSrXm5HdpARTl/> (дата звернення: 12.11.2021).

422. Кирилюк С. Ідеш – і кроки в піску застрягають... [поезія]. *Facebook*. URL: https://zbruc.eu/node/77914?fbclid=IwAR3_b7nNKJ7CBeNWVSoqT369PAMthfKku2lC9HrVxRbVFXJJ4cYLfSj1hvE/ (дата звернення: 28.12.2021).

423. Кирилюк С. із завмиранням з придином... [поезія]. *Facebook*. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02YWDf2SghpgEizn4FP8vGGUj8VzouJvEH8uS3EcvMQUe2KfFSN9LiRA7XGbxyrCZZl&id=100003208490586/ (дата звернення: 12.10.2021).

424. Кирилюк С. Іноді мені здається, що Ольга Кобилянська супроводжує мене впродовж цілого життя... *Facebook*. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0qffoKkMVW9sroPXi4v9KzKTMq9m9v1Bn2Pku6GWDBRjFBv2SvtWfebKoWQDAswQsl&id=100003208490586/ (дата звернення: 24.08.2022).

425. Кирилюк С. Коли говориш голосно... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02HJ8S7Vh3P3AcQqQYvQZu28w86gEhFNfFFs8QSZW3mB2v9ArMUGx8jSEKEBZa6XiBl> (дата звернення: 12.12.2021).

426. Кирилюк С. Коли зберігати спокій як коштовність... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://>

/www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid034hd14dNQ62QMDDjXevEtjqFW51cC9fkUzJ8k3FBfR8Rcrm7FV2Mqt5BEZM3FHcYI/ (дата звернення: 26.01.2022).

427. Кирилюк С. Коли під ногами чорно... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02XEW74ssw1kikT4SCoWs31JBzBhcnzAzLNZhCncBJ1jiSoFyokUTk1XkJ9UNfVCfVl> (дата звернення: 12.11.2021).

428. Кирилюк С. Коли подолавши пустелі безмір... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02nJcubo8wqpfBoNGf2ffn3hfyfShCFePAXj4dLDyNhcFZtdwPq2fSCgRi8cpZZv7Gl/> (дата звернення: 12.01.2022).

429. Кирилюк С. Коли прочиняються двері... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02uXDskKrgC83se8BcrWaNvxHu8kniPAiHUJfnqgKrib3VVTczoBaFeX6AxJ2yiwuMWl/> (дата звернення: 12.11.2021).

430. Кирилюк С. Коливаються кола... Із циклу «Грудень» [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02Hrpviw7ogrrmnz5LcwCtx1GW5EPcEgJRWpZDRrGd5FAaxKoGe2jnhgQTB83MDsDDal/> (дата звернення: 28.12.2022).

431. Кирилюк С. кораблі увіходять у води чужі... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0ZfpaT7mMuzBKZ614vwmgzfNi4SuumccgX7BUCUxDDqxSx6Y7gh32sjCgUbH2iXs1l/> (дата звернення: 12.11.2021).

432. Кирилюк С. Липкою павутиною дні осідають на наших повіках... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02uNhkbaXa2iukYs5BGhFeAG>

4tsi3WPr5Hr4u8YjYLNsm9oGjQdAuCYdEM18tRTb7Xl/ (дата звернення: 14.02.2022).

433. Кирилюк С. Місто семи вітрів [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid035ZCire25Zrxj8v9w4JZLVi2Q1pN69m5c3KQ5zHLBSrLBGyp9Dog3CahuDqTBYiQhl/> (дата звернення: 12.02.2022).

434. Кирилюк С. Навчи мене мови мовчазних дерев... [поезія]. *Facebook*. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0aRcaxPQzC1Mat7Y6krJjt4iYrMQch8Wm1UGLLJizx9Lsn6GTkkms5XSLkJCEcc9Fl&id=100003208490586 (дата звернення: 13.11.2021).

435. Кирилюк С. Навчи мене мови мовчазних дерев... [поезія]. *Facebook*. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0aRcaxPQzC1Mat7Y6krJjt4iYrMQch8Wm1UGLLJizx9Lsn6GTkkms5XSLkJCEcc9Fl&id=100003208490586 (дата звернення: 22.01.2022).

436. Кирилюк С. Наздогнати б у просторі причепившись за голос... Пам'яті Ірини [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0mXxHW8MHaB5oH1btg1m23Q9ci5EdpobwjNe1VyUVGMGKWS6289Qur1u2KZvy8XX3l/> (дата звернення: 12.02.2022).

437. Кирилюк С. Нарешті: знов дощі... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid024FXC3QtRdqQmSVfzFZmSВHbjLs7tYa6AkTmHkq6LEsYWN7MkeZ3Yq8rXVdXvFB3ul/> (дата звернення: 18.02.2022).

438. Кирилюк С. Одірваний гудзик зорі... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0s8rVM4goUJN4tYLE8dYhW9rwBKKfKrHВАТawnPAYegcwFX6FQ8qK75NrSYuofXxKl/> (дата звернення: 26.12.2021).

439. Кирилюк С. Перехрестя : діалог // *Буковинський журнал*. 2019. №1. С. 34-38.
440. Кирилюк С. Підступність вечорів у зламаних розмитих ліній... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid037VubunuVeAKbKxRqd4j8L5C2g5tPzmDtfV4yiPEv7u5Pe6BD7xn2wExnHZfKqdZFl/> (дата звернення: 12.11.2021).
441. Кирилюк С. Повторюєш майже за Арсенієм Тарковським... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02yJ5aU1AYaT7X5B7SM9DTCRcSyCXNbzNcyvCuj9kdY67wwLXjbpLgBr8Ac7cKD6Wgl/> (дата звернення: 19.01.2022).
442. Кирилюк С. Поезія здатна робити людину іншою. *BukNews* : вебсайт. URL: <https://buknews.com.ua/page/svitlana-kyrylyuk-poeziia-zdatna-robyty-lyudynu-inshoyu.html?fbclid=IwAR2nRrq38X9vxfUdZ3N4XFDmxgkypihkOWWhdNUid4xRv9H04XYBlvm5Ns/> (дата звернення: 18.11.2021).
443. Кирилюк С. Початок віддалей [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid029DBTnUVtoamUiPbgBqLPrs wKPt6YmzK8oS6xwbbF9jfQJjCE7hj2S6UX2b3MVHJGI/> (дата звернення: 28.12.2021).
444. Кирилюк С. Початок двадцятих... [поезія]. *Facebook*. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid03ZYwQTZ5HZNhUUuz3uS3bfucyHN8sRNWEzqk7MvfSnCHSorGEYhzjAvXXrzYqRtil&id=100003208490586/ (дата звернення: 03.09.2022).
445. Кирилюк С. Приходить час коли деревам... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0ZN2745k6b9fVTnDgkpiZKAR5YMfkh6ibrDPtTfP6WsWu6DrQEW995VezGurG8YI/> (дата звернення: 19.01.2022).

446. Кирилюк С. Прозаїки «другого плану» як центральні постаті в українському літературному бутті кінця XIX – поч. XX ст. : буковинський варіант // *Буковинський журнал*. 2013. №2. С. 193-204.
447. Кирилюк С. Промовляй до мене навіть тоді... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid035kLqLYeC6h7VgFLfs3sSoj1cTL1Vw8GWYmWQemzsKTq5okyLnJXX3nDjbt8Xg1Zcl/> (дата звернення: 12.01.2022).
448. Кирилюк С. Равлики слів (назбиране із блокнотів, 2017) [поезії]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0FmfoWZfKqMenysjrY7fjJJVh2AsYFaQVokeWvJ2gZGHуY1oM5nAUCtJPQ1PnPTcNI/> (дата звернення: 18.11.2021).
449. Кирилюк С. Сад земних насолод. Чернівці : Друк Арт, 2016. 240 с.
450. Кирилюк С. серафими сумні і струджені... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02VJZYFudqbQzXA2juMF4Mqp2gq9h8Wj49xM28iKE8CPqEHDBPe1RJJ93uN5QAygQzI/> (дата звернення: 13.11.2021).
451. Кирилюк С. Серпні відходять забираючи тих... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid021xB9dxMc6h7Sd8V7eZ6BrHo8YTaNYNQ1371B9hn1aRPNRfAApQuCSzQ8hZiwYTFsl> (дата звернення: 12.01.2022).
452. Кирилюк С. Сні народжуються набагато раніше... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0CjjRp4NqEFPLoYpDJFej5DyuVvJnjfFgxS7cDRqTnajeEuh2nPoFjmitYinytY4Pl/> (дата звернення: 28.01.2022).
453. Кирилюк С. Стільки мовчань не витерпить навіть простір порожніх кімнат... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://>

/www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0VvpaFekH5xMXZAzbvVAfXHyAQW
WsLxFWK7TXkj6cCdyia3CzcJy1cacVTL4Wsv1/ (дата звернення:
12.02.2022).

454. Кирилюк С. Сьогодні вперше побувала у селі Веренчанка, де працював учителем Дмитро Макогон і де навчалася його донька Ірина Вільде, 110-а річниця від дня народження якої відзначалася 5 травня. *Facebook*. URL:

<https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02WMPgUo2JhQfhsci3A6FptS47PE1vcyL1kUp3pSkgqV7dqwP2DgTdLKOsm4p6d3QFI/> (дата звернення:
10.02.2022).

455. Кирилюк С. Так відважно топтати сніг... [поезія]. *Facebook*. URL:
<https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02pDuSgKDHrL5use8AN7P49di7uc82J5DPMdC5uSdbLT8N5dUKRGvp1FQBxSDhqq49I/> (дата звернення:
18.11.2021).

456. Кирилюк С. Тебе ще ждуть птахи за межами пустелі... [поезія]. *Facebook*. URL:

<https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02Rb7dHlJPZdnK2vzmMjuhVzfzN9S5789u3fxdvQZqPcT5xW7XgQJfsd2tUYaNecEI/> (дата звернення:
12.01.2022).

457. Кирилюк С. Ти не відаєш днів... [поезія]. *Facebook*. URL:
<https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02mNEUxsHBWwBmuy6H4oQW1QKVsaT1d1cUj6v12hVmsvES6r46g9xBfMfCoGjm4mYXI/> (дата звернення:
12.02.2022).

458. Кирилюк С. Ти не відаєш снів... [поезія]. *Facebook*. URL:
<https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02Q2LUsdMnSnT2idnEtsHbcdoYFP8qHaKqt98RhbxcMxOTDUaMyLkStjLeY2kwXXczl/> (дата звернення:
28.11.2021).

459. Кирилюк С. Тремтливі крильця метелика в плетиві павутині... [поезія]. *Facebook*. URL:

<https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid06EQnnc8PsjZtePapeUV2HogC>

sqDpYqHai3MnabcTrBfVgMARPMbVqd9eaEV46w1Fl/ (дата звернення: 12.02.2022).

460. Кирилюк С. У миті пекельної спеки забудеш значення слова сніг... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0STeyh6tKBpZDRoJ49BWrdJiscyQ1BoHjfxAzAxACcnGZrTvLbVm5qW4TNqJm1RL2l/> (дата звернення: 23.12.2021).

461. Кирилюк С. Усі дні схожі на попередні... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0jq1WgWZUUhYUKU5DokmGcctGPCSwFkQstozUhXEPqu2e8bSZ7m6zaUR4rJTbdX1l/> (дата звернення: 12.01.2021).

462. Кирилюк С. Усі слова невчасні... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid02ZQkQ9viJNRK4uy8bSEhF6GPp3rhX22j9adRSuUjLCtSVhzGUxdoKRtZHXWKUZZGsl/> (дата звернення: 12.02.2022).

463. Кирилюк С. Це відчуття як бажання світла... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0Hux79C9HKUCbMHQayqUHmyX7X3AUE28yeqAf3MzGk7fVHvrsXfMwCJoPtn9Q2LNx1l/> (дата звернення: 21.12.2021).

464. Кирилюк С. Цикл : поезії // *Буковинський журнал*. 2012. №1. С. 12-24.

465. Кирилюк С. Цикл «Грудень» // *Буковинський журнал*. 2015. №4. С. 22-36.

466. Кирилюк С. Цьогоріч відзначатимемо 155-річчя від дня народження Ольги Кобилянської. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0aAen5PNmAXtdTSFHxWTGij4EtyQcPUFJG6dbw19tL3cdndQj9HwxSj29hWQ5rEvd1l/> (дата звернення: 28.11.2021).

467. Кирилюк С. Чорна музика часу... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid033vqz7XvoTEnwweQ1Tq2HqeSUuXp5eKZREroEDeFJguiDA8KvatqnQg4Q9toZapUMI/> (дата звернення: 17.09.2022).
468. Кирилюк С. Чорна музика часу... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid033vqz7XvoTEnwweQ1Tq2HqeSUuXp5eKZREroEDeFJguiDA8KvatqnQg4Q9toZapUMI/> (дата звернення: 12.01.2022).
469. Кирилюк С. Як він реготав... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0249jUkftNSBvE7FVQeGDzJ9tpLPxugJCr7uKRSZkwupxjzFcQx46yVVvbSfidansZI/> (дата звернення: 18.02.2022).
470. Кирилюк С. Якими би зримими не видавалися дні... [поезія]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/s.kyryljuk/posts/pfbid0NvtNw6ktVh4iq1ZTJENpnHGGoXWKPkskMp9subXRgExWRi8Fskt7BcLytPacfPeAI/> (дата звернення: 12.02.2022).
471. Кирстюк С. «Розгулялась, закружилась кутерьма...»; «На дворі, буйний вітер шумить» [поезії] // *Новий день*. 1994. 10 груд. №50. С. 8.
472. Клар С. Цікаво в «Іскорці» [табір праці та відпочинку при Глибоцькій серед. школі №1] // *Будівник комунізму*. 1984. 21 черв. №73. С. 4.
473. Клар С. Мати [новела] // *Будівник комунізму*. 1984. 30 черв. №77. С. 4.
474. Клар С. Прийшов солдат з перемогою [про військові успіхи вихідця с. Слобідки Георгія Горака] // *Будівник комунізму*. 1984. 8 верес. №107. С. 4.
475. Ключка М. Дід Кирило – масовик [фейлетон] // *Будівник комунізму*. 1966. 20 груд. №150. С. 3.
476. Кобилянська О. «Людина з народу : Коротка фантазія, присвячена дорогій Августі, написана 11 травня 1886 року в селі Димка»; «Поети : Фантазія» // *Новий день*. 2018. 19 квіт. №16. С. 5.

477. Коваль О. Чужих земель ми прагнути не вміли! [поезія] // *Новий день*. 2016. 10 берез. №9. С. 7.
478. Ковальов Д. Якщо милий з милою як водиться... [поезія] / перекл. з рос. С. Продана // *Будівник комунізму*. 1986. 2 серп. №93. С. 8.
479. Ковальчук А. Той перший букет : етюд // *Новий день*. 1993. 19 черв. №31. С. 4.
480. Кожухар С. У боротьбі за волю [про звільнення Глибокої від окупації румунських бояр] // *Будівник комунізму*. 1966. 7 черв. №66. С. 3.
481. Кожухар С. Колись ми були молоді... [поезія] // *Новий день*. 2000. 5 трав. №19. С. 1.
482. Кожухар С. Йти до щастя, йти до світла [поезія] // *Новий день*. 2000. 11 серп. №33. С. 6.
483. Козаренко Г. «Дим коромислом»; «Оце «оперативність»» [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1969. 11 жовт. №120. С. 2.
484. Козарійчук О. Проліски перших почуттів [огляд віршів поетів-початківців Глибоччини] // *Будівник комунізму*. 1969. 29 листоп. №140. С. 5.
485. Колотило Т. Дідова долоня [поезія] // *Будівник комунізму*. 1974. 29 серп. №104. С. 4.
486. Колотило Т. Тематичний вечір – щотижня [культармійці перед початк. худ. частини вечора провод. бесід. про найважливіше] // *Будівник комунізму*. 1976. 31 серп. №105. С. 4.
487. Коротенко М. «У відстаючу зміну»; «Ветеран Пилипко» : Образки про комуністів // *Будівник комунізму*. 1971. 20 листоп. №137. С. 2.
488. Коротенко М. Один епізод з фронтового життя [розповідь глибочанина, учасника В.В. війни Нестора Загарюка] // *Будівник комунізму*. 1984. 13 жовт. №122. С. 3.
489. Коротенко М. Із боями до Кенігсберга [про ветерана В.В. війни з Глибокої М. В. Кручка] // *Новий день*. 2010. 7 трав. №18. С. 2.
490. Косован В. Пороздавала (Образок 30-х років) // *Будівник комунізму*. 1974. №150. С. 4.

491. Косовський В. Гармонія [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 17 черв. №73. С. 8.
492. Косташ Т. Родовід [поезія] // *Новий день*. 1999. 20 берез. №12. С. 8.
493. Коханий В. Останній бій [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 9 жовт. №120. С. 8.
494. Коцундек Д. Сміх : Першоквітнева «гуморина» // *Будівник комунізму*. 1987. 31 берез. №39. С. 8.
495. Кравченко С. Сім днів мужності [нарис] // *Будівник комунізму*. 1966. 29 жовт. №128. С. 3.
496. Кравченко С. Завжди в дорозі [долі людські] // *Будівник комунізму*. 1971. 1 трав. №50. С. 4.
497. Крилюк Ю. Калина біля школи [поезія] // *Новий день*. 1995. 27 трав. №21. С. 3.
498. Круліковська С. Йому було 15 [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 24 січ. №11. С. 8.
499. Круліковська С. Матері [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 листоп. №131. С. 8.
500. Круліковська Т. Про що говорять назви околиць? // *Новий день*. 2000. 27 жовт. №44. С. 6.
501. Круліковська Т. Про що говорять назви околиць? [продовження] // *Новий день*. 2000. 3 листоп. №45. С. 6.
502. Круліковська Т. Про що говорять назви околиць? [закінчення] // *Новий день*. 2000. 10 листоп. №46. С. 2.
503. М. Круліковська Т. Про що говорять назви околиць? [закінчення] // *Новий день*. 2000. 10 листоп. №46. С. 2.
504. Кутень І. Ліс шумить... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 16 квіт. №46. С. 2.
505. Кутень І. Листоноша [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 17 верес. №110. С. 4.

506. Кутень І. Косинка [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 27 верес. №114. С. 8.
507. Кутень І. Ми – комунізму будівничі [поезія] // *Будівник комунізму*. 1974. 28 груд. №156. С. 2.
508. Кушнірук Я. Тебе не можна обійти [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 16 квіт. №46. С. 2.
509. Кушнірук Я. Озеро Поверненої Зброї [ліричні мініатюри] // *Будівник комунізму*. 1971. 20 лип. №85. С. 6.
510. Лагоза В. Вередливий Клим [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 26 берез. №37. С. 2.
511. Левицький В. Признання : Поезії. Київ : Радянський письменник, 1974. 62 с.
512. Лихман Т. Півень : З народного гумору // *Новий день*. 1993. 3 квіт. №20. С. 3.
513. Лойка О. Трава [поезія] / перекл. з білорус. С. Продана // *Будівник комунізму*. 1986. 2 серп. №93. С. 8.
514. Лупашку В. Сальвадору Альєнде [поезія] // *Радянське село*. 1974. 24 лют. №24. С. 5.
515. Лупій О. Як це дивно... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 22 жовт. №125. С. 8.
516. Лупуляк Н. Мрією живу [поезія] // *Новий день*. 2000. 1 груд. №19. С. 6.
517. Лупуляк Н. Сурми любові. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 31 с.
518. Лучак В. Олексієве свято [оповідання] // *Будівник комунізму*. 1987. 18 лип. №86. С. 8.
519. Лучак В. Актори – гості школярів [до учнів Глибокої приїхав Івано-франківськ. муз.-драм театру ім. І.Я. Франка] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 жовт. №119. С. 8.
520. Лучак В. Від її слів світ стає добрішим [презентація першої поет. збірки О. Приходько-Возняк] // *Новий день*. 1993. 16 жовт. №48. С. 2.

521. Лучак В. Пам'ятаймо про скарби свого народу [зустріч в Глибоц. будинку творчості та дозвілля на честь ювілею О. Кобилянської] // *Новий день*. 1993. 4 груд. №55. С. 6.
522. Лучак В. На світ – добрими очима [про поета, педагога, етнографа, гумориста Василя Жовтюка] // *Новий день*. 1993. 18 груд. №57. С. 8.
523. Лучак В. Безсмертна спадщина Кобзаря // *Новий день*. 1994. 5 берез. №10. С. 5.
524. Лучак В. На честь визволення // *Новий день*. 1994. 2 квіт. №14. С. 3.
525. Лучак В. Погляньте очима батьків : На теми виховання // *Новий день*. 1994. 18 квіт. №16. С. 2.
526. Лучак В. Щоб додалось радості й добра [творч. звіт Олени Рутецької на засідан. літстудії «Витоки»] // *Новий день*. 1994. 30 квіт. №18. С. 5.
527. Лучак В. Шлях у безсмертя [Фоторепортаж із святкування Дня перемоги у Глибоці] // *Новий день*. 1994. 14 трав. №20. С. 1.
528. Лучак В. Її нарекли народною... [короткі відомості про Домку Ботушанську] // *Новий день*. 1995. 27 трав. №21. С. 2.
529. Лучак В. Молюсь на тебе, Україно!.. [про зустріч на засідан. літстуд. «Витоки» з гост. із Аргентини Ярославом Назариком] // *Новий день*. 1994. 9 лип. №28. С. 6.
530. Лучак В. Що рік новий готує? [розмова з учителем та поетом Володимиром Шовою] // *Новий день*. 1994. 20 серп. №34. С. 2.
531. Лучак В. Щоб у пісні і серці ожила любов...[про глибоц. композитора і поета Дмитра Ігната] // *Новий день*. 1994. 3 верес. №36. С. 3.
532. Лучак В. Поезія з-за «золотого мосту» [про творчість Родіки Загарюк] // *Новий день*. 1994. 15 жовт. №42. С. 4.
533. Лучак С., Калинюк Е. Фестиваль стартував : До 70-річчя Великого жовтня [I тур Всесоюзн. фестивалю художн. самодіял., присвяч. 70-річчю Великої Жовтневої соціаліст. революції] // *Будівник комунізму*. 1986. 26 квіт. №51. С. 8.

534. Лучак С. «Прожитий день, як тихий птах...»; «Ще мало сторінок перегорнули...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1987. 7 лют. №17. С. 8.
535. Лучак С. Як дико нам робитись часом штучними... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 18 квіт. №47. С. 8.
536. Лучак С. Скрапувала троянда пурпуровим челюстям : Василеві Симоненку [новела] // *Будівник комунізму*. 1988. 13 лют. №19. С. 6.
537. Лучак-Кирилюк С. Ще проростуть дощі на тротуарах неба... [поезії] // *Буковинський журнал*. 1995. Ч. ½. С. 31-35.
538. Лютик М. Таємничий пілігрим : Поезії / перекл. з румун. В. Колодія. Чернівці : Місто, 2002. 135 с.
539. Лютик М. У світлі сповідань : Поезії / перекл. з румун. В. Колодія. Чернівці : Букрек, 2011. 88 с.
540. Лютик М. «У мрійнім запалі»; «Під небосхилом»; «Відблиск світання»; «Дванадцять»; «Зворотні виміри» [поезії] / перекл. з румун. В. Колодія // *Буковинське віче*. 2014. 29 трав. №29. С. 4.
541. Лютик М. Зірки зійшлися на вселенськiм святi... [поезії] / перекл. з румун. В. Колодія // *Буковинський журнал*. 2014. №2. С. 36-43.
542. Майщук Н. Зайко [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 7 лют. №17. С. 8.
543. Макогон Д. Контрасти [оповідання] // *Буковина*. 1906. 28 серп. Ч. 43, 44. С. 1-2.
544. Макогон Д. Взаємна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок // *Буковина*. 1908. 4 лют. Ч. 12. С. 1.
545. Макогон Д. До боротьби! [пісня] // *Громадянин*. 1909. №4. С. 3.
546. Макогон Д. На новий шлях [оповідання] // *Громадянин*. 1909. №5. С. 1-2.
547. Макогон Д. Гайдамаччина [До історії повстання укр. селян] // *Громадянин*. 1909. №8. С. 1-2.
548. Макогон Д. Шануймо нашу мову : Без мови немає нації [поезія] // *Громадянин*. 1909. №8, 9. С. 2-3.

549. Макогон Д. Ненавиджу! [поезія] // *Громадянин*. 1909. №10. С. 4.
550. Макогон Д. Не забуду [поезія] // *Громадянин*. 1909. №12, 13. С. 3.
551. Макогон Д. Полтава! [поезія] // *Громадянин*. 1909. №14, 15. С. 1.
552. Макогон Д. Як став Мафтей радикалом? [оповідання] // *Громадянин*. 1909. №25, 26. С. 2.
553. Макогон Д. Борець [поезія] // *Буковина*. 1909. 18 груд. Ч. 283. С. 1-2.
554. Макогон Д. Скотський [вірш-пародія на С. О. Стоцького] // *Громадянин*. 1910. №28. С. 3.
555. Макогон Д. Тарасові Шевченку в 49 річницю Його смерті [поезія] // *Громадянин*. 1910. №32, 33. С. 2.
556. Макогон Д. Безбожник [оповідання] // *Громадянин*. 1910. 23 берез. Ч. 35. С. 1-2.
557. Макогон Д. Мужичькі думи навесні [поезія] // *Громадянин*. 1910. №35. С. 5.
558. Макогон Д. На свята під розвагу [як боротись за краще майбутнє] // *Громадянин*. 1910. №35. С. 2.
559. Макогон Д. Моє бажання [поезія] // *Громадянин*. 1910. №36. С. 4.
560. Макогон Д. «Надходять вибори»; «Мужик» [поезії] // *Громадянин*. 1910. №39. С. 3.
561. Макогон Д. Посольське справоздане [нарис] // *Громадянин*. 1910. №39. С. 1-2.
562. Малофій Л. Є турбота у сонця... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 29 серп. №104. С. 3.
563. Манист М. Виправдання [усмішка з життя] // *Будівник комунізму*. 1976. 1 січ. №1. С. 4.
564. Марацюк М. «Рости, тополино!...»; «Тридцять зелених красунь»; «Квіти весни»; «На пероні» : Краплинки краси людської // *Будівник комунізму*. 1975. 29 трав. №61. С. 3.

565. Миган О. Рядки, обпалені війною // *Будівник комунізму*. 1990. 8 трав. №54. С. 2.
566. Миколаєвич Р. Я написав вірш [огляд поезій школярів Глибоц. р-ну] // *Будівник комунізму*. 1969. 13 трав. №55. С. 5.
567. Михайлова С. «Вода, але... не та»; «Телефонні прикрощі»; «Гірке похмілля» [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 21 серп. №99. С. 4.
568. Михайлович Я. Мікрозамальовки // *Будівник комунізму*. 1987. 22 серп. №101. С. 8.
569. Михайлович Я. Мікрозамальовки : Пісня маминого хліба // *Будівник комунізму*. 1987. 15 серп. №98. С. 8.
570. Морванюк В. Вчитель: Шлях до покликання [реформа народної освіти в Глибоц. р-ні] // *Будівник комунізму*. 1984. 10 січ. №5. С. 2.
571. Морванюк В. Шкода, що немає чудес [роздуми автора над можливістю зустрітися з І.І. Синюком – письменником з с. Кам'янка] // *Будівник комунізму*. 1986. С. 3-4.
572. Морванюк В. Помста [бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1986. 29 берез. №39. С. 8.
573. Морванюк В. Він, мамо, з гір [новела] // *Будівник комунізму*. 1986. 22 квіт. №49. С. 2.
574. Морванюк В. Він, мамо, з гір [новела; продовження] // *Будівник комунізму*. 1986. 24 квіт. №50. С. 2.
575. Морванюк В. Друга зустріч [про другу збірку оповідань «Третій вимір» буковин. письм. О. Сенчика] // *Будівник комунізму*. 1986. 31 лип. №92. С. 4.
576. Морванюк В. Кмітливий... : з народного гумору // *Будівник комунізму*. 1990. 27 січ. №12. С. 8.
577. Морванюк В. Біль пам'яті [спогади автора статті з дитинст. у період Голодомору 1933 р. в Україні] // *Будівник комунізму*. 1990. 24 лют. №24. С. 3-4.

578. Морванюк В. Діалог з мером (Приснитися ж таке...) [мікромовела] // *Будівник комунізму*. 1990. 22 берез. №35. С. 2.
579. Морванюк В. Від Вовчинця до Кам'янки [мікромовела] // *Будівник комунізму*. 1990. 10 квіт. №43. С. 1-2.
580. Морванюк В. В'язень ГАЛУГу : Кам'янські образки // *Новий день*. 1992. 14 листоп. №85. С. 3.
581. Морванюк В. Пошли нам, Боже, мудрості : Публіцистичні роздуми // *Новий день*. 1993. 16 січ. №4. С. 2.
582. Морванюк В. Мабуть, ви чули теж? [роздум] // *Новий день*. 1993. 2 лют. №9. С. 2.
583. Морванюк В. Сільський коваль : Кам'янські образки // *Новий день*. 1993. 24 квіт. №23. С. 5.
584. Морванюк В. У кожній хаті, кожній оселі : Кам'янські образки // *Новий день*. 1993. 15 трав. №26. С. 2.
585. Морванюк В. На гостинець цивілізації : публіцистичні роздуми // *Новий день*. 1993. 21 серп. №40. С. 2.
586. Морванюк В. Мовчали дзвони і оркестри : Роздуми після празника // *Новий день*. 1993. 11 верес. №43 С. 3.
587. Морванюк В. Пішов з життя чоловік : Кам'янські образки // *Новий день*. 1994. 22 січ. №4. С. 4.
588. Морванюк В. Бо не мачухою була... : Кам'янські образки // *Новий день*. 1994. 26 лют. №9. С. 3.
589. Морванюк В. Ой, не кажіть гоп... // *Новий день*. 1994. 26 лют. №9. С. 5.
590. Морванюк В. Вони : Оповідання // *Новий день*. 1994. 5 листоп. №45. С. 5.
591. Морванюк В. Вони : Оповідання [продовження] // *Новий день*. 1994. 12 листоп. №46. С. 2, 5.
592. Морванюк В. Вони : Оповідання [закінчення] // *Новий день*. 1994. 19 листоп. №47. С. 5.

593. Морванюк В. На ярмарку : Кам'янські образки // *Новий день*. 1994. 3 груд. №49. С. 8.
594. Морванюк О. Прощай, КСП! Назавжди! // *Новий день*. 2000. 3 берез. №10. С. 5.
595. Морванюк В. Доля : Нарис // *Новий день*. 2000. 31 берез. №14. С. 7.
596. Морванюк В. Життя прожити – не поле перейти. Глибока : Глибоцька районна друкарня, 2005. 499 с.
597. Назаришин В. Знайшовся [поезія] // *Новий день*. 1992. 13 черв. №45. С. 6.
598. Назаришин В. Літо, літечко... [етюд] // *Новий день*. 1992. 14 лип. №53. С. 3.
599. Назаришин В. Осіння дума [поезія] // *Новий день*. 1992. 28 листоп. №89. С. 2.
600. Назаришин Р. Колядує світ [колядка] // *Новий день*. 2020. 24 груд. №50. С. 2.
601. Нехода І. Могутня і славна [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 11 жовт. №120. С. 3.
602. Німачук С. Свято [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 18 лип. №86. С. 8.
603. Ніцуляк А. На стежині [поезія] // *Будівник комунізму*. 1988. 16 квіт. №47. С. 6.
604. Новак В. «Прощальна»; «Новорічне привітання» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1975. 30 груд. №156. С. 6.
605. Новак В. Буковинському соловію – 150 років [літ. вечір у клубі с. Слобідка, присвяч. вшанув. Пам'яті О.-Ю. Федьковича] // *Будівник комунізму*. 1984. 15 груд. №149. С. 7.
606. Огородников В. Сонечка [етюд] // *Новий день*. 1992. 14 лип. №53. С. 3.
607. Олександрюк Н. Іди, дощику [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 6 черв. №68. С. 8.

608. Омельченко Г. Пароль зодіаку – поросятко [новорічна усмішка] // *Новий день*. 1994. 31 груд. №53. С. 4.
609. Оненко В. Трудівникам села – нові журнали // *Новий день*. 1990. 11 жовт. №122. С. 3.
610. Орлик Я. Поклін тобі, Україно [поезія] // *Новий день*. 1994. 16 лип. №29. С. 8.
611. Павлович І. Мама [образок] // *Будівник комунізму*. 1969. 26 квіт. №50. С. 6.
612. Паламарюк А. «–Щедрий вечір! Добрий вечір! – Дід Мороз гука з двора...»; «За мир, за щастя!» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1986. 1 січ. №1. С. 3.
613. Паламарюк М. «Батьківщина – це наше дитинство...»; «Осінь»; «Дзвіночки»; «Вранці» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1987. 15 серп. №98. С. 8.
614. Паламарюк М. Я веду сестричку в школу [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 1 верес. №105. С. 8.
615. Паламарюк М. Іде весна, чарівна, ясна... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1988. 16 квіт. №47. С. 6.
616. Палєвич М. Сніг олімпійського року [поезія] // *Будівник комунізму*. 1980. 9 лют. №18. С. 6.
617. Панцир Д. Зустрічі далекі і близькі. Харків : Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2001. 108 с.
618. Панцир Д. Колообіг любові. Харків : Майдан, 2003. 126 с.
619. Панцир Д. З усмішкою про серйозне (Гумор). Харків : III тисячоліття, 2005. 104 с.
620. Панцир Д. Любов після смерті : Оповідання, новели. Харків : Майдан, 2007. 178 с.
621. Панцир Д. Борг (Із збірки «Судилося жити») // *Буковинське віче*. 2007. 22 серп. №62. С. 3.

622. Білокриницька Голгофа: Публіцистично-документальні нариси / упоряд. Д. Панцир. Харків : Федорко, 2011. 86 с.
623. Буковинські ланцюжки: Статті, рецензії, есеї / упоряд. Д. Панцир. Х. : Майдан, 2011. 84 с.
624. Панцир Д. Дороги і роздоріжжя : Вибране. Харків : Майдан, 2014. 171 с.
625. Панченко В. Зелена тиша [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 19 берез. №34. С. 8.
626. Панченко В. На білих озерах [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 16 лип. №83. С. 4.
627. Панченко В. На косогорі [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 25 серп. №100. С. 8.
628. Панченко В. Ой, заграйте, дударики! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1968. 19 груд. №148. С. 5.
629. Панченко В. Стій, вітре, замовкни [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 26 квіт. №50. С. 6.
630. Панченко В. Смерекові дзвони [ліричні мініатюри] // *Будівник комунізму*. 1971. 20 лип. №85. С. 6.
631. Панченко В. «Б'є в легені розбуджений вітер»; «Джерело» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1971. 24 лип. №87. С. 6.
632. Панченко В. Рідній землі [поезія] // *Будівник комунізму*. 1971. 18 листоп. №136. С. 2.
633. Панченко В. Мій робітничий [поезія] // *Будівник комунізму*. 1971. 4 груд. №143. С. 4.
634. Панченко В. «Іршава»; «Квіти розмовляють» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1974. 28 листоп. №143. С. 4.
635. Пелех В. Образа Георгія Спатаря, або шлях однієї скарги : на моральні теми // *Будівник комунізму*. 1969. 27 груд. №151. С. 3.

636. Пелех Г. «Собака слід бере»; «Зник жених»; «Порося свиню підклало»; «Мандрівка не відбулася» [короткі історії з міліцейських буднів] // *Будівник комунізму*. 1969. 4 листоп. №130. С. 3.
637. Петренко Т. «Солдати»; «Матері» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1974. 14 груд. №150. С. 4.
638. Петричук Ю. Ніч у горах : Сонет // *Будівник комунізму*. 1984. 28 січ. №13. С. 8.
639. Петричук Ю. Мобілізувати словом і мистецтвом : Ентузіасти культурноосвітньої роботи [підбито підсумки роботи культосвітніх закладів Глибоц. р-ну за рік] // *Будівник комунізму*. 1984. 14 лют. №20. С. 4.
640. Петричук Ю. Матері [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 7 квіт. №42. С. 8.
641. Петричук Ю. Зробімо світ добрішим [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 26 трав. №62. С. 8.
642. Петричук Ю. До стежки свого дитинства [спогади Д. Ботушанської про початок літературн. шляху] // *Будівник комунізму*. 1984. 21 лип. №88. С. 8.
643. Петричук Ю. Знову осінь пронесла у вирій... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 13 жовт. №122. С. 8.
644. Петричук Ю. «Прапор революції»; «Передсвятковий ранок» : із циклу «Листопадові октави» // *Будівник комунізму*. 1984. 7 листоп. №133. С. 7.
645. Петричук Ю. Пульсує чисте джерело [члени літстудії «Витоки» на сторінках газети «Будівник комунізму»] // *Будівник комунізму*. 1986. 2 серп. №93. С. 8.
646. Петричук Ю. Мило в горах заблукати... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 30 серп. №105. С. 8.
647. Петричук Ю. Нічка кінчається, ранок всміхається... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 7 жовт. №120. С. 8.

648. Петричук Ю. Іду між вітрами людських пересудів... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 29 листоп. №143. С. 4.
649. Петричук Ю. «Граки поважні й гордовиті...»; «Карпатське літо молоде...» // *Будівник комунізму*. 1987. 24 січ. №11. С. 8.
650. Петричук Ю. Сніжинка впала на щоку дівочу... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 7 лют. №17. С. 8.
651. Петричук Ю. Дорогою до храму. Чернівці : Буковина, 1990. 84 с.
652. Петрович Д. «Замість обіду – чарка горілки»; ««Мишам на поживу» [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 14 серп. №96. С. 2.
653. Політика П. За свої гроші [гумореска] / перекл. з білорус. С. Продана // *Будівник комунізму*. 1988. 31 берез. №39. С. 4.
654. Поліщук Б. На перепідготовці [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1971. 20 листоп. №137. С. 3.
655. Премія імені Глибоцького журналіста [про заснування премії імені Георгія Ковальчука – журналіста і перекладача з Глибоччини] / за ред. газети // *Новий день*. 1993. 9 жовт. №47. С. 5.
656. Прилипчан Ж. Весняночка [поезія] // *Будівник комунізму*. 1988. 16 квіт. №47. С. 6.
657. Продан С. Осел і похвала [байка] // *Будівник комунізму*. 1966. 8 січ. №4. С. 2.
658. Продан С. В дорозі [етюд] // *Будівник комунізму*. 1966. 19 берез. №34. С. 8.
659. Продан С. «Ой, чия ж то хата...»; «Пісні» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1966. 16 лип. №83. С. 4.
660. Продан С. Бачу вас, Карпати [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 27 верес. №114. С. 8.
661. Продан С. Не бери, юначе... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 29 жовт. №128. С. 2.
662. Продан С. «Обеліск»; «Поки...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1968. 29 лют. №26. С. 6.

663. Продан С. «Іллічу : Сонет»; «Нові поезії» // *Будівник комунізму*. 1968. 31 серп. №103. С. 2.
664. Продан С. Лжепророкам [сонет] // *Будівник комунізму*. 1969. 18 січ. №8. С. 8.
665. Продан С. Матері [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 8 берез. №29. С. 1.
666. Продан С. Обеліск [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 8 квіт. №42. С. 2.
667. Продан С. Сонет визволителям! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1969. 26 квіт. №50. С. 6.
668. Продан С. «Сто доріг»; «Червоні стяги»; «Балада про матір» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1969. 20 груд. №148. С. 8.
669. Продан С. Білий світ біліє... // *Будівник комунізму*. 1971. 22 черв. №73. С. 3.
670. Продан С. «Велич Леніна»; «Буковині»; «Серце» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1980. 28 черв. №78. С. 6.
671. Продан С. «Сива жінка : Балада»; «Вечір на полігоні» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1984. 23 лют. №24. С. 6.
672. Продан С. «Пам'ять»; «Не дай нам, доленько» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1984. 7 квіт. №42. С. 8.
673. Продан С. Висоти космосу тривожим... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 трав. №52. С. 4.
674. Продан С. «Пам'яті Улофа Пальме»; «Весняне» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1986. 8 берез. №29. С. 8.
675. Продан С. Шлях у безсмертя : пам'яті кам'янськ. сількора Василя Щербаня, який загин. від рук бандерівців [поезії] // *Будівник комунізму*. 1986. 12 квіт. №45. С. 3.
676. Продан С. Ось і прийшла я, мамо [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 9 трав. №57. С. 8.

677. Продан С. «Не топчіть колосся – грішно!»; «Світові»; «Перебудова пустослова» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
678. Продан С. Дві дороги [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 21 лют. №23. С. 8.
679. Продан С. «Жаліється світ...»; «Невже?»; «Не журись»; «Біля Братської...»; «На похоронах маленької річки, знищеної людиною» [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 28 листоп. №143. С. 8.
680. Продан С. «Заховала : Гумореска»; «Микитина допомога» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1988. 17 верес. №112. С. 6.
681. Продан С. «Балада про живі мішені»; «Малюнок дитинства» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1988. 9 трав. №56. С. 4.
682. Продан С. «Добрий Філя»; «Хліб»; «Горобець» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1990. 13 січ. №6. С. 8.
683. Продан С. «О, як соромно»; «Заповітне»; «І сказала гнівно» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1990. 17 лют. №21. С. 8.
684. Продан С. У лікарні [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 28 берез. №29. С. 8.
685. Продан С. Жаль, що мало [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 28 черв. С. 7.
686. Продан С. Цветаєвій Марині [поезія] // *Новий день*. 1990. 6 жовт. №120. С. 7.
687. Продан С. Незабутнє [поезія] // *Новий день*. 1992. 14 лип. №53. С. 3.
688. Продан С. «Там – все»; «Береги»; «Жура» [поезії] // *Новий день*. 1993. 9 жовт. №47. С. 3.
689. Продан С. «Рядки з Валовії»; «У сітях віку»; «Україні»; «Зима»; «Про двомовність»; «Щастя» [поезії] // *Новий день*. 1994. 5 лют. № 6. С. 5.
690. Продан С. Біля вікна акація цвіте [поезія] // *Новий день*. 1994. 7 трав. №19. С. 5.
691. Продан С. Казка про козу [поезія] // *Новий день*. 1995. 1 квіт. №13. С. 4.

692. Продан С. Над Сіретом [поезія] // *Новий день*. 1995. 3 черв. №22. С. 6.
693. Продан С. Стежина : Поезії. Глибока : Глибоцька організація Спілки журналістів України, 1995. 115 с.
694. Продан С. «Новорічне»; «Побажання» [поезії] // *Новий день*. 2000. 1 січ. №1. С. 1.
695. Продан С. Погляди [поезія] // *Новий день*. 2000. 11 лют. №7. С. 8.
696. Продан С. На крилах волі. Чернівці : Золоті литаври, 2002. 84 с.
697. Продан С. На полюванні [поезія] // *Новий день*. 2002. 29 берез. №14. С. 12.
698. Продан С. Червона діброва [пісня] // *Новий день*. 2002. 24 трав. №22. С. 4.
699. Продан С. «Україні»; «Воля»; «Пам'яті В. Чорновола»; «Буковині»; «Береги»; «Дуби»; «І сказала гнівно»; «Березень»; «Орда»; «Ошукана»; «Ще буде все» [поезії] // *Буковина*. 2004. 11 лют. №7. С. 4.
700. Продан С. Квітка пам'яті : поезії. Чернівці : Золоті литаври, 2008. 120 с.
701. Протира С. Пропонували двох – підтримали третього [гумореска] // *Новий день*. 1994. 24 черв. №26. С. 4.
702. Пукай М. «Колискова»; «Калина» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1990. 8 берез. №29. С. 8.
703. Пукай М. Білокора берізко... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 5 лип. №81. С. 8.
704. Пукай М. У добрий час! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 30 серп. №105. С. 8.
705. Пукай М. Писанка [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
706. Пукай М. Березень [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 21 берез. №35. С. 6.

707. Пукай М. Весна [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 25 квіт. №50. С. 8.
708. Пукай М. Порада [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 12 верес. №110. С. 4.
709. Пукай М. «Ласкаво просимо до столу...»; «Колись отари у кошарах...» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1988. 13 лют. №19. С. 6.
710. Пукай М. Доброта [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 19 трав. №59. С. 8.
711. Пукай М. Розчахнута прищепа : Уроки народознавства // *Будівник комунізму*. 1990. 2 черв. №66. С. 3.
712. Пукай М. Ромашка [поезія] // *Новий день*. 1990. 29 листоп. №141. С. 8.
713. Пукай М. Мама [поезія] // *Новий день*. 1990. 8 груд. №145. С. 3.
714. Пушик С. Нехай не горить у вас [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 4 січ. №2. С. 2.
715. Равлюк В. «Свічка»; «Сон» [поезії] // *Новий день*. 2000. 7 квіт. №15. С. 8.
716. Речмедін А. Крокувати в ногу з часом : Нотатки з січневої наради вчителів // *Будівник комунізму*. 1966. 8 січ. №4. С. 3.
717. Речмедін А. Сількор [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 16 квіт. №46. С. 2.
718. Речмедін А. Він впав в бою... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 14 трав. №56. С. 8.
719. Репіна О. «#Голос_жінок_і_лідерство» [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0359cb3LGxiWMBw6yQQGHadjAXL22eXJEGfYN5xb8Kv16U3t8TKA2GwPT2gRJ34ccSl&id=100008237806607/ (дата звернення: 28.08.2022).
720. Репіна О. Бог з нами! [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0ptnXJA5RTpJDNSL

iosmtipRrHRQHqrNKbrm1C4qaEPTAyfNr6NTPM5aXfJ49mk9Pl&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.07.2022).

721. Репіна О. Дивні і чудні діла Твої, Господи, Боже Вседержителю...! [поезія]. *Facebook*. URL:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid07UGjYS2JRMs319y9niwhizZm5Mg7jK1TXCaH2VLE59HvmF4CY2Fi4vKuZaNZGB7il&id=100008237806607/ (дата звернення: 23.09.2022).

722. Репіна О. Для чого тобі мої сльози? Підсолимо хмари? [поезія]. *Facebook*. URL:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0DYur45hfy3FCE2qxd36NXVsqJwkiHPWUxtKm755tKxKUVFjUvNoJm5LH1B6WoP4Cl&id=100008237806607/ (дата звернення: 25.09.2022).

723. Репіна О. Жену від себе смутки і жалі... [поезія]. *Facebook*. URL:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02x1AKryR9iUM38wdytqLA9d5fnEkPa3uKeYNwj9JbKNbZzryAMCNz5DBf4XdzFKNTl&id=100008237806607/ (дата звернення: 28.08.2022).

724. Репіна О. І знову бій: то ковід, то війна... [поезія]. *Facebook*. URL:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02cHd4Wqb2kp2KtnZtjTm6zpppNZ4zbT6De7kov5FC7y9QHbKE8We2feDJSbS4gbmnl&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.07.2022).

725. Репіна О. Коли придуть на Божий суд... [поезія]. *Facebook*. URL:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid031E27qjmYA1pXUk6ZUuGrru5JbaA9D3KsAWz8NqTLExfyZkyUiMeAq3xnfzLYE1l&id=100008237806607/ (дата звернення: 25.09.2022).

726. Репіна О. Мантри перемоги (бо у нас багато праці для спільної мети) [поезія]. *Facebook*. URL:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02HRfWxiQbHAAzQ9PEmmiZCfuHTuabJ1NSzNPenX4LKpgYWMma4mN6TrSigiktz88Wl&id=100008237806607/ (дата звернення: 28.08.2022).

727. Репіна О. Мантри перемоги [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02e1fBAUvb9DJRqAuLAC3kJRPwimd6hno3FEj4BGXrRnjs6f1rRRpdUKApAWgrS7Cl&id=100008237806607/ (дата звернення: 28.09.2022).
728. Репіна О. Мантри перемоги: для сина Павла [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid05ru2gPN6WKfCFg7mgkNtH1HjiZJ1o3E92aoT5ArVxpGTweZxqRgeF9BjgbzExaN5l&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.09.2022).
729. Репіна О. Маріїну печаль... [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0YXkRHjnp6DxR3bZXTcLV1L1FBXpBLnbGSe8M5y9DGJHMp4Ry9DGWGAx9bD5tWtvPl&id=100008237806607/ (дата звернення: 23.09.2022).
730. Репіна О. Ми тут давно на цьому світі [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0iH2AgkJHLJPqmgbt dqUFkY9kRgz5sgqh4P1WAvK7nPmmhaY7v7rjWA7F7mbmspjR1&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.09.2022).
731. Репіна О. Моїм дорогим друзям, які люблять квіти, присвячується [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid026nX4Ag3GuJkrW8GPFd3L8CSxwDkiGfi3pLKYZaUT9imFSNMhoCVPRbD2rFno7ssql&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.09.2022).
732. Репіна О. Молитва на Переображення. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0xsHn3DjsGbBmGFYeMXCR45u6GbLGKfWcFeK8MMLRe6rnZNPZBV1vUgzPRD3wMvXVl&id=100008237806607/ (дата звернення: 25.09.2022).
733. Репіна О. На Глибоччині культура фінансується за потребами, а не за принципом залишку // *Новий день*. 2018. 18 жовт. №42. С. 3.
734. Репіна О. Наш ранок ночував в солдатському підсумку... [поезія]. *Facebook*. URL:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0y3fXQUSTTmNMY7NdQq4c4GyFp2YZzt32rpUwmLLRnYKdYGpV1bXJHPp6oVDYKk9ul&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.07.2022).

735. Репіна О. Не в чертоги святі небес... [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid05bwDoPKsUg6xMzxSqrU3jMFxSFTLkbVc2N3bGU1casmDYPD67wyq67ZUDoWtQQs9l&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.07.2022).

736. Репіна О. Ода (без кучерів і підбор) [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0KEcjJhcAsauDzi99R96vhvYA88vue579ZazRonbZxbZoEsEjeysffyDjPZAaJrwdl&id=100008237806607/ (дата звернення: 23.09.2022).

737. Репіна О. Підкладаю полінце у багаття нічної молитви... [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02R2sevJBBjJr6gsmBsPRfrgVdNviFeEQxKHJcA9ssAmhyS35w4yx1PU27fM9wmk44l&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.07.2022).

738. Репіна О. По розміру окоп і автомат... [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid029eQfDHqqFpwwfUg9brqbBJ1U8u5Z3ZeKHZvdU6yUH2TowQZWzp7Lkoqm8PZB7i2Fl&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.09.2022).

739. Репіна О. Схилився Час, немов бувалий воїн... [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid032LzxcKqSY39SgzSx7bz3k4kZEirKo2zryAm5E19dNyy9RS1xbCRov2ZgaZ6YvMScl&id=100008237806607/ (дата звернення: 23.09.2022).

740. Репіна О. Твої очі ввібрали у мене усі сонця... [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02j7Q9oJkHAiZe96XBV3Zf2GJUuKLB6oFngtPSjkhFBHqhSXBLEWdaL9osTaY2SJ1Gl&id=100008237806607/ (дата звернення: 23.09.2022).

741. Рєпіна О. Ти, що вітер колишеш в своїм рукаві... Із циклу «ПСАЛМИ ПЕРЕМОГИ» [поезія]. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0yaTmMdGuGE9ksLKAZc1PbzE3THeb1BmYKkxUbBkPtzNNViMQyQ6Gv6PkXo9wut28l&id=100008237806607/ (дата звернення: 12.09.2022).
742. Рєпіна О. Всміхнися, жінко. Чернівці : Букрек, 2018. 128 с.
743. Рєпіна О. «...до ранкової кави»: 100 поезій для наснаги. Чернівці : Букрек, 2021. 160 с.
744. Рибчук Л. Весна [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 19 берез. №34. С. 8.
745. Романюк Л. Ромашки [новела] // *Будівник комунізму*. 1966. 14 трав. №56. С. 8.
746. Рубанець М. Ровесники 1944-го [про долі жителів Глибоччини, що пережили визвол. краю від румун. окупантів] // *Будівник комунізму*. 1969. 5 квіт. №41. С. 3.
747. Рубанець М. На подвиг кличе [балада] // *Будівник комунізму*. 1969. 26 квіт. №50. С. 6.
748. Рубанець М. Сестри : Про людські долі // *Будівник комунізму*. 1971. 10 лип. №81. С. 3.
749. Рубанець М. Буковино [поезія] // *Новий день*. 1994. 10 груд. №50. С. 8.
750. Рубанець М. На противагу фактам – «блиск радянської пропаганди» [про справжнє ставлення українців до радян. влади] // *Новий день*. 2011. 25 листоп. №48. С. 3.
751. Рубанець М. На противагу фактам – «блиск радянської пропаганди» [про справжнє ставлення українців до радян. влади; закінчення] // *Новий день*. 2011. 9 груд. №50. С. 5.
752. Рудик С. Хвороба [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1975. 26 лип. №88. С. 4.

753. Рудик С. Падіння [новела] // *Будівник комунізму*. 1976. 6 січ. №3. С. 4.
754. Рудик С. Таланти і шаблонувальники [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1976. 16 лип. №125. С. 4.
755. Рутецька О. Їм творити майбутнє // *Будівник комунізму*. 1971. 29 черв. №76. С. 3.
756. Рутецька О. Завжди там, де важче [про старшу піонервожату Глибоцьк. серед. школи Олену Трошину] // *Будівник комунізму*. 1984. 19 квіт. №47. С. 5.
757. Рутецька О. На варті щастя [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 16 черв. №71. С. 6.
758. Рутецька О. Прощальний вальс випускників [пісня] // *Будівник комунізму*. 1984. 23 черв. №74. С. 6.
759. Рутецька О. Бути миру! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 18 серп. №98. С. 3.
760. Рутецька О. Зима [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
761. Рутецька О. Так буде! [приємні спогади про юних вихованців літературно-творчого гуртка «Едельвейс»] // *Будівник комунізму*. 1987. 1 січ. №1. С. 6.
762. Рутецька О. Пушкін і Шевченко [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 21 берез. №35. С. 6.
763. Рутецька О. У гостях – поетеса [на захід книголюбів приїхала письменниця з Києва Валерія Врублевська] // *Будівник комунізму*. 1987. 18 квіт. №47. С. 8.
764. Рутецька О. Оновлення [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 6 черв. №68. С. 8.
765. Рутецька О. Осіння палітра [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 листоп. №131. С. 8.

766. Рутецька О. Зустріч наснажила [до гуртківців «Едельвейсу» завітала чернівецька поетеса Галина Тарасюк] // *Будівник комунізму*. 1988. 16 квіт. №47. С. 6.
767. Рутецька О. Заграй ще, татусю! [нарис] // *Будівник комунізму*. 1988. 9 трав. №56. С. 4.
768. Рутецька О. Йому дано слово у спадок [про підготовку до друку першої добірки поезій Г. Траф'юка] // *Новий день*. 1993. 27 берез. №19. С. 6.
769. Рутецька О. Великдень : Поезії. Київ : Рада, 1997. 47 с.
770. Рутецька О. Озирнулась зима... [поезія] // *Новий день*. 2000. 7 квіт. №15. С. 8.
771. Рутецька О. О, ювілеї... [поезія] // *Новий день*. 2000. 26 трав. №20. С. 6.
772. Рутецька О. Слово віще, слово вічне // *Новий день*. 2000. 3 листоп. №45. С. 7.
773. Рутецька О. Мороз квітчає візерунками... [поезія] // *Новий день*. 2005. 1 січ. №1. С. 6.
774. Рутецька О. Барви життя : Поезії. Чернівці : Зелена Буковина, 2007. 112 с.
775. Рутецька О. Крісло [поезія] // *Новий день : Літературний куточок*. 2008. 21 листоп. №47. С. 1.
776. Рутецька О. Онучата-маківчата : Вірші для дітей. Чернівці : Літературна редакція Володимира Кравчука, 2015. 24 с.
777. Рязанова Р. Витокам [поезія] // *Новий день*. 1999. 22 трав. №21. С. 8.
778. Садовий Я. Іванкове добро і зло [образок] // *Будівник комунізму*. 1987. 25 лип. №69. С. 5.
779. Самоцвітний Б. Крикуни [поезія] // *Будівник комунізму*. 1990. 6 груд. 1990. №144. С. 3.
780. Світлицька М. Розкажіть мені, мамо, про землю... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 1 січ. №1. С. 3.

781. Селезньов В. Простіть нас, Домко Сидорівно! Якщо зможете... // *Новий день*. 1994. 3 листоп. №45. С. 6.
782. Семенюк І. Джерела духовної скарбниці : До 120-річчя з дня народження В. І. Леніна // *Будівник комунізму*. 1990. 24 берез. №36. С. 2.
783. Семенюк І. «Пісня про Кіцмань»; «Росте в полі тополенька»; «Розцвітала калина»; «Буковина» [поезія] // *Вільне життя*. 1996. 20 січ. №3. С. 6.
784. Семенюк І. Калинове листя : Поезії. Чернівці : Прут, 1997. 31 с.
785. Семенюк І. «І усе це – моя Україна»; «Молодість» [поезії] // *Новий день*. 2020. 6 серп. №30. С. 6.
786. Семенюк І. Моє продовження... Книга-реквієм. Чернівці : Місто, 2020. 216 с.
787. Семенюк-Сисолетіна Г. Торкнутись піснею душі : Авторські пісні. Чернівці : Друк Арт, 2016. 112 с.
788. Семенюк-Сисолетіна Г., Чернухіна Н. Пісня єднає серця [участь глибоцьк. гурту Melos у фестивалі стрілецьк. пісні «Красне поле», присвяч. 79-й річниці Карпатськ. України] // *Новий день*. 2018. 12 квіт. №15. С. 8.
789. Семенюк-Сисолетіна Г. Тільки тут [пісня] // *Букова віть*. 2020. 5 груд. №1. С. 10.
790. Семенюк-Федоренко І. Мелодія душі : Поезії. Глибока : Глибоцька районна друкарня, 2015. 31 с.
791. Сергійчук М. Створена літературна студія [при глибоц. район. газеті «Будівник комунізму» створено. літ. студію «Витоки»] // *Будівник комунізму*. 1977. 22 листоп. №140. С. 3.
792. Сивко К. Радість життя [ліричний етюд] // *Будівник комунізму*. 1976. 13 січ. №6. С. 4.
793. Сидоряк М. Здрастуй, школо! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 17 верес. №110. С. 4.
794. Синюк І. Образки з природи. (З оповідань лісничого). Чернівці : Видання «Рускої Бесіди», 1897. 12 с.

795. Синюк І. Образки з природи (З оповідань лісничого) [Полюване в повітря]; [Трагедия у верхах]; [Конаючий сернюк]; [Матерна любов птахи] // *Буковина*. 1897. 11 (23) трав. Ч. 104. С. 1-3.
796. Синюк І. Образки з природи (З оповідань лісничого) [Пожар ліса]; [Ранок на гірській поляні]; [Трагедия у верхах] // *Буковина*. 1897. 6 (18) черв. Ч. 123. С. 1-2.
797. Синюк І. Образки з природи. Нарисував Іван Синюк [Буря]; [Зьвірячий цвинтар]; [Трагедия у верхах] // *Буковина*. 1898. 23 серп. (4 верес.). Ч. 100. С. 1-3.
798. Синюк І. Образки з природи. Нарисував Іван Синюк [Пчоли] // *Буковина*. 1898. 26 серп. (7 верес.). Ч. 101. С. 1-2.
799. Синюк І. Пікник. Сумно-веселі спогади зі студентських часів Івана Синюка // *Буковина*. 1899. Ч. 48. С. 2-3.
800. Синюк І. Образки з життя і природи [Нема вже мого Іванка... : Малий фейлетон] // *Буковина*. 1899. Ч. 142. С. 3.
801. Синюк І. Образки з життя і природи. Малює Іван Синюк. [Наша церква] // *Буковина*. 1899. Ч. 143. С. 3.
802. Синюк І. Образки з життя і природи. Малює Іван Синюк. [Осінь і зима] // *Буковина*. 1899. Ч. 145. С. 3.
803. Синюк І. Образки з життя і природи. Малює Іван Синюк. [Весна] // *Буковина*. 1899. Ч. 146. С. 3.
804. Синюк І. Образки з життя і природи. Малює Іван Синюк. [Місто а село] // *Буковина*. 1899. Ч. 147. С. 3.
805. Синюк І. Образки з життя і природи. Малює Іван Синюк. [Збожеволів] // *Буковина*. 1899. Ч. 149. С. 3.
806. Синюк І. Образки з життя і природи. Малює Іван Синюк. [Град] // *Буковина*. 1899. Ч. 150. С. 3.
807. Синюк І. Образки з життя і природи. Чернівці, 1899. 41 с.
808. Синюк І. Штрудель [оповідання] // *Буковина*. 1901. 14 (27) падол. Ч. 135. С. 1-2.

809. Синюк І. Моя перша любов [нарис] // *Буковина*. 1901. Ч. 147. С. 3.
810. Синюк І. Різдвяні ферії [оповідання] // *Буковина*. 1901. 30 груд. (12 січ.) Ч. 153. С. 1-2.
811. Синюк І. Добрі ради [Як стати письменником чи поетом] // *Буковина*. 1904. 14 (27) лип. Ч. 83. С. 1-2.
812. Синюк І. Як бриндушки будуть цвисти... [новела] // *Буковина*. 1904. 1 (14) жовт. Ч. 117. С. 1-2.
813. Синюк І. Як бідні хотіли збогатіти : Гумореска // *Буковина*. 1906. 6 (19) груд. Ч. 145. С. 1-2.
814. Синюк І. Чорні орябки (Гумореска) // *Буковина*. 1907. Ч. 2, 3. С. 2.
815. Синюк І. Чесна Вероня : Драматичний образок з сілського життя підчас світової війни в 4 діях. Чернівці : Меркур, 1933. 36 с.
816. Синюк І. Фейлетони. Часть 1. Чернівці : Меркур, 1935. 39 с.
817. Синюк І. Вибране. Глибока : Глибоцька районна друкарня, 1996. С. 69.
818. Скіпор Е. Ходить осінь у Карпатах [етюд] // *Будівник комунізму*. 1984. 13 жовт. №122. С. 8.
819. Скіпор Е. Рідна земля [роздуми про рідну Глибоччину] // *Будівник комунізму*. 1984. 17 листоп. №137. С. 4.
820. Скіпор Е. Естетичне виховання школярів [про позакласні факультативні заняття для школярів Глибокої] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 груд. №143. С. 7.
821. Скіпор Е. Справи юних лєнінців [про захоплення дітей-піонерів Глибоц. р-ну] // *Будівник комунізму*. 1984. 18 груд. №150. С. 3.
822. Скіпор Е. Порадувало свято поезії // *Новий день*. 1994. 2 квіт. №14. С. 3.
823. Скіпор Е. Цікава зустріч [на засідан. літстудії «Витоки» запрош. буковин. діячку, журналістку, телеведучу Ж. Одинську] // *Відродження*. 2009. 9 жов. №41. С. 15.

824. Скіпор Е. Славний ювілей нашої крайнки [ювілей поетеси, публіциста, освітянки Олександри Приходько-Возняк] // *Освіта Буковини*. 2012. 13 квіт. №14. С. 6.
825. Скіпор Е. У Купському НВК шанують пам'яті видатної крайни Домки Ботушанської // *Відродження*. 2012. 20 верес. Ч. 39. С. 15.
826. Скіпор Е. Журба за осінню [поезія] / перекл. з рум. М. Гулей // *Відродження*. 2012. 20 верес. Ч. 39. С. 15.
827. Скіпор Е. Буковинська осінь – осінь неповторна (сценарій проведення позакласного заходу) // *Освіта Буковини*. 2012. 12 жовт. №38. С. 10-12.
828. Скіпор Е. Поет Емінеску [поезії] // *Відродження*. 2013. 24 січ. №4. С. 16.
829. Скіпор Е. Наша мова [поезія] // *Відродження*. 2013. 21 лют. №8. С. 2.
830. Скіпор Е. Зустріч з цікавими людьми – це завжди свято [Всесвітній день поезії у приміщенні Купського НВК] // *Відродження*. 2013. 28 берез. №13. С. 13.
831. Скіпор Е. «Пісня соловейка»; «Соловей» [поезії] // *Відродження*. 2013. 11 квіт. №15. С. 12.
832. Скіпор Е. Музейна справа та її роль у сучасному світі [музеї Буковини, музей Глибоцького р-ну] // *Освіта Буковини*. 2014. 28 січ. №4. С. 6.
833. Скіпор Е. Зустріч з цікавими людьми – це завжди свято [Всесвітній день поезії у приміщенні Купського НВК] // *Освіта Буковини*. 2014. 30 трав. №18/19. С. 18.
834. Скіпор Е. Домці Ботушанській – 105 років // *Буковинське віче*. 2017. 28 верес. №32. С. 2.
835. Скіпор Е. Ще одна монографія села Купка // *Новий день*. 2018. 7 черв. №23. С. 7.

836. Скіпор Е. І знову завітали до Просіцької бібліотеки // *Новий день*. 2018. 21 черв. №25. С. 7.
837. Скрипа П. «Беріть, отче, мітлу в руки»; «До третіх півнів»; «Хто кого?» [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1969. 11 жовт. №120. С. 5.
838. Скрипа П. У ніч перед Різдом (не за Гоголем) [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 12 січ. №5. С. 5.
839. Смольняков І. Випадок [байка] // *Будівник комунізму*. 1966. 17 верес. №110. С. 4.
840. Смольняков І. Осел з печаткою [байка] // *Будівник комунізму*. 1966. 27 верес. №114. С. 8.
841. Смольняков І. Росток і камінь [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 29 жовт. №128. С. 2.
842. Спатару Е. Осінь [етюд] // *Будівник комунізму*. 1984. 7 листоп. №133. С. 2.
843. Спатару Е. До «Витоків» особливого дня [зустріч членів літ.-мистецьк. студії «Витоки» у приміщ. район. бібліот.] // *Відродження*. 2014. 26 черв. №26. С. 15.
844. Сторощук Л. Новій гвардії [поезія] // *Радянське село*. 1974. 23 лют. №24. С. 5.
845. Сторощук Л. Патрони біля серця [спомини про одну з перших радян. активістів Глибоччини] // *Будівник комунізму*. 1988. 28 черв. №77. С. 3.
846. Сторощук Л. Конкурентний кум... [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1990. 13 січ. №6. С. 8.
847. Сторощук Л. Глибока дня завтрашнього [до 50-річчя возз'єд. Пн. Бук. з Рад. Укр.] // *Будівник комунізму*. 1990. 24 берез. №36. С. 2.
848. Сторощук Л. «Рекетири» на горищі [гумореска] // *Будівник комунізму*. 1990. 31 берез. №39. С. 8.

849. Сторощук Л. Пісня дзвенить над підгір'ям : у Сторожинці пройшов обласний звіт колективів художньої самодіяльності Глибоцького району // *Будівник комунізму*. 1990. 14 квіт. №45. С. 2.
850. Сторощук Л. Суниці орендарів // *Будівник комунізму*. 1990. 19 черв. №73. С. 2.
851. Сторощук Л. І перший вогник затеплився : У Глибоці запрацював клуб творчої інтелігенції // *Новий день*. 1992. 3 жовт. №74. С. 3.
852. Сторощук Л. Заплела дивну казку мелодія [розмова з інспектором районного відділу культури Михайлом Горбанем] // *Новий день*. 1992. 5 груд. №91. С. 3.
853. Сторощук Л. Діалог Діда мороза і Санта клауса : Новорічна усмішка // *Новий день*. 1993. 1 січн. №1. С. 3.
854. Сторощук Л. І буде син, і буде мати... Гіркі спогади: голодомор // *Новий день*. 1993. 22 трав. №27. С. 2.
855. Сторощук Л. Музей-садиба в Димці : До 130-річчя з дня народження Ольги Кобилянської // *Новий день*. 1993. 19 черв. №33. С. 5.
856. Сторощук Л. Живі під доброю зорею [про першу поет. книгу О. Приходько-Возняк] // *Новий день*. 1993. 3 лип. №33. С. 6.
857. Сторощук Л. Василь Іванович Товарницький [біографічні відомості] // *Новий день*. 1994. 2 квіт. №14. С. 6.
858. Сторощук Л. Щемке одкровення «Покрови»; Душі твоєї чебрецевий цвіт; Гагілочки та співаночки – казки вечорові : книжкові новини // *Новий день*. 1994. 20 серп. №34. С. 6.
859. Сторощук Л. Життя наше під базарне : Нотатки з природи // *Новий день*. 1994. 22 жовт. №43. С. 4.
860. Сторощук Л. Музею Ольги Кобилянської – 50 років // *Новий день*. 1994. 10 груд. №50 С. 1.
861. Сторощук Л. Від Карпат до Татр. [про інваліда війни П. І. Бейкова жителя Глибоцьк. кута] // *Новий день*. 1995. 6 трав. №18. С. 5.

862. Сторощук Л. Слово у лляній сорочці [про творчі здобутки Григорія Трафюка] // *Новий день*. 1999. 27 берез. №13. С. 3.
863. Сторощук Л. Вік, що надію Різдвяну прорік [поезія] // *Новий день*. 2000. 1 січ. №1. С. 2.
864. Сторощук Л. Тепла, чиста душа у нашого Олекси... [про гостя літстудії з Івано-Франківщини О. Сенюка] // *Новий день*. 2000. 31 берез. №14. С. 7.
865. Сторощук Л. Слово, що завжди з тобою // *Новий день*. 2000. 2 черв. №23. С. 2.
866. Сторощук Л. Роздуми біля пам'ятника : До 137-річниці від дня народження О. Ю. Кобилянської // *Новий день*. 2000. 24 листоп. №48. С. 6.
867. Тарнавський М. «Батьківське слово»; «Любителям поезії»; «Письменнику-ювіляру»; «Роздуми над піснею» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1968. 6 квіт. №41. С. 6.
868. Телегин А. Утро [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 21 берез. №35. С. 6.
869. Телегин А. Путь домой [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 жовт. №119. С. 8.
870. Телегуз Г. Возьмем солдатскую фуфайку [поезія] // *Новий день*. 2000. 5 трав. №19. С. 1.
871. Терен П. Батькова яблуня : Малюнки з життя // *Будівник комунізму*. 1971. 8 трав. №54. С. 2.
872. Терен П. «Білі голуби»; «Бойова тривога» : З солдатського записника // *Будівник комунізму*. 1971. 24 черв. №74. С. 2.
873. Терен П. Як магнітола перетворилася... у телевізор [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 14 серп. №96. С. 2.
874. Терен П. Криниці [бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1971. 11 верес. №108. С. 4.
875. Терен П. Рушничок з барвінком у росі [бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1971. 21 груд. №149. С. 4.

876. Терен П. Неспалений Бруно [бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1971. 24 груд. №152. С. 4.
877. Терен П. Вогник Василя Тодоровича // *Будівник комунізму*. 1974. 16 лют. №21. С. 3.
878. Терен П. Дума сивого шляху // *Будівник комунізму*. 1974. 6 квіт. №42. С. 6.
879. Терен П. Квіти для вчительки : Зі шкільних новел // *Будівник комунізму*. 1974. 5 груд. №146. С. 4.
880. Терен П. «Черешня»; «Зорі» : Червневі етюди // *Будівник комунізму*. 1975. 19 черв. №72. С. 4.
881. Терен П. Таке незвичайне щастя... [розмова з педагогом з с. Корчівці Флорею Чиківчук про важку долю за часів румун. окупації] // *Будівник комунізму*. 1975. 12 лип. №82. С. 4.
882. Терен П. Материн дощ : 3 новел життя // *Будівник комунізму*. 1975. 17 лип. №84. С. 4.
883. Терен П. «Одним шляхом»; «Першослід»; «Безсмертя» : Новели з життя // *Будівник комунізму*. 1975. 5 груд. №146. С. 4.
884. Тівілік В. Пам'яті дорогого сусіда і друга Семена Васильовича Продана [поезія] // *Новий день*. 2002. 14 черв. №25. С. 4.
885. Товарницький В. Домашнє завдання [сім'я; виховання; діти] // *Будівник комунізму*. 1971. 16 листоп. №135. С. 1, 3.
886. Товарницький В. Діти і телевізор : На тему виховання // *Будівник комунізму*. 1975. 1 лют. №14. С. 3.
887. Тодіреску В. Ця осінь [поезія] // *Відродження*. 2012. 20 верес. Ч. 39. С. 4.
888. Том'юк М. Осінь [етюд] // *Будівник комунізму*. 1986. 9 жовт. №121. С. 2.
889. Том'юк М. Мир [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 30 серп. №105. С. 8.

890. Том'юк М. Вечір повний музики і слів... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
891. Том'юк М. А ти смієшся і радієш [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 21 берез. №35. С. 6.
892. Том'юк М. Хіба серце не в'яне... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 25 квіт. №50. С. 8.
893. Том'юк М. Чому ми іноді не вмієм... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 6 черв. №68. С. 8.
894. Том'юк М. Ти не такий, якого я чекала... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 15 серп. №98. С. 8.
895. Томчук В. На словацькій землі [партизанська бувальщина] // *Будівник комунізму*. 1971. 1 січ. №1. С. 3.
896. Топало Л. По бездоріжжю до людських сердець : Публіцистичне видання. Чернівці : Зелена Буковина, 2008. 227 с.
897. Топало Л. Я не поет, я вчителька! [Олена Рутецька]. *По бездоріжжю до людських сердець... Публіцистичне видання*. Чернівці : Зелена Буковина, 2008. С. 6-8.
898. Траф'юк Г. «Вітчизно моя, мій народ»; «Хата»; «Веснянка» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1980. 27 берез. №38. С. 3.
899. Траф'юк Г. «Материна задума»; «Спогад» [поезії] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 верес. №104. С. 2.
900. Траф'юк Г. Посвята [цикл поезій] // *Будівник комунізму*. 1986. 29 берез. №39. С. 8.
901. Траф'юк Г. А серце б'ється, ожива... [літ.-ний вечір «Світ поезії» у рамках Тижня укр. мови та літ. у Глибоцьк. серед. школі] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
902. Траф'юк Г. Найдорожче [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
903. Траф'юк Г. Краю мій! [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 жовт. №119. С. 8

904. Траф'юк Г. Працювати по-новому [звітно-виборні профспілк. збори педколективу Димківськ. серед. школи] // *Будівник комунізму*. 1987. 20 жовт. №125. С. 2.
905. Траф'юк Г. Найдорожча спадщина [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 листоп. №131. С. 8.
906. Траф'юк Г. Неповторний світ краси [на засіданні літстудії «Витоки» О. Рутецька та І. Семенюк розповіли про вражен. від зустрічі з Д. Павличком] // *Будівник комунізму*. 1987. 3 листоп. №131. С. 8.
907. Траф'юк Г. «Україні», «Жменька землі», «Білий наш лелека», «Запізнення» [поезії] // *Новий день*. 1993. 27 берез. №19. С. 8.
908. Траф'юк Г. Одкровення : Поезії. Чернівці : Золоті литаври, 2000. 85 с.
909. Траф'юк Г. Поминальна свіча : Поезії. Чернівці : Золоті литаври, 2000. 59 с.
910. Траф'юк Г. Поети не помирають : Пам'яті Юрія Петричука та Семена Продана [поезія] // *Новий день*. 2002. 14 черв. №25. С. 4.
911. Траф'юк Г. Прочитайте дітям [поезія] // *Новий день*. 2005. 8 квіт. №15. С. 6.
912. Траф'юк Г. Слово, приречене на вічність [цикл віршів, присвячених О. Кобилянській] // *Новий день : Літературний куточок*. 2008. 21 листоп. №47. С. 1.
913. Траф'юк Г. Сонячна богиня [пісня] // *Новий день*. 2009. 6 берез. №20. С. 2.
914. Траф'юк Г. Сторінками «Поминальної свічі» : 3 роковин дня смерті. Методично-бібліографічний покажчик / упоряд. Н. Кузик. Глибока : Центральна районна бібліотека, 2015. 24 с.
915. Траф'юк-Маріщак М. «Осінь»; «Жовтень»; «Трояндовий куш»; «Зима»; «Хто я?»; «Гатові»; «Мамі»; «Музикант»; «Хто такі світлячки»; «Журавлі»; «Живи!»; «Наболіле» [поезії] // *Відродження*. 2019. 28 листоп. №48. С. 6-7.

916. Трафюк М. Гірське джерело, з якого завжди хочеться щедро напитися [про власний творчий почерк] // *Новий день*. 2021. 18 берез. №10. С. 5.
917. Трафюк М. «Розправить день біленький комірець...»; «В життя приходять різні люди...»; «Ти чуєш, тату, дощ навперебій?»; «Знову ніч зійшла – глуха, німа і дика» [поезії] // *Новий день*. 2021. 18 берез. №10. С. 5.
918. Фольварочний В. Обеліски [поезія] // *Будівник комунізму*. 1984. 1 трав. №52. С. 8.
919. Франчук В., Приходько-Возняк О. Наш любий край : пісні для молодшого і старшого шкільного віку. Чернівці : Місто, 2007. 72 с.
920. Франчук В. Вже довго чудовий наш світ... [поезія] // *Новий день*. 2021. 14 січ. №1. С. 4.
921. Харена Ж. Прийшла весна, сяйнула навкруги... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1988. 16 квіт. №47. С. 6.
922. Хижко М. «Власне кажучи»; «Сатирично-гумористичний витверезник» [усмішки] // *Будівник комунізму*. 1987. 31 берез. №39. С. 8.
923. Храпко Й. Травневі знамена [поезія] // *Будівник комунізму*. 1966. 5 трав. №53. С. 3.
924. Цебуляк І. Життя [поезія] / перекл. з молдав. А. Буковинського // *Будівник комунізму*. 1968. 27 черв. №25. С. 4.
925. Черняк В. Сесія [усмішка] // *Будівник комунізму*. 1986. 1 квіт. №40. С. 8.
926. Чиківчук Р. Мамі [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 20 груд. №153. С. 6.
927. Чиківчук Р. Вечір [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 24 січ. №11. С. 8.
928. Шапкэ Н. Пейзаж [поезія] // *Конструкторул Комунизмулуй*. 1990. 8 мар. №25. С. 8.
929. Шатілов О. Гарантований брак [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 12 січ. №5. С. 5.

930. Шварц К. Присвята Ользі Кобилянській [поезія] / перекл. з англ. Л. Душак // *Новий день*. 2018. 19 квіт. №16. С. 4.
931. Шлаїн І. Добром зігріте серце [нарис] // *Будівник комунізму*. 1969. 22 листоп. №137. С. 2.
932. Шлаїн І. Доставка з перепонами [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1974. 19 січ. №9. С. 2.
933. Шлаїн І. Хвацькі наїзники [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1974. 27 лип. №90. С. 2.
934. Шматченко В. Дань пам'яті [поезія] // *Будівник комунізму*. 1986. 9 трав. №57. С. 8.
935. Шматченко В. Доброму – щаст'є [поезія] // *Новий день*. 1994. 29 жовт. №44. С. 6.
936. Шматченко В. Тот миг седой воспоминаний... [поезія] // *Новий день*. 1995. 6 трав. №18. С. 1.
937. Шмідт Л. Зайчик виправся [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 21 берез. №35. С. 6.
938. Шова В. Осенние цветы. Глибока : Районна друкарня, 1995. 79 с.
939. Шова В. Перед'ювілейний дружній шарж (Григорію Траф'юку присвячую) [поезія] // *Новий день*. 2009. 27 бер. №13. С. 3.
940. Юрійчук І. Дрібний дощик з хмари сипнув... [поезія] // *Будівник комунізму*. 1987. 6 черв. №68. С. 8.
941. Явтух Д. Допросився... [усмішка] // *Будівник комунізму*. 1966. 28 трав. №62. С. 6.
942. Ященко О. Не своє – не бери! [сатиричним пером] // *Будівник комунізму*. 1971. 18 верес. №111. С. 4.

Додаток Б. Шість випусків літературно-мистецьких альманахів “Витоки”

Додаток В. Частина доробку письменниці Олександри Приходько-Возняк.

Додаток Г. Під час інтерв'ю з поетесою, музиканткою,
культурно-освітньою діячкою Галиною Семенюк-Сисолетіною,
донькою районного журналіста, члена НСПУ, поета Івана Семенюка.

1 березня 2021 року

Додаток Г. Письменниці Олександра Приходько-Возняк, Елеонора Скіпор і
Галина Семенюк-Сисолетіна на засіданні літстудії “Витоки”
(з особистого архіву пані Галини)

Додаток Д. Під час розмови з Іляною Костянтинівною – дружиною Івана Панцира, старшого брата Дмитра Панцира.

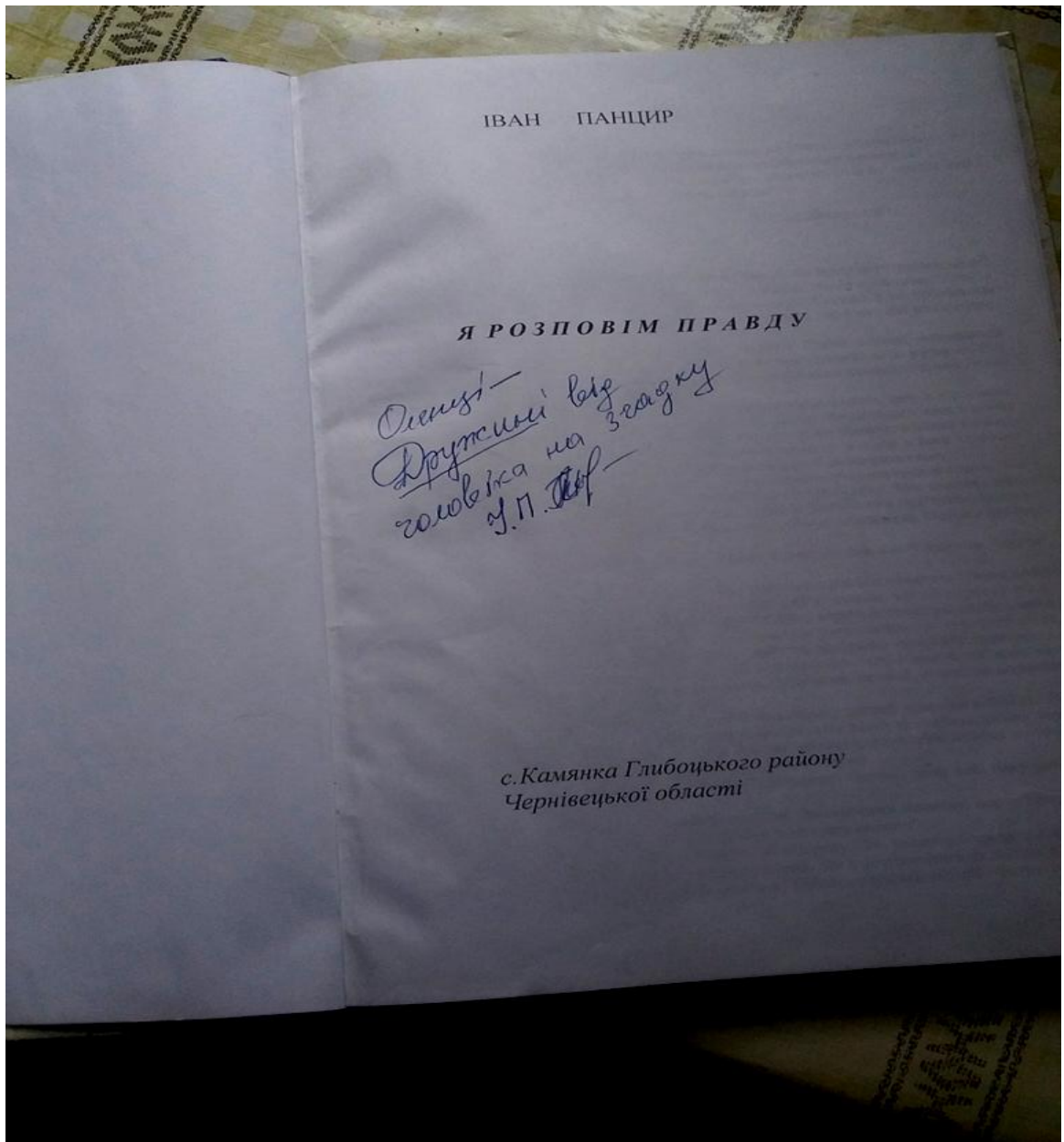
5 листопада 2022 року, с. Кам'янка

Додаток Е. Домашня бібліотека книг Дмитра Панцира
в родині старшого брата.

Додаток Є. Невидана книга Івана Панцира.

Я РОЗПОВІМ ПРАВДУ

Частина третя.